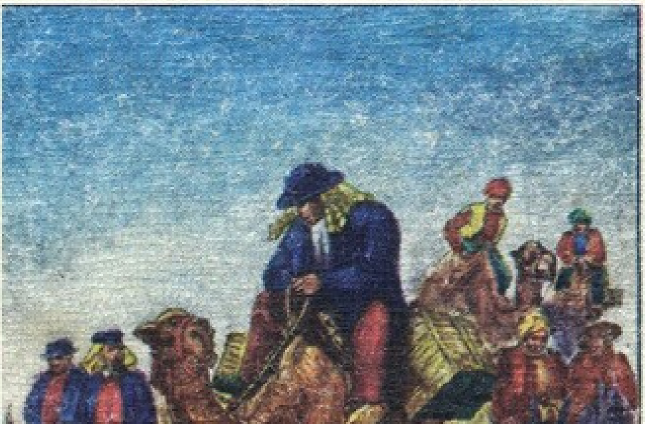
Jules Verne

Uimitoarele peripeţii ale jupînului Antifer

EDITURA ION CREANGĂ

Proiectul RI - Jules Verne 2010

Jules Verne
15

Jules Verne

Uimitoarele peripeţii ale jupânului Antifer

PARTEA ÎNTÂI

Capitolul I. În care o corabie necunoscută, cu un căpitan necunoscut, pluteşte pe o mare necunoscută, în căutarea unei insule necunoscute

În acea dimineaţă de 9 Septembrie 1831, căpitanul ieşi din cabină la orele 6 şi se urcă pe dunetă.

Soarele se ivea la răsărit — mai bine zis refracţia razelor sale se înălţa deasupra păturilor joase ale atmosferei, fiindcă discul său mai întârzia sub orizont.

O prelungă dâră de aburi luminoşi mângâia suprafaţa mării, larg vălurită de vântul de dimineaţă cu un plescăit abia auzit.

După o noapte liniştită, se părea că ziua va fi frumoasă, una din acele zile de septembrie de care se bucură uneori, către sfârşitul sezonului cald, zona temperată.

Căpitanul îşi potrivi luneta la ochiul drept şi, făcând o jumătate de întoarcere, plimbă obiectivul pe circumferinţa de-a lungul căreia marea se contopea cu cerul.

Lăsând apoi luneta jos, se apropie de omul de la cârmă, un bătrân cu barba zbârlită, a cărui privire ageră răzbătea de sub pleoapele care tot clipeau.

— Când ai intrat în cart? îl întrebă.

— La ora patru, căpitane.

Cei doi bărbaţi vorbeau o limbă destul de aspră pe care nici un european, englez, francez, german sau de alt neam, nu ar fi recunoscut-o, afară doar dacă ar fi trecut vreodată prin agenţiile comerciale din Levant. Trebuie că era un fel de dialect turc amestecat cu siriana.

— Nimic nou?

— Nimic, căpitane.

— Şi nici o corabie în zare, de astăzi dimineaţă?...

— Una singură... o corabie mare cu trei catarge, care ne venea din coastă, împotriva vântului. Am făcut un sfert de întoarcere pe dunga vântului, ca să trec cât mai departe posibil.

— Bine ai făcut. Şi acum?...

Căpitanul cercetă cu o deosebită atenţie orizontul de jur împrejur. Apoi:

— Pregătiţi-vă să viraţi! strigă el cu un glas puternic.

Oamenii de cart se ridicară. Cârma fu pusă sub vânt, frânghiile pânzei din faţă lăsate să alunece în jos, întinzând în acelaşi timp brigantina. Vasul se întoarse şi-şi luă drumul către nord-vest, cu murele la babord. Era un bric-goeletă de patru sute de tone, un vas de comerţ din care, cu câteva modificări, s-ar fi putut face un

iaht de plăcere. Căpitanul avea în subordine un maistru şi cincisprezece oameni — echipaj suficient pentru manevre, alcătuit din marinari voinici al căror costum — bluza marinărească şi bereta, pantaloni largi şi cizme gudronate — îl amintea pe acela al marinarilor din Europa orientală.

Pe tabloul de la pupa acestui bric-goeletă sau pe bastingajele exterioare de la prova, nici un nume. Nici un pavilion. Dealtfel, pentru a nu fi silită să trimită sau să primească vreun salut, la oricât de mare depărtare omul de cart ar fi semnalat vreun vas, goeleta îşi schimba ruta.

Să fi fost un vas-pirat — se mai întâlneau pe atunci, prin acele locuri — căruia îi era teamă să nu fie urmărit?... Nu. În zadar s-ar fi căutat arme la bordul său, şi cu un echipaj atât de puţin numeros nu s-ar aventura o corabie să înfrunte riscurile unei asemenea meserii.

Să fi fost un vas de contrabandă, încălcând legea de-a lungul unui litoral sau de la o insulă la alta?

Nicidecum, şi dacă cei mai pricepuţi vameşi ar fi cercetat cala, ar fi răscolit încărcătura, ar fi sondat baloturile, ar fi percheziţionat lăzile, nu ar fi descoperit nici o marfă suspectă. La drept vorbind, vasul nici nu avea vreo încărcătură. Provizii pentru mai mulţi ani, butoaie cu vin şi rachiu în fundul calei; în spate, sub dunetă, trei butoaie cu doage de stejar, cu cercuri solide de fier... Evident, rămânea destul loc pentru lest — un lest trainic, de fontă, care permitea acestei corăbii să aibă o bogată velatură.

Poate că i-ar fi putut trece cuiva prin gând că aceste trei butoaie sunt pline cu praf de puşcă sau cu te miri ce altă substanţă explozibilă?... Sigur că nu, fiindcă nimeni nu lua nici o măsură de prevedere când intra în cămara în care erau depozitate.

Dealtfel, nici unul dintre marinari nu ar fi putut da vreo lămurire în privinţa asta — nici asupra goeletei, nici, asupra motivelor care o făceau să-şi schimbe direcţia de îndată ce se zărea vreo corabie, nici asupra acelui du-te-vino care-i caracteriza plutirea de cincisprezece luni încoace, nici măcar în preajma căror locuri se afla la această dată, plutind când cu toate pânzele sus, când micşorând viteza, fie străbătând o mare interioară, fie pe valurile unui ocean fără margini. De câteva ori, în timpul acestei inexplicabile călătorii, se zărise uscatul, dar căpitanul se îndepărtase de el cât putuse de repede. Fuseseră semnalate câteva insule, dar tot el, cu o scurtă învârtitură de cârmă, le ocolise. Dacă cineva ar fi cercetat jurnalul de bord, ar fi observat ciudate schimbări de direcţie, nejustificate nici de schimbările vântului, nici de aspectul cerului. Era o taină între acest căpitan — un bărbat de patruzeci şi şase de ani, cu părul zburlit — şi un personaj impozant care tocmai apărea în această clipă în deschizătura capotului.

— Nimic?... întrebă el.

— Nimic, excelenţă, fu răspunsul. O ridicare din umeri, însemnând oarecare dezamăgire, puse capăt acestei discuţii în care încăpuseră doar trei cuvinte. Apoi, personajul pe care căpitanul îl onorase cu acest titlu coborî din nou scara capotului şi se întoarse în cabina sa. Acolo, întins pe divan, păru că se lasă în voia unui fel de toropeală. Cu toate că stătea nemişcat, ca şi când somnul pusese stăpânire pe el, totuşi nu dormea. Se vedea bine că este obsedat de o idee fixă.

Să tot fi avut cincizeci de ani. Statura înaltă, capul puternic, părul bogat şi cărunt, barba mare, răsfirată pe piept, ochii negri însufleţiţi de o privire ageră, întreaga sa înfăţişare mândră, dar vădit întristată, mai curând descurajată, ţinuta sa demnă îl arătau ca pe un bărbat de origine nobilă. Costumul său, cu neputinţă de recunoscut. Un burnuz larg, de culoare închisă, cu găetane la mâneci, cu ciucuri de paiete multicolore, îl îmbrăca de la umeri până la glezne, iar pe cap purta o bonetă verzuie cu ciucure negru.

Două ore mai târziu, un băieţandru îi servi prânzul pe o masă de ruliu, fixată de duşumeaua cabinei acoperită de un covor gros şi mătăsos, smălţat cu flori. În afară de cafeaua fierbinte şi aromată din două ceşcuţe de argint fin cizelat, de celelalte mâncăruri meşteşugit pregătite, din care se compunea masa, de-abia se atinse. Apoi îi fu aşezat în faţă vasul unei narghilele în jurul căreia pluteau aburi înmiresmaţi şi, cu muştiucul de chihlimbar între buzele care descopereau o dantură strălucitor de albă, înconjurat de fumul parfumat al lataki-ului[1], îşi reluă visarea.

Se scurse astfel o parte din zi, în timp ce goeleta, uşor legănată de unduirile hulei, îşi urma nehotărâtul său drum pe întinsul acestei mări.

Către ora patru excelenţa-sa se sculă, făcu câţiva paşi, se opri în faţa hublourilor întredeschise în bătaia brizei, îşi plimbă privirea către orizont şi se opri apoi în faţa unui fel de trapă ascunsă de un colţ al covorului. Această trapă, care se deschidea dacă apăsai cu piciorul pe unul din colţurile sale, dădea la iveală intrarea în cămara cu provizii care se afla sub duşumeaua cabinei.

Acolo, unul lângă altul, erau rânduite cele trei butoaie ferecate de care s-a pomenit. Personajul nostru, aplecat asupra trapei, rămase câteva minute în această atitudine, ca şi când vederea acestor butoaie l-ar fi hipnotizat.

Şi, ridicându-se, şopti:

— Nu... nici o şovăială! Dacă nu găsesc o insulă necunoscută pe care să le pot ascunde în taină, le arunc mai bine în mare!

Închise din nou trapa peste care trase din nou colţul covorului şi, îndreptându-se către scara capotului, se urcă pe dunetă.

---

[1] Soi de tutun din Orient.

Erau orele cinci după-amiază. În atmosferă, nici o schimbare. Un cer împestriţat cu norişori albi şi cenuşii. Abia înclinat sub o briză uşoară, cu murele la babord, vasul lăsa în urma lui o dantelă subţire de spumă care se destrăma în freamătul valurilor.

Excelenţa-sa parcurse încet cu privirea orizontul tras parcă cu compasul pe un fond de azur foarte limpede. De acolo, de unde era, un uscat de înălţime mijlocie s-ar fi putut zări de la o distanţă de patrusprezece sau cincisprezece mile. Dar linia cerului şi a apei nu era întreruptă de nici un relief.

Atunci, apropiindu-se, căpitanul fu întâmpinat cu aceeaşi neocolită întrebare:

— Nimic?...

Ceea ce aduse acelaşi neschimbat răspuns:

— Nimic, excelenţă.

Timp de câteva minute personajul rămase tăcut. Se duse apoi să se aşeze pe una din băncile de la pupa, în timp ce căpitanul înfrunta bătaia vântului mânuindu-şi luneta cu o mână înfrigurată.

— Căpitane!... spuse el în curând, după ce privirea sa mai cercetă o ultimă dată spaţiul.

— Ce doreşte excelenţa-voastră?

— Să ştiu exact unde suntem.

Căpitanul luă o hartă marină şi o întinse pe platbord.

— Aici, răspunse el, arătând cu creionul locul unde se întretăiau un meridian şi o paralelă.

— La ce distanţă de această insulă... la răsărit?...

— La douăzeci şi două de mile.

— Şi de uscatul ăsta?

— În jur de douăzeci şi şase...

— Nimeni de pe corabie nu ştie prin ce locuri navigăm acum?

— Nimeni, doar dumneavoastră şi cu mine, excelenţă.

— Nici măcar marea pe care o străbatem?

— Cutreierăm de atâta timp prin fel de fel de locuri, încât nici cel mai bun marinar nu ar fi în stare să o spună.

— Ah, de ce nu am eu norocul să dau peste o insulă necunoscută încă navigatorilor şi dacă nu o insulă, măcar o insuliţă, măcar o stâncă pe care numai eu să o ştiu? Aş fi îngropat acolo aceste comori şi câteva zile de drum mi-ar fi fost de ajuns, când ar fi sosit timpul să le iau înapoi... dacă acest timp va mai veni vreodată!

Acestea fiind zise, personajul căzu din nou într-o tăcere adâncă şi se duse să se aplece peste bastingaje. După ce observă adâncurile lichide, transparente, pe care privirea putea să le cerceteze până la o adâncime de mai mult de optzeci de picioare, se întoarse parcă scos din fire.

— Ei bine... exclamă el, iată prăpastia căreia îi voi încredinţa bogăţiile mele!

— Nu vi le va mai restitui niciodată, excelenţă!
— Eh, mai bine să piară decât să cadă în mâini duşmane sau nevrednice!
— Cum veţi binevoi.
— Dacă până deseară nu descoperim prin aceste locuri nici o insuliţă, cele trei butoaie vor fi aruncate în mare!
— La ordinele dumneavoastră! răspunse căpitanul care dădu ordin să se vireze împotriva vântului.
Personajul se întoarse la pupa şi, rezemându-şi coatele de platbord, căzu din nou în acea visătoare somnolenţă care îi era obişnuită.
Soarele cobora repede. La acea dată de 9 septembrie, precedând cu cincisprezece zile echinocţiul, discul lui avea să dispară la câteva grade vest, adică în dreptul unui punct care tocmai atrăsese atenţia căpitanului. Să fi existat în acea direcţie vreun promontoriu înalt, legat de ţărmul vreunui continent sau al vreunei insule? Greu de presupus, fiindcă harta nu indica nici un uscat pe o rază de cincisprezece-douăzeci de mile prin aceste locuri des străbătute de vase de comerţ şi, ca atare, foarte cunoscute de navigatori. Să fie oare o stâncă izolată, un colţ de stâncă care se înălţa cu câţiva stânjeni deasupra valurilor şi care ar fi oferit locul potrivit, în zadar căutat până atunci de excelenţa-sa ca să-şi îngroape comorile?... Nu se vedea nimic asemănător pe hărţile hidrografice, foarte precise, ale acestei porţiuni de mare. O insuliţă, cu nelipsitele stânci care o înconjoară, cu mişcătorul ei brâu de stropi şi talazuri, nu ar fi putut scăpa cercetării marinarilor. Hărţile ar fi arătat precis cum este situată. Or, după harta sa, căpitanul putea să afirme că nu se afla nici măcar un stei pe această întindere, al cărei vast perimetru îl îmbrăţişa privirea sa.
"Mi s-a părut!" se gândi el aţintindu-şi din nou luneta spre locul bănuit, după ce şi-o mai regla o dată.
În adevăr, în obiectivul lunetei nu se contura nimic, nici măcar o linie, oricât de slabă ar fi fost.
În clipa aceea, la orele şase şi câteva minute, discul soarelui începu să muşte din orizont, sfârâind, dacă ar fi să credem spusele de demult ale ibericilor, atunci când se întâlni cu marea.
La apusul precum şi la răsăritul lui, refracţia mai păstra imaginea soarelui pe cer, deşi el se afla sub orizont.
Materia luminoasă, proiectată oblic pe suprafaţa valurilor, se întindea ca un diametru lung de la apus la răsărit. Ultimele licăriri, asemănătoare unor dungi de foc, tremurau uşor în adierea abia simţită a brizei.
Această strălucire se stinse brusc când marginea superioară a discului, atingând dunga .apei, îşi aruncă raza verde. Coca bricului-goeletă se întunecă, în timp ce pânzele de sus se

împurpurau de ultimele raze.

În clipa în care perdelele apusului erau tocmai să cadă, din mizenă se făcu auzit un glas:

— Ohe!

— Ce s-a întâmplat? întrebă căpitanul.

— Uscat la tribord!

Uscat, şi chiar în direcţia în care i se păruse căpitanului că zăreşte, câteva minute mai înainte, vagi contururi?... Nu se înşelase, deci.

La strigătul marinarului de pe catarg, oamenii de cart se repeziseră pe punte şi priveau spre apus. Căpitanul, cu luneta în bandulieră, apucă sarturile catargului mare, se căţără sprinten pe treptele de frânghie, încălecă pe verga de care se lega săgeata velei mici şi cu lentila lunetei la ochi cercetă orizontul în partea care-i fusese indicată.

Marinarul nu greşise. La o distanţă de şase până la şapte mile, apărea la suprafaţă un fel de insuliţă, al cărei profil se contura în negru pe culorile tari ale cerului. S-ar fi zis că este o stâncă de înălţime mijlocie, înconjurată de un nor de vapori sulfuroşi. Cincizeci de ani mai târziu, un marinar ar fi afirmat că nu era decât fumul unui steamer mare care străbătea largul. Dar în 1831 nimănui nu-i trecea prin gând că într-o zi oceanele vor fi străbătute de aceste uriaşe maşini plutitoare.

Dealtfel, căpitanul nu avu decât timpul să vadă, nicidecum să reflecteze. Insuliţa semnalată se şterse aproape imediat în umbrele înserării. Dar nu mai avea nici o importanţă. El o văzuse, şi o văzuse bine. În privinţa asta nu mai putea fi nici o îndoială.

Căpitanul coborî din nou pe dunetă, şi personajul pe care acest incident îl trezise din somnolenţă îi făcu semn să se apropie. Şi mereu aceeaşi întrebare:

— Ei bine?

— Da, excelenţă.

— Uscat în zare?...

— O insuliţă, cel puţin.

— La ce distanţă?

— La aproximativ şase mile către apus.

— Şi harta nu arată nimic în această direcţie?

— Nimic.

— Eşti sigur de calculul tău?

— Sigur.

— Ar fi vorba deci de o insuliţă necunoscută?

— Aşa cred.

— S-ar putea oare?...

— Da, excelenţă, dacă această insuliţă s-a format mai de curând.

— De curând?

— Aşa îmi vine să cred, fiindcă mi s-a părut învăluită în vapori vulcanici. Prin aceste locuri forţele plutonice se fac destul de des simţite şi se manifestă prin mişcări ale scoarţei submarine.

— Măcar de ar fi aşa cum spui tu, căpitane! Nici nu mi-aş dori altceva mai bun, decât unul din aceste blocuri ieşite deodată din mare. Nu ar fi al nimănui.

— Sau, în orice caz, ar aparţine primului ocupant, excelenţă.

— Atunci, eu aş fi acela.

— Da... dumneavoastră.

— Îndreaptă-te direct către uscat.

— Direct... dar cu prudenţă! răspunse căpitanul. Goeleta noastră ar putea să se zdrobească de stâncile care înaintează, poate, până în larg. Eu zic să aşteptăm lumina zilei pentru a recunoaşte locurile şi a ne apropia de insuliţă.

— Să aşteptăm... îndreptându-ne către ea...

— La ordinele dumneavoastră!

Asta însemna să procedeze ca un marinar încercat. O corabie nu poate porni la întâmplare peste adâncuri necunoscute. La apropierea de un uscat pe care nu-l cunoaşte, nu trebuie să meargă decât cu ajutorul sondei şi să se teamă de noapte.

Personajul se întoarse deci în cabina sa şi chiar dacă somnul ar fi izbutit să-i închidă pleoapele, musul nu ar fi avut nevoie să-l trezească în revărsatul zorilor; avea să fie pe dunetă înainte de răsăritul soarelui.

În ceea ce îl priveşte pe căpitan, el nici nu vru să părăsească puntea, nici să lase şefului de echipaj grija de a veghea până dimineaţa. Încet, noaptea coborî. Puţin câte puţin, orizontul pălea, în timp ce, treptat, perimetrul său se îngusta. La zenit, ultimii norişori, plini încă de o lumină difuză, nu întârziară să se stingă. De o oră, briza abia mai adia. Nu rămăseseră decât pânzele necesare pentru a păstra manevra cârmei şi a menţine goeleta pe direcţie.

În acest timp, pe cer se aprinseseră primele stele. La nord, Steaua Polară, ca un ochi nemişcat şi fără vreo strălucire deosebită, în timp ce Arcturus strălucea cu putere în continuarea curbei făcută de Ursa Mare. Opusă Stelei Polare, Casiopeia îşi înscria scânteietorul său dublu V. Dedesubt, Capella apărea exact în locul în care răsărise în ajun, în care va răsăriri a doua zi, cu cele patru minute în avans cu care îşi începe ziua ei siderală. La suprafaţa mării adormite se aşternuse acea ciudată torpoare care însoţeşte căderea nopţii.

La prova, sprijinit în coate, căpitanul stătea tot atât de neclintit ca şi cabestanul de care se rezema. Cu capul nemişcat, el nu se gândea decât la acel punct zărit în apusul nedesluşit. Acum îl încercau îndoielile, îndoieli din acelea pe care întunericul le face

şi mai sâcâitoare. Nu se lăsase oare amăgit de o părere? Era oare adevărat că o nouă insuliţă apăruse în acel loc? Da... fără doar şi poate. Cunoştea aceste locuri, le străbătuse doar de sute de ori... Calculul îi indicase, cu o aproximaţie de o milă, poziţia ei, iar de uscatul cel mai apropiat îl despărţeau opt sau zece leghe... Dar dacă nu se înşelase, dacă în acel loc apăruse din măruntaiele mării o insulă, nu s-ar putea ca ea să fie şi ocupată? Adică, nici un navigator să nu-şi fi înfipt aici pavilionul? Englezii, aceşti cunoscuţi strângători de zdrenţe ai oceanului, repede ar fi pus mâna pe o asemenea insuliţă de pe căile maritime şi ar fi aruncat-o în traista lor!... Nu se va zări oare un foc care să arate luare în stăpânire?... Era foarte posibil ca apariţia acestui conglomerat stâncos să fi avut loc acum câteva săptămâni sau câteva luni, şi atunci cum a scăpat el de privirile marinarilor, de sextantul hidrografilor?

Toate aceste frământări şi nelinişti erau pricina tulburării căpitanului şi a nerăbdării sale în aşteptarea dimineţii. Dealtfel, nimic nu mai arăta direcţia insuliţei — nici măcar o urmă a acelor aburi în care ea păruse învăluită şi care ar fi putut să coloreze întunericul cu o nuanţă ca de funingine. Peste tot, văzduh şi apă, contopite în aceeaşi beznă.

Orele se scurgeau. Constelaţiile circumpolare descriseseră un sfert de cerc în jurul axei firmamentului. Către orele patru, către est-nord-est albi prima geană de lumină. Această lumină îngădui să se zărească şi câţiva norişori agitaţi la zenit. Mai lipseau numai câteva grade pentru ca soarele să atingă orizontul. Dar pentru ca un marinar să regăsească insuliţa — dacă ea exista într-adevăr — nu avea nevoie de atât de multă lumină.

În acest moment, înaltul personaj apăru din deschizătura capotului şi se duse să ia loc pe dunetă, unde se afla şi căpitanul.

— Ei?... Această insuliţă?... întrebă el.

— Iat-o, excelenţă, răspunse căpitanul arătându-i o îngrămădire de stânci la mai puţin de două mile.

— Să acostăm...

— La ordinele dumneavoastră.

Capitolul II. În care sunt date câteva explicaţii necesare

Să binevoiască cititorul să nu se mire peste măsură dacă la începutul acestui capitol intră în scenă Mehmet-Ali. Oricare ar fi fost faima ilustrului paşă în istoria Levantului, el nu va apare în această povestire decât în treacăt, şi numai ca urmare a relaţiilor, neplăcute dealtfel, pe care înaltul personaj îmbarcat pe goeletă le avusese cu acest întemeietor al Egiptului modern.

La acea epocă Mehmet-Ali nu începuse încă să cucerească — datorită armatei fiului său Ibrahim — Siria şi Palestina, care

aparţineau lui Mahmud, suveranul celor două Turcii, din Asia şi din Europa. Dimpotrivă, sultanul şi paşa erau buni prieteni, unul dându-i celuilalt cuvenitul ajutor pentru a cotropi Moreea şi a spulbera năzuinţele de independenţă ale micului regat al Greciei.

Timp de câţiva ani, Mehmet-Ali şi Ibrahim stătură liniştiţi în paşalâcul lor. Dar fără îndoială că această stare de vasalitate, care-i făcea doar simpli supuşi ai Porţii, le nemulţumea ambiţia şi nu aşteptau decât prilejul — ba chiar îl căutau — pentru a rupe aceste legături atât de trainic ţesute de-a lungul secolelor.

În Egipt trăia pe atunci un personaj a cărui avere, adunată de-a lungul a nenumărate generaţii, se număra printre cele mai mari din ţară. Locuia la Cairo. Se numea Kamylk-Paşa şi lui i se adresa căpitanul goeletei cu titlul de excelenţă.

Era un om instruit, înclinat îndeosebi spre ştiinţele matematice şi către aplicaţiile practice sau abstracte ale acesteia. Înainte de toate însă, era oriental până în adâncul sufletului, cu inimă de otoman, deşi egiptean din naştere. Astfel că, înţelegând că încercările Europei occidentale de a supune popoarele din Levant vor întâmpina o mai mare rezistenţă la sultanul Mahmud decât la Mehmet-Ali, se aruncă cu trup şi suflet în luptă. Născut în 1780, dintr-un neam de soldaţi, nu avea nici douăzeci de ani când s-a înrolat în armata lui Djezzar, unde prin curajul său îşi cuceri destul de repede titlul şi gradul de paşă. În 1799, îşi riscă de sute de ori viaţa luptând împotriva francezilor conduşi de Bonaparte ajutat de Kleber, Lannes, Bon şi Murat. După bătălia de la El-Arish, făcut prizonier odată cu turcii, ar fi putut să-şi recapete libertatea dacă ar fi vrut să semneze angajamentul de a nu mai lupta împotriva soldaţilor Franţei. Dar, hotărât să lupte până la capăt, mizând pe o necrezută întoarcere a norocului, încăpăţânat în tot ce făcea ca şi în ideile sale, refuză să-şi dea cuvântul. Izbuti să scape şi, mai înverşunat ca oricând, fu întâlnit în diverse ciocniri care au pecetluit conflictul dintre cele două puteri.

După căderea Jaffei, la 6 martie, el a fost printre luptătorii care s-au predat cu condiţia de a li se dărui viaţa. Când prizonierii, în număr de 4.000, în cea mai mare parte albanezi sau arnăuţi, fură aduşi în faţa lui Bonaparte, acesta fu destul de nemulţumit de atare captură, gândindu-se că aceşti soldaţi de temut s-ar putea duce să întărească garnizoana paşei de la Saint-Jean d'Acre. Aşa că, vrând să arate cât de neînduplecaţi sunt ei, cuceritorii francezi, dădu ordin să fie împuşcaţi cu toţii.

De data asta nu li se mai oferea — aşa cum se întâmplase cu prizonierii de la El-Arish — să li se redea libertatea cu condiţia de a nu mai lupta. Nu! Erau osândiţi la moarte. Au căzut, aşadar, pe prundiş, iar acei pe care gloanţele nu-i atinseseră, crezând că vor fi cruţaţi, îşi găsiră moartea pe măsură ce înaintau către mal.

Dar nu în acest loc şi în acest chip i-a fost dat lui Kamylk-Paşa să

piară. S-au găsit oameni, francezi — e bine să o amintim, spre cinstea lor — pe care acest măcel, impus poate de necesităţile războiului, i-a îngrozit. Aceşti oameni de treabă izbutiră să salveze câţiva prizonieri. Unul din ei, un matelot din marina comercială, dând în timpul nopţii târcoale stâncilor, unde s-ar fi putut adăposti câţiva nenorociţi, l-a ridicat pe Kamylk-Paşa, grav rănit de un glonte. L-a transportat într-un loc sigur, l-a îngrijit, l-a vindecat. Putea acesta să uite vreodată un asemenea serviciu? Nu... Cum l-a răsplătit şi în ce împrejurări a făcut-o?... Iată obiectul acestei ciudate şi adevărate povestiri.

Pe scurt, după trei luni, Kamylk-Paşa era pe picioare. Campania lui Bonaparte dăduse greş în faţa cetăţii Saint-Jean d'Acre. Sub comanda lui Abdallah, paşa Damascului, armata turcă trecuse, la 4 aprilie, Iordanul, iar pe de altă parte, escadra engleză de la Sydney-Smith patrula prin apropierea Siriei. Aşa că, cu toate că Bonaparte expediase divizia Kleber cu Junot, cu toate că se deplasase în persoană la locul bătăliei, cu toate că îi zdrobise pe turci în bătălia de la muntele Tabor, când se repezi să ameninţe din nou Saint-Jean d'Acre era prea târziu. Sosise acolo o întărire de douăsprezece mii de oameni, ciuma îşi făcuse apariţia şi, la 20 mai, Bonaparte se hotărî să ridice asediul.

Kamylk-Paşa crezu atunci că se poate aventura să se întoarcă în Siria. Să revină în Egipt, ţară atât de mult frământată în acea epocă, ar fi fost cea mai mare nesocotinţă. Era mai potrivit să aştepte. Şi Kamylk-Paşa aşteptă cinci ani. Datorită averii sale, a putut să ducă o viaţă îmbelşugată în diferitele provincii, la adăpost de lăcomia egipteană. Anii aceştia s-au făcut remarcaţi prin intrarea în scenă a fiului unui simplu agă, de a cărui vitejie în bătălia de la Abukir, în 1799, se dusese vestea. Mehmet-Ali începuse să se bucure de o atât de mare influenţă, încât izbuti să-i facă pe mameluci să se revolte împotriva guvernatorului Khosrew-Paşa, să-i aţâţe împotriva şefului lor, să-l detroneze pe Kurşid, succesorul lui Khosrew, şi în cele din urmă să se proclame el — în 1806, cu consimţământul înaltei Porţi — vicerege.

Djezzar, protectorul lui Kamylk-Paşa, murise cu doi ani mai înainte. Văzându-se prea singur în această ţară, acesta se gândi că nu-l mai pândeşte nici o primejdie dacă s-ar întoarce la Cairo.

Avea atunci 27 ani şi alte noi moşteniri făcuseră din el unul din personajele cele mai bogate din Egipt. Nesimţind nici o înclinaţie pentru căsătorie, fiind o fire puţin comunicativă, iubind viaţa retrasă, păstrase însă un interes deosebit pentru meşteşugul armelor. Aşa că, a şteptând să se ivească prilejul de a-şi folosi talentul, vru să-şi cheltuiască energia, atât de firească la vârsta lui, în lungi şi îndepărtate călătorii.

Dar, întrucât Kamylk-Paşa nu avea moştenitori direcţi, cui îi va reveni această uriaşă avere? Existau oare rude colaterale care

erau îndreptăţite să o primească?

Un oarecare Murad, născut în 1786, deci mai tânăr decât el cu şase ani, îi era văr. Despărţiţi prin părerile lor politice, deşi amândoi locuiau la Cairo, nu se vedeau. Kamylk-Paşa era devotat intereselor otomane şi acest devotament — se ştie — îl dovedise. Murad, atât prin vorbele, cât şi prin faptele sale, lupta împotriva influenţei otomane şi nu întârzie să devină sfetnicul cel mai de nădejde al lui Mehmet-Ali, pe vremea uneltirilor acestuia împotriva sultanului Mahmud.

Or, acest Murad, singura rudă a lui Kamylk-Paşa, pe atât de sărac pe cât de bogat era celălalt, nu se putea bizui pe averea vărului său decât dacă între ei intervenea o împăcare. Asta însă nu avea să se întâmple. Dimpotrivă, duşmănia, ura chiar, cu toate manifestările ei de violenţă, avea să sape o prăpastie şi mai adâncă între cei doi, singurii membri ai acestei familii.

Trecură astfel optsprezece ani, de la 1806 la 1824, timp în care domnia lui Mehmet-Ali nu fu tulburată de războaie din afară. În schimb el avu de luptat împotriva influenţei tot mai mari şi a acţiunilor de temut ale mamelucilor, complicii săi, cărora le datora tronul. Un măcel general care a avut loc în 1811, în întregul Egipt, îl eliberă de această supărătoare poliţie. După asta, lungi ani de pace le fură asiguraţi supuşilor viceregelui, ale cărui relaţii cu Poarta rămâneau foarte bune — cel puţin în aparenţă, fiindcă sultanul nu avea încredere în vasalul său, şi nu fără temei.

Kamylk-Paşa a fost deseori ţinta duşmăniei lui Murad. Încurajat de dovezile de simpatie pe care i le dădea viceregele, nu înceta să-şi aţâţe stăpânul împotriva bogatului egiptean. Îi reamintea acestuia că vărul său Kamylk-Paşa era un partizan al lui Mahmud, un prieten al turcilor, că îşi vărsase sângele pentru ei. Dacă te-ai fi luat după cele spuse de el, ar fi însemnat că era un personaj periculos, un om care trebuia supravegheat... poate un spion... Acea enormă avere într-o singură mână constituia o primejdie... În sfârşit, Murad spunea tot ceea ce ar fi fost de natură să trezească lăcomia unui suveran atotputernic, fără principii şi fără scrupule.

Lui Kamylk-Paşa nu-i prea păsa de toate astea. În singurătatea în care trăia la Cairo, ar fi fost greu să i se întindă o cursă în care el să se lase prins. Când părăsea Egiptul, o făcea numai pentru lung călătorii. Atunci, pe o corabie al cărei proprietar era, comandate de căpitanul Z6 — cu cinci ani mai tânăr decât el şi de un devotament care ar fi rezistat oricărei încercări — îşi purta pe mările Asiei Africii şi Europei existenţa sa fără nici un ţel, plină de o trufaşi indiferenţă pentru omenire.

În legătură cu aceasta, este cazul să ne întrebăm dacă nu cumva îl uitase chiar şi pe marinarul care-i salvase viaţa în măcelul ordonat de Bonaparte. Uitat?... Nu, fără îndoială. Astfel de servicii nu se uită. Dar aceste servicii şi-au primit ele, oare, răsplata? S-ar

putea să nu şi-o fi primit. Să se fi gândit Kamylk-Paşa să recunoască mai târziu şi nu aştepta decât prilejul să o facă, dacă vreodată ar fi ajuns, în plimbările lui pe mări, până în apele franceze? Cine ar fi putut să spună?...

Dealtfel, către 1812, în timpul şederilor sale la Cairo, bogaţi egiptean nu-şi mai putu ascunde că era supravegheat îndeaproape.

Mai multe călătorii, pe care voise să le facă, îi fuseseră interzise din porunca viceregelui. Datorită necontenitelor uneltiri ale vărului său, libertatea îi era ameninţată.

În 1823, Murad, care avea treizeci şi şapte de ani, se căsători în condiţii care îi asigurau, din păcate, prea puţin o situaţie materială deosebită. Se căsătorise cu o tânără felahă, aproape o sclavă. Nu era de mirare că voia să-şi continue întortocheatele-i uneltiri prin care nădăjduia — folosindu-se de influenţa pe care o avea pe lângă Mehmet-Ali şi fiul său Ibrahim — să compromită situaţia lui Kamylk-Paşa.

În vremea aceasta, Egiptul era în pragul unui şir de lupte în care oştile sale aveau să strălucească în chip deosebit. În 1824, Grecia se ridică împotriva sultanului Mahmud, iar acesta ceru ajutor vasalului său împotriva răzvrătiţilor. Urmat de o flotă de 120 corăbii, Ibrahim s-a îndreptat către Moreea unde a şi debarcat.

Iată, deci, pentru Kamylk-Paşa prilejul de a da din nou vieţii sale un pic de interes, de a se amesteca din nou în aceste periculoase expediţii — părăsite de el timp de douăzeci de ani — cu atât mai multă ardoare cu cât era vorba de a întări drepturile Porţii, compromise de revolta din Peloponez. Încercă să se înroleze în armata lui Ibrahim, dar fu refuzat. Încercă să lupte ca ofiţer în trupele sultanului: fu din nou refuzat. Nu era oare acest lucru urmarea amestecului nefast al celor ce ţineau să nu piardă din ochi ruda milionară?

Lupta grecilor pentru independenţă trebuia să se sfârşească, de astă dată, în folosul acestei eroice naţiuni. După trei ani, în timpul cărora grecii au fost sălbatic hărţuiţi de către trupele lui Ibrahim, atacul flotelor franceză, engleză şi rusă laolaltă a nimicit marina otomană în bătălia de la Navarin, în anul 1827, silindu-l pe vicerege să-şi recheme, în Egipt, corăbii şi oşti. Ibrahim s-a întors atunci la Cairo urmat de Murad, care luase parte la campania din Peloponez.

Din acea zi, situaţia lui Kamylk-Paşa se înrăutăţi. Ura lui Murad se dezlănţui cu atât mai violentă, cu cât la începutul anului 1829, din căsătoria sa cu tânăra felahă, i se născu un fiu. Familia îi era în creştere, nu averea. Trebuia ca aceea a vărului său să treacă în mâinile lui Murad. Viceregele nu s-ar fi împotrivit acestui jaf. Asemenea complezenţe s-au mai văzut în Egipt, se mai văd încă şi în ţări cu o civilizaţie mai puţin orientală. A nu se uita că

vlăstarului lui Murad i se dădu numele de Sauk.

Aşa stând lucrurile, Kamylk-Paşa înţelese că nu-i rămâne decât o singură cale de urmat: să-şi adune averea, în cea mai mare parte alcătuită din diamante şi pietre preţioase, şi să o scoată din Egipt.

Ceea ce a şi făcut, cu tot atâta grijă cât şi pricepere, datorită ajutorului unor străini din Alexandria, cărora egipteanul li s-a putut destăinui. Încrederea nu i-a fost înşelată şi totul se petrecu în cea mai mare taină. Cine erau aceşti străini, căror naţionalităţi aparţineau ei?... Numai Kamylk-Paşa, el singur, o ştia.

Dealtfel, trei butoiaşe, cu două rânduri de căptuşeli şi bine ferecate, semănând cu balercile în care se păstrează vinurile de Spania, fuseseră de ajuns ca să cuprindă toate acele bogăţii. După ce fură îmbarcate în taină, la bordul unui *speronare* napolitan, proprietarul lor, împreună cu căpitanul Z6, izbuti să se strecoare la rândul său, nu fără a fi scăpat din mii de primejdii, fiindcă fusese urmărit de la Cairo la Alexandria şi spionat îndeaproape de când ajunsese în acest oraş.

Cinci zile mai târziu, *speronarele* napolitan îl lăsa în portul Latakieh; de acolo, Kamylk-Paşa se duse la Alep, pe care îl alesese ca noua sa reşedinţă. Acum, în Siria, sub protecţia fostului său general Abdallah, ajuns paşă la Saint-Jean d'Acre, de ce s-ar mai fi temut de Murad? Cum ar fi putut Mehmet-Ali, oricât ar fi fost el de îndrăzneţ, să-l mai lovească, în fundul unei provincii asupra căreia îşi întindea atotputernica jurisdicţie înalta Poartă?

Şi totuşi aceasta avea să fie cu putinţă.

Într-adevăr, chiar în acest an — 1830 — Mehmet-Ali rupea legăturile sale cu sultanul. Ruperea legăturilor de vasalitate, care îl legau de Mahmud, alipirea Siriei la posesiunile Egiptului, a deveni — poate — suveranul imperiului otoman, toate aceste gânduri nu erau prea îndrăzneţe pentru ambiţia viceregelui.

Pretextul nu fu greu de găsit.

Asupriţi de agenţii lui Mehmet-Ali, unii felahi fuseseră nevoit: să se refugieze în Siria, sub protecţia lui Abdallah. Viceregele ceri extrădarea acelor ţărani. Paşa din Saint-Jean d'Acre refuză. Atunci Mehmet-Ali ceru sultanului încuviinţarea de a-l sili pe Abdallah cu armele. Mahmud răspunse mai întâi că felahii, fiind supuşi turci nu aveau de ce să fie predaţi viceregelui Egiptului. Dar puţin timp după asta, dornic să-şi asigure ajutorul lui Mehmet-Ali, sau cel puţin neutralitatea acestuia, foarte curând după revolta paşei din Scutari, îi acordă încuviinţarea cerută.

Felurite întâmplări, între care ivirea holerei pe meleagurile Levantului, întârziară plecarea lui Ibrahim în fruntea unei armate de 32.000 de oameni şi a 22 corăbii de război. Kamylk-Paşa avu răgazul să se gândească la primejdiile ce l-ar fi aşteptat odată cu debarcarea egiptenilor în Siria.

Avea atunci cincizeci şi unu de ani, şi cincizeci şi unu de ani de

viaţă frământată duc pe om aproape în pragul bătrâneţii. Foarte obosit, foarte descurajat, foarte dezamăgit, nemaidorindu-şi decât odihna pe care sperase să o găsească în acest liniştit oraş Alep, şi iată că evenimentele se întorceau împotriva sa.

Era oare prudent să rămână la Alep în clipa în care Ibrahim se pregătea să cotropească Siria? Fără îndoială, era vorba numai de o acţiune de represiune împotriva paşei din Saint-Jean d'Acre. Dar după ce îl va fi prădat pe Abdallah, viceregele îşi va putea stăpâni armata victorioasă? Nu va folosi el prilejul pentru a încerca şi cucerirea Siriei întregi, la care nu încetase să râvnească? Iar după cetatea Saint-Jean d'Acre nu vor fi ameninţate de soldaţii lui Ibrahim şi oraşele Damasc, Sidon, Alep? Mai mult chiar, era de aşteptat acest lucru.

Kamylk-Paşa luă de data aceasta o hotărâre definitivă. Nu atât pe el îl urmăreau ci mai ales averea lui, râvnită de Murad şi pe care această rudă căuta să i-o smulgă, cu riscul ca jumătate din ea să fie nevoit să o cedeze viceregelui. Ei bine, trebuia să facă să dispară această avere, trebuia să o adăpostească într-un loc atât de tainic, încât nimeni să nu o poată descoperi. Apoi o să vadă ce o mai fi. Mai târziu — fie că s-ar hotărî să părăsească această ţară, cu toate că era foarte legat de ea, fie că va deveni din nou destul de sigură pentru a se putea stabili acolo în toată liniştea — ar fi putut să-şi ia comoara înapoi din locul unde ar fi îngropat-o. Căpitanul Z6 îi încuviinţă planurile şi-i propuse să le îndeplinească în aşa fel, încât taina să nu poată fi niciodată dezvăluită. Fu cumpărat un bric-goeletă. Se alcătui un echipaj din felurite elemente, marinari care nu aveau nici o legătură între ei, nici măcar de naţionalitate. Butoiaşele fură îmbarcate fără ca cineva să poată bănui ce era înăuntru. La data de 13 aprilie, vasul, pe care Kamylk-Paşa se îmbarcă în portul Latakieh, ieşi în larg.

Se ştie, hotărârea lui de nestrămutat era de a descoperi o insuliţă a cărei existenţă să nu fie cunoscută decât de el şi de căpitanul Z6. Era deci important ca echipajul să fie în asemenea măsură dezorientat, încât să nu poată aprecia direcţia urmată de goeletă. Şi căpitanul Z6 şi-a pus timp de cincisprezece luni planul în aplicare, schimbând direcţia, când într-o parte, când într-alta. Ieşise oare din Mediterana, şi după ce ieşise se întorsese iarăşi? Nu cumva cutreierase toate mările vechiului continent? Poate că naviga în apele Europei când apăruse acea insuliţă în zare? Ceea ce era sigur, este că bricul-goeletă fusese purtat pe rând în diferite clime, prin zone cu totul diferite, şi cel mai bun marinar de la bord nu ar fi putut spune unde se afla în prezent. Cu provizii suficiente pentru mai mulţi ani, nu acostau la vreun ţărm decât pentru aprovizionarea cu apă de băut, apoi se îndepărtau repede de această sursă de alimentare pe care numai căpitanul Z6 o cunoştea.

Se mai ştie că bogatul egiptean trebuise să plutească mult pe ape până să găsească o insuliţă după placul său, şi tocmai atunci când se pregătea să-şi arunce bogăţiile în mare, insuliţa, căutată cu atâta nerăbdare, apăruse în sfârşit.

Acestea erau evenimentele legate de istoria Egiptului şi Siriei, care meritau să fie cunoscute. Mai departe va fi prea puţin vorba despre ele. Povestirea va deveni mai colorată decât s-ar putea crede după acest început atât de grav... Dar totul trebuia clădit pe o bază solidă — ceea ce a făcut autorul, sau cel puţin a încercat să facă.

Capitolul III. În care insuliţa necunoscută este transformată într-un seif straşnic încuiat

Căpitanul Z6 dădu ordin cârmaciului să reducă velatura, pentru a putea stăpâni vasul. Dinspre nord-est, în zori, adia o briză uşoară. Bricul-goeletă se putea apropia de insuliţă având întinse doar focul cel mare, gabia şi vela mică, celelalte pânze aflându-se pe funii. Dacă marea s-ar fi înfuriat, corabia ar fi găsit adăpost împotriva talazurilor chiar la ţărmurile insuliţei.

În timp ce Kamylk-Paşa, cu coatele pe parapetul dunetei, privea cercetător în jur, căpitanul stătea la prova şi manevra, ca orice marinar prudent în preajma unei insule a cărei aşezare nu se afla trecută pe nici o hartă.

Aici era într-adevăr pericolul. Sub aceste ape liniştite, fără stânci la suprafaţă, este greu să dibui stâncile de sub apă. Nici un semn care să arate canalul de plutire. Se părea că accesul este foarte uşor. Nici urmă de stânci. Şeful echipajului, care aruncă sonda, nu dădu nicăieri de vreo înălţare bruscă a fundului mării.

Iată acum şi înfăţişarea insuliţei văzută de la o milă depărtare — la o oră când soarele o lumina pieziş, de la est la vest — desprinsă din vălul de pâclă ce o acoperea în zorii zilei.

Era într-adevăr o insuliţă, nimic altceva decât o insuliţă fără însemnătate, pe care nici un stat nu s-ar fi gândit să o ia în stăpânire, în afară, bineînţeles, de hrăpăreaţa Anglie. Şi cea mai bună dovadă că acest conglomerat de stânci era necunoscut de navigatori şi de hidrografi, că nu putea să figureze nici pe cele mai moderne hărţi era faptul că Marea Britanie nu făcuse încă din ea un alt Gibraltar pentru a stăpâni aceste ţinuturi. Fără îndoială că era situată în afara drumurilor maritime şi, dealtfel, de-abia apăruse.

În înfăţişarea ei generală, insuliţa arăta ca un podiş destul de uniform, al cărui perimetru măsura aproape trei sute de stânjeni, un oval neregulat de o sută cincizeci stânjeni lungime şi între şaizeci şi optzeci stânjeni lăţime. Nu era deloc una din aceste aglomerări de roci frământate, îngrămădite una peste alta şi care

par că desfid legile echilibrului. Nici o îndoială că venea dintr-o reaşezare lină şi treptată a scoarţei pământeşti. Originea ei nu trebuia atribuită câtorva presiuni bruşte, ci unei foarte încete apariţii din adâncurile mării. Marginile sale nu erau crestate de scobituri mai mult sau mai puţin adânci sau de numeroşi zimţi. Fără nici o asemănare cu unele scoici pe care natura le creează cu nesfârşita şi capricioasa ei fantezie, insuliţa avea totuşi un fel de simetrie asemănătoare valvei superioare a unei stridii sau carapacei unei broaşte ţestoase. Această carapace se rotunjea înălţându-se către centru în asemenea fel, încât punctul său culminant se ridica cu aproximativ o sută cincizeci de picioare deasupra nivelului mării.

Creşteau arbori pe suprafaţa ei?... Nici măcar unul. Urme de vegetaţie? Nici una. Urme ale unei explorări?... În nici un colţ al ei. Această insulă nu fusese locuită niciodată şi nici nu ar fi putut să fie. Dată fiind aşezarea ei, ce nu figura pe hărţi, precum şi ariditatea ei de marmură, Kamylk-Paşa nu putea găsi ceva mai bun pentru a garanta siguranţa, secretul averii pe care voia să o încredinţeze măruntaielor pământului.

"Îţi vine să crezi că natura a creat-o anume!" îşi spunea căpitanul Z6.

În acest timp, bricul-goeletă plutea încet, strângând puţin câte puţin ce-i mai rămăsese din pânze. Apoi, când fu la numai o distanţă de două sute de metri de insuliţă, răsună ordinul de ancorare. Şi imediat, desprinsă de gruie, trăgând lanţul prin nară, ancora sa înfipt în pământ la o adâncime de douăzeci şi opt de braţe.

Se vedea bine cum coastele acestei mase stâncoase erau deosebit de abrupte, pe această parte cel puţin. O corabie s-ar fi putut apropia mai mult, ba chiar să şi înainteze pe lângă mal, fără teama de a atinge fundul apei. Cu toate acestea, era mai bine să păstreze distanţa.

După ancorare şeful de echipaj puse să se strângă ultimele vele şi căpitanul Z6 se urcă din nou pe dunetă.

— Să pregătesc barca cea mare, excelenţă? Întrebă el.

— Nu... yola. E mai bine să fim numai noi doi când debarcăm.

— La ordin.

Puţin mai târziu, căpitanul şedea la prova yolei cu două vâsle uşoare în mână, iar Kamylk-Paşa la pupa. În câteva minute, mica ambarcaţiune acostase în spatele unei crestături, acolo unde coborârea era mai uşoară. O ancoră mică fu puternic înfiptă într-o crăpătură şi excelenţa-sa îşi luă în stăpânire insula.

Nu fu înălţat nici un pavilion şi nu fu trasă nici o lovitură de tun în această împrejurare. Nu era vorba de un stat care făcea act de prim-ocupant: era un particular care debarca cu gândul de a pleca după trei-patru ore. Mai întâi Kamylk-Paşa şi căpitanul Z6 băgară

de seamă că, fără a se sprijini pe o bază nisipoasă, coastele insulei ieşeau din mare cu o înclinaţie de cincizeci până la şaizeci de grade. Deci nici o îndoială că formarea ei se datora unei înălţări a fundului submarin.

Îşi începură explorarea de jur împrejur, călcând pe un soi de cuarţ cristalizat, neatins de nici o urmă. În nici un loc litoralul nu părea a fi fost ros de acidul talazurilor. Pe solul uscat şi de natură cristalină nu se vedea alt lichid decât apă stătută pe fundul bălţilor mici, rămase din ultimele ploi. Vegetaţia nu se arăta nici măcar prin prezenţa acelor licheni, acelor muşchi marini, molotri sau alte plante destul de primare pentru a creşte printre stâncile unde vântul a adus câteva seminţe. Scoici — vii sau moarte — deloc, o ciudăţenie într-adevăr inexplicabilă. Ici-colo, murdărie de păsări care se datora celor câteva perechi de goelanzi şi pescăruşi, singurii reprezentanţi ai vieţii animale prin aceste locuri.

Îndată ce terminară înconjurul insuliţei, Kamylk-Paşa şi căpitanul se îndreptară către ridicătura rotundă din centrul ei. În nici o parte marginile malului nu arătaseră urmele unei vizite mai proaspete sau mai vechi care să-i fi atins suprafaţa. Peste tot aceleaşi stânci neumblate, şi, dacă ni se permite această expresie, aceeaşi puritate de cristal. Nici o urmă, nici o pată.

După ce urcară cocoaşa care se înălţa în mijlocul acestei carapace, se aflară cu aproximativ o sută cincizeci de picioare mai sus de nivelul oceanului. Unul lângă altul, cercetau, curioşi, orizontul care se oferea privirilor lor.

Pe vasta întindere lichidă care răsfrângea razele soarelui, nu se zărea nici o fărâmă de uscat. Aşadar, insuliţa nu făcea parte din acele ciclade care cuprind mai mulţi sau mai puţini atoli. Nici o creastă nu se înălţa peste această parte a mării. Cu luneta la ochi, căpitanul Z6 căuta zadarnic vreo pânză pe această imensă suprafaţă. Era pustie, şi bricul-goeletă nu risca să fie văzut în cele câteva ore cât avea să rămână ancorat la o sută de metri de coastă.

— Eşti sigur de poziţia geografică în care ne găsim astăzi, 9 septembrie?... îl întrebă atunci Kamylk-Paşa.

— Sigur, excelenţă, răspunse căpitanul Z6. Dealtfel, pentru mai multă siguranţă, am să refac calculul.

— În adevăr, ar fi mai bine. Dar cum se face că această insuliţă nu a fost menţionată pe hartă?

— Fiindcă, după părerea mea, a apărut foarte de curând. În orice caz, să fim mulţumiţi că nu figurează pe hartă şi că suntem siguri că o să o găsim la locul ei în ziua când veţi binevoi să ne întoarcem...

— Da, căpitane, când vor fi trecut aceste vremuri tulburi! Ce-mi pasă mie dacă comoara mea rămâne îngropată nenumăraţi ani sub

aceste stânci! Nu va fi ea mai în siguranţă decât în casa mea din Alep? Aici nu vor putea ajunge vreodată nici viceregele, nici fiul său Ibrahim, nici acest ticălos de Murad, ca să mă despoaie! Averea mea în mâna lui Murad? Prefer să o înghită adâncul mărilor!

— Soluţie cu totul neplăcută, răspunse căpitanul Z6, fiindcă marea nu mai restituie cele ce au fost încredinţate adâncurilor sale. Este deci binevenită descoperirea acestei insuliţe. Ea, cel puţin, vă va păstra bogăţiile cu credinţă şi vi le va restitui.

— Să mergem, spuse Kamylk-Paşa, ridicându-se. Totul trebuie făcut repede şi este mai bine ca vasul nostru să nu fie zărit...

— La ordinele dumneavoastră.

— La bord nu ştie nimeni unde suntem?

— Repet excelenţei-sale, nimeni.

— Nici măcar pe ce mare?

— Nici măcar pe ce mare a Lumii Vechi sau Noi. Sunt cincisprezece luni de când cutreierăm oceanele, şi în cincisprezece luni o corabie poate străbate depărtări mari între continente, fără să-şi dea seama.

Kamylk-Paşa şi căpitanul Z6 coborâră spre cotitura unde îi aştepta yola lor.

În clipa când să se îmbarce, căpitanul spuse:

— Şi odată această operaţie terminată, excelenţa-voastră se va îndrepta către Siria?...

— Nu este în intenţia mea. Înainte de a mă întoarce la Alep, am să aştept ca soldaţii lui Ibrahim să fi evacuat provincia şi ca ţara, sub conducerea lui Mahmud, să-şi fi găsit liniştea.

— V-aţi gândit vreodată că s-ar putea să fie anexată posesiunilor viceregelui?

— Nu, pe profetul nostru, nu! exclamă Kamylk-Paşa, pe care această presupunere îl făcu să-şi piardă obişnuitul lui sânge rece. Pentru o perioadă de timp, al cărui sfârşit sper să ajung să-l văd, este posibil ca Siria să fie anexată domeniului lui Mehmet-Ali, fiindcă necunoscute sunt căile lui Allah! Dar să nu treacă iarăşi şi pentru totdeauna în puterea sultanului?!... Allah nu ar vrea asta!

— Şi, unde socoteşte excelenţa-voastră să se refugieze când va fi părăsit mările?...

— Nicăieri... Nicăieri! Fiindcă averea mea va fi în siguranţă printre stâncile acestei insuliţe, o să rămână aici! Noi însă, căpitane Z6, o să navigam mai departe, aşa cum am făcut-o de atâţia ani împreună...

— La ordinele dumneavoastră!

În scurt timp, Kamylk-Paşa şi tovarăşul său fură din nou la bord.

Către orele nouă, căpitanul trecu la o primă cercetare a soarelui, cercetare menită a stabili longitudinea, adică ora locului; această cercetare urma să fie completată printr-o alta, la prânz, în clipa

trecerii astrului la meridian şi care avea să-i dea latitudinea. Îşi ceru sextantul, luă înălţimea soarelui şi, aşa cum îi spusese excelenţei-sale, se strădui ca operaţiunea să fie cât mai exactă. După ce îşi notă rezultatul, căpitanul coborî în cabină cu scopul de a pregăti calculele care trebuiau să precizeze poziţia insuliţei, poziţie ce urma a fi definitiv calculată după obţinerea înălţimii meridianului.

Dar, mai înainte de asta, dădu ordin ca şalupa să fie încărcată. Trebuiau să fie îmbarcate cele trei butoiaşe depozitate în cămară precum şi uneltele: târnăcoape, hârleţe, sape şi cimentul necesar îngropării comorii.

Înainte de ora zece, totul era gata. Şase marinari, sub conducerea şefului de echipaj, se urcară în şalupă. Ei nu bănuiau în nici un chip ce conţineau butoiaşele şi nici pentru ce se duceau să le îngroape în acel colţ. Asta nu-i interesa şi nici nu-i neliniştea. Obişnuiţi să asculte orbeşte, marinarii erau ca nişte maşini care funcţionau fără a pune întrebări.

Kamylk-Paşa şi căpitanul se instalară la pupa şalupei şi în câteva bătăi de vâsle ajunseră la insuliţă.

Trebuiau, în primul rând, să găsească un loc potrivit pentru săpat o groapă, nici prea aproape de malurile ameninţate de valurile mării pe timpul rău al echinocţiului, nici prea sus, pentru a evita unele alunecări de teren. Locul acesta îl găsiră chiar la poalele unei stânci abrupte, pe una din coastele îndreptate către sud-est ale insuliţei.

La ordinul căpitanului Z6, oamenii debarcară butoaiele şi uneltele, şi veniră şi ei. Începură apoi să sape în locul ales. Era o muncă destul de grea. Cuarţul cristalizat este o materie dură. Pe măsura ce cazmaua le făcea să sară, ţăndările erau adunate cu grijă fiindcă aveau să le folosească la umplerea gropii, după ce butoaiele vor fi fost puse acolo. Le-a trebuit nu mai puţin de două ceasuri ca să sape o groapă a cărei adâncime măsura între cinci şi şase picioare şi tot atât de largă — un adevărat mormânt în care somnul unui răposat nu ar fi fost vreodată tulburat de vuietul furtunilor.

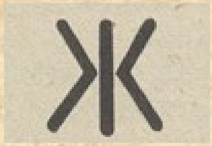
Kamylk-Paşa se ţinea deoparte, gânditor, cu sufletul întristat de cine ştie ce obsesie dureroasă. Se întreba, poate, dacă nu ar face mai bine să se culce şi el alături de comorile lui, pentru a-şi dormi somnul de veci?... Şi, într-adevăr, unde ar fi găsit el un adăpost mai sigur împotriva nedreptăţii şi a perfidiei oamenilor?...

Când butoiaşele fură coborâte în fundul gropii, Kamylk-Paşa le mai privi o ultimă dată. În acea clipă, căpitanului Z6 îi trecu prin gând — într-atât de ciudată i se păru privirea excelenţei-sale — că avea să contramandeze ordinele date, să renunţe la acest proiect, să pornească din nou pe mare cu bogăţiile sale...

Nu, căci cu un gest îi îndemnă pe oameni să continue. Atunci

căpitanul fixă solid cele trei butoaie, unul lângă altul, sprijinindu-le cu bucăţi de cuarţ, apoi le acoperi cu var stins. Şi foarte repede totul alcătui o masă la fel de compactă ca şi stânca insulei. Apoi, pe deasupra, grămezi de pietre cimentate între ele umplură cu totul groapa. După ce vânturile şi ploile vor fi măturat locul, ar fi fost cu neputinţă să mai descoperi unde a fost îngropată comoara.

Totuşi trebuia făcut un semn, un semn care să nu se şteargă, pe care cel interesat să-l poată recunoaşte într-o zi. Aşa că, pe peretele vertical al stâncii ce se înălţa în spatele gropii, şeful echipajului săpă, cu ajutorul unei dălţi, o monogramă al cărei identic facsimil iată-l:

Erau cei doi K din numele lui Kamylk-Paşa legaţi între ei, aidoma felului în care semnă totdeauna egipteanul.

Nu mai aveau nici un motiv să mai rămână pe insulă. Comoara era acum sigilată în fundul acelei gropi. Cine ar fi putut să o descopere în acest loc, cine ar fi putut să o smulgă din această ascunzătoare necunoscută?... Nu, aici era în siguranţă, şi dacă Kamylk-Paşa sau căpitanul Z6 ar fi luat taina cu ei în mormânt, putea veni şi sfârşitul lumii fără ca nimeni să o fi putut afla vreodată.

Şeful echipajului îşi îmbarcă oamenii, în timp ce excelenţa-sa şi căpitanul mai rămaseră pe o stâncă a litoralului.

Câteva minute mai târziu, şalupa veni să-i ia şi-i duse la bricul goeletă care-i aştepta.

Erau orele unsprezece şi patruzeci şi cinci. Vremea se arăta minunată. Pe cer, nici un nor. În mai puţin de un sfert de oră soarele avea să ajungă la meridian. Căpitanul se duse să-şi caute sextantul şi se pregăti să ia înălţimea meridiană. După ce o calculă, deduse şi latitudinea de care se folosi ca să afle şi longitudinea, calculând şi unghiul orar din observaţia făcută la ora nouă. Obţinu astfel poziţia insuliţei cu o aproximaţie care nu putea să depăşească o jumătate de milă.

Tocmai terminase de calculat şi se pregătea să urce pe punte, când se deschise uşa cabinei. Apăru Kamylk-Paşa.

— Ai calculat poziţia?... întrebă el.

— Da, excelenţă.

— Dă-mi-o!

Căpitanul îi întinse foaia de hârtie pe care îşi înscrisese calculele. Kamylk-Paşa o citi cu atenţie, ca şi când ar fi vrut să-şi

întipărească în minte poziţia insulei.

— Să păstrezi cu sfinţenie această hârtie, îi spuse el căpitanului. Cât despre jurnalul de bord în care ai consemnat de cincisprezece luni drumul nostru...

— Acest jurnal, excelenţă, nu-l va avea nimeni, niciodată...

— Şi ca să fii cu totul sigur, distruge-l chiar acum.

— La ordinele dumneavoastră.

Căpitanul Z6 luă registrul pe care erau înscrise diferitele direcţii urmate de bricul-goeletă prin tot atâtea mări. Îl rupse şi-i arse paginile la flacăra unui felinar. După aceea Kamylk-Paşa şi căpitanul se întoarseră pe dunetă şi o parte din zi nava rămase pe loc, acolo unde era ancorată.

Pe seară, către orele cinci, pe cer, către apus, începură să se adune norii. Prin îngustele crăpături dintre ei, soarele arunca mănunchiuri de raze care presărau marea cu fluturi de aur.

Ca un marinar căruia nu-i place cum arată timpul, căpitanul Z6 clătină din cap.

— Excelenţă, spuse el, boarea asta aduce vânt mare... poate chiar vijelie peste noapte! Insuliţa nu ne oferă nici un adăpost şi, înainte de a se lăsa cu totul întunericul, putem să ne îndepărtăm de ea cu vreo zece mile...

— Dar nu ne mai reţine nimic aici, căpitane, răspunse Kamylk-Paşa.

— Atunci să plecăm.

— Te mai întreb o dată, nu ai nevoie să-ţi verifici poziţia prin longitudine şi latitudine?

— Nu, excelenţă, sunt sigur de calculele mele, cum sunt sigur că sunt copilul mamei mele...

— Atunci, să mergem!

— La ordinele dumneavoastră.

Pregătirile se făcură repede. Ancora se înălţă din mare. Cu pânzele în bătaia vântului, se luă direcţia spre apus...

În picioare, la pupa, Kamylk-Paşa urmări cu privirea insuliţa necunoscută — atât cât lumina nedesluşită a înserării îi mai schiţa contururile. Apoi, grămada de stânci dispăru în ceaţă. Bogatul egiptean era sigur însă că, atunci când va vrea, o va regăsi... şi odată cu ea comoara pe care el i-o încredinţase — comoară valorând o sută de milioane de franci, în aur, diamante şi pietre preţioase.

Capitolul IV. În care jupân Antifer şi barcazierul Gildas Tregomain, doi prieteni care nu se aseamănă deloc, sunt prezentaţi cititorului

În fiecare sâmbătă către orele opt seara, pe când îşi fuma pipa — o adevărată lulea cu ţeava scurtă — jupân Antifer intra într-o

furie nebună, din care, un ceas mai târziu, ieşea roşu ca un rac. după ce îşi descărcase năduful pe capul vecinului şi prietenul său, barcazierul Gildas Tregomain. Şi din ce i se stârnea furia?... Din pricină că nu izbutea să găsească ceea ce căuta într-un atlas vechi, în care una din hărţi era întocmită după proiecţia planisferică a lui Mercator.

— Afurisită latitudine! strigă el. Latitudinea dracului!... Chiar dacă ar trece prin cuptorul lui Belzebut şi tot va trebui să o urmăresc de la un capăt la altul!

Şi aşteptând să-şi pună în aplicare acest proiect, zgâria cu unghia numita latitudine. Aşa că harta despre care vorbim era mâzgălită cu vârful creionului şi găurită de împunsăturile compasului ca o strecurătoare de cafea.

Latitudinea căreia i se adresau mustrările violente ale jupânului Antifer era înscrisă pe o bucată de pergament galben — un galben ce s-ar fi putut lua la întrecere cu acela al unei foarte vechi bucăţi dintr-un steag spaniol — şi suna cam aşa:

Douăzeci şi patru grade, cincizeci şi nouă minute nord

Dedesubt, într-un colţ al pergamentului, erau scrise cu cerneală roşie următoarele cuvinte:

Să fie atent fiul meu, să nu uite

Şi jupân Antifer nu uita niciodată să strige:

— Fii liniştit, tată iubit, că n-am uitat-o... şi nici nam să uit vreodată latitudinea ta! Dar cei trei sfinţi patroni ai mei să mă binecuvânteze dacă ştiu la ce-mi poate folosi!

Şi în seara aceasta, la 23 Februarie 1862, jupân Antifer se lăsa pradă obişnuitei sale mânii. Clocotind de furie, înjură ca un cârmaci căruia i-a scăpat din mână o frânghie de ridicat pânzele, sfărâmă pietricica ce-i scrâşnea în dinţi, îi căşună pe pipa ce i se stingea pentru a douăzecea oară şi pe care şi-o reaprinse stricând o cutie de chibrituri, sparse un ghioc mare ce împodobea căminul, aruncă atlasul într-un colţ, scaunul într-altul, bătu din picior de se zguduiră grinzile din tavan şi răcni cu un glas obişnuit să domine urletele vijeliilor, făcându-şi dintr-o foaie de carton, răsucită ca un cornet, o porta-voce:

— Nanon!... Enogate!

Enogate şi Nanon, ocupate, una să tricoteze, cealaltă să calce lângă vatra din bucătărie, socotiră că era timpul să intervină întru potolirea stihiilor domestice dezlănţuite.

Închipuiţi-vă una din acele case bătrâneşti din Saint-Malo, clădită din granit, cu faţada spre strada Hautes-Salles, cu parter şi două etaje, cuprinzând fiecare câte două camere şi al cărei al doilea etaj domina drumul de rond al meterezelor. Parcă o şi vedeţi, cu zidurile ei de piatră groase cât să nu le pese de proiectilele vremurilor de altădată, cu ferestrele înguste cu gratii de fier, cu uşa groasă făcută din inimă de stejar, împodobită cu o

armătură de metal şi înzestrată cu un ciocan şi o placă de metal care se aude — când jupân Antifer este cel care le foloseşte — de la Saint-Servan, cu acoperişul ei de ardezie străpuns de lucarne prin care trece uneori luneta bătrânului marinar ieşit la pensie!

Această casă, pe jumătate cazemată, pe jumătate bastion, se înrudea cu meterezele care formau o centură în jurul oraşului, în care un îngust spaţiu liber oferea ochiului, până în depărtare, o privelişte minunată: la dreapta Grand Be, un colţ din Cezembre, Vârful Decolle şi Capul Frehel; la stânga, coasta şi stăvilarul, gura râului Rance, plaja de la Prieure, lângă Dinard, până la cenuşiul dom din Saint-Servan.

Altădată, Saint-Malo fusese o insulă şi s-ar fi putut ca jupânului Antifer să-i fi părut rău după acel timp când s-ar fi putut socoti insular. Dar anticul Aaron ajungând peninsulă, marinarul trebuise să se resemneze. Dealtfel, ai tot dreptul să fii mândru când eşti copilul cetăţii acesteia — Armor — care a dat Franţei atâţia mari bărbaţi — printre alţii pe Duguay-Trouin[1], a cărui statuie bravul nostru marinar o saluta ori de câte ori traversa piaţa Lamennais, şi, deşi acest scriitor nu-l interesa în nici un chip, Chateaubriand, din a cărui operă nu cunoştea decât ultima sa lucrare, vrând noi să spunem prin asta, modestul şi trufaşul său mormânt ridicat pe insuliţa Grand-Be, care dealtfel poartă numele ilustrului autor. Jupân Antifer (Pierre-Servan-Malo) era atunci în vârstă de patruzeci şi şase de ani. De optsprezece luni ieşise la pensie, având o oarecare bunăstare care-i ajungea lui şi familiei sale. O rentă de câteva mii de franci, iată ce-i adusese navigarea la bordul a două sau trei corăbii pe care le comandase şi pentru care Saint-Malo fusese totdeauna portul de bază. Aceste corăbii, aparţinând firmei Le Baillif, făceau marele cabotaj[2] pe Marea Mânecii, Marea Nordului, pe Baltica şi chiar pe Mediterană. Înainte de a ajunge la această înaltă situaţie, jupân Antifer, pe vremea când era în armată, străbătuse lumea în lung şi-n lat.

Bun marinar, întreprinzător, aspru cu alţii dar şi cu el însuşi, înfruntând totdeauna direct pericolul, avea un curaj mai presus de orice încercare, o tenacitate care nu se dădea bătută în faţa nici unei piedici şi o încăpăţânare de breton get-beget. Să fi dus el dorul mării? Nu, fiindcă o părăsise în plină putere a vârstei! Să fi avut sănătatea vreun amestec în această hotărâre? Nu. Nicidecum! Aşa cum era croit, părea clădit din cel mai curat granit al coastelor armoricane; fiindcă era de ajuns să-l priveşti, să-l auzi, să primeşti o strângere de mână de a sa, cu care dealtfel nu se arăta deloc zgârcit. Închipuiţi-vă un om îndesat, de statură

---

[1] Marinar francez, născut la Saint-Malo. S-a remarcat în războaiele din timpul lui Ludovic al XIV-lea.

[2] Navigaţie pentru transportul de mărfuri de la un port la altul, de-a lungul coastei.

mijlocie, cu o înfăţişare puternică. Iată mai amănunţit semnalmentele: căpăţâna celtică, coamă aspră şi zburlită ca un arici, faţa arsă de soare, tăbăcită, fiartă şi răsfiartă în clocotul apei de mare pe care soarele latitudinilor joase o înfierbânta; un colan de barbă aspră ca lichenii de pe stânci, ale cărei fire cărunte se potriveau cu părul de pe cap; ochii aprigi, adevărate rubine arzând sub arcada sprâncenelor, cu irisul de un negru de antracit şi o pupilă ce scapără scântei pisiceşti; un nas gros la vârf dar lung, destul de lung, având două adâncituri la rădăcină, aproape de ochi ca solniţele unei mârţoage bătrâne; toţi dinţii solizi şi sănătoşi, scrâşnind sub încleştarea fălcilor, cu atât mai mult cu cât proprietarul lor ţinea în permanenţă o pietricică în gură; urechi păroase, cu pavilionul ca un cornet, cu lobii atârnând, dintre care unul, cel drept, purta un cercel de aramă în care era încrustată o ancoră; în sfârşit trupul, mai degrabă un trunchi uscat, înfipt pe coapse nervoase, bine cumpănite pe suporturile lor puternice şi deschizându-se într-un unghi care să-i permită să facă faţă tangajului şi raliului corăbiei. În tot acest întreg se întrevede o vigoare puţin obişnuită, datorită muşchilor răsuciţi ca fasciile unui lictor roman, şi sănătatea omului care bea şi mănâncă bine, care încă multă vreme va avea dreptul la un certificat de sănătate. Dar ce freamăt, ce nervozitate, ce neastâmpăr închide în ea această alcătuire fizică şi morală, care, cu patruzeci şi şase de ani înainte, fusese înscrisă în registrele parohiei sub grăitoarele nume de Pierre-Servan-Malo Antifer.

Şi în această seară el se zbătea, se zvârcolea şi casa cea solidă se cutremura, de-ai fi crezut că la temelia ei ar fi izbucnit una din acele cumplite furtuni de echinocţiu, ale cărei valuri se înalţă până la cincizeci de picioare şi acoperă cu spumă jumătate din oraş.

Nanon, văduva lui Le Goât, avea patruzeci şi opt de ani şi era sora zgomotosului nostru marinar. Soţul ei, simplu muncitor pe uscat, contabil la casa Le Baillif, mort de tânăr, îi lăsase o fiică Enogate pe care o luase în grija lui unchiul Antifer — care îşi îndeplinea conştiincios şi de bună voie obligaţiile de tutore. Nanon era o femeie de treabă, iubindu-şi fratele, tremurând înaintea lui, plecându-se sub vijelioasele-i furtuni.

Enogate, fermecătoare cu părul ei blond, ochii albaştri, carnaţia proaspătă, cu chipul ei inteligent, cu graţia ei firească, era mai îndrăzneaţă decât mama ei, înfruntându-l uneori pe teribilul ei tutore.

Dealtfel, acesta o adora şi socotea că ea trebuie să fie cea mai fericită dintre fetele din Saint-Malo, aşa cum era una dintre cele mai frumoase. Dar poate că fericirea, aşa cum o înţelegea el, nu i se potrivea deloc nepoatei şi pupilei sale. Cele două femei se iviră în pragul odăii, una cu lungile andrele de tricotat, cealaltă cu

fierul de călcat pe care tocmai îl luase de pe jeratic.

— Ei, ce s-a întâmplat? întrebă Nanon.

— Latitudinea mea... infernala mea latitudine! răspunse jupân Antifer. Şi îşi repezi o lovitură de pumn care ar fi făcut să trosnească oricare altă cutie craniană în afară de cea pe care i-o dăruise natura.

— Unchiule, spuse Enogate, chiar dacă această latitudine îţi dă atâta bătaie de cap, ăsta nu-i un motiv să răscoleşti toată odaia.

Strânse apoi de pe jos atlasul, în timp ce Nanon aduna, una câte una, bucăţelele ghiocului făcut fărâme de parcă sărise în aer sub puterea unui exploziv.

— Dumneata l-ai spart, unchiule?

— Eu, fetiţo, şi dacă ar fi făcut-o altul decât mine, nu i-ar fi mers deloc bine.

— Atunci de ce ai dat cu el de pământ?...

— Fiindcă mă mânca mâna!

— Ghiocul ăsta era un cadou de la fratele nostru, spuse Nanon, şi nu ai făcut deloc bine...

— Ei şi?... Chiar dacă mi-ai spune până mâine dimineaţă că n-am făcut bine, tot n-o să se dreagă!

— Ce o să spună vărul meu Juhel? exclamă Enogate.

— N-o să spună nimic şi ar face bine să nu spună nimic! ripostă jupân Antifer, arătându-şi părerea de rău că nu are în faţă decât două femei asupra cărora nu era potrivit să-şi verse mânia. Şi, de fapt, unde se află Juhel?...

— Ştii doar, unchiule, că a plecat la Nantes, răspunse tânăra fată.

— Nantes!... Asta-i ceva nou! Şi ce are de făcut la Nantes?...

— Chiar dumneata l-ai trimis, unchiule... ştii... examenul de căpitan de cursă lungă...

— Căpitan de cursă lungă... căpitan de cursă lungă! mormăi jupân Antifer. Nu i-ar fi fost de-ajuns să fie ca mine, căpitan de cabotaj?...

— Frate, interveni timid Nanon, chiar după îndemnul tău... tu ai vrut...

— Ei aş... fiindcă am vrut eu... grozav motiv!... Şi dacă n-aş fi vrut eu, el nu ar fi plecat totuşi... la Nantes?... Dealtfel, o să fie respins...

— Nu, unchiule.

— Ba da, nepoată... şi dacă va fi... o să-i pregătesc o primire... ca în toiul furtunii!...

Evident, cu un asemenea om nu era chip să te înţelegi. Pe de o parte el nu voia ca Juhel să se prezinte la examenul de căpitan de cursă lungă şi pe de alta, dacă ar fi căzut, numitul Juhel avea să aibă parte de o predică în care aceşti măgari de examinatori, aceşti negustori de hidrografie ar fi fost făcuţi cu ou şi cu oţet.

Dar Enogate avea, fără îndoială, presimţirea că tânărul nu va fi respins, în primul rând fiindcă era vărul ei, apoi fiindcă era un băiat inteligent şi studios şi în sfârşit fiindcă el o iubea, ea îl iubea şi trebuiau să se căsătorească. Găsiţi, dacă puteţi, alte trei motive mai întemeiate decât acestea de mai sus.

Este potrivit să adăugăm că Juhel era nepotul jupânului Antifer, care îi fusese tutore până la majorat. Orfan din fragedă copilărie prin moartea maică-si, o morlesiană care plătise cu viaţa venirea lui pe lume, şi prin cea a tatălui, locotenent de marină, răposat câţiva ani mai târziu, Juhel rămăsese de mic copil în grija unchiului său Antifer. Nu ar fi deci de mirare că îi era scris să se facă marinar. Dealtfel, Enogate avea dreptate să creadă că va obţine fără greutate brevetul de căpitan de cursă lungă. Unchiul, nici el, nu se îndoia; dar era prea prost dispus ca să recunoască. Şi cu atât mai mult dorea aceasta tânăra maluină, cu cât căsătoria hotărâtă de multă vreme între vărul ei şi ea avea să urmeze de îndată, după obţinerea brevetului mai sus pomenit. Cei doi tineri se iubeau cu acea sinceră şi curată dragoste care poate împlini fericirea a două vieţi. Nanon vedea cu bucurie apropiindu-se ziua când avea să fie celebrată această unire atât de dorită de întreaga familie. De unde ar mai fi putut veni vreo piedică, de vreme ce şeful atotputernic, unchi şi tutore în acelaşi timp, îşi dăduse consimţământul... sau cel puţin avea de gând să şi-l dea când viitorul soţ va fi fost căpitan? Se înţelege de la sine că Juhel îşi făcuse toată ucenicia mai întâi ca mus şi ucenic la bordul corăbiilor casei Baillif, matelot în slujba statului şi trei ani locotenent în marina comercială. Nu-i lipseau nici practica, nici teoria. De fapt, jupân Antifer se arăta foarte mândru de nepotul său. Dar cine ştie dacă nu cumva visa pentru el o căsătorie mai bogată, Juhel fiind un băiat fără pereche, tot aşa cum pentru nepoata sa poate ar fi dorit o partidă mai bogată fiindcă în toată mahalaua nu era o fată mai drăgălaşă.

— Şi nici chiar în Ille-et-Vilaine, spunea el încruntându-şi sprâncenele, hotărât să împingă această afirmaţie până ar fi cuprins întreaga Bretanie.

Şi dacă din întâmplare i-ar fi căzut în mâini un întreg milion — el care era fericit cu renta sa de cinci mii de livre — nu ar fi fost imposibil să-şi piardă capul lăsându-se pradă unor vise nesăbuite.

În acest timp, Enogate şi Nanon făcură puţină rânduială în odaia acestui om de temut, dacă în mintea lui nu puteau face; deşi tocmai acolo ar fi trebuit dereticat, frecat, şters praful... măcar pentru a goni fluturaşii care se aciuiseră acolo şi chiar păianjenii de pe tavan...

Cât despre jupân Antifer, el se învârtea de colo-colo, rostogolindu-şi ochii care mai scăpărau, luminaţi încă de fulgere — dovadă că furtuna nu era pe sfârşite şi că un trăsnet putea să

cadă oricând. Şi când îşi privea barometrul atârnat în perete, părea că furia sa se dublează, fiindcă cinstitul şi scrupulosul instrument se menţinea la timp frumos.

— Aşadar, Juhel nu s-a întors încă?... întrebă el, întorcându-se către Enogate.

— Nu, unchiule.

— Şi este ora zece!

— Nu, unchiule.

— O să vedeţi că o să piardă trenul!

— Nu, unchiule!

— Ia ascultă, ai sfârşit odată cu "Nu, unchiule"?

— Nu, unchiule!

Cu toate semnele desperate pe care i le făcea Nanon, tânăra bretonă era hotărâtă să-şi apere vărul împotriva acuzaţiilor nedrepte ale acestui unchi atât de apucat. Hotărât lucru, fulgerul şi trăsnetul nu erau departe. Dar nu exista oare vreun paratrăsnet care să scoată toată electricitatea adunată în jupân Antifer?

Ba da, poate că da. Tocmai de aceea Nanon şi fiica ei se grăbiră să-i dea ascultare, când, cu o voce de stentor, el strigă:

— Chemaţi-l pe Tregomain!

Ieşiră repede amândouă din odaie, deschiseră uşa care da în stradă şi dădură fuga să-l caute pe Tregomain.

— Dumnezeule! Numai de-ar fi acasă! îşi spuneau ele.

Era acasă, şi cinci minute mai târziu se afla în faţa prietenului său Antifer.

Gildas Tregomain: cincizeci şi unu de ani. Trăsături asemănătoare cu ale vecinului său: este burlac ca şi el, a navigat ca şi el, nu mai navighează ca şi el, a ieşit la pensie ca şi el, este ca şi el din Saint-Malo. Asemănările se opresc aici. Într-adevăr, Gildas Tregomain este pe atât de blajin pe cât de aprig este jupân Antifer, pe atât de înţelept pe cât de puţin este jupân Antifer, pe atât de îngăduitor pe cât de supărăcios este jupân Antifer. Aceasta în ceea ce priveşte latura sufletească, în ceea ce priveşte fizicul, cei doi cumetri se deosebesc şi mai mult, dacă e cu putinţă. Cu toate acestea sunt foarte legaţi; această prietenie, atât de justificată din partea jupânului Antifer faţă de Gildas Tregomain, ar părea mai puţin justificată din partea lui Gildas Tregomain faţă de Pierre Antifer. Fiindcă era limpede că nu-i uşor să fii prietenul unui asemenea om.

Am spus că Tregomain navigase pe vremuri, dar sunt navigatori şi navigatori. Dacă jupân Antifer cutreierase, cât fusese militar şi în marina comercială, înainte de a veni în cabotaj, principalele mări de pe glob, nu acelaşi lucru se întâmpla cu vecinul lui, Gildas Tregomain; scutit de armată ca fiu de văduvă şi netrebuind să plece ca matelot al statului, el nu fusese niciodată pe mare.

Nu! Niciodată! Zărise Marea Mânecii de pe înălţimile de la

Cancale şi chiar ale Capului Frehel, dar fără să se aventureze în larg. Născut în cabina ţipător vopsită a unui barcaz, pe un asemenea barcaz îşi petrecuse viaţa. La început luntraş, apoi stăpân al *Fermecătoarei Amelie,* el plutea urcând şi urcând mereu pe Rance, de la Dinard la Dinan, de la Dinan la Plumaugat, pentru a coborî din nou cu o încărcătură de scânduri, de vinuri sau de cărbune, după cum era cererea. Abia dacă cunoştea celelalte râuri ale departamentelor Ille-et-Vilaine şi Cotes-du-Nord. Era un dulce marinar de apă dulce, nimic mai mult, în timp ce jupân Antifer era cel mai sărat dintre marinarii de apă sărată; era un simplu luntraş pe lângă un maestru al cabotajului. De aceea, în prezenţa prietenului şi vecinului său care nu se jena să-l ţină la distanţă, el cobora pavilionul.

Gildas Tregomain locuia într-o căsuţă cochetă şi atrăgătoare la o sută de paşi de aceea a jupânului Antifer, la capătul străzii Toulouse, aproape de zidul de fortificaţii. De o parte, avea vederea către gurile râului Rance, iar de cealaltă parte o avea către larg. Proprietarul căsuţei era un om puternic, nemaipomenit de spătos, cu nişte umeri laţi de aproape un metru, înalt de cinci picioare şi şase şchioape, cu un piept cât o casă de bani, veşnic ferecat într-o vestă uriaşă cu două rânduri de nasturi de os şi o bluză castanie, totdeauna foarte curată, cu o cută mare în spate şi la răscroiala mânecilor. Din acest trunchi porneau braţe solide care ar fi putut folosi în chip de coapse unui om de talie mijlocie şi terminate cu mâini uriaşe, care ar fi putut servi drept picioare unui grenadier din vechea gardă. Se înţelege că, cu asemenea mâini, picioare şi muşchi, Gildas Tregomain era înzestrat cu o forţă herculeană. Era însă un Hercule bun. Nu abuza niciodată de puterea lui şi nu-ţi strângea mâna decât cu degetul mare şi arătătorul, de teamă să nu-ţi strivească degetele. Puterea sălăşluia în el ca adormită, fără izbucniri neaşteptate.

Dacă l-am compara cu o maşină, nu ne-ar face să ne gândim la un ciocan pneumatic care izbeşte fierul cu o putere năprasnică, ci mai curând la una din acele prese hidraulice, care îndoaie la rece tabla cea mai rezistentă. Asta se datora sângelui său care circula bogat şi generos, molcom şi puţin nepăsător.

Pe temelia umerilor se rotunjea un cap mare, purtând o pălărie înaltă cu boruri largi, cu părul lins, cotleţii favoriţilor subţiri, cu unul din acele nasuri încovoiate care dau caracter profilului, o gură zâmbitoare, cu buza de sus mai retrasă, cu cea de jos ieşind în afară, cu mici cute de grăsime sub bărbie, dinţi frumoşi, albi, în afară de un incisiv de sus care-i lipsea, din acei dinţi care nu muşcă şi pe care nu i-a întinat niciodată fumul de pipă, ochi limpezi şi blajini sub sprâncenele stufoase şi roşcate, un ten cărămiziu, datorit brizei de pe Rance şi nu asprelor rafale ale oceanului.

Aşa era Gildas Tregomain, unul din acei oameni de treabă despre care se spune: "Du-te la prânz, du-te la ora două, o să-l găseşti totdeauna gata să-ţi vină în ajutor". Era, în acelaşi timp, şi un fel de stâncă de neclintit, de care în zadar se loveau furtunile jupânului Antifer. Se trimetea după el când pe vecinul lui îl apucau hachiţele şi el venea să înfrunte talazurile năvalnice ale acestui tumultuos personaj. Astfel fiind, fostul proprietar al *Fermecătoarei Amelie* era adorat în casă de către Nanon, care-şi făcea din el un zid de apărare, de Juhel, care-i păstra o prietenie filială, de Enogate, care nu se sfia deloc să-l sărute pe cei doi obraji bucălaţi şi pe fruntea nebrăzdată de nici o cută, semn de netăgăduit al unui temperament calm şi împăciuitor, după spusele fizionomiştilor.

Deci, în acea seară, către orele patru şi jumătate, luntraşul urca scara de lemn care ducea la camera de la primul etaj, făcând să trosnească treptele sub pasul lui greoi. Apoi, împingând uşa, se află deodată în faţa lui Pierre Antifer.

Capitolul V. În care lui Gildas Tregomain îi este greu să nu-l contrazică pe jupân Antifer

— În sfârşit, ai sosit, stimabile!

— Am alergat îndată ce m-ai chemat, prietene...

— Mult timp ţi-a trebuit!

— Numai cât am venit până aici.

— Într-adevăr, parcă ai fi călătorit pe *Fermecătoarea Amelie.*

Gildas Tregomain nu luă în seamă această aluzie la mersul foarte încet al barcazurilor, comparat cu acela al vaselor de mare. Înţelese că vecinul său era prost dispus, lucru ce nu-l mai putea mira, şi îşi promise să fie răbdător, ceea ce îi intra în fire.

Jupân Antifer îi întinse un deget pe care prietenul său îl strânse uşurel între degetul mare şi arătătorul uriaşei sale mâini.

— Hei, nu aşa tare, ce dracu! Totdeauna strângi prea tare!

— Iartă-mă, n-am făcut-o dinadins.

— Nu ar fi lipsit decât asta!

Apoi, cu un gest, jupân Antifer îl pofti pe Gildas Tregomain să ia loc la masa din mijlocul odăii.

Supus, luntraşul se aşeză pe scaun, cu picioarele îndoite, cu tălpile în afară, bine înşurubate în ghetele fără tocuri, cu imensa batistă întinsă pe genunchi — o batistă de bumbac cu floricele roşii şi albastre, împodobită în fiecare colţ cu câte o ancoră.

Această ancoră avea darul să-l facă pe jupân Antifer să ridice din umeri... O ancoră la un luntraş!... De ce nu un arbore trinchet, de ce nu un arbore mare sau un arbore artimon la un barcaz?

— Iei un coniac, stimate? întrebă el aducând două păhărele şi o sticlă.

— Ştii şi tu, prietene, că nu beau niciodată nimic. Ceea ce nu-l împiedică pe jupân Antifer să umple cele două degetare. Conform unui obicei statornicit de zece ani, după ce îşi bău paharul său, îl goli şi pe acela al lui Gildas Tregomain.

— Şi acum, să stăm de vorbă.

— Despre ce?... răspunse luntraşul, care ştia foarte bine cu ce scop fusese chemat.

— Despre ce, stimate?... Şi despre ce ai vrea tu să vorbim dacă nu despre...

— Adevărat! Ai găsit pe această faimoasă latitudine punctul care te interesează?...

— Dacă l-am găsit?... Şi cum vrei tu să-l găsesc? Ascultând pălăvrăgeala acestor două muieri care erau adineauri aici...

— Buna Nanon şi drăgălaşa mea Enogate.

— Oh! Ştiu eu... Tu eşti totdeauna dispus să le ţii parte împotriva mea... Dar nu despre asta este vorba... Uite că se împlinesc opt ani de când tatăl meu Thomas a murit şi tot opt ani de când chestiunea asta se lungeşte aşa, fără să înainteze un pas... Dar trebuie să se sfârşească odată!...

— Eu... spuse luntraşul clipind din ochi, aş sfârşi-o... lăsându-mă păgubaş!...

— Ce spui, stimate, ce tot spui? Şi cu sfaturile date de taică-meu pe patul de moarte, ce faci?... Doar sunt sfinte lucrurile astea!

— Păcat că bietul om nu a vorbit mai desluşit...

— Nu a vorbit mai desluşit fiindcă nu a ştiut mai mult!... Mii de draci, o să ajung şi eu la ultima suflare fără să fi aflat mai mult?

Gildas Tregomain fu pe punctul de a-i spune că foarte probabil aşa avea să fie... şi chiar era de dorit. Se stăpâni totuşi pentru a nu-l întărită şi mai mult pe clocotitorul său adversar.

Dealtfel, iată ce se întâmplase cu câteva zile înainte ca Thomas Antifer să treacă pe lumea cealaltă.

Era în anul 1854, an pe care bătrânul marinar nu avea să-l trăiască până la capăt în această tristă lume. Astfel că, simţindu-se foarte bolnav, crezu că trebuie să-i încredinţeze fiului său o poveste a cărei taină îi fusese cu neputinţă să o pătrundă.

Cu cincizeci şi cinci de ani mai înainte, în 1799, pe când era în slujba marinei comerciale, cutreierând prin ţinuturile Levantului, Thomas Antifer naviga în apropierea coastelor Palestinei în ziua în care Bonaparte dăduse ordin să fie împuşcaţi prizonierii din Jaffa. Unul din aceşti nenorociţi care se refugiase pe o stâncă, unde îl aştepta fără doar şi poate o moarte sigură, fu cules de marinarul francez în timpul nopţii, îmbarcat pe corabia acestuia, unde îi fură tămăduite rănile şi, în sfârşit, se însănătoşi după o bună îngrijire.

Prizonierul, destăinuindu-se salvatorului său, îi spuse că se numeşte Kamylk-Paşa, că este originar din Egipt şi, când îşi luă

rămas bun, îl asigură pe bravul maluin că nu o să-l uite. La momentul potrivit, acesta va primi dovezile recunoştinţei sale.

Thomas Antifer se despărţi de Kamylk-Paşa, îşi urmă cursul călătoriei sale, se gândi mai mult sau mai puţin la făgăduielile care-i fuseseră făcute şi în cele din urmă se resemna să le dea uitării, fiindcă păreau că nu se vor realiza niciodată.

Aşa că, atunci când se retrase la pensie, bătrânul marinar se întoarse la Saint-Malo nemaigândindu-se la altceva decât la pregătirea pentru marină a fiului său

Pierre şi împlinise şaizeci şi şapte de ani când, în iunie, îi sosi o scrisoare.

De unde să-i fi venit această epistolă scrisă în limba franceză?... Dacă te luai după timbre, era sigur că venea din Egipt. Ce cuprindea?... Foarte simplu, următoarele:

Căpitanul Antifer este rugat să-şi noteze în carnet această latitudine, 24 grade 59 minute nord, care latitudine va fi completată de o longitudine ce îi va fi comunicată ulterior. Va binevoi să nu o uite şi să o tăinuiască în acelaşi timp... Este vorba, în ceea ce îl priveşte, de un foarte mare interes. Suma enormă în aur, diamante şi pietre preţioase pe care această latitudine şi această longitudine i-o vor dărui într-o zi, nu va fi decât o dreaptă răsplată pentru serviciile ce le-a făcut prizonierului din Jaffa.

Această scrisoare era semnată doar de un dublu K, formând o monogramă. Şi iată că închipuirea bunului nostru marinar — el care era un tată vrednic de fiul său — se aprinse. Aşadar, după patruzeci şi trei de ani, Kamylk-Paşa îşi aducea aminte! Dar mult timp îi mai trebuise! Fără îndoială felurite piedici îl făcuseră să întârzie în Siria, a

— Şi acum, să stăm de vorbă

cărei situaţie politică nu fusese definitivată decât în 1840 prin tratatul de la Londra, semnat la 15 iulie şi în profitul sultanului.

Acum, Thomas Antifer era în posesia unei latitudini care trecea printr-un anumit punct al globului pământesc, în care punct Kamylk-Paşa îngropase o întreagă avere!... În mintea lui nu putea fi vorba decât de milioane. I se poruncise, totodată, să păstreze cel mai adânc secret asupra acestei afaceri până la sosirea mesagerului care trebuia să-i aducă într-o zi longitudinea promisă. Aşa că nu spuse nimănui nimic, nici măcar fiului său. A aşteptat. A aşteptat timp de doisprezece ani şi dacă ar fi fost să aibă o soră Anne, urcată într-un turn, soru-sa Anne, n-ar fi văzut venind pe nimeni! Şi cu toate acestea, era oare cu putinţă, dacă ajungea la sfârşitul existenţei sale, să ia acest secret cu el în mormânt, înainte de a fi deschis uşa trimisului paşei?... Nu! Nici gând! Îşi spuse că acest secret trebuia să fie încredinţat celui căruia îi revenea să profite de el în locul lui, adică fiului său, Pierre-Servan-Malo. De aceea, în 1854, bătrânul marinar, în vârstă pe atunci de optzeci şi unu de ani, simţind că nu mai are decât câteva zile de trăit, nu mai şovăi şi destăinui fiului şi unicului său moştenitor intenţiile lui Kamylk-Paşa. Îl puse să jure — aşa cum i se ceruse şi lui — să nu uite niciodată cifrele acestei latitudini, să păstreze cu sfinţenie scrisoarea semnată cu dublu K şi să aştepte cu toată încrederea sosirea mesagerului.

Apoi, vrednicul marinar închise ochii şi fu înmormântat în cavoul familiei, plâns de ai săi şi regretat de toţi cei care îl cunoscuseră.

Îl cunoaştem şi pe jupân Antifer şi ne putem închipui uşor ce urmări avu o asemenea destăinuire asupra minţii sale, asupra închipuirii sale uşor de înflăcărat şi de ce arzătoare dorinţe fu cuprinsă întreaga sa fiinţă. În gând, el înzeci milioanele întrezărite de tatăl său. Şi din Kamylk-Paşa făcu un fel de nabab din "O mie şi una de nopţi". Nu mai visa decât aur şi pietre preţioase, îngropate într-o peşteră a lui Ali-Baba! Dar, ţinând seama de nerăbdarea care-l caracteriza şi de firea sa iute, îi fu cu neputinţă să păstreze tăcerea, aşa cum făcuse taică-său. Tatăl putuse să stea doisprezece ani fără să-i scape un cuvânt, fără să se destăinuiască nimănui, fără a face vreo încercare de a afla ce ar fi putut deveni semnatarul scrisorii cu dublu K!... Fiul, însă, nu. Aşa că, în 1855, în cursul uneia din călătoriile sale prin Mediterana, după ce făcu escală la Alexandria, el se informă, cu toată iscusinţa de care era în stare, de acest Kamylk-Paşa.

Existase el oare?... În această privinţă, nici o îndoială, fiindcă bătrânul marinar avea o epistolă scrisă de mâna lui. Mai trăia şi acum?... Grea întrebare, care îl frământa pe jupân Antifer în chip deosebit. Informaţiile obţinute îl nedumeriră cu totul. ***9***

Kamylk-Paşa dispăruse de vreo douăzeci de ani şi nimeni nu-i putu spune ce se întâmplase cu el. Cumplită lovitură sub linia de

plutire a jupânului Antifer! Cu toate acestea nu se scufundă. Dealtfel, chiar dacă nu află nimic despre Kamylk-Paşa, era de la sine înţeles că în 1842 mai trăia, o dovedea faimoasa scrisoare. Fusese, probabil, silit să părăsească ţara din motive pe care nimic nu-l silea să le mărturisească.

Când va veni vremea, mesagerul, purtător al interesantei longitudini multaşteptate, se va înfăţişa din partea sa şi fiindcă tatăl nu mai era în viaţă, fiul va fi acela care îl va primi, şi nu ne îndoim că îi va face o bună primire. Jupân Antifer se întoarse deci la Saint-Malo şi, deşi nu-i venea uşor, nu spuse nimănui nimic. Mai navigă o bucată de vreme până în 1857, epocă în care îşi părăsi meseria şi de atunci trăi retras în familia sa.

Dar ce existenţă nesuferită! Fără o activitate, fără un rost, era tot timpul obsedat de aceeaşi idee fixă! Cele douăzeci şi patru de grade şi cele cincizeci şi nouă de minute îi bâzâiau fără încetare în jurul capului ca nişte muşte sâcâitoare!... În sfârşit, având mâncărime de limbă, el îşi încredinţa taina surorii sale, apoi nepoatei, nepotului şi lui Gildas Tregomain. Astfel că aşa-zisul secret, sau cel puţin o parte din el, nu întârzie să fie cunoscut de întreg oraşul, ba chiar până dincolo de Saint-Malo şi de Dinard. Se duse deci vestea că o avere imensă, necrezut de mare, trebuia să cadă, de pe o zi pe alta, în mâinile jupânului Antifer, că această avere nu putea să-i scape... Şi nu bătea vreodată cineva în uşă fără ca el să nu spere să fie salutat cu aceste cuvinte:

"Iată longitudinea pe care o aştepţi!"

Trecură câţiva ani. Mesagerul lui Kamylk-Paşa nu dădea semne de viaţă. Nici un străin nu trecu pragul casei. Iar jupân Antifer nu-şi mai găsea astâmpăr. Familia sa începu să se îndoiască de existenţa acestei averi şi scrisoarea îi părea a fi o simplă mistificare. Gildas Tregomain, ferindu-se să-i arate acest lucru, îl socotea pe prietenul său un mare naiv, fapt dureros pentru breasla atât de demnă de stimă a marinarilor de cabotaj.

Dar el, Pierre-Servan-Malo, nu se dădea bătut. Nimic nu-i putea zdruncina încrederea. Era ca şi când ar fi şi avut-o, averea aceea de nabab, şi nu trebuia să-l contrazici deloc în această privinţă dacă ţineai să nu stârneşti o furtună.

Aşa că, în seara aceea, aflându-se faţă în faţă la masa pe care se clătinau cele două păhărele de coniac, luntraşul era ferm hotărât să nu provoace o explozie în pulberăria vecinului său.

— Haide, îi spuse jupân Antifer privindu-l în ochi, răspunde-mi fără ocoluri, fiindcă uneori te faci că nu înţelegi! La urma urmei, căpitanul *Fermecătoarei Amelie* nici nu a avut vreodată prilejul să-şi calculeze poziţia... Nu între malurile unui râuleţ ca Rance ai de luat înălţimea, să observi soarele, luna, stelele...

Şi enumerând toate aceste operaţiuni care alcătuiesc fondul hidrografici, fiţi siguri că Pierre-Servan-Malo înţelegea să

demonstreze marea diferenţă dintre un căpitan de cabotaj şi stăpânul unui barcaz.

Resemnat, bunul Tregomain urmărea surâzând dungile multicolore ale batistei sale întinsă pe genunchi.

— Mă asculţi, sau nu, luntraşule?

— Da, prietene!

— Ei bine, o dată pentru totdeauna: te întreb, ştii tu exact ce este o latitudine?...

— Aşa şi aşa.

— Ştii tu că este un cerc paralel cu ecuatorul şi că se împarte în trei sute şaizeci de grade, adică douăzeci şi unu de mii şase sute şaizeci minute de arc, ceea ce înseamnă un milion două sute nouăzeci şi şase de secunde?...

— Cum să nu ştiu? răspunse cu un zâmbet blajin Gildas Tregomain.

— Şi ştii tu că un arc de cincisprezece grade corespunde unui timp de o oră şi unul de cincisprezece secunde unui timp de o secundă?...

— Vrei să le spun pe dinafară?...

— Nu! Nu-i nevoie. Ei bine, în ce mă priveşte, ştiu de existenţa acestei latitudini de douăzeci şi patru de grade, cincizeci şi nouă de minute la nord de ecuator. Şi pe această paralelă care cuprinde trei sute şaizeci de grade — fii atent, trei sute şaizeci de grade! — se află trei sute cincizeci şi nouă de care nu mă sinchisesc, ca de o ancoră care şi-a pierdut cârligele! Dar este unul, unul singur, pe care nu-l cunosc, pe care nu am să-l cunosc decât atunci când mi se va spune longitudinea care îl întretaie... şi acolo... în acel loc, sunt milioane... Nu zâmbi...

— Nu zâmbesc, prietene.

— Da, milioane, care sunt ale mele, pe care voi avea dreptul să mă duc să le dezgrop, în ziua în care am să ştiu în ce loc sunt îngropate...

— Ei bine, răspunse blând luntraşul, trebuie să aştepţi cu răbdare mesagerul care îţi va aduce vestea cea bună...

— Cu răbdare... cu răbdare!... Dar ce o fi curgând în vinele tale?...

— Probabil că limonadă, doar limonadă, răspunse Gildas Tregomain.

— Iar într-ale mele, argint viu... praf de puşcă topit în sângele meu... şi n-am cum să stau liniştit... mă macin... mă mistui...

— Ar trebui să te potoleşti.

— Să mă potolesc?... Uiţi oare că suntem în '62... că tatăl meu a murit în '54, că deţinea acest secret din '42... şi că în curând se vor împlini douăzeci de ani de când aşteptăm dezlegarea acestei blestemate ghicitori?...

— Douăzeci de ani, murmură Gildas Tregomain. Cum trece

timpul! Acum douăzeci de ani mai comandam încă *Fermecătoarea Amelie*...

— Cine îţi vorbeşte de *Fermecătoarea Amelie?* exclamă jupân Antifer. Despre *Fermecătoarea Amelie* este vorba, sau despre latitudinea de care se pomeneşte în această scrisoare?...

Şi flutură prin faţa ochilor care clipeau ai luntraşului faimoasa scrisoare, îngălbenită deja, pe care se vedea monograma lui Kamylk-Paşa.

— Da... această scrisoare... această blestemată scrisoare, reluă el, această afurisită de scrisoare pe care uneori am poftă să o rup, să o fac scrum...

— Şi poate că ar fi mai înţelept... îndrăzni să spună luntraşul.

— Destul... stimate Tregomain, continuă jupânul Antifer, cu ochii aprinşi şi glasul tunător, să nu cumva să-mi mai răspunzi vreodată aşa cum ai făcut-o adineauri!

— Niciodată!

— Şi dacă, într-o clipă de nebunie, aş vrea să distrug această scrisoare care pentru mine este un act de proprietate, dacă aş fi atât de nesocotit ca să uit cele ce-mi datorez mie şi alor mei, şi dacă nu mă vei împiedica...

— Te voi împiedica, prietene, te voi împiedica... se grăbi să răspundă Gildas Tregomain.

Foarte întărâtat, jupân Antifer îşi luă paharul cu coniac şi ciocni cu acela al luntraşului:

— În sănătatea ta, stimate!

— În a ta! răspunse Gildas Tregomain, care ridică paharul până la înălţimea ochilor, apoi îl puse din nou pe masă.

Pierre-Servan-Malo rămăsese pe gânduri răvăşindu-şi părul cu o mână înfrigurată, murmurând cuvinte întretăiate de înjurături şi de suspine, purtându-şi de colo-colo pietricica printre dinţi.

— Ştii măcar pe unde trece această blestemată de paralelă... această latitudine de douăzeci şi patru, cincizeci şi nouă nord?

— Cum să nu ştiu? îi răspunse luntraşul, care îndurase această mică lecţie de geografie de o sută de ori.

— Nu are importanţă, stimate! Este unul din lucrurile pe care niciodată nu le ştii destul de bine!

Şi deschizând atlasul la harta planisferei care înfăţişa sferoidul terestru, spuse pe un ton care nu admitea nici îndoială, nici replică:

— Priveşte!

Gildas Tregomain privi.

— Vezi aici Saint-Malo, nu-i aşa?

— Da, şi iată şi Rance...

— Nu-i vorba de Rance! O să mă vâri în păcat cu Rance a ta!... Acum, prinde meridianul Parisului şi coboară până la paralela douăzeci şi patru.

— Cobor.
— Treci prin Franţa, Spania... intră în Africa... Treci de Algeria... ajungi la tropicul Cancerului... Acolo... deasupra Tombuctului...
— Am ajuns.
— Iată-ne în sfârşit şi pe această latitudine.
— Da... suntem pe ea.
— Să pornim acum spre est... Să sărim peste toată Africa şi Marea Roş ie... să străbatem repede Arabia, mai sus de Mecca... salutăm imamul[1] din Mascat... sărim India, lăsând Bombay şi Calcutta la tribord... atingem sudul Chinei, insula Formosa, Oceanul Pacific, grupul Sandwich... Eşti atent?
— Mai întrebi! răspunse Gildas Tregomain, ştergându-şi ţeasta cu uriaşa lui batistă.
— Ei bine, iată-te acum în America, în Mexic... apoi în golf... pe urmă aproape de Havana... Te arunci peste strâmtoarea Floridei... te avânţi pe Oceanul Atlantic... mergi de-a lungul Canarelor... ajungi în Africa... urci pe meridianul Parisului şi te-ai întors la Saint-Malo, după ce ai făcut ocolul lumii pe a douăzeci şi patra paralelă.
— Uf! făcu îngăduitorul luntraş.
— Şi acum, reluă jupân Antifer, după ce am traversat cele două continente, Atlanticul, Pacificul, Oceanul Indian ale căror insule se numără cu miile, poţi să-mi spui tu, luntraşule, unde-i locul cu milioanele?...
— Iată ceva ce nu ştiu...
— Şi ceva ce vom şti...
— Da... ceva ce vom şti când mesagerul...
Jupân Antifer luă şi cel de al doilea pahar cu coniac, pe care proprietarul barcazului *Fermecătoarea Amelie* nu-l atinsese.
— În sănătatea ta!
— În sănătatea ta! răspunse Gildas Tregomain, ciocnind paharul gol de acela al prietenului său.
Bătuse tocmai ora zece. O puternică lovitură de ciocan zgudui uşa din stradă.
— O fi omul cu longitudinea! strigă prea-nervosul maluin.
— Oh! făcu prietenul său care nu-şi putu stăpâni această uşoară exclamaţie de îndoială.
— Şi de ce nu?... strigă jupân Antifer ai cărui obraji se făcură stacojii.
— Într-adevăr!... De ce nu?... răspunse înţelegătorul luntraş, care schiţă chiar un început de salut pentru a-l primi pe aducătorul unei asemenea veşti bune.
De la parter se auziră deodată strigăte — strigătele bucurie, ce-i drept — dar care, venind din partea lui Nanon şi Enogate, nu

[1] Preot mahomedan.

puteau fi adresate unui trimis al lui Kamylk-Paşa.

— El este... el este! repetau cele două femei.

— El?... El?... întrebă jupân Antifer.

Tocmai se îndrepta spre scară când uşa odăii sale se deschise.

— Bună seara, unchiule, bună seara!

Glasul vesel şi mulţumit al celui care vorbise avu darul să-l scoată din sărite pe unchiul cu pricina.

"El" era Juhel. Tocmai sosise. Nu pierduse trenul de Nantes, nici măcar examenul, căci strigă fericit:

— Reuşit, unchiule, reuşit!

— Reuşit, repetară în cor bătrâna şi fata.

— Reuşit... ce? răspunse jupân Antifer.

— Reuşit la examenul de căpitan de cursă lungă, cu nota cea mai mare!

Şi cum unchiul său nu-i deschidea braţele, Juhel căzu în cele ale lui Gildas Tregomain, care îl strânse la piept mai să-i taie răsuflarea.

— Vezi că-l înăbuşi, Gildas, îi spuse Nanon.

— Abia de-l strânsei! răspunse zâmbind fostul proprietar al barcazului *Fermecătoarea Amelie!*

În acest timp Juhel îşi veni în fire după ce răsuflă de câteva ori din greu, şi, întorcându-se către jupân Antifer care se plimba de colo-colo, zise:

— Şi acum, unchiule, pe când căsătoria?...

— Care căsătorie?...

— Căsătoria mea cu scumpa mea Enogate, răspunse Juhel. Nu ne-am înţeles?

— Da... înţeles... afirmă Nanon.

— Doar dacă Enogate nu s-a răzgândit de când sunt căpitan de cursă lungă.

— Oh! Juhel! răspunse fata întinzându-i o mână în care bunului Tregomain — aşa a pretins el, cel puţin — i se păru că vede chiar inima ei.

Jupân Antifer nu răspundea şi părea că aşteaptă să vadă dincotro bate vântul.

— Ce zici, unchiule?... stărui tânărul.

Şi trupul lui bine făcut parcă se înălţă mândru, cu chipul strălucind de bucurie, cu ochii scânteind de fericire.

— Nu ai spus chiar dumneata, unchiule: o să facem nunta după ce vei reuşi la examenul de căpitan şi data o vom fixa când te întorci?

— Cred că aşa ai spus, prietene! îndrăzni să-şi dea părerea şi luntraşul.

— Ei bine... am reuşit, repetă Juhel, şi m-am întors... şi dacă nu ai nimic împotrivă, o să facem nunta în primele zile ale lunii aprilie...

— Peste opt săptămâni? De ce nu peste opt zile... peste opt ceasuri, peste opt minute?...

— Doamne!... Dacă s-ar putea asta, unchiule, nu eu aş fi cel care să mă plâng...

— Vai! Dar trebuie timp! adăugă şi Nanon. Sunt de făcut pregătiri... cumpărături...

— Da... trebuie să-mi fac şi eu o haină nouă spuse Gildas Tregomain, viitor cavaler de onoare.

— Atunci... la 5 aprilie?... întrebă Juhel.

— Fie... încheie jupân Antifer, care se simţea încolţit de-a binelea.

— Ah, scumpul meu unchi! strigă Enogate sărindu-i de gât.

— Ah, scumpul meu unchi! strigă şi Juhel.

Şi cum îl săruta pe un obraz în timp ce Enogate îl săruta pe celălalt, se prea poate ca obrajii lor să se fi întâlnit...

— Ne-am înţeles, reluă unchiul, la 5 aprilie... dar cu o condiţie...

— Fără condiţii...

— O condiţie? se sperie Gildas Tregomain, căruia tot îi mai era teamă de cine ştie ce năzbâtie din partea prietenului său.

— Da... o condiţie...

— Şi care, unchiule?... întrebă Juhel a cărui sprinceană şi începuse să se încrunte.

— Aceea ca, până atunci, să nu primesc longitudinea...

Răsuflară cu toţii uşuraţi.

— Da... da!... răsună răspunsul într-un singur glas. Şi într-adevăr, ar fi fost crud să-i răpeşti jupânului

Antifer această mulţumire. Dealtfel, mai putea crede cineva că mesagerul lui Kamylk-Paşa, aşteptat de douăzeci de ani, o să pice tocmai acum, înainte de data hotărâtă pentru căsătoria celor doi tineri?

Capitolul VI. Prima ciocnire dintre Occident şi Orient — în care Orientul este bine zgâlţâit de Occident

Se scurse o săptămână. Nici umbră de mesager. Gildas Tregomain susţinea că l-ar fi mirat mai puţin dacă l-ar fi văzut pe profetul Ilie coborând din cer. Dar se ferea cu grijă să-şi spună părerea faţă de jupân Antifer, în această exprimare biblică.

În ceea ce îi priveşte pe Juhel şi Enogate, nici unul din ei nu se gândea la trimisul lui Kamylk-Paşa, o fiinţă pur şi simplu închipuită, şi nu el ar fi putut să le tulbure sau să le întârzie căsătoria proiectată!... Nu! Ei continuau să-şi pregătească plecarea în fermecătoarea ţară a căsătoriei, a cărei longitudine o cunoştea tânărul, iar fata cunoştea latitudinea, ţară care le va fi uşor de găsit combinând aceste elemente geografice! Şi erau siguri că această combinare se va face la 5 aprilie.

Cât despre jupân Antifer, el devenise mai puţin sociabil, mai neprietenos, mai mult ca oricând nu putea vorbi nimeni cu el. Data căsătoriei se apropia în fiecare zi cu douăzeci şi patru de ore. Câteva săptămâni încă şi logodnicii vor fi uniţi prin legături de nedesfăcut. Frumoasă izbândă, într-adevăr! În fond, nu unchiul fusese cel care visase pentru ei — atunci când va fi bogat — căsătorii minunate? Şi dacă ţinea la milioanele lui, la nevăzutele lui milioane care-i aparţineau, nu era cu gândul de a se bucura numai el să trăiască în belşug, să locuiască în palate, să se plimbe cu trăsura, să mănânce în farfurii de aur sau să poarte butoni de diamante la plastron... Nu, Dumnezeule mare! Dar se gândea să-l căsătorească pe Juhel cu o prinţesă şi pe Enogate cu un prinţ! Ce vreţi? Era slăbiciunea lui, ideea lui fixă. Şi iată că apăruse pericolul ca dorinţa lui să nu se realizeze, dacă mesagerul nu sosea în timp util, şi din pricina câtorva cifre, combinate cu cele pe care le avea deja, ascunzătoarea lui Kamylk-Paşa nu-şi va mai goli decât prea târziu comorile în puşculiţa lui...

Jupân Antifer era tot timpul furios. Nu avea astâmpăr să stea în casă. Dealtfel, pentru liniştea tuturor, era mai bine să bată drumurile pe afară. Nu era văzut decât la orele de masă, şi atunci chiar era foarte grăbit. Ori de câte ori putea, blajinul Gildas Tregomain era gata să primească "loviturile de mistreţ", cu speranţa că va provoca o destindere, aducându-i astfel o uşurare prietenului său care însă îl trimitea la toţi dracii. Pe scurt, se temeau cu toţii să nu cadă bolnav. Singura lui ocupaţie era aceea de a cerceta zilnic peronul gării la sosirea trenurilor şi cheiurile Sillon la sosirea pacheboturilor, încercând să descopere printre cei care debarcau vreun chip exotic, putând să fie acela al trimisului lui Kamylk-Paşa — un egiptean, fără îndoială, sau un armean, în sfârşit, un personaj străin care ar fi putut fi recunoscut după chipul său, după accentul sau costumul său şi care ar întreba vreun comisionar de adresa lui Pierre-Servan-Malo-Antifer...

Dar nimic!... Nu! Nimic din toate astea! Normanzi, bretoni, apoi englezi sau norvegieni, oricâţi ai fi vrut!... Un călător venit însă din Europa orientală, un maltez, un levantin? Nici urmă...

În ziua de 9 ale acestei luni februarie, după masa de prânz în timpul căreia nu-şi descleştase gura, decât doar pentru a bea şi a mânca, jupân Antifer îşi făcea obişnuita plimbare, plimbarea lui Diogene care căuta un om. Dacă nu purta un felinar aprins ziua în amiaza mare, după exemplul celui mai mare filozof al antichităţii, avea în schimb doi ochi ageri, cu lumina scăpărând, care l-ar fi ajutat să-l recunoască şi de departe pe acela pe care îl aştepta cu atâta nerăbdare.

A luat-o de-a curmezişul străzilor înguste ale oraşului, mărginite de casele înalte de granit şi pietruite cu bolovani ascuţiţi. A coborât prin strada Du Bey către scuarul Duguay-Trouin, a privit

ora pe ornicul de la sub prefectură, s-a îndreptat către piaţa Chateaubriand, a ocolit chioşcul de sub umbrarul platanilor desfrunziţi, a trecut prin poarta tăiată în zidul fortificaţiei şi a ajuns pe cheiul Sillon.

S-a uitat în dreapta, s-a uitat în stânga, în spate, pe când trăgea din pipă cu răsuflări scurte, pripite. Ici-colo, era salutat de către vreun trecător, el fiind unul din bărbaţii de seamă din Saint-Malo, respectat şi preţuit. Dar câte saluturi nu lăsă el fără răspuns, nedându-şi nici măcar seama că fusese salutat! Efect al ideii sale fixe şi a lipsei sale de atenţie.

În port, mulţime de vase, ambarcaţiuni cu pânze, steamere cu trei catarge, bricuri, goelete, şalupe de cărăuşie. Marea fiind în reflux, trebuiau două sau trei ore pentru ca vasele, semnalate de semafoare în larg, să poată înainta.

Jupân Antifer socoti deci că ar fi mai înţelept să se ducă la gară să aştepte sosirea expresului. O să aibă el mai mult noroc astăzi decât în atâtea săptămâni până acum?

Vai nouă, cât de supusă greşelii este fragila maşinărie omenească! Jupân Antifer nu băgă de seamă că de vreo douăzeci de minute era urmărit de un individ, demn, într-adevăr, de luare-aminte.

Era un străin, un străin cu un fes roşcat cu ciucure pe cap, înfăşurat într-o redingotă lungă, închisă până în gât la un singur rând de nasturi, purtând un pantalon bufant care îi cădea pe nişte pantofi lătăreţi ca nişte papuci. Individul — nu prea tânăr!... între şaizeci, şaizeci şi cinci de ani, puţin adus de spate, ţinându-şi mâinile lungi şi osoase strânse la piept. Sar fi putut să fie levantinul aşteptat sau nu, în orice caz nu încăpea îndoială că venea din ţările scăldate de Mediterana orientală, un egiptean, un armean, un sirian, un otoman...

Pe scurt, străinul îl urmărea pe jupân Antifer cu un pas nehotărât, aci parcă vrând să-l oprească, aci renunţând de teamă să nu greşească. În sfârşit, la cotul cheiului, grăbi pasul, îl depăşi pe maluin, se întoarse şi reveni atât de repede pe urma propriilor lui paşi încât cei doi se loviră unul de altul.

— Dracu' să-l ia de neghiob!... strigă jupân Antifer, zgâlţâit de lovitură.

Frecându-se apoi la ochi şi ferindu-şi privirea cu palma streaşină la frunte, din gură îi ţâşniră, ca gloanţele dintr-un revolver, aceste vorbe:

— Ce?... Ah... Oh!... El?... Să fie oare el?... Cu siguranţă este trimisul lui dublu K...

Dacă era trimisul cu pricina, trebuie să recunoaştem că nu arăta prea grozav, cu faţa lui spână, cu obrajii numai creţuri, nasul ascuţit, urechile blegi, buzele subţiri, bărbia ţuguiată, ochi lunecoşi, tenul de lămâie veche, răscoaptă, în sfârşit un chip care

nu prea inspira încredere, într-atât prefăcătoria şi viclenia se oglindeau în el.

— Nu cumva am onoarea să mă adresez, aşa cum mi-a spus mai adineauri un matelot binevoitor, domnului Antifer? blogodori el într-o franţuzească jalnică, de ale cărei stângăcii este mai bine să-l scutim pe cititor, limbaj, dealtfel, foarte uşor de înţeles chiar şi de un breton.

— Antifer Pierre-Servan-Malo! i se răspunse. Şi dumneata?

— Ben-Omar...

— Un egiptean?...

— Notar la Alexandria şi locuind în prezent la hotelul Union, strada Poissonnerie.

Un notar cu cipilică roşie! Evident, în ţările din Orient, notarii nu pot avea tipul *sui generis* şi obişnuit al notarului francez cu cravată albă, haine negre, purtând ochelari cu ramă de aur. Este şi aşa de mirare că supuşii faraonilor au şi ei conţopiştii lor.

Jupân Antifer nu se îndoi nici o clipă că are în faţă pe misteriosul mesager, aducătorul faimoasei longitudini, Mesia anunţat cu douăzeci de ani mai înainte, prin scrisoarea lui Kamylk-Paşa. Cu toate acestea, în loc să se aprindă cum ar fi fost de temut, în loc de a-l hărţui cu întrebări pe acest Ben-Omar, fu destul de stăpân pe sine pentru a-l lăsa pe celălalt să vorbească, într-atât viclenia întipărită pe faţa acestei mumii vii te îndemna la prudenţă. Niciodată Gildas Tregomain nu l-ar fi putut crede pe prietenul său în stare de o asemenea cuminţenie.

— Ei bine, ce doriţi de la mine, domnule Ben-Omar? întrebă jupân Antifer, văzând cum se frământa egipteanul.

— Să stăm puţin de vorbă, domnule Antifer.

— Vreţi să veniţi la mine acasă?...

— Nu... aş prefera să fie într-un loc unde să nu ne poată auzi nimeni.

— Este vorba deci de un secret?...

— Da şi nu... mai degrabă de un târg...

La acest cuvânt, jupân Antifer tresări. Hotărât lucru, dacă acest cetăţean îi aducea longitudinea, s-ar părea că nu avea de gând să i-o dea degeaba. Şi totuşi, scrisoarea lui Kamylk-Paşa nu pomenea nimic de un târg.

"Atenţie la cârmă, îşi spuse el, să nu-l lăsăm să aibă avantajul vântului".

Apoi, adresându-se interlocutorului său şi arătându-i un colţ pustiu, la capătul cel mai îndepărtat al portului, zise:

— Să mergem acolo. O să fim destul de singuri ca să putem vorbi fără să ne audă cineva. Dar să ne grăbim fiindcă este un ger uscat care te taie la obraz!

Nu aveau de făcut decât aproximativ douăzeci de paşi. Pe vasele ancorate la chei, nu se vedea nimeni. Vameşul de serviciu se

plimba cam la o sută cincizeci de metri de acolo. Într-o clipă ajunseră în acel colţ pustiu şi se aşezară pe un ciot de catarg.

— Vă convine aici, domnule Ben-Omar? întrebă Pierre-Servan-Malo.

— Da... oh! Foarte bine!

— Şi acum vorbiţi, dar vorbiţi limpede, într-o limbă desluşită, nu aşa cum fac sfincşii dumneavoastră care se distrează spunând cimilituri bieţilor oameni.

— Nu o să mă feresc, domnule Antifer, şi o să vorbesc deschis, răspunse Ben-Omar, pe un ton care nu părea deloc a fi acela al sincerităţii.

Tuşi de două-trei ori şi apoi spuse:

— Aţi avut un tată.

— Da, aşa se obişnuieşte la noi în ţară. Şi apoi?...

— Am auzit că a murit?...

— A murit acum opt ani. Şi apoi?...

— A navigat?...

— Aşa s-ar părea, fiindcă era marinar. Şi apoi?...

— Pe ce mări?...

— Pe toate. Şi apoi?...

— Astfel că... i s-a întâmplat să ajungă şi prin Levant?...

— Şi prin Levant, ca şi prin părţile Apusului. Şi apoi?...

— În timpul acestor călătorii, continuă notarul, căruia aceste prea scurte răspunsuri nu-i permiteau să prindă firul, în timpul acestor călătorii nu s-a aflat oare acum vreo şaizeci de ani pe coastele Siriei?...

— Poate că da, poate că nu. Şi apoi?...

Aceşti "apoi" ajungeau la Ben-Omar ca nişte ghionturi în coastă şi chipul i se descompunea în cele mai nebănuite strâmbături.

"Ocoleşte, omule, îşi zicea jupân Antifer, ocoleşte cât vrei. Dacă tu crezi că am să-ţi ajut să ieşi la mal!..."

Notarul înţelese, în cele din urmă, că trebuie sa meargă mai direct la ţintă.

— Ştiţi, spuse el, că tatăl dumneavoastră a avut prilejul să facă un serviciu... un mare serviciu... cuiva... exact pe coastele Siriei?

— Habar n-am. Şi apoi?...

— Ah! făcu Ben-Omar foarte mirat de răspuns. Şi nu ştiţi dacă a primit o scrisoare de la Kamylk-Paşa?

— Un paşă?

— Da.

— Cu câte cozi?

— Asta nu interesează, domnule Antifer. Important pentru mine este să ştiu dacă tatăl dumneavoastră a primit scrisoarea care conţinea informaţii de mare valoare...

— Eu nu ştiu nimic. Şi apoi?...

— Nu aţi căutat prin hârtiile lui?... Nu se poate ca această

scrisoare să fi fost distrusă... Ea cuprindea, vă repet, o informaţie de foarte mare importanţă....

— Pentru dumneavoastră, domnule Ben-Omar?...

— Şi pentru dumneavoastră, domnule Antifer, fiindcă... în sfârşit... tocmai această scrisoare am sarcina să o găsesc... Ea ar putea face obiectul unui târg...

Şi într-o clipă, în mintea jupânului Antifer se făcu lumină: însemna că nişte oameni oarecare, al căror trimis era Ben-Omar, trebuie că erau în posesia longitudinii care-i lipsea lui şi fără de care nu puteau să calculeze poziţia locului în care se aflau milioanele.

— Ticăloşii! murmură el. Vor să-mi smulgă secretul, să-mi cumpere scrisoarea şi apoi să se ducă să-mi dezgroape comoara!

Poate că nu judeca tocmai greşit!

Pe când discuţia ajunsese la acest punct, jupân Antifer şi Ben-Omar auziră paşii unui bărbat care, venind într-acolo, o luă apoi după colţul cheiului, în direcţia gării. Tăcură sau cel puţin notarul îşi întrerupse la jumătate fraza pe care o începuse. S-ar fi putut crede că aruncă o privire trecătorului cu pricina şi îi face un anumit semn, de dezamăgire sau de negaţie, de care acesta din urmă păru foarte contrariat, într-adevăr, trecătorului îi scăpă un gest de ciudă şi, grăbind pasul, nu întârzie să dispară.

Era un străin în vârstă de treizeci şi trei de ani, îmbrăcat ca egiptenii, negricios la faţă, cu ochii negri şi iuţi, înalt de statură, bine făcut, cu o căutătură hotărâtă, întreaga sa înfăţişare fiind prea puţin atrăgătoare, aproape sălbatică. Să se fi cunoscut oare notarul şi cu el? Tot ce se putea. Să fi vrut ei să se prefacă în acel moment că nu se cunosc? Asta era sigur.

Oricum, jupân Antifer nu observă câtuşi de puţin această manevră — doar o privire şi un gest, nimic mai mult — şi reluă convorbirea.

— Acum, domnule Ben-Omar, spuse el, vreţi să-mi explicaţi de ce ţineţi atât de mult să intraţi în posesia acestei scrisori, să ştiţi ce cuprinde, şi aceasta până-ntr-atâta încât să vreţi — dacă aş avea-o — să mi-o cumpăraţi?...

— Domnule Antifer, îi răspunse notarul, destul de încurcat, printre clienţii mei, l-am avut şi pe un oarecare Kamylk-Paşa. Însărcinat să-i reprezint interesele...

— Spuneţi că l-aţi avut?...

— Da... şi ca mandatar al moştenitorilor săi...

— Moştenitorii săi?... strigă jupân Antifer cu o tresărire care îl miră pe notar. A murit, deci?...

— A murit!

— Atenţie! murmură Pierre-Servan-Malo, făcând săi scrâşnească, pietricica în dinţi. Kamylk-Paşa este mort... Iată ceea ce e bine să nu uit, şi dacă cumva se pune ceva la cale...

— Aşadar, domnule Antifer, îl întrebă Ben-Omar, aruncându-i o privire pe furiş, dumneavoastră nu aveţi această scrisoare...

— Nu.

— Păcat, fiindcă moştenitorii lui Kamylk-Paşa care doresc să strângă tot ce ar putea să le aducă aminte de preaiubita lor rudă...

— Ah! Numai pentru aducere aminte?... Ce inimi minunate!...

— Numai pentru asta, domnule Antifer, şi aceste inimi minunate, aşa cum spuneţi şi dumneavoastră, nu ar fi ezitat să vă ofere o sumă frumuşică pentru a intra în stăpânirea acestei scrisori.

— Cât mi-ar fi dat?...

— La ce bun, dacă tot nu o aveţi?

— Spuneţi-mi, totuşi...

— Oh! Câteva sute de franci...

— Pfui!... făcu jupân Antifer.

— Poate chiar câteva mii...

— Ei bine, făcu jupân Antifer, care, la capătul răbdării, îl apucă pe Ben-Omar de gât, îl smuci spre el şi-i strecură în ureche, nu fără a-şi înfrânge o violentă dorinţă de a-l muşca, ei bine... scrisoarea aceea... o am!

— O aveţi?

— Scrisoarea parafată cu un dublu K.

— Da... dublu K! Aşa semna clientul meu!

— O am... am citit-o şi am răscitit-o... Şi ştiu sau mai curând bănuiesc de ce ţineţi atât de mult s-o aveţi!

— Domnule!...

— Şi nu o s-o aveţi!

— Refuzaţi?...

— Da, bătrânule Omar, doar dacă mi-o cumpăraţi...

— Cât?... întrebă notarul, care îşi şi duse mâna la buzunar pentru a-şi scoate punga.

— Cât? Cincizeci de milioane de franci! Ben-Omar sări ca ars, în timp ce jupân Antifer, cu gura deschisă, cu buzele răsfrânte, arătându-şi toţi dinţii, îl privea aşa cum, fără îndoială, nu fusese niciodată privit.

Apoi, pe un ton sec, ton de comandă marinărească, adăugă:

— Dacă îţi place! Dacă nu...

— Cincizeci de milioane! repetă notarul năuc.

— Nu te tocmi, domnule Omar, n-ai să obţii vreo reducere, nici măcar de cincizeci de centime!

— Cincizeci de milioane?...

— Atâta face... şi în bani peşin... aur sau bancnote... sau un cec pentru Banca Franţei.

Buimăcit o clipă, notarul îşi recapătă, încetul cu încetul, sângele rece. Nu mai era nici o îndoială că acest blestemat de marinar ştia cât de importantă trebuie să fi fost această scrisoare pentru

moştenitorii lui Kamylk-Paşa... Şi într-adevăr, nu conţinea ea toate lămuririle necesare pentru căutarea comorii? Manevra făcută cu scopul de a pune mâna pe scrisoare fusese zădărnicită. Maluinul era prudent. Trebuia să izbutească să-i cumpere această scrisoare, adică această latitudine care ar fi completat longitudinea care se afla în posesia lui Ben-Omar. Ne-am putea însă întreba cum de ştia Ben-Omar că Pierre Antifer deţine această scrisoare? Nu cumva era el, fostul notar al bogatului egiptean, mesagerul care, potrivit ultimelor dorinţe ale lui Kamylk-Paşa avea sarcina să aducă longitudinea aşteptată?... O s-o aflăm fără întârziere.

În orice caz, oricare ar fi fost scopul lui Ben-Omar, dacă acţiona sau nu la îndemnul moştenitorilor defunctului, notarul înţelesese că scrisoarea nu putea fi căpătată decât cu aur. Dar cincizeci de milioane...

Aşa că, luându-şi un aer şiret şi dulceag, spuse:

— Mi se pare că aţi spus cincizeci de milioane, domnule Antifer?

— Aşa am spus.

— Ei, este unul din cele mai hazlii lucruri pe care lam auzit în viaţa mea...

— Vrei să auzi acum, domnule Ben-Omar, un alt lucru şi mai hazliu?

— Bucuros.

— Ei bine, eşti un pungaş bătrân, un ticălos, un crocodil bătrân din Nil...

— Domnule...

— Fie!... Mă opresc!... Un moşneag pescuind în apă tulbure, care a vrut să-mi smulgă secretul în loc să mil spună pe al său... secretul pe care, presupun, aveai misiunea de a mi-l comunica...

— Presupuneţi?

— Presupun ceea ce este!

— Nu... ceea ce vă place să vă închipuiţi?...

— Destul, pungaş neruşinat!

— Domnule...

— Retrag cuvântul neruşinat, din bună-cuviinţă! Şi acum, vrei să-ţi spun ce-ţi stă

la inimă să afli din scrisoarea mea?...

Să fi crezut notarul că Pierre-Servan-Malo, sfârşind fraza, era pe cale de a se da de gol? Fapt este că ochii lui mici sticliră ca două rubine.

Nu! Maluinul, oricât de pornit ar fi fost şi cu toate că se vedea cum furia îi şi aprinsese chipul, se stăpâni aşteptând.

— Da... ceea ce îţi stă la inimă, bătrân Omar ce te afli, şi care nici îmbrăcat americăneşte n-ai fi mai breaz, nu sunt frazele cuprinse în această scrisoare, fraze care amintesc serviciile făcute de tatăl meu celui care semnează cu dublu K. Nu! Ci sunt cele patru cifre... mă auzi bine?... cele patru cifre... spuse jupân Antifer.

— Cele patru cifre?... murmură Ben-Omar.

— Da... cele patru cifre din ea şi pe care nu o să ţi le dau decât cu douăsprezece milioane şi jumătate pentru fiecare! Şi acum, am vorbit destul!... Bună seara!...

Înfundându-şi mâinile în buzunare, jupân Antifer făcu câţiva paşi şuierând melodia lui preferată, a cărei origine nimeni, nici măcar el, nu o cunoştea şi care amintea mai degrabă lătratul unui câine rătăcit decât melodiile lui Auber[1].

Împietrit, Ben-Omar părea că a prins rădăcini în acel loc, ca un zeu al căminului sau ca o bornă de şosea. El, care socotise că o să-l poată păcăli uşor pe tontul de marinar, ca pe un oarecare felah — şi numai Mahomet ştie pe câţi din aceşti nenorociţi ţărani, pe care nefericita lor soartă îi mânase la biroul său de notariat, unul din cele mai de seamă din Alexandria, îi jumulise!

Îl privea cu un ochi rătăcit, buimac, pe maluinul care se îndepărta cu pasul lui greoi, legănându-se din şolduri, săltându-şi umerii, când pe unul, când pe celălalt, ca şi când prietenul său Tregomain ar fi fost acolo, gata să asculte una din obişnuitele lui predici.

Deodată jupân Antifer se opri locului. Se ivise în calea lui vreo piedică? Da!... Piedica era o idee care tocmai îi trecuse prin cap... Uitase ceva, uşor însă de remediat prin câteva cuvinte.

Se întoarse deci către notarul tot atât de neclintit ca şi fermecătoarea Daphne[2] atunci când, spre cumplita dezamăgire a lui Apollo, se preschimbase în laur.

— Domnule Ben-Omar, spuse el.

— Ce doriţi?...

— Am uitat să-ţi strecor ceva la ureche...

— Anume?...

— Numărul...

— Ah, numărul?! reluă Ben-Omar.

---

[1] Auber Jacques — compozitor francez (1689-1753).

[2] Personaj mitologic, nimfa preschimbată în laur în clipa în care era să fie prinsă de Apollo.

— Numărul casei mele... Strada Hautes-Salles, numărul 3. E bine să-mi cunoşti adresa şi fii sigur că, în ziua în care vei veni, o să fii bine primit.

— Când o să viu?...

— Cu cele cincizeci de milioane în buzunar!

Şi de data asta, jupân Antifer o porni din nou la drum, în timp ce notarul se prăbuşea implorându-l pe Allah şi pe profetul său.

Capitolul VII. În care un secretar cam nervos, sub numele de Nazim, se face, vrând-nevrând, acceptat de Ben-Omar

În noaptea de 9 februarie, călătorii din hotelul *Union,* care erau găzduiţi în apartamentele ce dădeau spre Piaţa Jacques-Coeur, s-ar fi trezit din cel mai adânc somn dacă uşa odăii cu numărul 17 nu ar fi fost foarte bine închisă şi acoperită de o perdea groasă care împiedica gălăgia dinăuntru să răzbată în afară. În adevăr, doi bărbaţi, sau cel puţin unul din ei îşi dădea frâu liber furiei, unor reproşuri şi unor ameninţări care dovedeau o enervare ajunsă la culme. Celălalt se străduia să-l calmeze, dar nu izbutea deloc, cu rugăminţile lui în care se simţea teama. Era, dealtfel, prea puţin probabil ca cineva să fi înţeles această furtunoasă discuţie purtată în limba turcă, puţin cunoscută celor născuţi în Occident. Este adevărat că, din când în când, se amestecau şi unele expresii franţuzeşti, arătând că cei doi străini s-ar fi înţeles tot aşa de bine dacă s-ar fi exprimat în această nobilă limbă.

În şemineu ardea un foc zdravăn şi o lampă pusă pe o măsuţă lumina nişte hârtii pe jumătate ascunse în despărţiturile unei gentuţe cu încuietoare, roasă de cât fusese purtată.

Unul din aceste personaje era Ben-Omar. Buimăcit, privea cu ochii plecaţi la flăcările din vatră, mai puţin vii, desigur, decât cele care scăpărau în ochii arzători ai tovarăşului său.

Acesta era străinul, cu o expresie sălbatică, cu o înfăţişare dubioasă, căruia notarul îi făcuse un semn imperceptibil atunci când el şi cu jupân Antifer discutau la capătul cheiului.

— Aşadar, ai dat greş?...

— Da, excelenţă, şi Allah îmi este martor...

— Nu am ce să fac cu mărturia lui Allah şi nici cu a altcuiva! Fapt este că nu ai izbutit...

— Spre marea mea părere de rău.

— Acest maluin, arde-l-ar dracii, (asta o spuse în franţuzeşte) a refuzat să-ţi dea scrisoarea?

— A refuzat!

— Şi să ţi-o vândă?

— Să o vândă?... La asta s-ar fi învoit...

— Şi tu nu ai cumpărat-o, nepriceputule?... Nu ai pus mâna pe

ea... Şi te arăţi în faţa mea fără să mi-o aduci?

— Ştiţi cât cere pe ea, excelenţă?

— Oricât ar fi cerut...

— Cincizeci de milioane de franci!

— Cincizeci de milioane...

Şi din gura egipteanului ţâşniră înjurăturile ca şi ghiulelele unei fregate care trage şi de la babord, şi de la tribord. Apoi, după ce îşi încărcă din nou tunurile, bubui:

— Atunci, notar tâmpit, acest marinar ştie cât de importantă poate să fie pentru el toată afacerea?...

— Ştie foarte bine!

— Mahomet să-l strângă de gât... şi pe tine odată cu el! strigă furiosul personaj, măsurând odaia în lung şi-n lat. Sau, mai bine, ţie o să-ţi port eu de grijă, fiindcă te fac răspunzător de toate nenorocirile ce vor veni...

— Dar nu-i vina mea, excelenţă!... Nu cunoşteam toate secretele lui Kamylk-Paşa...

— Ar fi trebuit să i le cunoşti, să i le smulgi încă de pe când trăia, fiindcă erai notarul lui...

Şi sabordurile aruncară din nou o încărcătură de înjurături.

Acest înfricoşător personaj nu era altul decât Sauk, fiul lui Murad, vărul lui Kamylk-Paşa. Avea treizeci şi trei de ani. Tatăl său murind, el rămase singurul moştenitor direct al bogatei sale rude şi ar fi moştenit uriaşa avere, dacă această avere nu ar fi fost pusă la adăpost de lăcomia sa. Se ştie pentru ce şi în ce condiţii.

Iată, dealtfel, pe scurt, cum s-au petrecut lucrurile după ce Kamylk-Paşa părăsise Alepul, luându-şi cu el comorile, cu gândul de a le ascunde în măruntaiele vreunei insule necunoscute.

La câtva timp după asta, în octombrie 1831, Ibrahim, urmat de douăzeci şi două de corăbii purtând treizeci de mii de oameni, cucerise Gaza, Jaffa şi Haifa, iar Saint-Jean d'Acre căzuse în mâinile sale în anul următor, la 27 martie 1832.

Se părea deci că aceste teritorii ale Palestinei şi Siriei aveau să fie definitiv smulse înaltei Porţi, când amestecul puterilor europene îl opriră pe fiul lui Mehmet-Ali în drumul lui spre cuceriri. În 1833, cei doi potrivnici, sultanul şi viceregele, fură siliţi să recunoască tratatul de la Kataye şi lucrurile rămaseră aşa.

Din fericire pentru siguranţa sa, în timpul acestei perioade atât de tulburi, Kamylk-Paşa, după ce-şi pusese bogăţiile la adăpost în acea groapă pecetluită cu dublul său K, îşi continuase călătoriile, încotro l-a purtat goeleta sa condusă de comandantul Z6... Pe ce ape, mai apropiate sau mai îndepărtate de continente, cutreierase el oare?... Să fi mers el până la capătul Asiei şi până la celălalt capăt al Europei?... Nimeni din echipaj nu cobora vreodată pe uscat şi marinarii habar nu aveau în ce regiuni din Occident sau din Orient, din miazăzi sau miazănoapte îi purta fantezia

stăpânului lor.

Dar după aceste nenumărate rătăciri, Kamylk-Paşa făcu imprudenţa de a se întoarce spre porturile Levantului. Tratatul de la Kataye oprind înaintarea lui Ibrahim, iar partea de nord a Siriei plecându-se sultanului, bogatul egiptean putea să creadă că întoarcerea sa la Alep era ferită de primejdii.

Din păcate însă, în mijlocul anului 1834, vasul său, împins de un vânt neprielnic, ajunse în apele portului Saint-Jean d'Acre. Flota lui Ibrahim, mereu la pândă, patrula de-a lungul litoralului şi tocmai atunci Murad, învestit de Mehmed cu înalte funcţii oficiale, se afla la bordul uneia dintre corăbiile de război.

Bricul-goeletă purta la pic culorile otomane. Să se fi ştiut oare că aparţine lui Kamylk-Paşa? Totuna. Oricum, în cele din urmă fu urmărit, acostat şi luat cu asalt printr-un atac la bord, nu fără a se fi apărat cu înverşunare, ceea ce duse la masacrarea echipajului, distrugerea corăbiei, capturarea proprietarului şi a căpitanului său.

Murad îl recunoscu numaidecât pe Kamylk-Paşa. Libertatea lui era pentru totdeauna pierdută. Câteva săptămâni mai târziu, căpitanul Z6 şi cu el fură conduşi în taină în Egipt, unde fură închişi în fortăreaţa din Cairo.

Kamylk-Paşa înţelese că era pierdut. Nici măcar nu-i trecu prin minte să-şi răscumpere libertatea cu preţul averii sale — sau, mai degrabă, atât de îndârjită îi era firea şi atât de neclintită voinţa de a nu da nimic din avuţia sa, încât se închista într-o încăpăţânare pe care numai fatalismul otoman ar putea să o justifice.

Cu toate acestea, anii pe care îi petrecu în închisoarea din Cairo fură foarte grei, tot timpul carceră, despărţit de căpitanul Z6 pe a cărui tăcere, însă, se putea bizui. Totuşi, după opt ani, în 1842, datorită bunăvoinţei unui paznic, a putut să trimită mai multe scrisori unor persoane faţă de care voia să-şi arate recunoştinţa, printre altele şi lui Thomas Antifer din Saint-Malo. Un plic conţinând dispoziţiile sale testamentare ajunse de asemenea în mâinile lui Ben-Omar, care fusese altădată notarul său în Alexandria.

Trei ani mai târziu, în 1845, murind căpitanul Z6, Kamylk-Paşa rămase singurul care cunoştea unde era situată insuliţa cu comoara. Dar, pe zi ce trecea, sănătatea lui era tot mai şubredă şi asprimea captivităţii sale avea să scurteze o existenţă care ar fi numărat încă mulţi ani dacă nu ar fi fost închisă între zidurile unei temniţe. În sfârşit, în anul 1852, după optsprezece ani de puşcărie, uitat de cei ce-l cunoscuseră, muri la vârsta de şaptezeci şi doi de ani, fără ca ameninţările sau schingiuirile să-i fi putut smulge secretul.

În anul următor, ticălosul său văr îl urmă în mormânt, fără să se fi bucurat de acele imense bogăţii pe care le râvnise.

Dar Murad lăsase un fiu, pe acest Sauk, în care se regăseau toate apucăturile rele ale tatălui său. Cu toate că nu avea mai mult de douăzeci şi trei de ani, el dusese o viaţă dezmăţată şi sălbatică printre bandiţii de tot felul care mişunau atunci în Egipt. Fiind singurul moştenitor al lui Kamylk-Paşa, lui i-ar fi revenit moştenirea dacă unchiul său nu ar fi izbutit să o sustragă lăcomiei lui. Astfel că furia, turbarea lui nu cunoscură margini când moartea lui Kamylk-Paşa făcu să dispară — aşa credea el, cel puţin — pe unicul deţinător al secretului acestei imense averi.

Se scurseră zece ani şi Sauk nici nu se mai gândea la ce se putuse întâmpla cu moştenirea despre care este vorba.

Închipuiţi-vă deci ce efect a avut o veste venită ca din senin în mijlocul vieţii aventuroase pe care o ducea, veste care avea să-l arunce în viitoarea atâtor neprevăzute întâmplări!

În primele zile ale anului 1862, Sauk primi o scrisoare prin care era invitat să se ducă imediat la biroul notarului Ben-Omar, pentru o afacere importantă.

Sauk îl cunoştea pe acest notar, din cale afară de fricos şi de lichea, pe care o fire hotărâtă ca a lui îl putea influenţa cu totul. Se duse deci la Alexandria şi îl întrebă destul de grosolan pe Ben-Omar pe ce motiv şi-a permis să-l cheme la biroul lui.

Ben-Omar, care îl ştia în stare de orice pe sălbaticul lui client, chiar de a-l strânge de gât într-o clipită, îl primi cu slugărnicie. Îşi ceru iertare că l-a deranjat şi-i spuse cu un glas mieros:

— Dar, nu-i aşa că m-am adresat singurului moştenitor al lui Kamylk-Paşa?...

— Într-adevăr, singurul moştenitor, exclamă Sauk, fiindcă sunt fiul lui Murad care îi era văr.

— Sunteţi sigur că nu mai există nici o altă rudă cu drepturi la succesiune în afară de dumneavoastră?

— Nici una. Kamylk-Paşa nu are alt moştenitor decât pe mine. Numai că, unde este moştenirea?...

— Iat-o... la dispoziţia excelenţei-voastre!

Sauk luă plicul pecetluit pe care i-l întindea notarul.

— Ce cuprinde plicul ăsta?... întrebă el.

— Testamentul lui Kamylk-Paşa.

— Şi cum a ajuns în mâinile tale?

— L-a făcut să-mi parvină la câţiva ani după ce a fost închis în fortăreaţa din Cairo.

— Cam pe când?

— Acum douăzeci de ani.

— Douăzeci de ani! exclamă Sauk. Şi el a murit încă de acum zece ani... şi tu ai aşteptat...

— Citiţi, excelenţă!

Sauk citi menţiunea juridică de pe plic, care spunea că testamentul nu va putea fi deschis decât la zece ani după decesul

testatorului.

— Kamylk-Paşa a murit în 1852, spuse notarul, suntem în 1862 şi de aceea am invitat-o pe excelenţa-voastră...

— Blestemat formalist! strigă Sauk. De zece ani aş fi putut să iau în stăpânire moştenirea...

— Dacă dumneavoastră sunteţi cel pe care Kamylk-Paşa l-a lăsat moştenitorul său... adăugă notarul.

— Dacă sunt eu?.. Şi cine ar putea fi oare?.. Tare aş vrea să ştiu...

Şi când voia să rupă peceţile plicului, Ben-Omar îl opri spunând:

— În interesul dumneavoastră, excelenţă, este mai bine ca lucrurile să se petreacă legal, în prezenţa martorilor...

Şi deschizând uşa, Ben-Omar îi prezentă doi negustori din cartier pe care îi rugase să-l asiste în această împrejurare. După ce cei doi notabili putură să constate că plicul era intact, fu deschis. Conţinutul său era următorul:

Numesc ca executor testamentar al meu pe Ben-Omar, notardin Alexandria, căruia îi va reveni un procent de unu la sută din averea mea formată din aur, diamante, pietre preţioase, a cărorvaloare poate fi apreciată la o sută milioane de franci. În luna septembrie 1831, cele trei butoiaşe conţinând această comoară au fost ascunse într-o groapă săpată la capătul de sud al unei anumite insuliţe. Poziţia geografică a insuliţei va fi uşor de găsit, combinând longitudinea de cincizeci şi patru de grade şi cincizeci şi şapte de minute la est de meridianul Parisului, cu latitudinea trimisă în secret, în 1842, lui Thomas Antiferdin Saint-Malo, Franţa. Ben-Omar va trebui să ducă personal această longitudine numitului Thomas Antifer, sau, în caz că acesta ar fi murit, să i-o aducă la cunoştinţă moştenitorului lui cel mai apropiat. În afară de aceasta, Ben-Omar mai are obligaţia de a-l însoţi pe numitul moştenitor în timpul cercetărilor care vor duce la descoperirea comorii, ce se află la baza unei stânci marcată cu dublul K al numelui meu. Deci, excluzând pe nevrednicul meu văr Murad, şi pe fiul său, nu mai puţin nevrednicul Sauk, Ben-Omar va face toate demersurile pentru a se p*une în legătură cu Thomas Antifer sau moştenitorii săi direcţi, conformându-se indicaţiilor formale ce se vor primi ulterior, în cursul mai sus menţionatelor cercetări.*

Aceasta este voinţa mea şi vreau ca ea să fie respectată întocmai, atât în toate clauzele cât şi în toate urmările sale...

KAMYLK-PAŞA

Inutil să insistăm asupra primirii pe care Sauk o făcu acestui ciudat testament şi asupra plăcutei surprize încercată de Ben-Omar în legătură cu comisionul de unu la sută, adică un milion, ce trebuia să-i revină după scoaterea la lumină a moştenirii. Trebuia însă să fie găsită comoara, şi comoara nu putea fi găsită decât calculând poziţia insuliţei pe care era îngropată, prin combinarea

longitudinii indicată în testament cu latitudinea ale cărei cifre le cunoştea numai Thomas Antifer. Pe scurt, planul lui Sauk fu repede înjghebat şi, sub groaznice ameninţări, Ben-Omar fu silit să devină complicele său. În urma cercetărilor, aflară că Thomas Antifer murise în 1854, lăsând un singur fiu. Era vorba să se ducă să-l întâlnească pe acest fiu, Pierre-Servan-Malo, să-l manevreze cu pricepere cu scopul de a-i smulge secretul acestei latitudini trimise tatălui său şi să se ducă să ia în stăpânire uriaşa moştenire din care Ben-Omar şi-ar fi reţinut comisionul. Este ceea ce au şi făcut Sauk şi notarul, fără să piardă o zi. După ce au părăsit Alexandria, au debarcat la Marsilia, au luat expresul de Paris, apoi trenul spre Bretania şi au ajuns chiar în acea dimineaţă la Saint-Malo.

Nici Sauk, nici Ben-Omar nu se îndoiau că au să obţină de la maluin scrisoarea a cărei valoare poate că el nu o cunoştea şi care cuprindea preţioasa latitudine — chiar dacă, la nevoie, ar fi trebuit să o cumpere.

Ştim însă cum dăduse greş încercarea.

Şi nu este de mirare că excelenţa-sa îşi ieşise din fire şi că, în izbucnirile sale violente, tot atât de cumplite pe cât de neîndreptăţite, încerca să-l facă pe Ben-Omar răspunzător de acest eşec.

Acesta era deci motivul scenei viforoase din camera de hotel, care din fericire nu răzbătea prin pereţi şi din care nefericitul de notar nu credea că va mai scăpa cu viaţă...

— Da, repeta Sauk, numai prostia ta este de vină că n-am reuşit! N-ai ştiut cum să procedezi!... Te-ai lăsat păcălit, tu, un notar, de un matelot prăpădit! Dar ţine minte ce ţi-am spus... Vai de tine dacă nu pun mâna pe milioanele lui Kamylk-Paşa!...

— Vă jur, excelenţă...

— Şi eu îţi jur că, dacă nu-mi ajung scopul, o să-mi plăteşti!... Şi încă scump!...

Şi Ben-Omar nu se îndoia că Sauk este omul care ştie să-şi ţină jurămintele!

— Credeţi poate, excelenţă, spuse el atunci, încercând să-l îmblânzească pe Sauk, că acest marinar nu este decât un biet pârlit, unul din acei mizeri felahi, uşor de speriat sau de înşelat?...

— Puţin îmi pasă!

— Nu!... Este un om violent, teribil... care nu vrea să ştie de nimic...

Ar fi putut să adauge: "un om în felul dumneavoastră", dar se stăpâni să-şi completeze astfel spusele, şi nu întâmplător.

— Cred, deci, reluă el, că va trebui să ne resemnăm... Abia îndrăzni să-şi sfârşească gândul.

— Să ne resemnăm! strigă Sauk izbind cu pumnul în masa care făcu să se cutremure lampa, al cărei abajur se sparse... Să ne

resemnăm să pierdem o sută de milioane?

— Nu... nu... excelenţă, se grăbi să răspundă Ben-Omar. Să ne resemnăm... în a-i face acestui breton... cunoscută longitudinea pe care testamentul îmi ordonă să i-o...

— Pentru ca el să profite, imbecilule, şi să se ducă să dezgroape milioanele!

La drept vorbind, furia este un rău sfătuitor. Sauk, căruia nu-i lipsea nici inteligenţa, nici viclenia, sfârşi prin a înţelege acest lucru. Se calmă atât cât îi stătea în putinţă şi reflectă la propunerea, foarte judicioasă dealtfel, pe care tocmai o rostise Ben-Omar.

Era sigur că, ţinând seama de caracterul maluinului, nu avea să scoată de la el nimic prin viclenie şi că trebuia lucrat mai abil.

Iată, aşadar, planul hotărât între excelenţa-sa şi prea-umilul său servitor, care, vrând-nevrând, trebuia să-i fie complice: să se ducă din nou, a doua zi dimineaţa, la jupân Antifer, să-i comunice longitudinea insuliţei, aşa cum era menţionată în testament, să afle în acelaşi timp care era latitudinea. Apoi, cu aceste două date obţinute, Sauk va încerca să o ia înaintea legatarului, în aşa fel încât să pună mâna pe moştenire. Dacă aceasta nu va fi cu putinţă, atunci va găsi mijlocul de a-l însoţi pe jupân Antifer în timpul căutărilor sale, pentru a încerca să-şi însuşească comoara.

Dacă — şi totul era cu putinţă — insuliţa s-ar fi aflat în nişte ţinuturi îndepărtate, planul putea să aibă şanse de reuşită şi afacerea putea să se termine în profitul lui Sauk.

Şi, când se hotărî definitiv asupra acestei soluţii, Sauk adăugă:

— Mă bizui pe tine, Ben-Omar, şi te sfătuiesc să fii cinstit, altfel...

— Excelenţă, puteţi fi sigur... Dar îmi făgăduiţi că îmi voi încasa comisionul?...

— Da... fiindcă, conform testamentului, acest comision ţi se cuvine... cu condiţia precisă că nu-l vei pierde din ochi nici o clipă pe domnul Antifer în timpul călătoriei sale.

— Nu-l voi pierde!

— Nici eu... Te însoţesc!

— Dar în ce calitate... sub ce nume?

— În calitate de prim-secretar al notarului Ben-Omar şi sub numele de Nazim!

— Dumneavoastră?!...

Şi acest "dumneavoastră", aruncat cu un glas desperat, arăta limpede toate pacostele şi sudălmile pe care nefericitul Ben-Omar le întrevedea în viitor!

Capitolul VIII. Unde asistăm la executarea unui quator[1]

[1] Bucată muzicală vocală sau instrumentală, compusă din patru părţi.

fără muzică, în care Gildas Tregomain consimte să-şi cânte partitura

Când ajunse în faţa porţii, jupân Antifer o deschise, intră în curte, apoi în sufragerie, se aşeză la un colţ al şemineului şi-şi încălzi picioarele fără să scoată o vorbă.

Enogate şi Juhel stăteau de vorbă lângă fereastră; el nici nu-i băgă în seamă.

Nanon, în bucătărie, pregătea cina şi el nici nu o întrebă, cum obişnuia, de zeci de ori, dacă "o să fie în curând gata?"

Pierre-Servan-Malo era, evident, dus pe gânduri. Fără îndoială, nu avea chef să le povestească surorii, nepotului şi nepoatei ce se alesese din întâlnirea lui cu Ben-Omar, notarul lui Kamylk-Paşa.

În timpul mesei, jupân Antifer, atât de vorbăreţ de obicei, rămase tăcut. Uitând chiar să se servească de câte două ori din fiecare fel de mâncare, se mulţumi să înghită una după alta câteva duzini de stridii, pe care le scotea din carapacea verzuie cu ajutorul unui ac lung cu gămălie de aramă.

Juhel îi adresă cuvântul de câteva ori; nu răspunse.

Enogate îl întrebă ce are; păru că nu aude.

— Stai, frate, ce-i cu tine?... îl întrebă Nanon când se ridică de la masă, pregătindu-se să se ducă în odaia lui.

— Îmi creşte o măsea de minte! răspunse el.

Şi fiecare se gândi, în sinea lui, că nu era prea devreme, dacă totuşi acest lucru îl putea face mai înţelept măcar la bătrâneţe.

Apoi, fără ca să-şi mai aprindă pipa pe care seara şi dimineaţa o fuma cu plăcere pe metereze, urcă scara fără să spună noapte bună nimănui.

— Unchiul este cam dus pe gânduri, observă Enogate.

— O fi intervenit ceva nou? murmură Nanon pe când strângea masa.

— Poate că ar trebui să ne ducem să-l căutăm pe domnul Tregomain, replică Juhel.

Adevărul este că jupân Antifer era mai chinuit, mai frământat, mai măcinat de nelinişte ca oricând, de când aştepta pe mult-doritul mesager. Nu fusese el oare lipsit de prezenţă de spirit, de supleţe în întrevederea sa cu Ben-Omar? Procedase bine arătându-se atât de categoric, de neînduplecat faţă de acel individ, în loc de a-l îmbuna, de a discuta asupra principalelor puncte ale afacerii, de a cădea de acord? A fost oare nimerit din partea lui să îl facă pungaş, ticălos, crocodil şi cum îi venise la gură? Nu ar fi fost mai bine să nu se arate atât de interesat de moştenire, ci să se fi târguit, la nevoie să fi tărăgănat, să pară dispus a da această scrisoare ca şi când nu ar fi cunoscut importanţa ei şi să nu ceară, într-o clipă de furie, cincizeci de milioane? Desigur, valora atâta, nu era nici o îndoială! Ar fi fost

însă mai înţelept să procedeze cu mai multă îndemânare. Şi dacă notarul, atât de bruftuluit, ar fi refuzat să se mai expună încă o dată unei asemenea primiri? Dacă îşi făcea bagajele, dacă pleca din Saint-Malo, dacă se întorcea la Alexandria, ce ar mai fi atunci de făcut? Jupân Antifer avea să fugă după longitudinea lui până în Egipt?...

Aşa că, la culcare, îşi administră câţiva pumni binemeritaţi. Nu închise ochii toată noaptea. A doua zi luă hotărârea să-şi schimbe tactica, să dea fuga pe urmele lui Ben-Omar, să-l facă să uite printr-o vorbă bună brutalitatea din ajun, să încerce o învoială, făcând unele mici concesii...

Dar cum se gândea la toate astea, pe când se îmbrăca, către orele opt dimineaţa, iată că luntraşul împinse binişor uşa odăii.

Nanon trimisese să-l caute şi el, drăguţul, venise pregătit să primească loviturile vecinului său.

— Ce te-aduce, patroane?...

— Valul, prietene, răspunse Gildas Tregomain, cu speranţa că această expresie marinărească îl va face să zâmbească pe interlocutorul său.

— Valul?... răspunse acesta aspru. Ei bine, pe mine o să mă ducă refluxul.

— Te pregăteşti să ieşi?...

— Da, cu sau fără voia, ta, luntraşule.

— Unde te duci?

— Unde-mi place.

— Bineînţeles că nu în altă parte... Şi nu vrei să-mi spui şi mie ce ai de făcut?...

— Vreau să încerc să dreg o prostie...

— Vezi să nu faci una şi mai mare!... Acest răspuns, cu toate că fusese formulat numai aşa, în general, nu înseamnă că nu îl nelinişti pe jupân Antifer. Se hotărî deci să-i împărtăşească prietenului cele întâmplate. Aşa că, făcându-şi în continuare toaleta, îi povesti întâlnirea sa cu Ben-Omar, încercarea lui Ben-Omar de a-i smulge latitudinea şi oferta sa de a-i vinde scrisoarea lui Kamylk-Paşa pentru cincizeci de milioane.

— Şi el trebuie că s-a tocmit, îi răspunse Gildas Tregomain.

— Nici nu a avut timp, fiindcă eu i-am întors imediat spatele — aici am greşit eu!...

— Aşa cred şi eu. Deci, acest notar a venit special la Saint-Malo ca să pună mâna pe scrisoare?...

— Absolut special, în loc să-şi facă datoria de a-mi comunica cele ce trebuia să-mi comunice. Acest Ben-Omar este mesagerul anunţat de Kamylk-Paşa şi aşteptat de douăzeci de ani...

— Aha! Este deci serioasă treaba asta? nu se putu împiedica să spună Gildas Tregomain.

Această remarcă îi atrase din partea jupânului Antifer o privire

atât de crâncenă şi Pierre-Servan-Malo îi aruncă un epitet atât de dispreţuitor, încât celălalt îşi plecă ochii şi, împreunându-şi mâinile pe vasta rotunjime a pântecului, începu să-şi învârtească degetele mari. Într-o clipă, jupân Antifer termină cu îmbrăcatul, îşi luă pălăria când, se deschise din nou uşa odăii. Apăru Nanon.

— Ce s-a mai întâmplat?... o întrebă fratele său.

— E jos un străin... vrea să-ţi vorbească!

— Cum îl cheamă?...

— Poftim!

Şi Nanon îi întinse o carte de vizită pe care erau tipărite aceste cuvinte: *Ben-Omar, notar din Alexandria.*

— El e! strigă jupân Antifer.

— Cine? întrebă Gildas Tregomain.

— Omar, despre care vorbeam... Ah, e mai bine aşa! Dacă s-a întors, este semn bun! Spune-i să urce, Nanon.

— Dar nu este singur...

— Nu este singur? exclamă jupân Antifer. Cine o fi cu el?

— Un bărbat mai tânăr... pe care nu-l cunosc... şi care de asemenea pare a fi străin...

— Aşa! Sunt doi?... Ei bine, vom fi şi noi doi pentru a-i primi... Rămâi cu mine, luntraşule!

— Cum?... Vrei?...

Un gest poruncitor îl ţintui locului pe vrednicul vecin. Alt gest îi arătă lui Nanon că oaspeţii pot să urce.

Peste un minut aceştia erau poftiţi în camera a cărei uşă fu închisă cu grijă.

Dacă secretele care aveau să fie dezvăluite ar fi ajuns la urechile cuiva, înseamnă că ele vor fi trecut prin gaura cheii.

— Ah, dumneavoastră sunteţi, domnule Ben-Omar? spuse jupân Antifer pe un ton degajat şi trufaş, pe care desigur că nu l-ar fi folosit dacă el ar fi făcut primul pas, ducându-se la hotelul *Union.*

— Chiar eu, domnule Antifer.

— Şi persoana care vă însoţeşte?...

— Este primul meu secretar.

Jupân Antifer şi Sauk, care fu prezentat sub numele de Nazim, schimbară o privire destul de indiferentă.

— Secretarul dumneavoastră ştie despre ce este vorba?... întrebă maluinul.

— Da, ştie, şi nu mă pot lipsi de ajutorul lui în această chestiune.

— Fie, domnule Ben-Omar. Vreţi să-mi spuneţi cu ce prilej am cinstea să vă văd la mine?

— O nouă întrevedere pe care aş vrea să o am cu dumneavoastră, domnule Antifer... cu dumneavoastră singur, adăugă el aruncând o privire piezişă lui Gildas Tregomain, ale cărui degete mari se răsuceau de zor în rotirea lor nevinovată.

— Gildas Tregomain, prietenul meu, răspunse jupân Antifer, fostul căpitan al barcazului *Fermecătoarea Amelie,* care de asemenea ştie despre ce este vorba şi a cărui prezenţă este tot atât de necesară ca şi aceea a secretarului dumneavoastră, Nazim...

De o parte era Sauk, de cealaltă Tregomain. Ben-Omar nu avea ce să mai zică.

Cele patru personaje se aşezară de îndată în jurul mesei pe care notarul îşi puse gentuţa.

Apoi, în odaie se lăsă un fel de tăcere, în aşteptarea ca unul sau altul să îndrăznească să înceapă.

În cele din urmă, jupân Antifer fu cel care rupse tăcerea adresându-se lui Ben-Omar:

— Presupun că secretarul dumneavoastră vorbeşte franţuzeşte?

— Nu, răspunse notarul.

— Înţelege, măcar...

— Deloc.

Asupra acestui lucru Sauk şi Ben-Omar se înţeleseseră dinainte, în speranţa că, neavând a se teme că este înţeles de falsul Nazim, jupân Antifer o să lase să-i scape, poate, unele cuvinte de pe urma cărora s-ar fi putut trage folos.

— Şi acum, daţi-i drumul, domnule Ben-Omar, spuse ca în treacăt jupân Antifer. Doriţi să reluăm discuţia de acolo de unde am întrerupt-o ieri?

— Fără îndoială.

— Atunci, îmi aduceţi cele cincizeci de milioane...

— Să fim serioşi, domnule...

— Da, să fim serioşi, domnule Ben-Omar. Prietenul meu Tregomain nu este dintre acei oameni care sunt dispuşi să-şi piardă timpul cu glume fără rost. Nu-i aşa, Tregomain?

Niciodată luntraşul nu a avut o ţinută mai impunătoare, o înfăţişare mai gravă, şi când îşi înfăşură apendicele nazal în faldurile drapelului — vrem să spunem ale batistei sale — niciodată nu scosese sunete mai magistrale.

— Domnule Ben-Omar, reluă jupân Antifer, silindu-se să vorbească nepăsător, aşa cum buzele lui nu prea erau învăţate să vorbească, mi-e teamă că între noi doi este o neînţelegere... Trebuie să o risipim, fiindcă altfel nu vom ajunge la nimic bun. Dumneata ştii cine sunt eu, eu ştiu cine eşti dumneata...

— Un notar...

— Un notar care este în acelaşi timp un trimis al defunctului Kamylk-Paşa şi a cărui sosire familia mea o aşteaptă de douăzeci de ani.

— Iartă-mă, domnule Antifer, dar, chiar dacă este aşa, nu-mi era îngăduit să vin mai devreme...

— Şi pentru ce?...

— Fiindcă numai de cincisprezece zile ştiu, deschizând testamentul, în ce condiţii a primit tatăl dumitale această scrisoare.

— Ah! Scrisoarea cu dublul K?... Ne întoarcem iar la ea, domnule Ben-Omar?

— Da, şi singurul meu gând, venind la Saint-Malo, era să iau legătura...

— Va să zică ai făcut această călătorie numai în acest scop?

— Numai.

În timpul acestui schimb de întrebări şi răspunsuri, Sauk rămânea nepăsător, având aerul că nu înţelege nici o iotă din cele ce se vorbeau. Îşi juca rolul atât de firesc încât Gildas Tregomain, care îl privea pe furiş, nu putu să surprindă nimic care să-i dea de bănuit.

— Haide, domnule Ben-Omar, reluă Pierre-Servan-Malo, eu am pentru dumneata cel mai adânc respect şi ştii că nu mi-aş îngădui să-ţi adresez vreun cuvânt urât...

Şi afirma acest lucru cu o uimitoare îndrăzneală, el care în ajun îl făcuse pungaş, mumie, crocodil etc...

— În acelaşi timp, adăugă el, nu mă pot opri să nu-ţi atrag atenţia că ai minţit...

— Domnule!...

— Da... că ai minţit ca un cambuzier, afirmând că ai făcut atâta drum numai ca să cunoşti conţinutul scrisorii mele!

— Pot să jur! făcu notarul ridicând mâna.

— Jos cleştele, bătrâne Omar[1], strigă jupân Antifer, care începea să se înfierbânte din nou, în ciuda frumoaselor sale hotărâri. Ştiu foarte bine de ce ai venit...

— Crede-mă...

— Şi din partea cui vii...

— Nimeni, vă asigur...

— Ba da, din partea răposatului Kamylk-Paşa...

— Dar a murit de zece ani!

— Nu interesează! Pentru îndeplinirea ultimelor sale dorinţe eşti astăzi aici, la Pierre-Servan-Malo, fiul lui Thomas Antifer, căruia ai sarcina nu să-i ceri scrisoarea despre care este vorba, ci să-i comunici anumite cifre...

— Cifre?

— Da... cifrele unei longitudini de care am nevoie pentru a completa latitudinea pe care Kamylk-Paşa i-a trimis-o acum douăzeci de ani omului de omenie care a fost tatăl meu!

— Frumos răspuns! spuse calm Gildas Tregomain, scuturându-şi batista ca şi când ar fi trimis un semn semafoarelor de pe coastă.

În acest timp, aşa-zisul secretar continua să pară cu totul

[1] Omar — în limba franceză — rac; de aici aluzia la cleşte.

nepăsător, deşi acum nu se mai îndoia că jupân Antifer cunoaşte toată situaţia.

— Dumneata, domnule Ben-Omar ai vrut să inversezi rolurile, încercând să-mi furi latitudinea...

— Să fur?

— Da!... Să furi! Şi probabil pentru a trage nişte foloase la care numai eu am dreptul!

— Domnule Antifer, răspunse Ben-Omar pierzându-şi cumpătul, credeţi-mă, îndată ce mi-aţi fi dat scrisoarea... v-aş fi dat cifrele...

— Recunoşti deci că le ai?...

Notarul era strâns cu uşa. Oricât de priceput ar fi fost să iasă din încurcătură, simţi că adversarul îl are la mână şi că cel mai bun lucru ar fi să se supună, aşa cum fusese convenit în ajun între el şi Sauk. Aşa că, atunci când jupân Antifer îi spuse:

— Haide, domnule Ben-Omar, dă cărţile pe faţă! Destul cu ocolişul, mai bine spune adevărul!

— Fie! răspunse el.

Îşi deschise geanta şi scoase din ea o foaie de pergament brăzdată de rândurile unui scris mare.

Era testamentul lui Kamylk-Paşa, redactat, precum se ştie, în limba franceză şi de care jupân Antifer luă pe loc cunoştinţă. După ce îl citi în întregime cu glas tare, în aşa fel încât Gildas Tregomain să nu piardă nici un cuvânt din cele ce erau cuprinse în testament, îşi trase din buzunar carnetul pentru a-şi nota cifrele indicând longitudinea insuliţei — cele patru cifre pentru care şi-ar fi dat degetele de la mâna dreaptă, câte unul pentru fiecare din ele. Apoi, ca şi când ar fi fost pe corabia sa, încercând să-şi calculeze poziţia, strigă:

— Atenţie, luntraşule!

— Atenţie! repetă Gildas Tregomain, care de asemenea îşi scosese din adâncimile jachetei sale un carnet.

— Prinde-o!...

Şi este cazul să spunem că această preţioasă longitudine — 54°57 la est de meridianul Parisului — a fost prinsă cu cea mai mare grijă.

Pergamentul se întoarse apoi din nou la notar care-l aşeză în despărţiturile gentuţei, care gentuţă trecu apoi sub braţul falsului secretar Nazim, tot atât de nepăsător ca şi un bătrân evreu de pe timpul lui Abraham, care s-ar fi trezit în mijlocul Academiei Franceze.

Între timp, întrevederea ajungea la punctul care-i interesa pe Sauk şi Ben-Omar. Jupân Antifer cunoştea meridianul şi paralela insuliţei; nu-i mai rămânea decât să întretaie pe hartă aceste două linii, pentru a-i găsi poziţia la punctul de întâlnire. Era chiar foarte grăbit să treacă la această operaţie. Şi când se ridică în picioare, atât jumătatea de salut pe care o făcu cât şi gestul schiţat arătau

limpede spre scară. Era evident că Sauk şi Ben-Omar erau invitaţi să se retragă.

Luntraşul urmărea aceste manevre cu o privire atentă şi surâzătoare. Cu toate acestea, nici notarul, nici Nazim nu păreau dispuşi să se ridice. Că gazda lor îi dădea afară, asta era evident. Dar ei sau nu o înţeleseseră, sau nu voiau să o înţeleagă. Ben-Omar, destul de încurcat, simţea că privirea lui Sauk îi ordona — hotărât — să pună o ultimă întrebare. N-avu încotro şi spuse:

— Acum, după ce mi-am îndeplinit misiunea încredinţată de testamentul lui Kamylk-Paşa...

— Nu ne mai rămâne decât să ne luăm, politicos, rămas bun unii de la alţii, răspunse Pierre-Servan-Malo, şi primul tren fiind la orele zece şi treizeci şi şapte...

— Cu începere de ieri, zece douăzeci şi trei, rectifică Gildas Tregomain.

— Într-adevăr, zece douăzeci şi trei şi nu vreau să vă fac, scumpe domn Ben-Omar, pe dumneata ca şi pe secretarul dumitale Nazim, să pierdeţi acest expres...

Piciorul lui Sauk începu să bată pe podea un tact grăbit în măsura doua a patra şi, cum se uita şi la ceas, s-ar fi putut crede că-l îngrijorează plecarea...

— Dacă aveţi de predat bagaje, continuă jupân Antifer, este chiar timpul...

— Cu atât mai mult, adăugă luntraşul, cu cât în gara asta lucrurile merg mai încet.

Ben-Omar se hotărî atunci să vorbească din nou şi, ridicându-se pe jumătate, spuse coborând ochii:

— Să am iertare, dar mi se pare că nu ne-am spus totul...

— Dimpotrivă, domnule Ben-Omar, în ceea ce mă priveşte, nu mai am a vă cere nimic.

— Îmi rămâne, cu toate acestea, să vă spun o chestiune, domnule Antifer...

— M-aş mira, domnule Ben-Omar, dar, în sfârşit, dacă asta este părerea dumitale, să auzim...

— V-am comunicat cifrele longitudinii menţionate în testament...

— Da, fireşte, iar prietenul meu Tregomain şi cu mine le-am înscris fiecare în carneţelul său.

— Acum urmează să mi le faceţi cunoscute pe acelea care sunt menţionate în scrisoarea...

— În scrisoarea adresată tatălui meu?...

— Chiar aşa.

— Iartă-mă, domnule Ben-Omar! răspunse jupân Antifer încruntând sprâncenele. Aveai sau nu dumneata sarcina să-mi aduci longitudinea de care vorbeam?...

— Da, şi această sarcină mi-am îndeplinit-o...

— Cu tot atâta zel cât şi bunăvoinţă, trebuie să recunosc. Dar, în ceea ce mă priveşte, nu am văzut nicăieri, nici în testament, nici în scrisoare, că eu trebuie să comunic cuiva cifrele latitudinii care a fost trimisă tatălui meu!

— Cu toate acestea...

— Cu toate acestea, dacă ai vreo indicaţie în acest sens, o vom putea discuta...

— Mi se pare... replică notarul, că între oameni care se stimează...

— Greşit ţi se pare, domnule Ben-Omar. Stima nu are nimic de a face cu cele ce discutăm noi, presupunând că am avea-o unul pentru altul...

Se vedea bine la jupân Antifer că enervarea, care începea să ia locul nerăbdării, nu avea să întârzie să se manifeste. Aşa că, dornic de a evita o izbucnire, Gildas Tregomain se duse să le deschidă uşa pentru a le grăbi celor doi plecarea. Sauk nu se mişcase. Dealtfel, nu el trebuia — în dubla lui calitate de secretar şi străin — să facă prima mişcare, atâta timp cât patronul său nu i-ar fi făcut semn.

Ben-Omar se ridică de pe scaun, îşi frecă fruntea, îşi îndreptă ochelarii pe nas şi, cu tonul unui om ce se resemnează în faţa inevitabilului, spuse:

—Iertaţi-mă, domnule Antifer, sunteţi într-adevăr hotărât să nu-mi încredinţaţi...

— Cu atât mai hotărât, domnule Ben-Omar, cu cât scrisoarea lui Kamylk-Paşa impunea tatălui meu, în privinţa aceasta, un secret absolut şi, la rândul său, tatăl meu mi-a impus acelaşi secret.

— Ei bine, domnule Antifer, continuă atunci Ben-Omar, îmi permiteţi să vă dau un sfat?

— Care?

— Acela de a nu da curs acestei afaceri.

— Şi pentru ce?

— Fiindcă s-ar putea să întâlniţi în drumul dumneavoastră persoane în stare să vă facă să regretaţi...

— Adică cine?...

— Sauk, chiar fiul vărului lui Kamylk-Paşa, dezmoştenit în favoarea dumneavoastră şi care nu e deloc omul...

— Nu cumva îl cunoaşteţi dumneavoastră pe acest fiu?...

— Nu... răspunse notarul, dar ştiu că este un adversar de temut...

— Ei bine, dacă îl întâlniţi vreodată pe acest Sauk, spuneţi-i din partea mea că nu-mi pasă de el şi nici de toţi Sauk-ii Egiptului!

Nazim nici nu clipi. Apoi Pierre-Servan-Malo înainta pe palier strigând:

— Nanon!

Notarul se îndreptă către uşă şi de data aceasta Sauk, care din

nebăgare de seamă răsturnase un scaun, îl urmă nu fără o furioasă dorinţă de a-i da un brânci să se ducă de-a rostogolul pe scară.

Dar când să treacă pragul, iată că Ben-Omar se mai opri o dată şi adresându-se jupânului Antifer pe care nu îndrăznea să-l privească în faţă, îi spuse:

— Nu aţi uitat, domnule, una din clauzele testamentului lui Kamylk-Paşa?...

— Care, domnule Ben-Omar?

— Aceea care mă obligă să vă însoţesc până în clipa în care veţi lua în posesie moştenirea şi să fiu prezent atunci când vor fi dezgropate cele trei butoaie...

— Ei bine, o să mă însoţeşti, domnule Ben-Omar.

— Dar atunci va trebui să ştiu încotro o să vă duceţi...

— O să ştii când vom fi ajuns.

— Şi dacă este la capătul lumii?...

— O să fie la capătul lumii!

— Fie... Dar să nu uitaţi că nu mă pot lipsi de primul meu secretar...

— O să fie aşa cum vei voi şi eu mă voi simţi la fel de onorat să călătoresc în tovărăşia lui ca şi într-a dumitale!

Apoi, aplecându-se peste balustrada scării, strigă: "Nanon!" pentru a doua oară, cu un glas poruncitor, vrând să arate prin asta că este la capătul răbdării.

Nanon se arătă de îndată.

— Luminează calea acestor domni! spuse jupân Antifer.

— Acum? Ziua în amiaza mare? răspunse Nanon.

— Luminează, te rog!

Şi după o asemenea poftire de a o lua din loc, Sauk şi Ben-Omar părăsiră această casă atât de puţin primitoare, a cărei uşă se trânti cu putere în urma lor. Atunci pe jupân Antifer îl cuprinse una din acele bucurii nebuneşti de care rareori avusese parte în viaţă. Dar, în adevăr, dacă nici în această zi nu ar fi fost fericit, când ar fi mai avut vreodată prilejul să mai fie?

Faimoasa lui longitudine, aşteptată cu atâta nerăbdare, o avea în sfârşit! Avea să poată preschimba în realitate ceea ce până atunci nu fusese pentru el decât un vis! Averea aceasta de necrezut era a lui, nu depindea decât de graba cu care se va duce să o caute pe insuliţa unde îl aştepta.

— O sută de milioane... o sută de milioane! Repeta el.

— Adică o mie de sute de mii de franci, adăugă luntraşul.

În clipa aceea, nemaiputându-se stăpâni, jupân Antifer sări într-un picior, apoi pe celălalt, se lăsă pe vine, se ridică, se legănă din şolduri, se învârti ca un simplu giroscop, dar nu pe acelaşi plan, se porni în sfârşit pe unul din acele dansuri marinăreşti, pe care mateloţii de la prova le numesc în fel şi chip.

Apoi, târând în vârtejul ameţitor muntele de .om care era Gildas Tregomain, îl sili să se mişte cu o asemenea repeziciune, încât casa se zgudui până în temelii.

Şi domnul Antifer striga în gura mare, de făcea să se cutremure geamurile:

— *A mea e lon... Lon la; A mea e gi... Lon li!*

A mea e gi... longitudinea mea.

Capitolul IX. În care un punct de pe o hartă din atlasul jupanului Antifer este atent însemnat cu creion roşu

În timp ce unchiul lor se dezlănţuia în această farandolă în doi, Enogate şi Juhel se duseseră împreună la primărie şi la biserică. La primărie, slujbaşul stării civile pentru căsătorii — bătrân conţopist având în grija sa fabricarea lunilor de miere — le arătase strigările afişate în cadrul publicaţiilor. La catedrală, vicarul le făgăduise o slujbă cântată, predică, orgă, clopote — adică tot tacâmul matrimonial al lui Saint-Jean. Cât de fericiţi vor fi aceşti veri, cu dispensa obţinută de la Monsenior! Şi cu câtă nerăbdare aşteptau, mai făţişă la Juhel, mai sfioasă la Enogate, data de 5 aprilie, smulsă şovăielilor unchiului lor! Şi apoi, ce de pregătiri, trusoul miresei, găteli şi mobile pentru frumoasa cameră de la primul etaj, pe care generosul Tregomain o înfrumuseţa în fiecare zi cu mărunţişuri adunate pe vremuri de la locuitorii de pe Rance, între altele o mică statuetă a Fecioarei, care împodobea cabina barcazului *Fermecătoarea Amelie* şi pe care ţinea să o dăruiască tinerilor căsătoriţi! Nu era el confidentul lor şi unde ar fi găsit ei un om mai bun şi mai sigur pentru speranţele şi proiectele lor de viitor? Şi de douăzeci de ori pe zi, cu orice prilej, vrednicul luntraş le spunea:

— Ce nu aş da să ştiu această căsătorie făcută... să vă ştiu trecuţi pe la primar şi pe la preot...

— Pentru care motiv, dragă Gildas?... întrebă fata, cam neliniştită.

— Este atât de ciudat prietenul Antifer când începe să bată câmpii şi o ia razna cu milioanele lui!

Asta era şi părerea lui Juhel. Când depinzi de un unchi — minunat om, dar puţin cam scrântit — nu eşti sigur de nimic, atât timp cât acel "da" sacramental nu a fost rostit.

Şi apoi, când este vorba de o familie de marinari, nici nu e timp de pierdut. Sau trebuie să rămâi burlac, cum a rămas şeful de cabotaj şi căpitanul barcazului, sau trebuie să te căsătoreşti de

îndată ce acest lucru este permis şi posibil.

Precum se ştie, Juhel trebuia să se îmbarce, în calitate de secund, pe o corabie cu trei catarge aparţinând firmei Baillif. Aşadar, câte luni de-a rândul, câţi ani chiar, cutreierând mările la mii de leghe de soţie şi copii — dacă Dumnezeu le-ar fi binecuvântat căsătoria, şi cine nu ştie că Dumnezeu nu-şi negustoreşte binecuvântarea perechilor de prin porturile militare şi comerciale! Fără îndoială că Enogate se obişnuise cu gândul că lungile călătorii îl vor duce pe soţul ei departe de ea, altfel nici nu s-ar fi putut. Un motiv în plus ca să nu piardă nici o zi, căci vor veni destule când vor fi despărţiţi.

Despre acest viitor vorbeau tânărul căpitan şi logodnica lui, pe când se întorceau în acea dimineaţă acasă, după ce îşi terminaseră treburile. Şi mare le fu mirarea când văzură doi străini ieşind din casa din strada Hautes-Salles, care se îndepărtau gesticulând furioşi. Ce să caute aceşti oameni la jupân Antifer? Juhel avu o presimţire că se petrecuse ceva neobişnuit.

Şi nu mai avu mei o îndoială când, împreună cu Enogate, auzi tărăboiul care venea de sus, cântecul improvizat al cărui refren răsuna până la capătul meterezelor.

Să-şi fi pierdut unchiul lor minţile? Nu cumva obsesia acelei longitudini îi provocase vreo leziune cerebrală? Să fi dat oare peste el, dacă nu nebunia marinarilor, nebunia bogăţiei?...

— Ce s-a întâmplat oare, mătuşă? o întrebă Juhel pe Nanon.

— Unchiul vostru este cel care dănţuieşte, copii.

— Nu-i el în stare să zguduie casa atât de tare!...

— Nu el, Tregomain.

— Cum? Tregomain dănţuieşte şi el?

— Vezi bine, ca să nu-l contrazică pe unchiul nostru, îl lămuri Enogate.

Urcară toţi trei la primul etaj şi văzându-l pe jupân Antifer cum ţopăie, le trecu prin gând — auzindu-l cântând cât îl ţinea gura — că nu mai este în toate minţile:

— *A mea e lon... Lon la! A mea e gi... Lon li!*

Şi, în unison cu el, roşu ca racul, gâfâind, ameninţat de apoplexie, minunatul Tregomain îi ţinea isonul:

— *Da, da, e a lui longitudinea lui!...*

O străfulgerare lumină deodată mintea lui Juhel. Aceşti doi străini pe care îi văzuse ieşind din casă... Să fi venit în sfârşit blestematul de mesager al lui Kamylk-Paşa?...

Tânărul păli şi-l opri pe jupân Antifer în mijlocul unei piruete.

— Unchiule, îi strigă el, o ai?...

— O am, nepoate!

— O are, murmură Gildas Tregomain.

Şi se lăsă să cadă pe un scaun care, neputându-i opune rezistenţă, se sfărâmă sub el.

Câteva clipe mai târziu, îndată ce unchiul îşi putu trage sufletul, Enogate şi Juhel aflară tot ce se întâmplase încă din ajun, despre sosirea lui Ben-Omar şi a secretarului său, încercarea de a smulge scrisoarea lui Kamylk-Paşa, conţinutul testamentului, determinarea exactă a longitudinii pentru poziţia insuliţei unde era îngropată comoara... Lui jupân Antifer nu-i rămânea decât să se aplece ca să o ia!...

— Ei, unchiule, acum când au aflat unde e cuibul, aceşti doi indivizi o să ţi-o ia înainte!

— Mai încet, nepoate! strigă jupân Antifer ridicând din umeri. Mă crezi atât de neghiob încât să le fi dat cheia de la casa de bani?... Afirmaţie pe care Gildas Tregomain o întări scuturând din cap.

— ... o casă de bani care închide în ea o avere de o sută de milioane!...

Şi acest cuvânt "milioane" creştea şi se umfla în gura lui Pierre-Servan-Malo în asemenea măsură, încât ameninţa să-l înăbuşe.

Oricum însă, dacă se aştepta ca această veste să fie primită cu strigăte de entuziasm, fu numaidecât dezamăgit. Cum! O ploaie de aur, de care şi Danae ar fi fost geloasă, un potop de diamante şi pietre preţioase cădea asupra casei umile din strada Hautes-Salles, şi nici unul nu întindea mâna ca să le prindă, şi acoperişul nu se spărgea pentru a le lăsa să pătrundă înăuntru până la ultimul strop?...

Da! Aşa a fost. Vorbelor împănate cu milioane — rostite victorios de către autorul lor — le urmă o tăcere de gheaţă.

— Asta-i bună! strigă el privindu-şi pe rând sora, nepotul, nepoata şi prietenul, dar ce-aveţi de-mi arătaţi mutrele astea, de parcă aţi avea vânt potrivnic?

Cu toate aceste mustrări violente, chipurile nu-şi schimbară "direcţia vântului".

— Cum, reluă jupân Antifer, eu vă aduc vestea că sunt bogat precum Cresus, că o să mă întorc din Eldorado încărcat cu atâta aur cât nici la cel mai nabab dintre nababi nu o să găsiţi, şi voi nici nu mă îmbrăţişaţi ca să mă felicitaţi?...

Nici un răspuns. Nimic decât ochi plecaţi şi chipuri abătute.

— Ei bine, Nanon?...

— Da, frate, răspunse sora, sigur că este o avere frumuşică.

— Frumuşică! Să mănânci pe zi, timp de un an, mai mult de trei sute de mii de franci, dacă vrei! Şi tu, Enogate, şi tu, de asemenea, găseşti că este o avere frumuşică?

— Doamne, unchiule, răspunse tânăra fată, dar nu-i nevoie să fii atât de bogat...

— Da, ştiu,... cunosc refrenul! Bogăţia nu face fericirea! Este de asemenea şi părerea dumneavoastră, domnule căpitan de cursă lungă? se întoarse unchiul, întrebându-l direct pe nepotul său.

— Părerea mea, răspunse Juhel, este că acest egiptean ar fi trebuit să-ţi lase, pe deasupra, prin testament, şi titlul de paşă, fiindcă atât bănet şi fără titlu...

— He!... He!... Antifer-Paşa! făcu zâmbind luntraşul...

— Ia spune, strigă jupân Antifer cu tonul cu care se comanda înfăşurarea pe jumătate a pânzei de gabie, ia spune, fostule căpitan al *Fermecătoarei Amelie,* ai chef să glumeşti?

— Eu, bunul meu prieten? replică Gildas Tregomain. Ferească Dumnezeu!... Şi fiindcă eşti atât de fericit că eşti de o sută de ori milionar, eu te felicit de o sută de milioane de ori.

Oare, în definitiv, de ce primea familia cu atâta răceală marea fericire a şefului ei?...

Poate că el, la urma urmei, nu se mai gândea la minunatele lui planuri de căsătorie pentru nepoata şi nepotul său? Poate că renunţase să rupă sau cel puţin să amâne căsătoria lui Juhel cu Enogate, cu toate că longitudinea sosise înainte de 5 aprilie? La drept vorbind, asta era teama care-i necăjea atât de tare pe Enogate şi Juhel, pe Nanon şi Gildas Tregomain.

Acesta din urmă vru să-l facă pe prietenul său să se explice... Era mai bine să se ştie la ce trebuiau să se aştepte. Măcar s-ar fi putut discuta şi, din una în alta, să-l facă să înţeleagă pe acest teribil unchi, în loc să-l lase să fiarbă în propria lui zeamă.

— Să vedem, prietene, spuse el îndoindu-şi spinarea, să presupunem că ai toate aceste milioane...

— Să presupunem, luntraşule... şi de ce să presupui?...

— Ei bine, să zicem că le ai... Un om de treabă, ca tine, obişnuit cu o viaţă modestă — ce ai să faci cu ele?

— Ce o să-mi placă, răspunse scurt jupân Antifer.

— Doar nu ai să cumperi tot Saint-Malo...

— Tot Saint-Malo şi tot Saint-Servan şi tot Dinard, dacă aşa vreau eu, şi chiar caraghioasa aia de Rance care nu are apă decât când se îndură fluxul să-i aducă!

El ştia că, insultând Rance, îl mâhnea pe cel care navigase în sus şi în jos pe încântătorul râuleţ timp de douăzeci de ani.

— Aşa o fi! replică Tregomain înţepat. Dar tot nu ai să mănânci o îmbucătură mai mult şi nu o să bei o înghiţitură în plus, afară doar dacă ai să-ţi cumperi un stomac în plus...

— O să-mi cumpăr ce o să-mi placă, marinar de apă dulce, şi dacă şi printre ai mei întâmpin împotrivire, dacă sunt înfruntat...

Asta o spunea la adresa celor doi logodnici.

— ... o să-mi toc suta mea de milioane, o s-o risipesc, o s-o fac scrum, praf am s-o fac, şi Juhel şi Enogate nu au să aibă nimic din cele cincizeci pe care socoteam să le las fiecăruia, într-o zi, moştenire...

— Adică, vrei să spui, o sută la amândoi, prietene...

— De ce?

— Fiindcă au să se căsătorească... Se atingea problema arzătoare.

— Ehei, luntraşule, strigă jupân Antifer cu o voce de stentor, caţără-te pe vela mare a trinchetului şi uită-te dacă nu sunt acolo!

Era un fel de a-l trimite la plimbare pe Gildas Tregomain — bineînţeles la figurat, fiindcă ar fi fost cu neputinţă să ridici ditamai namila ca luntraşul în vârful unui catarg, fără ajutorul unei macarale.

Nici Nanon, nici Juhel, nici Enogate nu îndrăzneau să se amestece în discuţie. După cât era de palid tânărul căpitan, se vedea bine că abia îşi stăpânea furia gata să izbucnească.

Dar luntraşul nu era omul care să-i părăsească în largul mării şi, apropiindu-se de prietenul său, zise:

— Cu toate astea, tu ai promis...

— Ce am promis?...

— Să consimţi la căsătoria lor...

— Da... dacă nu sosea longitudinea; şi cum longitudinea a sosit...

— Un motiv în plus să le asiguri fericirea...

— În regulă, luntraşule, în regulă... De aceea Enogate se va căsători cu un prinţ...

— Dacă s-o mai găsi...

— Şi Juhel cu o prinţesă...

— Cele de măritat s-au isprăvit! replică Gildas Tregomain, care nu mai găsea argumente.

— Când vii cu cincizeci de milioane zestre, se găsesc, nu avea grijă!

— Atunci caută...

— O să caut... şi am să găsesc... şi încă în almanahul Gothon! Voia să spună almanahul Gotha acest catâr încăpăţânat greu de scos din ale lui, care voia cu orice chip să amestece sângele princiar cu cel al Antiferilor.

Dealtfel, nevrând să mai lungească vorba care putea să lunece în ceartă şi hotărât să nu cedeze în problema căsătoriei, lăsă să se înţeleagă — oh! foarte categoric— că dorea să rămână singur în odaia sa, adăugind că până la cină nu o să mai fie acasă pentru nimeni.

Gildas Tregomain socoti prudent să nu-l contrazică, aşa că se întoarseră cu toţii în sala de la parter.

De fapt, toată această mică lume era desperată şi frumoşii ochi ai tinerei fete erau plini de lacrimi. Şi asta îl scotea din fire pe Gildas Tregomain:

— Nu-mi place să văd pe cineva plângând, chiar când are necazuri...

— Dar, bunul meu prieten, spuse ea, totul este pierdut! Unchiul nostru nu o să renunţe... Averea asta i-a sucit minţile...

— Da, întări Nanon, şi când fratele meu şi-a vârât ceva în cap...

Juhel nu scotea nici o vorbă. Umbla încoace şi încolo prin odaie, încrucişându-şi şi desfăcându-şi braţele, închizând şi deschizând palmele. Deodată începu să strige:

— La urma urmei, nu-i el stăpân aici!... Şi nu am nevoie de consimţământul lui ca să mă căsătoresc!... Sunt major...

— Dar Enogate nu este, îi atrase atenţia luntraşul, şi în calitatea lui de tutore poate să se opună...

— Da... şi noi toţi depindem de el, adăugă Nanon plecând capul.

— Aşa că eu sunt de părere, îi sfătui Gildas Tregomain, că ar fi mai bine să nu-l înfruntaţi făţiş... S-ar putea să-i mai treacă din pandalii, mai ales dacă o să vă prefaceţi că sunteţi de acord...

— Cred că aveţi dreptate, domnule Tregomain, spuse Enogate, şi cred că o să câştigăm mai mult cu vorba bună decât cu cearta, cel puţin aşa trag nădejde.

— Dealtfel, adăugă luntraşul, milioanele astea nici nu le are încă!...

— Nu, întări Juhel, şi, cu toată latitudinea şi longitudinea lui, s-ar putea să nu-i fie deloc uşor să pună mâna pe ele! O să-i trebuiască timp, nu glumă...

— Mult de tot... murmură fata.

— Din păcate, da, scumpa mea Enogate, şi asta înseamnă amânări şi iar amânări!... Ah, unchi afurisit!...

— Şi afurisitele astea de bestii care au venit din partea acelui afurisit de paşă! bombăni Nanon. Ar fi trebuit să-i iau la goană cu mătura...

— Oricum, în cele din urmă tot s-ar fi întâlnit cu el, replică Juhel, şi acest Ben-Omar, care îşi are comisionul lui în această afacere, nu s-ar fi lăsat cu una, cu două...

— Şi atunci, unchiul o să plece?... întrebă Enogate.

— S-ar putea, răspunse Gildas Tregomain, fiindcă o să ştie unde este situată insuliţa!

— Am să mă duc cu el, hotărî Juhel.

— Tu, Juhel! exclamă tânăra fată.

— Da... nu se poate altfel... Vreau să fiu lângă el, să nu-l las să facă vreo prostie... sau să-l aduc înapoi... dacă o zăbovi prea mult prin cine ştie ce coclauri...

— Bine gândit, băiatul meu, spuse luntraşul.

— Cine ştie pe unde s-o lăsa târât tot alergând după această comoară şi ce primejdii o să înfrunte!...

Enogate rămase foarte tristă, deşi înţelesese că numai bunul simţ îi inspirase lui Juhel această hotărâre şi poate că aşa avea să mai scurteze din călătorie. Tânărul căpitan o mângâie cât putu de bine. Avea să-i scrie des... O să o ţină la curent cu tot ce avea să se întâmple... Nanon o să fie lângă ea, ca şi domnul Tregomain, dealtfel... care o să vină să le vadă în fiecare zi...

— Bizuie-te pe mine, fata mea, răspunse luntraşul, foarte înduioşat, ai să vezi cum am să te distrez! Tu nu cunoşti isprăvile *Fermecătoarei Amelie,* nu-i aşa?

Nu, Enogate nu le cunoştea, fiindcă el nu îndrăznise niciodată, de frica jupânului Antifer, să i le povestească.

— Ei bine, am să ţi le povestesc... Sunt foarte interesante... Şi timpul o să treacă... Într-o zi o să-l vedem pe prietenul nostru întorcându-se cu milioanele lui sub braţ... sau cu traista goală... Bravul nostru Juhel nu va face decât un salt de acasă până la catedrala din Saint-Malo... şi nu eu voi fi acela care să vă fac să zăboviţi... Dacă vrei, cât au să lipsească ei, îmi comand hainele de nuntă şi le îmbrac în fiecare dimineaţă...

— Hei!... Luntraşule!

Glasul binecunoscut îi făcu pe toţi să tresară.

— Iată că mă cheamă, spuse Gildas Tregomain.

— Ce o fi vrând?... întrebă Nanon.

— După glas, parcă nu ar fi furios, adăugă Enogate.

— Nu, răspunse Juhel, parcă-i mai mult nerăbdător decât furios...

— Tregomain, vii odată?...

— Vin! strigă Gildas Tregomain.

Şi scara prinse a geme sub pasul lui.

O clipă mai târziu, jupân Antifer îl împinse înăuntru pe uşa odăii sale, pe care o închise cu grijă. Apoi, trăgându-l în faţa mesei pe care era atlasul deschis la harta planisferică şi întinzându-i un compas, spuse:

— Tine!

— Compasul?...

— Da! răspunse jupân Antifer cu glas întretăiat. Această insuliţă... insuliţa cu milioanele... am vrut să-i aflu poziţia...

— Şi nu este pe hartă? strigă Gildas Tregomain, cu un glas care arăta mai curând bucurie decât mirare.

— Cine îţi spune asta? ripostă jupân Antifer. Şi de ce nu s-ar găsi, luntraş nenorocit?

— Atunci... este?

— Dacă este?... Te cred şi eu că este... Dar sunt atât de enervat... îmi tremură mâna... compasul ăsta parcă îmi arde degetele... nu-l pot plimba pe hartă...

— Să te ajut, prietene?

— Dacă eşti în stare...

— De!... făcu Gildas Tregomain.

— Vezi bine! Pentru un fost marinar de pe Rance!... În sfârşit, încearcă... o să vedem... Ţine bine compasul... şi urmăreşte cu vârful al cincizeci şi patrulea meridian — mai bine zis al cincizeci şi cincilea, fiindcă insuliţa este la cincizeci şi patru grade şi cincizeci şi şapte de minute...

Aceste cifre ale longitudinii începură să tulbure mintea minunatului prieten.

— Cincizeci şi şapte de grade şi cincizeci şi patru de minute? întrebă el, căscând ochii.

— Nu... dobitocule! strigă jupân Antifer... Exact pe dos... Haide... dă-i drumul!...

Gildas Tregomain puse vârful compasului în partea de vest a hărţii.

— Nu, urlă prietenul lui, nu la vest!... La est de meridianul Parisului... mă auzi, nerodule!... La est... la est!

Năucit de atâtea bruftuieli, Gildas Tregomain nu mai era bun de nimic. O ceaţă deasă i se lăsă pe ochi, pe frunte îi apărură broboane de sudoare şi compasul îi tremura în mână ca discul unei sonerii electrice.

— Dar prinde odată al cincizeci şi cincilea meridian! răcni jupân Antifer. Începe din partea de sus a hărţii... şi coboară până acolo unde o să dai de paralela douăzeci şi patru!

— Paralela douăzeci şi patru? bâlbâi Gildas Tregomain.

— O să mă omoare cu zile, mizerabilul! Da... şi în punctul în care se întretaie, acolo se află insuliţa...

— Insuliţa...

— Ce faci... cobori?

— Cobor...

— Uf, uite că netotul urcă!

Adevărul era că luntraşul nu mai ştia ce-i cu el şi părea şi mai puţin în stare decât prietenul său să rezolve problema despre care era vorba. Amândoi erau într-un hal fără de hal, agitaţi, cu nervii care vibrau asemenea unor corzi de contrabas într-un final de uvertură.

Lui jupân Antifer îi trecu prin gând că o să înnebunească. Aşa că, luă singura hotărâre pe care o putea lua.

— Juhel! strigă el cu un glas care răsună ca şi când ar fi folosit o porta-voce.

Tânărul căpitan apăru aproape imediat.

— Ce doreşti, unchiule?

— Juhel... unde este insuliţa lui Kamylk-Paşa?

— În punctul în care longitudinea se întretaie cu latitudinea...

— Ei bine... caut-o...

Ai fi crezut că jupân Antifer avea să-şi completeze formula vânătorească prin cunoscuta poruncă:

— Şi... "aport"...

Juhel nu ceru nici o explicaţie. Tulburarea unchiului său îi arăta limpede despre ce era vorba. După ce luă compasul cu o mână care nu tremura, puse vârful la începutul celui de al cincizeci şi cincilea meridian, în partea de nord a hărţii, şi începu să-i urmărească traseul, coborând.

— Spune pe unde trece! porunci jupân Antifer.
— Da, unchiule, răspunse Juhel. Şi începu să înşire:
— Pământul lui Franz-Josef, în marea Arctică.
— Bine.
— Marea Barentz.
— Bine.
— Novaia Zemlia.
— Şi apoi?
— Marea Kara.
— Şi după aceea?
— Rusia septentrională din Asia.
— Ce oraşe străbate?
— Mai întâi Ecaterinenburg.
— Şi apoi?
— Lacul Aral.
— Mai departe!
— Kiva în Turkestan.
— Şi am ajuns?...
— Aproape! Herat în Persia.
— Tot n-am ajuns?...
— Ba da! Mascat, la capătul de sud-est al Arabiei.
— Mascat! strigă jupân Antifer venind mai aproape, ca să se aplece peste hartă.

În adevăr, cel de al cincizeci şi cincilea meridian cu cea de a douăzeci şi patra paralelă se întretăiau pe teritoriul imamului din Mascat, în partea golfului Oman, în faţa golfului Persic, care desparte Arabia de Persia.

— Mascat! repetă jupân Antifer.
— Mascot? întrebă Gildas Tregomain, care nu auzise bine.
— Nu Mascot... Mascat, luntraşule! urlă prietenul său, ai cărui umeri se ridicară până la urechi.

De fapt, nu aveau decât o coordonată aproximativă, fiindcă nu era indicată decât prin grade, fără a fi calculată până la minute de arc.

— Aşadar, Juhel, să fie la Mascat?...
— Da, unchiule, cu o aproximaţie de o sută de kilometri.
— Şi nu poţi preciza mai bine?...
— Ba da, unchiule...
— Atunci, dă-i drumul, Juhel!... Hai!... Nu vezi că fierb de nerăbdare?

Şi fără îndoială că un cazan încins la fel de tare ar fi făcut, fără doar şi poate, explozie.

Juhel luă din nou compasul; ţinând apoi seama de minutele latitudinii şi longitudinii, izbuti să determine poziţia cu o asemenea aproximaţie încât diferenţa nu putea fi mai mare de câţiva kilometri.

— Şi, atunci?... întrebă jupân Antifer.

— Atunci, unchiule, locul nu este chiar pe teritoriul imamului din Mascat, spuse el. Este puţin mai la răsărit, în golful Oman...

— Zău!

— De ce... zău? întrebă Gildas Tregomain.

— Fiind vorba de o insuliţă, nu o putem afla în plin continent, fostule căpitănaş al *Fermecătoarei Amelie.*

Aruncase vorbele pe un ton imposibil de redat şi cu totul pe nedrept, fiindcă, orice s-ar spune, un barcaz nu este un şlep.

— Mâine, adăugă jupân Antifer, începem să ne pregătim de plecare.

— Ai dreptate, răspunse Juhel, hotărât să nu-şi contrazică unchiul.

— Să vedem dacă nu cumva găsim la Saint-Malo vreo corabie care pleacă la Port-Said.

— O să fie cel mai bun mijloc de transport, fiindcă o zi mai mult sau mai puţin...

— Nu, nu!... Nu o să-mi fure nimeni insuliţa!

— Sau ar trebui să fie un pungaş grozav! îl luă pe Gildas Tregomain gura pe dinainte, remarcă pe care jupân Antifer o primi cu o nouă ridicare din umeri.

— Tu vii cu mine, Juhel, spuse jupân Antifer.

— Da, unchiule, răspunse tânărul căpitan, potrivit celor ce hotărâse.

— Şi tu, luntraşule, de asemenea...

— Eu?!... exclamă Gildas Tregomain.

— Da... tu!...

Cele două cuvinte fură rostite pe un ton atât de poruncitor, încât capul minunatului om se aplecă de la sine, de sus în jos, în semn de încuviinţare.

Şi el care socotea să profite de absenţa lui Pierre-Servan-Malo pentru a o înveseli pe sărmana Enogate, povestindu-i isprăvile *Fermecătoarei Amelie* pe apele blânde ale râului Rance!

Capitolul X. Care cuprinde, pe scurt, călătoria cu steamerul *Steersman* din Cardiff, între Saint-Malo şi Port-Said

La 2 februarie, steamerul englez *Steersman*[1] părăsea cheiul din Saint-Malo în timpul fluxului de dimineaţă. Era un cargo de cărbuni de nouă sute de tone din portul Cardiff, făcând călătorii numai între Newcastle şi Port-Said. De obicei, acest cargo nu făcea nici o escală. De data asta, însă, o avarie neînsemnată, o scurgere la condensatori, îl obligase să facă unele reparaţii. Şi în

---

[1] Timonierul (n.a.).

loc să se ducă la Cherbourg, căpitanul făcuse un ocol pe la Saint-Malo, vrând să-şi vadă acolo un vechi prieten. Patruzeci şi opt de ore mai târziu, steamerul putuse ieşi din nou în larg, şi capul Frehel, în clipa când îl semnalăm cititorilor noştri, îi şi rămăsese în urmă cam cu vreo treizeci mile la nord-est. Şi de ce menţionăm acest vas de cărbuni, mai mult decât un altul, dacă ţinem seama că pe Marea Mânecii trec sute de asemenea vase şi că Regatul Unit le foloseşte pentru a exporta rodul măruntaielor sale carbonifere în toate părţile lumii?

Pentru ce?... Fiindcă la bord se afla jupân Antifer şi cu el, nepotul său Juhel şi cu ei, prietenul Gildas Tregomain. Cum de se afla el la bordul unui steamer englez, în loc de a fi instalat mai confortabil în vagoanele Companiilor de Căi Ferate? Ce naiba! Când îi este dat cuiva să aducă dintr-o călătorie o sută de milioane, îşi poate îngădui măcar să trăiască bine, să nu se uite la cheltuială!

Şi aşa ar fi făcut şi jupân Antifer, moştenitorul bogatului Kamylk-Paşa, dacă nu i s-ar fi oferit ocazia să călătorească în condiţii foarte plăcute.

Căpitanul Cip, care comanda *Steersman,* era o veche cunoştinţă a jupânului Antifer. Aşa că, în timpul escalei sale, englezul nu uită să-i facă o vizită maluinului şi se înţelege de la sine că a fost bine primit în strada de pe Hautes-Salles. Când a aflat că prietenul său se pregătea să plece la Port-Said, el îi oferi, în schimbul unui preţ convenabil, să călătorească la bordul vasului său. Era o navă bună, care, pe o mare calmă, înainta cu unsprezece noduri şi căreia, în general, nu-i trebuiau decât treisprezece sau patrusprezece zile pentru a parcurge cele cinci mii cinci sute mile care despart Marea Britanie de răsăritul Mediteranei. Este adevărat că *Steersman* nu era potrivit pentru transportul de călători. Dar marinarii nu sunt prea pretenţioşi.

Se putea amenaja oricând o cabină cât de cât ca lumea şi traversarea se putea efectua fără transbordare, ceea ce nu era lipsit de unele avantaje. Se înţelege deci că jupân Antifer s-a lăsat ispitit. Să se închidă ca într-o carceră între pereţii strâmţi ai unui vagon, atâta amar de drum, nu i-ar fi făcut plăcere. "Mai bine două săptămâni petrecute pe o navă bună, în mijlocul brizei răcoroase a mării, decât şase zile în fundul unei cutii pe roate, să respiri fum de zgură şi praf de cărbune", îşi spunea jupân Antifer. Tot aşa gândea şi Juhel, dacă nu şi luntraşul, al cărui câmp de navigaţie se mărginise între malurile râului Rance. Cu atâtea căi ferate în Europa occidentală şi orientală, acesta socotise că cea mai mare parte a călătoriei o vor face cu trenul, dar prietenul său hotărâse altfel: o zi mai mult sau mai puţin?... Că au să ajungă într-o lună sau două, insuliţa tot acolo o să fie, la locul ştiut. Nimeni, în afară de jupân Antifer, Juhel şi Gildas Tregomain, nu-i

cunoştea poziţia. Comoara, îngropată de treizeci şi unu de ani în ascunzătoarea ei însemnată cu dublu K, nu risca nimic dacă aştepta câteva săptămâni mai mult...

Iată de ce, oricât de grăbit era, Pierre-Servan-Malo acceptase propunerea căpitanului Cip în numele prietenilor săi şi al lui însuşi, şi iată de ce *Steersman* a trebuit să fie semnalat atenţiei cititorului.

Aşadar, jupân Antifer, nepotul Juhel şi prietenul său Gildas Tregomain, înarmaţi cu o frumuşică sumă în aur pe care luntraşul a pus-o bine în centura de la brâu, înzestraţi cu un excelent cronometru, cu un sextant lucrat de un meşter renumit şi cu volumul "Cunoaşterea timpului", în vederea viitoarelor lor cercetări, luând pe deasupra o sapă şi un târnăcop cu care să poată săpa în pământul insuliţei, se îmbarcară tustrei pe vasul care transporta cărbuni. Era un vas minunat şi bine condus, cu un echipaj compus din doi mecanici, patru fochişti şi vreo zece marinari. Vrând-nevrând, căpitanul *Fermecătoarei Amelie* a trebuit să-şi înfrângă neplăcerea şi să se avânte într-o călătorie pe mare, să înfrunte mâniile lui Neptun, el care nu răspunsese vreodată decât vrăjitelor zâmbete ale încântătoarelor undine[1]. Când jupân Antifer i-a poruncit să-şi facă bagajele şi să şi le ducă la bordul vasului, el nu a îndrăznit să mai spună nimic. Şi ce mişcător rămas bun şi-au luat unii de la alţii! Enogate ţinută cu dragoste la piept de Juhel, Nanon împărţindu-se între frate şi nepot, Gildas Tregomain având grijă să nu-i strângă prea tare pe cei care avuseseră curajul să i se arunce în braţe... În sfârşit se făcu auzită şi asigurarea că absenţa va fi de scurtă durată, că nu vor trece nici şase săptămâni şi familia va fi din nou laolaltă, în casa din strada Hautes-Salles... Şi atunci, milionar sau nu, vor şti să-l facă pe jupân Antifer să încuviinţeze căsătoria atât de nefericit amânată... Apoi, nava se îndreptă spre vest şi tânăra fată o urmări cu privirea până când catargele sale dispărură la orizont...

Ia să vedem! Oare vasul *Steersman* uitase cele două personaje — a căror importanţă nu este deloc mică — ce aveau obligaţia să-l însoţească pe moştenitorul lui Kamylk-Paşa?...

În adevăr, notarul Ben-Omar şi Sauk — aşa-zisul Nazim — nu erau la bord. Să fi scăpat ei plecarea vasului?...

De fapt, nimic nu-l putuse convinge pe notar să se urce pe steamer. La venire, în călătoria dintre Alexandria şi Marsilia, fusese atât de bolnav cum nici măcar unui notar nu i-ar fi permis să fie. Aşa că acum, când ghinionul îl obliga să meargă până la Suez şi de acolo... cine ştie unde... se jurase să nu mai folosească, atâta vreme cât o să poată ocoli drumurile pe apă, decât căile de uscat. Dealtfel, Sauk nu-i arătase nici cea mai mică împotrivire, iar

---

[1] Zânele apelor, în mitologia germană.

în ceea ce îl priveşte pe jupân Antifer, el nu ţinea deloc să-l aibă pe Ben-Omar tovarăş de călătorie. Aşa că se mulţumise să-i dea întâlnire către sfârşitul lunii la Suez, fără să-i spună că de acolo vor trebui să meargă până la Mascat... Abia atunci notarul avea să fie silit să înfrunte mânia perfidei stihii!

Jupân Antifer chiar adăugase:

— Deoarece clientul dumitale te-a însărcinat, în calitate de executor testamentar, să fii de faţă la dezgroparea moştenirii, n-ai decât să fii! Dar, deşi împrejurările ne obligă să călătorim împreună, să rămânem fiecare la locul nostru, mai ales că nu doresc defel să fac o mai amplă cunoştinţă cu secretarul dumitale.

Recunoaştem, după această observaţie atât de amabil exprimată, pe necioplitul nostru maluin.

Reiese, din cele spuse, că Sauk şi Ben-Omar părăsiseră Saint-Malo înainte de plecarea vasului *Steersman,* şi acesta era motivul pentru care nu figurau printre călătorii căpitanului Cip — lucru de care, dealtfel, nimeni nu se gândea să se plângă. Oricum, se ştie că de teama de a nu-şi pierde comisionul dacă nu asista la dezgroparea comorii, iar pe de altă parte, sub neîndurata voinţă a lui Sauk, Ben-Omar nu ar fi renunţat la tovărăşia jupânului Antifer. Avea să ajungă chiar înaintea lui la Suez, unde o să-l aştepte cu destulă nerăbdare.

În acest timp, vasul *Steersman* înainta cu toată iuţeala de-a lungul coastei franceze. Vânturile din sud nu-l scuturau prea tare, căci găsea, într-o oarecare măsură, adăpost de-a lungul ţărmului. Gildas Tregomain nu putea fi decât mulţumit. Îşi propusese să tragă foloase de pe urma acestei călătorii, studiind obiceiurile şi datinile diferitelor popoare din ţările pe care soarta îl obliga să le străbată. Dar cum se avânta pentru prima dată în larg, se temea să nu sufere de rău de mare. De aceea îşi plimba privirea cercetătoare, dar şi temătoare în acelaşi timp, până la acel îndepărtat orizont unde apa se contopea cu cerul. Nu încerca însă bietul om să o facă pe marinarul, nici să înfrunte ruliul şi tangajul cutreierând încoace şi-ncolo puntea steamerului. Într-adevăr, picioarele lui, obişnuite cu duşumeaua nemişcată a barcazului, şi-ar fi pierdut repede punctul de sprijin. Aşezat la pupa, pe o bancă de pe dunetă, sprijinit în coate sau agăţat de odgoane, părea resemnat cu soarta sa, fapt care îi atrăgea glumele usturătoare ale nemilosului Pierre-Servan-Malo.

— Ce zici, luntraşule, merge?...

— Până acum nu am de ce să mă plâng.

— Ei, cred şi eu... până acum plutim ca pe apă dulce fiindcă mergem pe lângă coastă, şi tu ai putea chiar să te crezi pe *Fermecătoarea Amelie,* între malurile înalte ale micei tale Rance! Dar ia să vină un vânt din nord şi marea să-şi scuture puricii, atunci ai vedea tu cum nici nu ai avea timp să te scarpini!

— Eu nu am purici, prietene.

— Este un fel de a vorbi, dar să te văd când o să ajungem pe Ocean, după ce vom fi ieşit din Mânecuţă...

— Crezi că am să fiu bolnav?

— Şi încă cum, îţi dau şi-n scris!

Trebuie să recunoaştem că jupân Antifer avea un anume fel — care era numai al lui — de a linişti oamenii. De aceea Juhel, crezând că trebuie să îndulcească neplăcutele efecte ale acestor preziceri, spuse:

— Unchiul meu exagerează, domnule Tregomain, şi nu o să fiţi mai bolnav...

— Decât un marsuin?... Este tot ce doresc, răspunse luntraşul arătând spre doi-trei din aceşti clovni ai mării, care ţopăiau prin dâra de spumă lăsată de *Steersman.*

Către seară, nava trecu de cele mai îndepărtate puncte ale Bretaniei. Deoarece se angajase pe canalul Four, ocrotit de înălţimile din Ouessant, marea nu-i fu prea neprielnică, deşi avea vânt potrivnic. Între orele opt şi nouă, călătorii noştri se duseră la culcare lăsând steamerul să depăşească în timpul nopţii Capul Saint-Mathieu, intrarea îngustă de la Brest, golfuleţul Douarnenez, curentul puternic din Sein, şi să se îndrepte, prin Iroise, către sud-vest.

Luntraşul visă că era bolnav de moarte. Din fericire, nu fusese decât un vis. Dimineaţa, cu toate că nava sălta de la un capăt la altul, legănându-se de la pupa la prova, afundându-se în golfurile valurilor şi ridicându-se apoi pe creste, pentru ca iarăşi să coboare, el nu şovăi să urce pe punte.

Dacă tot îi fusese scris să-şi încheie cariera de marinar cu o călătorie pe mare, măcar să-şi întipărească în minte toate peripeţiile prin care trecea! Iată-l deci apărând pe ultimele trepte ale capotului, ieşind ca din pământ, până la mijloc. Şi pe cine-i fu dat să-l vadă întins pe punte, galben ca ceara şi bolborosind ca un butoi care se goleşte?...

Pe jupân Antifer în persoană, Antifer Pierre-Servan-Malo, istovit ca o lady firavă, care traversează strâmtoarea de la Boulogne la Folkestone, pe furtună!

Şi ce de înjurături — marinăreşti şi de uscat, în acelaşi timp! Şi cu ce foc se porni să blesteme zărind, între două icneli, faţa liniştită şi trandafirie a prietenului său, care nu părea să simtă nici cea mai uşoară ameţeală.

— Da... mii de trăsnete! strigă el. Aşa-i că nu-ţi vine să crezi? ...Fiindcă n-am mai pus piciorul de zece ani pe un vas... eu... maistru de cabotaj... bolnav mai rău ca un luntraş...

— Dar... eu nu sunt bolnav, îndrăzni să spună Gildas Tregomain, schiţând unul din zâmbetele lui blajine.

— Nu eşti!... Şi de ce nu eşti?

— Mă mir şi eu, prietene.

— Că doar Rance a ta nu a semănat niciodată cu marea asta turbată de la Iroise!

— Niciodată.

— Şi tu nici nu te-ai schimbat la faţă, măcar...

— Îmi pare rău, răspunse Gildas Tregomain, fiindcă asta se pare că te supără.

Se poate oare închipui un soi mai bun de om pe suprafaţa lumii noastre dintre pământ şi cer decât luntraşul?

Să ne grăbim însă să adăugăm că acest rău al jupânului Antifer trecu repede. Înainte ca *Steersman* să fi depăşit Capul Ortegal, la nord-vest de Spania, pe când mai plutea încă pe întinsul golfului Gasconiei, atât de teribil bântuit de valurile Atlanticului, maluinul îşi recăpătase piciorul şi stomacul lui de marinar. I se întâmplase ceea ce se întâmplă multor navigatori, chiar celor mai încercaţi, când nu au mai fost o vreme pe mare. Umilirea sa nu a fost însă dintre cele mai mici şi amorul său propriu profund rănit, numai la gândul că acel căpitănaş al *Fermecătoarei Amelie,* un biet comandant de luntrişoară, rămăsese teafăr pe când el fusese cât pe-aci să-şi verse măruntaiele!

Noaptea a fost nespus de grea atât timp cât steamerul a trebuit să lupte cu năvala de talazuri între Corogne şi Ferrol. Căpitanul Cip se gândi o clipă, chiar, să facă un popas, şi poate că l-ar fi făcut dacă Pierre Antifer nu ar fi fost de părere să meargă mai departe. Întârzierile prea mari l-ar fi neliniştit întrucâtva în legătură cu pachebotul de Suez, care nu face decât o escală pe lună în golful Persic. În această epocă a echinocţiului, sunt totdeauna de temut asemenea furtuni, pe care este cu neputinţă să le înfrunţi.

Deci, era mai bine să nu se oprească atâta timp cât primejdia de a continua drumul nu era evidentă.

Steersman îşi urmă drumul la oarecare distanţă de stâncile litoralului Spaniei. Lăsă la stânga golfuleţul Vigo şi cele trei căpăţâni de zahăr care-i străjuiau intrarea, apoi pitoreştile coaste ale Portugaliei. A doua zi, apăru la tribord grupul insulelor Berling, pe care providenţa le-a făurit dinadins pentru instalarea farurilor care semnalează corăbiilor venind din larg apropierea continentului. Nu este greu de ghicit că în timpul acestor ceasuri, în care nu aveau ce să facă, se discuta despre marea moştenire, despre această extraordinară călătorie. Şi despre rezultatele ei, care nu puteau fi puse la îndoială.

Jupânul Antifer îşi recăpătase aplombul moral şi fizic. Cu picioarele răşchirate, sfidând orizontul cu privirea, măsura puntea cu un pas hotărât, căutând, ca să spunem totul, pe chipul blajin al luntraşului un semn de ameţeală care se încăpăţâna însă să nu apară.

Şi atunci, îi arunca o întrebare:

— Cum ţi se pare oceanul?...

— Apă multă, prietene.

— Mda... ceva mai multă ca în Rance a ta!

— Fără îndoială, dar nu trebuie să dispreţuim un râu care îşi are farmecul lui...

— Nu-l dispreţuiesc, luntraşule... îl ignor numai...

— Nu trebuie să ignori pe nimeni, unchiule, spuse Juhel, şi un pârâu poate să-şi aibă valoarea lui...

— Exact ca şi o insuliţă! adăugă Gildas Tregomain. La aceste cuvinte, jupân Antifer ciuli urechile, fiindcă îl atingeau la partea lui sensibilă.

— Desigur, exclamă el, există insuliţe care merită să fie aşezate la loc de frunte... de exemplu a mea!

Acest pronume rostit arăta limpede ce se petrecuse în mintea lui de breton — un pronume mai posesiv ca acesta nu putea fi... Insuliţa din golful Oman era, adică, a lui, prin moştenire...

— Şi fiindcă veni vorba de insuliţa mea, reluă el, Juhel, controlezi în fiecare zi cum îţi merge cronometrul?...

— Desigur, unchiule, şi rar am văzut un instrument atât de perfect.

— Şi sextantul tău?...

— Te asigur că nu-i mai prejos decât cronometrul.

— Slavă Domnului, fiindcă au costat destul de scump!

— Dacă trebuie să-ţi aducă o sută de milioane, insinua pe bună dreptate Gildas Tregomain, nu te mai uiţi la preţ...

— Precum spui, luntraşule!

Şi, de fapt, nici nu se uitaseră la preţ. Cronometrul fusese fabricat în atelierele Breguet — cu câtă măiestrie, inutil să mai insistăm. Cât despre sextant, acesta era vrednic de cronometru şi, mânuit cu iscusinţă, putea să dea unghiuri mai mici de o secundă. Or, pentru mânuire nu trebuia decât să te laşi pe seama tânărului căpitan. Datorită acestor două aparate, el va şti să stabilească cu o precizie absolută poziţia insuliţei.

Dar dacă jupân Antifer şi cei doi tovarăşi ai săi aveau dreptate să acorde toată încrederea acestor instrumente, ei simţeau, dimpotrivă, neîncredere, o îndreptăţită neîncredere în Ben-Omar, executorul testamentar al lui Kamylk-Paşa. Discutau adesea despre asta şi într-o zi unchiul îi spuse nepotului său:

— Nu-mi place deloc acest Omar şi am de gând să-l urmăresc îndeaproape!

— Cine ştie dacă dăm de el la Suez... răspunse luntraşul, pe un ton de îndoială.

— Fii serios! strigă jupân Antifer. O să ne aştepte el, dacă trebuie, săptămâni şi chiar luni! N-a venit acest pungaş la Saint-Malo numai pentru a-mi fura latitudinea?

— Cred că nu greşeşti, unchiule, spuse Juhel, supraveghindu-l pe acest scrib egiptean. După părerea mea, nu face multe parale şi cred că nici secretarul lui, Nazim, nu este mult mai breaz!

— Aşa cred şi eu, Juhel, adăugă luntraşul. Acest Nazim nu aduce a secretar de notar cum n-aduc eu a...

— A june-prim! spuse Pierre-Servan-Malo plimbându-şi pietricica între dinţi. Nu, sus-numitul secretar nu are deloc mutra unuia care întocmeşte acte... La urma urmei, nu-i de mirare ca în Egipt aceşti trepăduşi arată ca nişte bei, cu pinteni şi mustăţi. Din păcate, nu vorbeşte franţuzeşte... L-am fi putut face să trăncănească...

— Să-l faci să trăncănească, unchiule? Dacă nu ai scos mare lucru de la patron, nu ai fi scos nimic nici de la secretarul lui, te asigur! Mai curând cred că ar fi cazul să vezi ce este cu acel Sauk...

— Care Sauk?...

— Acest fiu al lui Murad, vărul lui Kamylk-Paşa, cel care a fost dezmoştenit în folosul dumitale.

— Numai să-i dea în gând să mi se pună în cale, că am eu ac de cojocul lui! Adică testamentul nu-i clar?... Atunci ce pretenţii are acest descendent de paşă, căruia mă prind să-i retez cozile?

— Cu toate acestea, unchiule...

— Nu-mi pasă mie de el cum nu-mi pasă nici de Ben-Omar, şi dacă acest ticluitor de contracte nu se poartă cum trebuie...

— Bagă de seamă, prietene! spuse Gildas Tregomain. De notar nu te poţi descotorosi... Are dreptul şi chiar datoria de a te însoţi în căutările tale... de a te însoţi pe insuliţă...

— Insuliţa mea, luntraşule!

— Fie... insuliţa ta!... Testamentul spune asta lămurit, şi cum îi este atribuit un comision de unu la sută... adică un milion de franci...

— Un milion de picioare în spate!... strigă maluinul, a cărui furie creştea numai la gândul acestei enorme prime pe care urma să o încaseze Ben-Omar.

Discuţia fu întreruptă de fluierături asurzitoare. Steamerul, care se apropiase de uscat, trecea între vârful Capului Saint-Vincent şi stânca ce se înălţa în largul apelor.

Căpitanul nu uita niciodată să trimită un salut mănăstirii căţărată în vârful falezei — salut la care stareţul se grăbea să răspundă cu părintească sa binecuvântare. Apărură pe podiş câţiva călugări bătrâni şi steamerul, cucernic binecuvântat, ocoli cel mai îndepărtat cap pentru a se îndrepta apoi către sud-est.

În timpul nopţii, plutind la câteva mile de-a lungul coastei, zăriră luminile farurilor din Cadix şi trecură de golful Trafalgar. Dis-de-dimineaţă, după ce determinară la sud poziţia farului de pe Capul Spartei, *Steersman,* lăsând la egală distanţă, spre tribord,

minunatele coline ale Tangerului, împodobite cu drăguţe vile albe printre frunzişuri, şi spre babord malurile în trepte dincolo de Tarifa, intră în strâmtoarea Gibraltar. Începând din acest punct şi ajutat de curentul din Mediterană, căpitanul Cip dădu viteză vasului, apropiindu-se în acelaşi timp de litoralul marocan. Întrezări Ceuta, cocoţată pe o stâncă, ca un Gibraltar spaniol, se îndreptă către sud-est, şi douăzeci şi patru de ore mai târziu insula Alboran rămânea în urmă.

Minunată călătorie, căreia pasagerii îi pot gusta farmecul de nedescris atunci când nava care-i poartă trece prin faţa coastei africane! Nimic mai pitoresc, mai variat decât această privelişte, cu munţii care se profilează atât de armonios în depărtare, cu ţărmurile dantelate, cu porturile ce se ivesc pe neaşteptate de după falezele înalte în cadrul lor de verdeaţă, neatinse de iarnă în acest climat mediteranean.

Aprecia oare luntraşul nostru aşa cum se cuvine acele frumuseţi naturale şi le putea el oare compara, în gândul lui, cu cele mai frumoase privelişti ale iubitei sale Rance, între Dinard şi Dinan? Ce simţea el văzând cetatea Oran, dominată de vârful ascuţit pe care era căţărat fortul său, oraşul Alger urcând în amfiteatru pe propria sa casba, Stora pierdută în mijlocul stâncilor sale de o neasemuită grandoare, Bougie, Philippeville, Bone, pe jumătate modern, pe jumătate antic, ghemuit în fundul golfului său?

Într-un cuvânt, care era starea sufletească a lui Gildas Tregomain în faţa acestui minunat litoral care se desfăşura înaintea ochilor săi? Este un moment epocal, pe care istoria nu l-a lămurit şi pe care, fără îndoială, nu-l va lămuri niciodată.

Tăind La Caille aproape de-a curmezişul, *Steersman* se îndepărtă de coasta tunisiană şi luă direcţia Capului Bon.

În seara zilei de 5 martie, înălţimile Cartaginei se desemnară o clipă pe fundalul unui cer de un alb strălucitor, în clipa când soarele apunea printre valurile ceţii. Apoi, în timpul nopţii, steamerul, după ce plutise de-a lungul Capului Bon, brăzda partea orientală a Mediteranei până la porturile Levantului.

Vremea era destul de prielnică; scurte vijelii uneori, dar şi înseninări care lăsau privirilor largi orizonturi. În aceste împrejurări îşi arătă insula Pantelleria vârful său ascuţit — un fost vulcan adormit care putea foarte bine să se trezească într-o zi. Dealtfel, întreg subsolul acestei părţi a mării, de la Capul Bon până în cotloanele cele mai îndepărtate ale arhipelagului grecesc, este vulcanic. Aşa apăruseră aici insule ca Santorin şi multe altele, care vor forma, poate, într-o zi, un alt arhipelag.

A avut dreptate Juhel să-i spună unchiului său:

— Noroc că egipteanul nu a ales o insulă prin aceste părţi ca să-şi îngroape averea.

— Noroc... mare noroc! răspunse jupân Antifer.

Şi păli numai la gândul că insuliţa lui ar fi putut să se ivească dintr-o asemenea mare frământată neîncetat de forţe subterane. Din fericire, golful Oman este la adăpost de această eventualitate. El nu este bântuit de asemenea zguduituri şi insuliţa va fi, desigur, în aceiaşi loc indicat de coordonatele sale geografice.

După ce trecu de insulele Gozzo şi Malta, *Steersman* se apropie în linie dreaptă de coasta egipteană.

Căpitanul Cip recunoscu de departe Alexandria. Apoi, după ce ocoli reţeaua gurilor Nilului, desfăşurată ca un evantai între Rozeta şi Darnieta, vasul fu semnalat portului Port-Said în dimineaţa de 7 martie. Canalul de Suez era pe vremea aceea în construcţie, urmând a fi inaugurat abia în 1869. Steamerul trebui deci să se oprească la Port-Said. Acolo, de-a lungul unei fâşii înguste de nisip, înghesuită între mare, canal şi Menzaleh, apăruseră case în stil european, pavilioane cu acoperişul ascuţit, vile, sub influenţa arhitecturii franceze.

Pământul săpăturilor a folosit la astuparea unei părţi a mlaştinilor şi la consolidarea unui terasament pe care s-a pus temelia oraşului, în care nu lipseşte nimic: biserică, spital, şantiere. De-a lungul Mediteranei, îşi arată faţadele unele clădiri pitoreşti şi lacul este presărat cu insuliţe de verdeaţă printre care alunecă bărcile pescarilor. Un fel de jumătate de radă, cu o întindere de două sute treizeci de hectare, este protejată de cele două diguri ale sale, unul la apus, cu far, pe o lungime de trei mii cinci sute metri, celălalt oriental, mai scurt, de şapte sute de metri.

Jupân Antifer şi tovarăşii săi se despărţiră de căpitanul Cip cu multe mulţumiri pentru felul cum fuseseră primiţi pe vasul său şi a doua zi luară trenul care circula atunci între Port-Said şi Suez.

Din păcate, Canalul nu fusese terminat în acel an. Traversarea lui l-ar fi interesat pe Juhel, iar Gildas Tregomain s-ar fi putut crede între malurile râului Rance, cu toate că înfăţişarea lacurilor Amar şi Ismailia este mai puţin bretonă decât Dinan şi mai orientală ca Dinard.

Cât despre jupân Antifer?... De fapt, i-o fi trecut oare lui prin gând să privească toate aceste minunăţii? Nu! Nici la cele create de natură, nici la cele create de geniul omenesc. Pentru el, întreaga lume se reducea la un singur punct, insuliţa din golful Oman, insuliţa lui, care, ca un grăunte de metal strălucitor, îi hipnotiza toată fiinţa...

Şi nici din Suez nu avea să vadă nimic, acest oraş care are acum un loc atât de important în nomenclatura geografică de astăzi. În schimb, ceea ce îi izbi privirea la ieşirea din gară fu un grup de doi bărbaţi, dintre care unul se ploconea cu temenele adânci, în timp ce celălalt îşi păstra gravitatea orientală.

Erau Ben-Omar şi Nazim.

Capitolul XI. În care Gildas Tregomain declară că prietenul său Antifer ar putea sfârşi prin a-şi pierde minţile

Aşadar, executorul testamentar, notarul Ben-Omar, şi secretarul său erau prezenţi la întâlnirea hotărâtă. Nu ar fi lipsit pentru nimic în lume! Sosiseră la Suez încă de câteva zile şi este uşor de închipuit nerăbdarea lor în aşteptarea maluinului!

La un semn al jupânului Antifer, şi Juhel, şi Tregomain se făcură a nu-i cunoaşte. Păreau că sunt cu toţii absorbiţi într-o discuţie din care nimic nu i-ar fi putut distrage.

Luându-şi obişnuita-i atitudine slugarnică, Ben-Omar se apropie. Dar ceilalţi, în continuare, păreau că nu-l văd.

— În sfârşit... domnule... îndrăzni el să spună, dând glasului său modulaţiile cele mai amabile.

Jupân Antifer întoarse capul, îl privi, şi categoric, avu aerul că nu-l cunoaşte.

— Domnule... sunt eu... sunt eu... repeta notarul făcând plecăciuni.

— Care... eu?

Ca şi când ar fi spus clar: ce vrea de la mine acest strigoi de pe altă lume?

— Dar sunt eu... Ben-Omar... notarul din Alexandria, nu mă recunoaşteţi?...

— Îl cunoaştem noi cumva pe acest domn? întrebă Pierre-Servan-Malo. Şi îşi privi prietenii făcând cu ochiul în timp ce pietricica îi umfla pe rând, când un obraz, când celălalt.

— Cred că da... răspunse Gildas Tregomain căruia începuse să-i fie milă de încurcătura notarului. Este domnul Ben-Omar pe care am avut deja plăcerea să-l întâlnim...

— Da... da, da... replică jupân Antifer, ca şi când şi-ar fi amintit de ceva îndepărtat, foarte îndepărtat. Îmi amintesc... Ben-Omar... Ben-Omar?...

— Chiar eu.

— Şi... ce faceţi dumneavoastră aici?...

— Cum ce fac aici? Dar vă aştept pe dumneavoastră, domnule Antifer.

— Mă aşteptaţi pe mine?

— Fără îndoială... aţi uitat oare?... Întâlnirea dată la Suez?

— Întâlnirea?... Şi pentru ce? răspunse maluinul prefăcându-se atât de bine că este surprins, încât notarul se lăsă păcălit.

— Pentru ce?... Dar testamentul lui Kamylk-Paşa... milioanele lăsate moştenire... şi insuliţa aceea...

— Poate că vreţi să spuneţi insuliţa mea!

— Da... insuliţa dumneavoastră... văd că începeţi să vă aduceţi aminte... Şi cum testamentul mi-a impus obligaţia de...

— Am înţeles, domnule Ben-Omar... Bună-ziua... bună ziua!... Şi fără să-i spună "la revedere", îi făcu pe Juhel şi pe luntraş, cu o înălţare din umeri, să-l urmeze.

Dar când să se îndepărteze de gară, notarul îi opri:

— Unde credeţi că o să locuiţi la Suez? întrebă el.

— Într-un hotel oarecare, răspunse jupân Antifer.

— Hotelul la care am tras împreună cu secretarul meu Nazim v-ar conveni?...

— Acela sau altul, totuna! Pentru cele patruzeci şi opt de ore pe care trebuie să le petrecem aici...

— Patruzeci şi opt de ore?... întrebă Ben-Omar cu un glas din care străbătea o vădită nelinişte. Adică nu aţi ajuns la capătul drumului?

— Nicidecum, răspunse jupân Antifer, mai avem de făcut o călătorie pe apă...

— O călătorie pe apă? exclamă notarul, care pălise ca şi când sub picioarele lui s-ar fi şi legănat puntea unei corăbii.

— O călătorie pe care o vom face, dacă nu vă este cu supărare, la bordul pachebotului *Oxus* care circulă pe ruta Bombay...

— Bombay?!...

— Şi care trebuie să plece poimâine din Suez. Aşa că, poftiţi şi vă îmbarcaţi, dacă totuşi trebuie să vă suportăm prezenţa...

— Dar unde se află insuliţa aceea?... întrebă notarul cu un gest de deznădejde.

— Se află acolo unde se află, domnule Ben-Omar. Acestea fiind zise, jupân Antifer, urmat de Juhel şi de Tregomain, se duse la cel mai apropiat hotel unde le fură aduse în curând şi puţinele lor bagaje.

O clipă mai târziu, Ben-Omar se afla lângă Nazim, şi un ochi atent şi-ar fi dat numaidecât seama că aşa-numitul secretar îl întâmpină foarte puţin respectuos! Ah!... Fără acel unu la sută care îi era destinat din acele multe milioane şi de nu ar fi fost teama pe care io inspira Sauk, cu ce plăcere l-ar fi trimis la plimbare atât pe legatar cât şi testamentul lui Kamylk-Paşa, precum şi insuliţa în căutarea căreia trebuia să alerge peste mări şi ţări!

Dacă i s-ar fi spus maluinului nostru că pe vremuri Suezul era numit Sueys de către arabi şi Cleopatris de către egipteni, s-ar fi grăbit să răspundă:

— Pentru ce am eu de făcut aici, îmi este perfect egal!

Să viziteze câteva moschei, clădiri vechi, fără nici un stil, două sau trei pieţe, dintre care cea mai ciudată era a târgului de grâne, casa dând spre mare în care locuise Bonaparte, erau lucruri la care nici nu se gândea acest nerăbdător personaj. Juhel însă îşi

spuse că nu-şi putea folosi mai bine cele patruzeci şi opt de ore de popas decât aruncând o privire asupra acestui oraş locuit de cincisprezece mii de oameni şi a cărui incintă neregulată este mizerabil întreţinută.

Ca urmare, Gildas Tregomain şi el îşi folosiră timpul bătând străzile şi ulicioarele, cercetând rada în care îşi pot găsi adăpost cinci sute de vase, pe o adâncime de şaisprezece la douăzeci de metri, împotriva vânturilor puternice din nord-nord-vest care bântuie aici neîncetat.

Datorită căii ferate care deservea Cairo şi Alexandria, înainte chiar de a fi fost proiectat canalul, Suezul făcea oarecare comerţ maritim. Datorită aşezării lui în fundul golfului al cărui nume îl poartă, golf scobit între litoralul egiptean şi istm, pe o lungime de o sută optzeci şi şase kilometri, acest oraş domină Marea Roşie şi, deşi înceată, dezvoltarea sa în viitor nu este mai puţin asigurată.

Încă o dată, acest lucru îl lăsa pe jupân Antifer într-o totală indiferenţă. Pe când cei doi tovarăşi ai lui hoinăreau pe străzi, el nu se clintea de pe minunata plajă transformată în promenadă. Este adevărat că, în tot acest timp, se simţea supravegheat. Când Nazim, când Ben-Omar, nici unul nu-l pierdea din ochi, fără a-i vorbi însă. El se prefăcea că nu observă această supraveghere. Aşezat pe o bancă, gânditor, absent, cerceta depărtările Mării Roşii încercând să le străbată cu privirea. Şi uneori, în mintea lui înfierbântată de aceeaşi idee fixă, credea că vede o insuliţă, insuliţa lui, ivindu-se acolo, departe, din ceţurile sudului... urmare a mirajelor ce se produc deseori la marginea deserturilor, minunat fenomen de care ochiul se lasă totdeauna înşelat. În sfârşit, în seara zilei de 11 martie, pachebotul *Oxus* îşi terminase pregătirile de plecare şi încărcarea cărbunelui necesar călătoriei peste Oceanul Indian, cu escalele reglementare.

Nu este deci de mirare că jupân Antifer, Gildas Tregomain şi Juhel s-au urcat pe bord încă din zorii zilei, nici că Ben-Omar şi Sauk s-au îmbarcat după ei. Acest mare pachebot, deşi destinat în special transportului de mărfuri, fusese amenajat şi pentru transportul de călători, cei mai mulţi mergând la Bombay, doar câţiva trebuind să coboare la Aden şi la Mascat.

Către orele 11 dimineaţa, *Oxus* îşi ridică ancora ieşind din lungile canale ale Suezului. Adia o briză destul de răcoroasă din nord-nord-vest, părând a se îndrepta către vest. Deoarece această călătorie, din pricina şirului de escale, avea să dureze cam cincisprezece zile, Juhel reţinuse o cabină cu trei paturi, potrivit aşezate pentru odihna de după prânz şi cea de noapte.

Se înţelege de la sine că Sauk şi Ben-Omar ocupau o altă cabină, în afara căreia notarul nu avea să-şi facă, fără îndoială, decât scurte şi rare apariţii. Jupân Antifer, hotărât să reducă la strictul necesar raporturile lor, începu prin a-i declara nefericitului

notăraş, cu acea gingăşie de urs care îl caracteriza:

— Domnule Ben-Omar, sunt de acord, călătorim împreună, dar fiecare cu ale lui... Eu cu ale mele, dumneata cu ale dumitale... O să fie de ajuns dacă o să vă aflaţi acolo pentru a vă încredinţa că am intrat în posesia lucrurilor, şi odată operaţia terminată, sper să nu ne mai întâlnim, nici pe lumea asta, nici pe cealaltă!

Atât timp cât vasul coborî de-a lungul golfului, adăpostit de înălţimile istmului, plutirea a fost tot atât de liniştită ca şi pe suprafaţa unui lac. De cum intră însă în Marea Roşie, vânturile reci care bântuie în câmpiile arabe l-au primit destul de aspru. Se iscă un ruliu violent, datorită căruia mulţi dintre călători se simţiră repede destul de rău. Pe Nazim se păru că nu-l supără deloc, şi tot aşa pe jupân Antifer şi nepotul său, şi tot aşa pe Gildas Tregomain, care prin comportarea sa reabilita breasla marinarilor de apă dulce. Cât despre notar, mai bine să renunţăm a descrie halul în care era. Nu mai apăru deloc pe puntea pachebotului, nici în salon, nici în sufragerie. Îl auzeai gemând în fundul cabinei sale, şi cât a durat traversarea nici nu mai fu măcar zărit. Pentru el ar fi fost mai bine să facă această călătorie în stare de mumie. Cuprins de un fel de milă pentru bietul om, inimosul luntraş îl vizită de câteva ori, ceea ce nu va mira pe nimeni, dat fiind sufletul lui bun. Cât despre jupân Antifer, care nu-i ierta lui Ben-Omar că voise săi fure latitudinea, ridica din umeri când Gildas Tregomain încerca să-l înduioşeze de soarta nefericitului om.

— Ei bine, luntraşule, îi spunea el dezumflându-şi obrazul drept pentru a şi-l umfla pe cel stâng, Omar al tău s-a golit?

— Aproape.

— Complimentele mele!

— Prietene, nu ai vrea să vii să-l vezi... măcar o dată?...

— Ba da, luntraşule, ba da! O să mă duc atunci când n-o să rămână din el decât coaja!

Încearcă, dacă poţi, să te înţelegi cu un om care îţi răspunde pe acest ton, izbucnind în râs!

Cu toate acestea, chiar dacă notarul nu a supărat cu prezenţa lui pe nimeni în cursul acestei călătorii, în schimb, nu de puţine ori, Nazim l-a cam scos din sărite pe jupân Antifer. Nu fiindcă Nazim şi-ar fi impus prezenţa... nu! Dealtfel, de ce ar fi făcut-o, deoarece, nevorbind aceeaşi limbă, ei tot nu s-ar fi putut înţelege. Dar aşa-zisul secretar era mereu acolo, spionând orice mişcare a maluinului, ca şi când ar fi îndeplinit o sarcină impusă de patronul său.

Şi cu câtă bucurie l-ar fi aruncat jupân Antifer peste bord, presupunând că egipteanul ar fi fost un om care să suporte un asemenea tratament.

Călătoria pe Marea Roşie a fost destul de neplăcută — cu toate

că nu era încă timpul căldurilor insuportabile ale verii. Se ştie că în acea perioadă a anului alimentarea maşinilor nu poate fi încredinţată decât fochiştilor arabi. Numai ei nu se coc acolo unde ouăle s-ar fierbe în câteva minute.

La data de 15 martie, *Oxus* ajunse la partea cea mai îngustă a strâmtorii Bab-el-Mandeb. După ce a ocolit la babord insula engleză Perim, cei trei francezi putură saluta steagul Franţei ce fâlfâia pe fortul Obock, deasupra coastei africane. Apoi steamerul se îndreptă iarăşi spre largul golfului Aden, în direcţia portului cu acelaşi nume, unde trebuiau să coboare câţiva pasageri.

Aden — încă o cheie a Mării Roşii, din nenumăratele chei care atârnă la brâul Marii Britanii, această bună şi neobosită gospodină! Cu insula Perim din care a făcut un alt Gibraltar, Anglia străjuieşte intrarea acestui coridor lung de şase sute de leghe, care se varsă în nesfârşitul Ocean Indian. Dacă, în parte, portul Aden este acoperit de nisipuri, în schimb la răsărit are un întins şi foarte potrivit loc de ancorare, iar la apus un bazin unde s-ar putea adăposti o întreagă flotă. Englezii s-au instalat aici încă din 1823. Oraşul de astăzi, care dealtfel a fost înfloritor în secolul al unsprezecelea şi doisprezecelea, era parcă sortit să ajungă antrepozitul comerţului cu Extremul Orient.

Aden, care are treizeci de mii de locuitori, număra în acea seară trei în plus — toţi trei de naţionalitate franceză. Timp de douăzeci şi patru de ore, Franţa fu reprezentată acolo prin aceşti aventuroşi maluini şi nu dintre cei mai neînsemnaţi în vechea Armorică[1].

Jupân Antifer nu socoti deloc potrivit să părăsească bordul. Îşi petrecu vremea blestemând acest popas, una din cele mai mari neplăceri fiind aceea că îi îngăduise notarului să apară pe puntea vasului, în ce hal, Dumnezeule mare! Abia avu puterea să se târască până la dunetă.

— Ei, dumneata eşti, domnule Ben-Omar? spuse Pierre-Servan-Malo cu cel mai mucalit ton cu putinţă. Adevărat? Nici nu te-aş fi recunoscut!... Nici gând să poţi rezista până la capăt!... În locul dumitale aş rămâne la Aden...

— Bucuros... răspunse nefericitul cu glas stins. Câteva zile de odihnă m-ar putea înzdrăveni, şi dacă aţi vrea să aşteptaţi următorul vapor...

— Regret, domnule Ben-Omar. Mă grăbesc să-ţi pot înmâna frumuşelul comision ce ţi se cuvine şi nu pot, spre marea mea părere de rău, să mă opresc din drum!

— Şi mai este mult?...

— Mai mult decât mult! răspunse jupân Antifer, schiţând cu un gest larg o curbă nesfârşită.

---

[1] Denumirea unei părţi din vechea Galie, unde se află acum Bretania.

Aşa că, târându-se ca o langustă, Ben-Omar se întoarse în cabina sa, prea puţin îmbărbătat, se înţelege, de această scurtă convorbire.

Juhel şi luntraşul s-au întors la bord pe la ora cinci şi nu socotiră că trebuie să povestească ceea ce văzuseră. Jupân Antifer tot nu i-ar fi ascultat. A doua zi după-amiază, *Oxus* îşi continuă drumul pe mare şi nu avu de ce să se laude cu "Amphitrita indiană" — Gildas Tregomain îi spunea "Amphitruita". Zeiţa era în toane rele, capricioasă, nervoasă şi cei de la bord simţiră toate acestea pe pielea lor. Cât despre Ben-Omar, mai bine să nu încercăm să aflăm ce se petrecea în cabina lui! Chiar dacă ar fi fost adus pe punte înfăşurat într-un cearşaf, chiar dacă ar fi fost expediat, cu o ghiulea atârnată de picior, la sânul sus-numitei zeiţe, tot nu ar fi avut putere să protesteze împotriva acestei inoportune ceremonii funebre. Vremea nu se linişti decât a treia zi, când vântul, schimbându-şi direcţia către nord-vest, îi asigură pachebotului adăpostul coastei Hadramaut. Inutil să mai spunem că dacă Sauk suporta peripeţiile acestei călătorii fără a-i simţi neplăcerile, dacă nu îndura nişte suferinţe fizice, nu acelaşi lucru se putea spune despre moralul său. Să fii la cheremul acestui blestemat de franţuz, să nu-i fi putut smulge secretul insuliţei, să te vezi silit a-l urma până la... până la punctul în care socotea el să se oprească!... Să fie oare la Mascat, la Surat sau la Bombay, unde *Oxus* urma să facă escală?... Nu cumva o va lua mai degrabă, prin strâmtoarea Ormuz, după ce se va fi oprit la Mascat? Să se fi dus oare Kamylk-Paşa să-şi îngroape comoara într-una din insuliţele din golful Persic?

Această ignoranţă, această nesiguranţă îi dădea lui Sauk o stare permanentă de exasperare. Ar fi vrut să smulgă taina din chiar măruntaiele jupânului Antifer. Încercase de nenumărate ori să surprindă câteva cuvinte măcar, schimbate între acesta şi prietenii săi!... Fiindcă se chema că el nu ştie franţuzeşte, puteau să nu se ferească în prezenţa lui... Dar totul fără rezultat...

Şi tocmai el, pretinsul secretar, era privit, dacă nu cu neîncredere, cel puţin cu antipatie. Persoana sa inspira repulsie. Acest sentiment era ca o pornire lăuntrică, necontrolată, pe care îl încercau în aceeaşi măsură şi jupân Antifer, şi tovarăşii săi. Numai cât se apropia de ei şi îi şi vedea îndepărtându-se. Nici nu era greu de observat.

Oxus poposi cam douăsprezece ore la Birbat, pe coasta arabă, în ziua de 19 martie. De aici încolo începu să plutească de-a lungul coastei Oman, îndreptându-se către Mascat. Încă două zile şi avea să depăşească capul Raz-el-Had. Douăzeci şi patru de ore mai târziu avea să fie în capitala imamatului. Jupân Antifer ajungea, în sfârşit, la capătul călătoriei sale.

Dealtfel, era şi timpul. Pe măsură ce se apropiau de ţintă,

maluinul devenea tot mai nervos, tot mai ursuz. Toată fiinţa lui era concentrată către această insuliţă atât de dorită, această mină de aur şi diamante care-i aparţinea. Întrezărea aievea o peşteră a lui Ali-Baba, a cărei proprietate îi fusese transmisă printr-un act legal chiar în ţara din "O mie şi una de nopţi", unde îl adusese fantezia lui Kamylk-Paşa.

— Ştiţi, le spuse el în ziua aceea tovarăşilor lui, că dacă averea acestui de treabă egiptean...

Vorbea de el cu familiaritate, cum ar fi vorbit un nepot de unchiul din America pe a cărui moştenire avea să pună mâna.

— ... ştiţi voi că dacă această avere ar fi fost în lingouri de aur, aş fi fost destul de încurcat când ar fi fost vorba să le duc la Saint-Malo?

— Cred şi eu, unchiule, răspunse Juhel.

— Totuşi, îndrăzni luntraşul, dacă ne-am fi umplut valiza, buzunarele, căptuşeala pălăriilor...

— Astea zic şi eu idei de luntraş! strigă jupân Antifer. Îşi închipuie că un milion în aur poate să încapă într-un buzunăraş!

— Aşa credeam, prietene...

— Înseamnă că tu nu ai văzut niciodată un milion în aur?...

— Niciodată... nici măcar în vis!

— Şi nu ştii cât cântăreşte?

— Habar n-am.

— Ei bine, luntraşule, eu o ştiu, fiindcă am avut curiozitatea să calculez!

— Ia spune.

— Un lingou de aur, valorând un milion, cântăreşte aproximativ trei sute douăzeci şi două de kilograme...

— Nu mai mult? întrebă naiv Gildas Tregomain. Jupân Antifer îl privi pieziş. Totuşi, întrebarea fusese pusă cu atât de evidentă bună-credinţă, încât nu avea de ce să se supere.

— Şi... reluă el, dacă un milion cântăreşte trei sute douăzeci şi două kilograme, o sută de milioane cântăresc treizeci şi două de mii două sute cincizeci şi şase.

— Nu mai spune... făcu luntraşul.

— Şi ştii tu cam câţi oameni ar trebui, încărcaţi fiecare cu câte o sută de kilograme, pentru a transporta această sută de milioane?...

— Să auzim, prietene.

— Ar trebui trei sute douăzeci şi trei de oameni. Or, cum noi nu suntem decât trei, judecă în ce încurcătură am fi, odată ajunşi pe insuliţa mea! Din fericire, comoara mea se compune mai ales din diamante şi pietre preţioase...

— Asta aşa e, unchiul are dreptate, răspunse Juhel.

— Aş mai adăuga, spuse Gildas Tregomain, că, pe cât se pare, drăguţul de Kamylk-Paşa a potrivit bine lucrurile.

— Oh, aceste diamante, strigă jupân Antifer, sunt atât de uşor de plasat la bijutierii din Londra şi Paris!... Ce vânzare, prieteni, ce vânzare!... Dar nu toate, desigur, nu... nu toate!

— Nu o să vinzi decât o parte?...

— Da, luntraşule, da! răspunse jupân Antifer ai cărui obraji tresăreau, iar ochii îi aruncau fulgere. Da!... Mai întâi am să păstrez unul pentru mine... un diamant de un milion... pe care am să-l port la cămaşă.

— La cămaşă, prietene! răspunse Gildas Tregomain. Dar o să le iei ochii la toţi... N-o să te mai poată privi nimeni...

— Şi un al doilea va fi pentru Enogate, adăugă jupân Antifer. Cu o asemenea pietricică va fi şi mai frumoasă...

— Nu mai mult decât este, unchiule! se grăbi să răspundă Juhel.

— Ba da,nepoate... ba da... Şi un al treilea diamant va fi pentru sora mea!

— Ah, draga de Nanon! exclamă Gildas Tregomain. Va fi tot atât de împodobită ca şi statuia Fecioarei din strada Porcon de la Barbinais. Asta-i bună, vrei pesemne să-i mai vină peţitori?...

Jupân Antifer ridică din umeri:

— Şi un al patrulea diamant o să fie pentru tine, Juhel, o piatră frumoasă pe care să o porţi la acul de cravată...

— Mulţumesc, unchiule.

— Şi un al cincilea pentru tine, căpitane!

— Pentru mine?... Măcar dacă l-aş putea pune la figura sculptată la prova *Fermecătoarei Amelie!...*

— Nu, luntraşule... la degetul tău... ca inel... ca şevalieră...

— Un diamant... pe labele mele mari şi roşii? O să-mi stea ca unui franciscan şosetele, replică luntraşul, arătând o mână uriaşă mai potrivită să tragă la odgoanele unei corăbii decât să poarte inele.

— N-are a face, luntraşule! Şi nu m-aş mira să găseşti o femeie care să vrea...

— Cui i-o spui tu, prietene? Chiar este o văduvă voinică şi frumoasă, băcăneasă la Saint-Servan...

— Băcăneasă... băcăneasă!... exclamă jupân Antifer. Gândeşte-te ce mutră o să facă băcăneasa ta în familia noastră, când Enogate o să fie căsătorită cu un prinţ şi Juhel cu prinţesa lui!

Discuţia se opri aici, dar tânărul căpitan nu-şi putu stăpâni un suspin la gândul că unchiul său mai nutreşte încă asemenea visuri absurde... Cum să-l aduci pe un drum mai sănătos dacă ghinionul — da, ghinionul îi scosese în cale milioanele de pe insuliţă?

— Hotărât lucru... o să-şi piardă minţile dacă o să o ducă tot aşa, îi spuse Gildas Tregomain lui Juhel când rămaseră singuri.

— Mă tem şi eu, răspunse Juhel, uitându-se la unchiul său care vorbea de unul singur.

Două zile mai târziu, la 22 martie, *Oxus* ajungea în portul Mascat şi trei marinari îl scoteau pe Ben-Omar din adâncurile cabinei sale. În ce hal! Nu mai era decât un schelet... mai bine zis o mumie fiindcă, drept este, pielea se mai ţinea de oasele nefericitului notar!

Capitolul XII. În care Sauk se hotărăşte să sacrifice jumătate din comoara lui Kamylk-Paşa, pentru a-şi asigura cealaltă jumătate

Şi când Gildas Tregomain îl rugă pe Juhel să-i arate pe harta atlasului său punctul precis unde se află Mascat, nu-şi putu crede ochilor. Fostul căpitan al *Fermecătoarei Amelie,* luntraşul de pe Rance, purtat până aici, prin părţile astea... atât de departe... atât de departe... până pe mările continentului asiatic!

— Aşadar, Juhel, suntem la capătul Arabiei? întrebă el potrivindu-şi ochelarii pe nas.

— Da, domnule Tregomain, la capătul de sud-est.

— Şi acest golf care se termină ca o pâlnie?

— Este golful Oman.

— Şi celălalt golf care seamănă cu o ciozvârtă de berbec hrănit cu iarbă sărată?...

— Este golful Persic.

— Şi strâmtoarea care le uneşte?

— Este strâmtoarea Ormuz.

— Şi insuliţa prietenului nostru?...

— Trebuie să fie undeva, în golful Oman...

— Dacă o fi acolo! replică luntraşul, după ce se asigurase că jupân Antifer nu-l putea auzi.

Plutind în susul golfului Oman, după ce se îndreptase către Mascat, vasul *Oxus* navigase de-a lungul unui litoral pustiu, mărginit de faleze înalte şi abrupte, s-ar fi zis ruinele unor construcţii feudale. Ceva mai în spate, se rotunjeau câteva coline înalte de cinci sute de metri, primele temelii ale lanţului Gebel-Aşdar care se profilează la trei mii picioare altitudine. Nu-i de mirare că acest ţinut este sterp, el nefiind udat de nici o apă mai mare. Cu toate acestea, împrejurimile capitalei izbutesc să hrănească o populaţie de şase mii de locuitori. În orice caz, fructele nu lipsesc: struguri, manghere, piersici, rodii, pepeni verzi, lămâi acre şi dulci şi mai ales curmale din belşug. Curmalul este, prin excelenţă, arborele acestor ţinuturi arabe. Valoarea unei proprietăţi este apreciată în funcţie de acest arbore şi aşa cum, de exemplu, în Franţa se spune "un domeniu de două sau trei sute de hectare", aici se spune "o avere de trei sau patru mii de curmali".

Imamul este stăpân absolut al imamatului care, deşi cucerit de Albuquerque în 1507, s-a scuturat de dominaţia portugheză.

Regăsindu-şi de un secol independenţa, ţara se bucură de protecţia susţinută a englezilor, care fără îndoială speră ca, după Gibraltarul Spaniei, Gibraltarul Adenului, Gibraltarul Perimului, să întemeieze şi Gibraltarul golfului Persic. Aceşti tenaci saxoni vor sfârşi prin a "gibraltariza" toate strâmtorile globului pământesc.

Să fi cercetat jupân Antifer şi prietenii lui acest Mascat, atât din punct de vedere politic, industrial cât şi comercial, înainte de a părăsi Franţa?...

Nu, nicidecum.

Să-i fi interesat ţara?

În nici un fel, fiindcă toată atenţia lor era concentrată numai asupra unei insuliţe din golf.

Dar nu avea oare să li se ofere prilejul de a cunoaşte, într-o oarecare măsură, starea acestui regat?

Ba da, fiindcă aveau de gând să ia legătura cu reprezentanţa Franţei în acel colţ al Arabiei. Aşadar, se află la Mascat un agent francez?

Da, de la tratatul din 1841, încheiat între imam şi guvernul francez. Tocmai pentru a veni în ajutorul compatrioţilor săi pe care îi aduceai afacerile până la litoralul Oceanului Indian.

Pierre-Servan-Malo crezu deci potrivit să-l viziteze pe acest agent. În adevăr, poliţia ţării, foarte bine organizată şi ca atare foarte bănuitoare, ar fi putut deveni bănuitoare şi în privinţa sosirii celor trei străini la Mascat, dacă aceştia nu ar fi inventat un pretext întemeiat pentru călătoria lor.

Numai că, fireşte, s-au ferit să-l mărturisească pe cel adevărat. După un popas de patruzeci şi opt de ore, *Oxus* trebuia să-şi continue călătoria spre Bombay. Aşa că jupân Antifer, luntraşul şi Juhel debarcară imediat. Nu-şi bătură capul să se intereseze de Ben-Omar şi Nazim! N-aveau decât să-i urmărească pas cu pas în toate demersurile, să li se alăture atunci când vor începe cercetările în golf!

Jupân Antifer în frunte, Juhel la mijloc, Gildas Tregomain în ariergardă, precedaţi de un ghid, se îndreptară către un hotel englezesc, străbătând pieţele şi străzile acestui Babilon modern. Bagajele veneau în urma lor. Câtă grijă pentru sextant şi cronometrul cumpărat la Saint-Malo — mai ales pentru cronometru! "Sfintele Daruri" nu ar fi fost purtate cu mai multă grijă sub baldachin, s-ar putea spune cu mai multă fervoare, de către jupân Antifer, care voise să le ducă el însuşi. Gândiţi-vă numai! Instrumentul cu care aveau să calculeze longitudinea faimoasei insuliţe! Cu câtă punctualitate a fost întors în fiecare zi! Şi câtă băgare de seamă pentru a-l feri de zguduituri ce ar fi putut să-i deregleze mersul!

Un soţ nu ar fi putut fi mai grijuliu cu soţia sa decât maluinul nostru cu această unealtă menită să păstreze ora Parisului.

Cea mai mare mirare a luntraşului debarcat la Mascat o pricinuia însuşi faptul de a se afla acolo precum dogele din Genova în mijlocul curţii lui Ludovic al XIV-lea!

După ce şi-au ales camerele, călătorii noştri s-au dus la biroul agentului, care păru destul de surprins la vederea celor trei francezi apăruţi în pragul uşii sale.

Era un provensal cam de cincizeci de ani şi-l chema Joseph Bard. Făcea comerţ cu pânzeturi de bumbac manufacturate, şaluri de India, mătăsuri din China, stofe brodate cu aur şi argint, articole foarte căutate de orientalii bogaţi.

Francezi cu francez, dacă acesta mai este şi din Provenţa, cunoştinţa se face repede şi legăturile se stabilesc şi mai repede.

Jupân Antifer şi tovarăşii săi îşi spuseră mai întâi numele şi calitatea. După strângerile de mână şi băuturile răcoritoare oferite, agentul îi întrebă pe vizitatorii săi care este obiectul călătoriei lor.

— Am rareori prilejul să văd compatrioţi, spuse el. Este deci pentru mine o plăcere de a vă primi, domnilor, şi sunt cu totul la dispoziţia dumneavoastră.

— Vă vom fi recunoscători, răspunse jupân Antifer, fiindcă dumneavoastră ne puteţi fi de mare folos, dându-ne informaţii despre această ţară.

— Este vorba doar de o călătorie de plăcere?...

— Da şi nu... domnule Bard. Suntem toţi trei marinari, nepotul meu căpitan de cursă lungă, Gildas Tregomain, vechi comandant al *Fermecătoarei Amelie*...

Şi de data aceasta, spre extrema satisfacţie a prietenului său declarat "comandant", jupân Antifer vorbea despre barcaz ca despre o fregată sau vas de război.

— Şi eu, căpitan de cabotaj, adăugă el. Am fost însărcinaţi de o importantă firmă din Saint-Malo să întemeiem o filială, fie la Mascat, fie în unul din porturile din golful Oman sau golful Persic.

— Domnule, răspunse Joseph Bard, gata să se amestece într-o afacere din care putea să tragă unele foloase, nu pot decât să aprob proiectele dumneavoastră şi să vă ofer serviciile mele pentru a vi le duce la bun sfârşit.

— În acest caz, spuse Juhel, v-am ruga să ne spuneţi dacă ar fi potrivit să înfiinţăm o filială de comerţ chiar la Mascat sau în alt oraş de pe litoral...

— Mai bine la Mascat, răspunse agentul. Prin legăturile sale cu Persia, India, insulele Mauriciu, Reunion, Zanzibar şi coasta Africii, importanţa acestui port creşte din zi în zi.

— Şi care sunt articolele de export? întrebă Gildas Tregomain.

— Curmale, stafide, sulf, peşte, copal[1], gumă arabică, baga, coarne de rinocer, ulei, cocos, orez, mei, cafea şi dulceţuri...

---

[1] Esenţă a unor arbori, folosită la fabricarea lacurilor.

— Dulceţuri?... repetă luntraşul lingându-şi pofticios buzele cu vârful limbii.

— Da, domnule, răspunse Joseph Bard, acele dulceţuri cărora, aici, li se spune "hulwah" şi care sunt făcute din miere, zahăr, gluten şi migdale.

— Să le gustăm şi noi, prieteni...

— Cât o să vrei, urmă jupân Antifer, dar acum să ne întoarcem la ale noastre. N-am venit aici, la Mascat, ca să mâncăm dulciuri. Domnul Bard a binevoit să ne enumere principalele articole de comerţ...

— La care trebuie să adaug pescuitul de perle în golful Persic, răspunse agentul, pescuit a cărui valoare se ridică anual la opt milioane de franci...

Merita să vezi mutra jupânului Antifer schiţând un fel de strâmbătură dispreţuitoare. Perle pentru opt milioane de franci, mare lucru pentru un om care avea pietre preţioase în valoare de o sută de milioane!

— Nu-i mai puţin adevărat, reluă Joseph Bard, că comerţul cu perle se află în mâinile negustorilor hinduşi, care nu vor îngădui apariţia unei concurenţe.

— Chiar şi în afară de Mascat?

— Chiar şi în afară de Mascat, unde negustorii, trebuie să vă mărturisesc, nu ar vedea cu ochi buni instalarea unor străini...

Juhel profită de acest răspuns pentru a abate discuţia pe un alt făgaş.

În adevăr, capitala imamatului este situată exact la 50°20' longitudine est şi 23°38' latitudine nord. Reieşea deci că, conform coordonatelor insuliţei, locul exact ar fi trebuit căutat mult în afară. Important era deci să plece din Mascat sub pretextul de a găsi un loc potrivit pentru instalarea unei pretinse filiale maluine. Aşa că Juhel, după ce spuse în treacăt că înainte de a se statornici la Mascat poate că ar fi înţelept să viziteze şi celelalte oraşe ale imamatului. Întrebă care sunt cele de pe litoral.

— Este Oman, răspunse Joseph Bard.

— La nord de Mascat?...

— Nu, la sud-est.

— Şi în nord... sau nord-vest?

— Oraşul cel mai mare este Rostak.

— Pe malul golfului?

— Nu, în interior.

— Şi pe litoral?...

— Este Sohar.

— La ce distanţă de aici?

— Cam la două sute de kilometri de aici.

Dintr-o clipire Juhel îl făcu pe unchiul său să înţeleagă importanţa acestui răspuns.

— Şi Sohar... este un oraş comercial?...

— Foarte comercial. Imamul îşi ia reşedinţa acolo uneori, când binevoieşte înălţimea-sa...

— Înălţimea-sa! făcu Gildas Tregomain.

Şi nu era greu de văzut că această titulatură suna plăcut în auzul luntraşului. Poate că ar fi trebuit să-i fie rezervată numai sultanului, dar Joseph Bard socoti potrivit să i-o aplice şi imamului.

— Înălţimea-sa este la Mascat, adăugă el, şi după ce veţi fi ales un oraş pentru filiala dumneavoastră, va trebui să cereţi o autorizaţie...

— Pe care sper că înălţimea-sa nu ne-o va refuza, replică maluinul.

— Dimpotrivă, răspunse agentul, se va grăbi să v-o dea, evident, în schimbul unei sume de bani...

Gestul jupânului Antifer arătă că este dispus să plătească regeşte.

— Cum se ajunge la Sohar? întrebă Juhel.

— Cu caravana.

— Cu caravana!... exclamă luntraşul oarecum neliniştit.

— Ce să facem, îi lămuri Joseph Bard, noi nu avem încă nici cale ferată, nici tramvai în imamat, nici măcar diligenţă. Drumul se face în căruţă sau călare pe catâri, dacă nu cumva preferaţi să mergeţi pe jos...

— Desigur că aceste caravane, întrebă Juhel, nu pleacă decât la intervale mari?

— Să am iertare, domnule, răspunse agentul. Între Mascat şi Sohar comerţul este foarte activ şi chiar mâine...

— Mâine?... replică jupân Antifer. Perfect, mâine ne încaravanăm şi noi!

Perspectiva de a se "încaravana", cum spunea prietenul său, să fi avut darul de a-l bucura pe Gildas Tregomain? După strâmbătura care-i sluţi chipul blajin nu s-ar fi putut spune acest lucru. Dar nu venise până aici pentru a pune beţe în roate şi trebui să se resemneze să călătorească în aceste condiţii oarecum neplăcute.

Totuşi, crezu că poate să-şi dea şi el părerea în legătură cu drumul de la Mascat la Sohar.

— Hai, spune, luntraşule, îl îndemnă jupân Antifer.

— Ei bine, spuse Gildas Tregomain, noi, toţi trei, suntem marinari, nu-i aşa?...

— Toţi trei, replică prietenul său, făcând în acelaşi timp cu ochiul fostului căpitan al *Fermecătoarei Amelie.*

— Nu văd, atunci, continuă luntraşul, de ce nu am merge până la Sohar pe mare. Două sute de kilometri... cu o ambarcaţie solidă...

— De ce nu? fu de părere şi jupân Antifer. Gildas are dreptate.

Am putea câştiga timp...

— Fără îndoială, răspunse Joseph Bard, şi eu aş fi fost primul care să vă sfătuiesc să mergeţi pe mare, dacă nu ar exista anumite primejdii...

— Care?... întrebă Juhel.

— Golful Oman nu este prea sigur, domnilor. Poate că pe bordul unui vas de comerţ, cu un echipaj numeros, nu aţi avea de ce să vă temeţi...

— Să ne temem?! exclamă jupân Antifer. Să ne temem de furtuni... de vijelii?...

— Nu... de piraţi, care nu sunt tocmai rari prin apropierea strâmtorii Ormuz...

— Drace! făcu maluinul.

Este adevărat că nici nu s-ar fi gândit să se teamă de piraţi decât la întoarcere, când avea să aibă cu el comoara!

Pe scurt, în urma celor spuse de agent, călătorii noştri, cu totul hotărâţi ca la întoarcere să nu ia calea pe mare, socotiră că era inutil să o ia nici la ducere. Au să pornească cu o caravană, au să se întoarcă cu alta, fiindcă în felul acesta erau în siguranţă. Gildas Tregomain n-avu încotro şi trebui să călătorească pe uscat, dar *in petto*[1] el încerca o oarecare nelinişte asupra felului în care va fi purtat până acolo. Întrevederea se mărgini la atât. Cei trei francezi fură foarte mulţumiţi de agentul Franţei. La întoarcere vor veni să-i facă o vizită, îl vor ţine la curent cu demersurile lor şi-i vor urma întru totul sfatul. Pişicherul de Antifer lăsă chiar să se înţeleagă că înfiinţarea unei filiale ar putea aduce însemnate foloase chiar şi pentru casa agenţiei.

Înainte de a se despărţi, Joseph Bard le repetă îndemnul de a se prezenta înălţimii-sale, oferindu-se chiar el să obţină o audienţă pentru aceşti distinşi străini.

Sus-numiţii distinşi străini luară apoi drumul înapoi, la hotel.

În acest timp, într-o cameră din acelaşi hotel, Ben-Omar şi Nazim discutau între ei. Această discuţie, vă rog să ne credeţi, era din belşug garnisită cu ghionturi şi sudălmi din partea lui Sauk.

Aşa-zisul secretar şi notarul ajunseseră la Mascat. Foarte bine! Dar nici unul din ei nu ştia dacă Mascat era capătul călătoriei. Poate că jupân Antifer trebuia să meargă mai departe? Iată ce ar fi trebuit să ştie acest imbecil de Omar, fiindcă avea dreptul, şi totuşi, în această privinţă, nu ştia mai mult decât falsul Nazim.

— Iată ce înseamnă să zaci prosteşte pe vapor! repeta Nazim. Nu ar fi fost mai bine să fii sănătos?

Notarul era şi el de aceeaşi părere... dealtfel, ca şi cu faptul că ar fi trebuit să stea de vorbă cu acest pungaş de franţuz, să-i fi aflat secretele, să fi aflat unde este ascunsă comoara...

— Să fie liniştită excelenţa-voastră, răspunse Ben-Omar. Chiar

---

[1] În sinea lui (în limba italiană).

astăzi îl voi vedea pe domnul Antifer... şi voi afla... Numai de nu ar fi vorba de vreo nouă îmbarcare!...

Cât despre a cunoaşte locul înspre care îşi va îndrepta căutările legatarul lui Kamylk-Paşa, cercetările ce trebuia să le facă pentru ca să intre în posesia moştenirii, despre aceasta nu mai putea fi vorba. Deoarece testamentul îi impunea prezenţa executorului testamentar, care nu era altul decât Ben-Omar, jupân Antifer trebuia să-i răspundă deschis. Dar când vor fi găsit insuliţa, când îi vor smulge acesteia cele trei preţioase butoaie, cum va izbuti Sauk să pună mâna pe ele? La această întrebare, pe care notarul i-o pusese de mai multe ori, nu răspunsese niciodată, din simplu motiv că nu ar fi ştiut ce să răspundă. Era, în schimb, mai mult ca sigur că Sauk nu s-ar fi dat înapoi de la nimic pentru a pune mâna pe o avere pe care o considera a sa şi de care Kamylk-Paşa îl lipsise în folosul unui străin. Şi tocmai aceasta îl înspăimânta pe Ben-Omar, biet conţopist fricos şi împăciuitor căruia nu-i plăceau silniciile, ştiind că pentru excelenţa-sa viaţa unui om nu valora mai mult decât o smochină uscată. În primul rând, însă, cel mai important era să-i urmărească pe cei trei maluini pas cu pas, să nu-i piardă din vedere în tot timpul căutărilor, să asiste la dezgroparea comorii... Şi când aceasta din urmă va fi în mâinile lor, atunci au să procedeze în consecinţă. Acestea fiind spuse cu toată hotărârea, după ce rostise groaznice ameninţări la adresa lui Ben-Omar, după ce i-a repetat că îl va face răspunzător de tot ce se va întâmpla, excelenţa-sa ieşi, dându-i în grijă să pândească întoarcerea jupânului Antifer la hotel.

Întoarcerea jupânului Antifer nu se întâmplă însă decât seara, târziu. Gildas Tregomain şi Juhel fuseseră bucuroşi să hoinărească pe străzile din Mascat, în timp ce jupân Antifer — în închipuirea sa — se plimba la câteva sute de kilometri de acolo, la est de Sohar, înspre insuliţa lui. Inutil să-l fi întrebat ce impresie îi făcea capitala imamatului, dacă străzile erau însufleţite, dacă prăvăliile erau atrăgătoare, dacă această populaţie de arabi, persani şi indieni avea vreo înfăţişare deosebită. Spre deosebire de Juhel şi luntraş, care erau interesaţi de toate câte le vedeau în acest oraş rămas atât de oriental, el nu voise să vadă nimic. Ei se opriseră în faţa magazinelor înţesate cu mărfuri de tot felul — turbane, brâuri, mantale de lână, pânză din bumbac neînălbit, ulcioare din acelea cărora li se spune "mertaban" şi ale căror culori străluceau pe sub smalţuri. La vederea atâtor lucruri frumoase, Juhel se gândea la bucuria dragei sale Enogate dacă le-ar fi avut! Ce amintire plăcută pentru ea, dintr-o călătorie picată atât de nepotrivit! Şi aceste bijuterii ciudat lucrate, aceste nimicuri atât de artistice, nu ar fi fost ea mai fericită dacă le-ar fi primit de la logodnicul ei?... Da, mult mai fericită decât dacă s-ar fi gătit cu diamantele unchiului său.

Gildas Tregomain era şi el de aceeaşi părere şi-i spunea tânărului său prieten:

— O să cumpărăm pentru micuţa noastră acest colier şi o să i-l dai la întoarcere.

— La întoarcere! oftă Juhel.

— Şi, de asemenea, inelul ăsta care este atât de drăguţ... Ce spun eu, un inel?... Zece inele... câte unul pe fiecare deget...

— La ce s-o fi gândind ea, sărmana mea Enogate? murmură Juhel.

— La tine, băiatule, bineînţeles că la tine şi tot timpul!

— Ne despart sute şi sute de leghe...

— Ah, îl întrerupse luntraşul, să nu uităm şi un borcan din aceste faimoase dulceţuri atât de lăudate de Joseph Bard...

— Dar, poate că ar fi mai bine să le gustăm înainte de a cumpăra...

— Nu, băiatule, nu, replică Gildas Tregomain. Enogate să fie cea care o să le guste mai întâi.

— Şi dacă n-o să-i placă?...

— O să le găsească foarte gustoase, fiindcă tu eşti cel care i le-ai adus de atât de departe.

Cât de bine cunoştea minunatul marinar inima tinerelor fete, cu toate că nici uneia din ele — nici din Saint-Malo, nici din Saint-Servan, nici din Dinard — nu-i dăduse prin gând să devină doamna Tregomain!

În sfârşit, nici unul din ei nu regretă această plimbare prin capitala imamatului, al cărei aspect şi curăţenie putea să o invidieze orice mare oraş european — afară de oraşul său natal, pe care Pierre-Servan-Malo îl considera printre cele dintâi din lume.

Ceea ce putu să observe Juhel era şi faptul că aici poliţia veghea cu severitate prin nenumăraţii ei agenţi, care păreau foarte bănuitori.

Aşa că, respectivii agenţi nu întârziară să observe acest du-te-vino al străinilor debarcaţi la Mascat, fără a cunoaşte cele ce îi aduceau aici. Numai că, spre deosebire de poliţiile cârcotaşe ale unor state europene care pretind prezentarea paşapoartelor sau procedează la interogatorii neaşteptate, cea din Mascat se mărginea să-i urmărească pe cei trei maluini oriunde ar fi avut chef să meargă, scutindu-i însă de întrebări indiscrete. În adevăr, aşa avea să se întâmple şi acum; după ce puseseră piciorul pe pământul imamatului, ei nu l-ar mai fi putut părăsi fără ca imamul să nu fie pus la curent cu proiectele lor.

Din fericire, jupân Antifer nu bănuia acest lucru, fiindcă altfel ar fi încercat unele temeri îndreptăţite în legătură cu deznodământul aventurii sale. Să se scoată de pe o insuliţă din golful Oman o sută de milioane, înălţimea-sa, foarte cu grijă pentru interesele sale, nu ar fi permis-o. Dacă în Europa statul îşi ia jumătate dintr-o

comoară găsită, în Asia, suveranul, care este statul, o ia întreagă.

O întrebare destul de nelalocul ei fu cea pe care Ben-Omar crezu necesar să o pună jupânului Antifer, la întoarcerea acestuia la hotel.

Deschizând uşurel uşa de la odaie, el întrebă cu glasul lui mieros:

— Aş putea să ştiu?...

— Ce?

— Să ştiu şi eu, domnule Antifer, în ce direcţie o vom lua?...

— Prima stradă la dreapta, a doua la stânga şi mereu înainte... Apoi, jupân Antifer trânti brusc uşa.

Capitolul XIII. În care Tregomain navighează destul de plăcut pe o "corabie a deşertului"

A doua zi, 23 martie, o caravană părăsea în zori capitala imamatului şi urma drumul pe lângă coastă.

O adevărată caravană, aşa cum luntraşul nu văzuse niciodată străbătând câmpiile din Ille-et-Vilaine. Îi făcu această mărturisire lui Juhel, care nu fu deloc mirat. Această caravană număra cam o sută de arabi şi indieni şi cam tot atâtea animale de povară. Cu

— Prima stradă la dreapta, a doua la stînga...

această forţă numerică, pericolele călătoriei erau înlăturate. Nu aveau a se nelinişti de vreun atac al piraţilor de pe uscat, mai puţin periculoşi, dealtfel, decât piraţii de pe mare.

Printre băştinaşi se aflau doi sau trei din acei bancheri sau negustori despre care le vorbise agentul francez. Călătoreau simplu, fără alai, cu gândul numai la afacerile care-i chemau la Sohar.

Cât despre călătorii străini, ei erau reprezentaţi prin cei trei francezi, jupân Antifer, Juhel, Gildas Tregomain, şi cei doi egipteni, Nazim şi Ben-Omar.

Aceştia din urmă avură grijă să nu scape plecarea caravanei. Aflând că jupân Antifer — care nu se ascundea deloc — trebuia să plece a doua zi la drum, ei se pregătiră ca atare. Se înţelege de la sine că maluinul nu se îngrijise în nici un fel de Ben-Omar şi secretarul său. Erau liberi să-l urmeze cum se pricepeau şi fără ca lui să-i pese de ceva. De fapt, el era categoric hotărât a se face că nu-i cunoaşte. Când i-a zărit în mijlocul caravanei, nu-i onoră nici măcar cu un salut şi, sub privirea lui ameninţătoare, luntraşul nu îndrăzni nici el să-şi întoarcă faţa către ei.

Animalele folosite la transportul călătorilor şi al mărfurilor erau de trei feluri: cămile, catâri şi măgari. În zadar ai fi încercat să foloseşti vreun vehicul oarecare, chiar de ar fi fost o căruţă cât de rudimentară. Cum să meargă? Cum i s-ar fi putut învârti roţile pe un asemenea pământ cu hârtoape, lipsit de drumuri croite, câteodată mlăştinos, aşa cum sunt acele întinderi miloase numite "câmpuri de nalbă"? Toată lumea încălecase, fiecare după cum se pricepea.

Doi catâri de statură mijlocie, puternici şi focoşi, îi purtau pe unchi şi pe nepot. Chirigiii din Mascat, foarte pricepuţi la asemenea treburi, le făcuseră rost de animale deprinse cu mersul în caravană — la un preţ bun, se înţelege. Avea să se uite jupân Antifer la câteva sute de pistoli mai mult sau mai puţin? Evident că nu. Dar cu nici un preţ nu se putu găsi un catâr a cărui rezistenţă să corespundă greutăţii lui Gildas Tregomain. Căci nici un reprezentant al neamului de catâri nu ar fi fost în stare să ducă asemenea povară umană de-a lungul unui drum de cincizeci de leghe! Iată de ce era nevoie să se găsească un animal mai voinic pentru a-l sluji pe fostul căpitan al *Fermecătoarei Amelie.*

— Ştii că ne cam pui în încurcătură, luntraşule? îi spuse politicos jupân Antifer, după ce trimisese înapoi catârii încercaţi unul după altul.

— Ce să fac, prietene?... Nu trebuia să mă obligi să te însoţesc... Lasă-mă la Mascat, unde am să te aştept...

— Nici vorbă!

— Totuşi nu mă pot transporta în mai multe bucăţi...

— Domnule Tregomain, întrebă Juhel, v-ar fi foarte neplăcut să

încercaţi o cămilă?

— Deloc, fiule, dacă ei nu i-ar fi neplăcut să mă poarte în spinare.

— Este o idee grozavă! exclamă jupân Antifer. O să se simtă chiar foarte bine pe o cămilă din astea...

— Atât de nimerit numite "corăbiile deşertului"! adăugă Juhel.

— Fie şi "corabia deşertului"! se mulţumi să răspundă împăciuitorul luntraş.

Şi iată cum, în acea zi, pe un uriaş eşantion din aceste uriaşe rumegătoare, între cele două cocoaşe ale voinicului animal, se afla călare Gildas Tregomain. Nici măcar nu-i displăcea. Mai mult chiar, un altul în locul lui ar fi fost foarte mândru. Dar, dacă încerca acest firesc simţământ, nu o arăta deloc şi nu se gândea decât să-şi conducă mai bine corabia, să-i cruţe eforturile inutile şi să o mâne în direcţia cea bună. Fără îndoială, atunci când caravana o lua mai repede, mersul animalului nu devenea plăcut. Dar temelia cărnoasă a luntraşului reuşea să amortizeze aceste hopuri de tangaj.

În urma caravanei, unde-i plăcea să rămână, Sauk călărea pe un catâr mai vioi, ca un călăreţ deprins cu acest fel de exerciţii. Lângă el, sau cel puţin dându-şi osteneala să nu rămână prea în urmă, venea Ben-Omar, încălecat pe un măgăruş, picioarele târându-i-se aproape pe pământ, lucru ce ar fi făcut ca eventualele căderi să nu fie prea grave. Să încalece un catâr?!... Notarul nu se putuse hotărî. Prea ar fi căzut de sus. Dealtfel, aceşti catâri arabi sunt foarte sprinteni, îndrăzneţi, capricioşi şi numai o mână energică îi poate stăpâni.

Caravana mergea într-un asemenea ritm încât într-o zi să parcurgă o distanţă cam de zece leghe, cu un popas de două ceasuri la amiază. Ar fi ajuns la Sohar, dacă nu intervenea ceva care să-i întârzie, în patru zile.

Patru zile, iată ce trebuie că i se părea jupânului Antifer, mereu obsedat de imaginea insuliţei sale, un răstimp fără de sfârşit. Şi cu toate acestea, se apropia de capătul aventuroasei sale călătorii... Doar câteva etape încă şi-şi va atinge ţinta... Atunci, de ce oare, pe măsură ce se apropia de clipa hotărâtoare, se simţea tot mai neliniştit, mai agitat? Tovarăşii lui nu izbuteau să scoată un cuvânt de la el. Vorbeau numai între ei.

Şi, de la înălţimea rumegătoarei sale, legănându-se între cele două cocoaşe, iată că luntraşul făcu această remarcă:

— Juhel, între noi fie vorba, tu crezi în comoara lui Kamylk-Paşa?

— Hm! răspunse Juhel. Mie mi se pare cam prea aiurită!

— Juhel... dar dacă nu o fi existând nici o insuliţă?...

— Să admitem că insuliţa există, domnule Tregomain, dar dacă nu există nici o comoară?... Unchiul meu o să fie silit să facă şi el

ca acel faimos căpitan din Marsilia, care plecat la Bourbon şi, negăsind nici un Bourbon, s-a întors la Marsilia!

— Ar fi o groaznică lovitură pentru el, Juhel, şi nu ştiu dacă nu şi-ar pierde minţile!

Suntem convinşi că atât luntraşul, cât şi tânărul său prieten se fereau să discute asemenea ipoteze în faţa jupânului Antifer. La ce ar fi folosit? Nimic nu ar fi putut zdruncina părerile acestui încăpăţânat. Să se îndoiască el că diamantele şi alte pietre de o nepreţuită valoare nu ar fi acolo unde le îngropase Kamylk-Paşa, pe acea insuliţă a cărei poziţie o cunoştea acum exact?... Nu, asta nici nu i-ar fi trecut vreodată prin gând. Nu, pe el îl îngrijorau doar anumite greutăţi de a-şi duce la bun sfârşit bătălia.

Într-adevăr, la ducere călătoria părea destul de uşoară. Şi, după toate semnele, avea să se sfârşească fără greutăţi. Ajunşi la Sohar, aveau să facă rost de o ambarcaţie, apoi se vor duce să descopere insuliţa şi să dezgroape cele trei butoiaşe... Nimic din toate astea nu puteau tulbura o fire atât de hotărâtă ca aceea a maluinului nostru. Ce putea fi mai uşor decât să meargă, însoţit de luntraş şi de Juhel, în mijlocul unei caravane? Se putea, de asemenea, presupune că transportarea comorii de la insuliţă până la Sohar nu va întâmpina nici o piedică. Dar ca să le aducă la Mascat, aceste butoiaşe umplute cu aur şi pietre preţioase vor trebui încărcate în samarele cămilelor, aşa cum de obicei se transportă mărfurile de-a lungul litoralului... Şi cum să le încarci fără să trezeşti atenţia vameşilor... şi fără a te vedea impus la cine ştie ce taxă vamală?... Şi cine ştie dacă nu chiar imamul ar fi ispitit să pună mâna pe ele, declarându-se proprietar absolut al unei comori descoperită pe teritoriul său? Fiindcă, oricât ar fi spus jupân Antifer "insuliţa mea", insuliţa nu-i aparţinea... Kamylk-Paşa nu i-o putuse lăsa moştenire şi, fără îndoială, această insulă făcea parte din imamatul Mascat!

Aici erau — fără să mai vorbim de dificultăţile de transport la întoarcere, de reîmbarcarea pe primul pachebot care va pleca la Suez — mai multe motive serioase de nelinişte. Ce idee absurdă şi năzdrăvană avusese acest bogat egiptean, să-şi încredinţeze averile unei insuliţe din golful Oman!... Nu mai existau şi altele, cu sutele, cu miile, împrăştiate pe suprafaţa mărilor, chiar dacă ar fi fost printre nenumăratele grupuri din Pacific, departe de orice supraveghere, a căror proprietate nu este revendicată de nimeni, de unde moştenitorul ar fi putut să-şi culeagă uşor moştenirea, fără să trezească vreo bănuială?...

Pe scurt, aşa stăteau lucrurile. Cu neputinţă de a se schimba ceva. Insuliţa îşi avea locul ei în golful Oman de la formarea geologică a sferoidului nostru şi avea să rămână acolo până la sfârşitul lumii. Ce păcat că nu putea fi remorcată şi dusă aproape de Saint-Malo!... Asta ar fi făcut lucrurile mult mai uşoare.

Se înţelege, deci, că jupân Antifer era pradă celor mai mari griji, care se manifestau prin accese de furie înăbuşită. Ah, ce neplăcut tovarăş de drum, mereu bombănind, nerăspunzând la întrebări, călărind de unul singur, dăruind din când în când catârului său câte o lovitură de ciomag, uneori nemeritată!... Şi, ca să fim sinceri, dacă cu o mişcare din şale răbdătorul animal şi-ar fi aruncat cât colo călăreţul, nu pe el ar fi trebuit să ne supărăm.

Juhel ghicea tulburarea unchiului său, fără a îndrăzni să crâcnească. Gildas Tregomain, din înaltul cămilei sale cu două cocoaşe, înţelegea ce se petrece în mintea prietenului său. Dar nici unul din ei nu îndrăznea să înfrunte o asemenea zdruncinare morală şi se priveau numai dând din cap cu înţeles.

Prima zi de călătorie nu fu prea obositoare. Totuşi, la această latitudine, temperatura era destul de ridicată. În apropierea Tropicului Racului, clima Arabiei meridionale este excesivă şi foarte nepotrivită temperamentului european. De cele mai multe ori, dinspre munţi suflă un vânt arzător sub un cer parcă în flăcări. Briza mări nu-i poate domoli arşiţa. Culmile munţilor Gebel se înalţă spre vest şi acest lanţ reflectă razele solare ca un uriaş cuptor incandescent. Iar când anotimpul torid este în toi, nopţile sunt înăbuşitoare şi somnul imposibil.

Cu toate acestea, cei trei francezi nu au avut prea mult de suferit în primele două etape, deoarece caravana mergea prin câmpii împădurite, de-a lungul litoralului. Împrejurimile oraşului Mascat nu sunt sterpe ca deşertul. Dimpotrivă, vegetaţia creşte aici destul de îmbelşugată. Când pământul este uscat, se văd nesfârşite ogoare de mei, iar atunci când braţele unui râu îşi despletesc arterele lor lichide, apar ogoarele de orez. Nu lipseşte nici umbra pe sub crângurile de smochini, între arbuştii de mimoză care produc guma arabică, al cărei export pe scară largă alcătuieşte una din bogăţiile de seamă ale ţării. Seara, tabăra s-a aşezat pe malul unui mic pârâiaş alimentat de izvoarele munţilor din apus, care îşi plimbă domol apele către golf. Au deshămat animalele, le-au lăsat să pască în voie, fiecare unde a vrut, fără a le priponi, într-atât erau obişnuite cu aceste popasuri regulate. Pentru a nu vorbi decât despre personajele acestei povestiri, unchiul şi nepotul îşi lăsară catârii pe aceeaşi pajişte — ceea ce făcu şi Sauk de cum sosi convoiul. Cămila luntraşului îngenunche ca un credincios al Coranului la ora rugăciunii de seară şi Gildas Tregomain, descălecând, îi onoră grumazul cu o blândă mângâiere. Cât despre măgarul lui Ben-Omar, se opri brusc şi cum călăreţul său nu cobora destul de repede, cu o opintire scurtă, îl aruncă la pământ. Notarul, cât era de lung, căzu cu faţa spre Mecca, asemenea unui musulman în rugăciune. Cu toate acestea, credem că mai curând se gândea să-şi blesteme măgăruşul decât să-l preamărească pe Allah şi pe profetul său!

Noaptea se scurse fără întâmplări deosebite în tabăra situată la aproximativ patruzeci de kilometri de Mascat, obişnuit loc de popas al caravanelor. A doua zi, la primele licăriri ale zorilor, plecară reluând drumul spre Sohar.

Ţinutul devenea mai golaş. Câmpii nesfârşite, pe care nisipul începea să ia locul ierbii, se întindeau până la orizont. Un fel de Sahară cu toate neajunsurile ei: apa din ce în ce mai puţină, lipsa umbrei, oboseala drumului. Pentru arabii obişnuiţi cu călătoriile în convoi, drumul acesta nu avea nimic deosebit, ei parcurgând în toiul verii, sub cele mai dogoritoare arşiţe, distanţe mari. Dar cum aveau să suporte europenii această încercare?

Să ne grăbim a spune că prietenii noştri au scăpat cu bine — chiar şi luntraşul, al cărui volum, numai câteva săptămâni mai târziu, este sigur că s-ar fi topit sub focurile acestui soare tropical. Legănat de pasul regulat şi elastic al cămilei sale, el moţăia fericit între cele două cocoaşe. Proptit temeinic, părea a face una cu trupul animalului, încât o cădere nu era de temut. Dealtfel, dându-şi repede seama că grijuliul său animal cunoştea mai bine decât el greutăţile drumului, nu mai încerca să-l dirijeze. *Fermecătoarea Amelie* nu înainta cu mai multă siguranţă, atunci când era remorcată de-a lungul drumului de edec de pe Rance.

Cât despre Juhel, tânăr şi puternic, pe când străbătea aceste teritorii ale imamatului, între Mascat şi Sohar, sufletul lui se întorcea în mijlocul scumpului său oraş breton, în strada Hautes-Salles, în faţa acelei case în care îl aştepta Enogate... Cât priveşte pe faimoasa prinţesă cu care unchiul său voia să-l facă să se căsătorească, nici nu-şi bătea capul! Niciodată nu o să aibă altă soţie decât pe frumoasa lui verişoară! Exista oare pe lume o ducesă — chiar dacă ar fi fost de sânge regal — care să-i semene?... Şi milioanele lui Kamylk-Paşa nu aveau să schimbe nimic, chiar dacă această aventură a unchiului său nu este un vis din "O mie şi una de nopţi", cu totul nerealizabil! Se înţelege de la sine că Juhel îi scrisese logodnicei sale de cum ajunsese la Mascat. Dar când avea oare să primească această scrisoare?...

Jupân Antifer păru şi mai îngrijorat în ziua aceea decât în ajun şi, fără îndoială, a doua zi avea să fie şi mai grav. Transportul celor trei butoiaşe era cel care îi pricinuia — şi pe bună dreptate, trebuie să o spunem — cele mai mari nelinişti.

Dar ce temeri l-ar mai fi năpădit dacă ar fi ştiut că era ţinta unei supravegheri deosebite, chiar în cuprinsul caravanei! Da... se afla acolo un indigen de vreo patruzeci de ani, cu o înfăţişare aleasă, care, fără să-i trezească nici o bănuială, îl urmărise tot timpul.

În adevăr, escala bilunară a pachebotului care făcea cursa de la Suez la Mascat nu se făcea fără ca poliţia imamului să nu fie îndeosebi de atentă. În afară de taxa impusă oricărui străin care voia să pună piciorul pe pământul imamatului, suveranul

manifesta o curiozitate specific orientală pentru vizitatorii europeni. Nimic mai firesc deci decât să afle motivul prezenţei lor în ţară, cât timp au intenţia să rămână... Aşa că, atunci când cei trei maluini au debarcat pe chei şi s-au instalat la hotelul englezesc, şeful poliţiei s-a grăbit să-i înconjoare cu înţeleaptă sa ocrotire.

Or, cum am mai spus-o, poliţia din Mascat, minunat organizată în ceea ce priveşte siguranţa străzilor, nu este mai puţin pricepută în a supraveghea călătorii, indiferent dacă vin pe mare sau pe uscat. Se fereşte să le pretindă acte în regulă pe care, dealtfel, şnapanii le au totdeauna, sau să le ia interogatorii la care ei sunt pregătiţi să răspundă. Dar nu-i pierde din ochi, îi pândeşte, îi urmăreşte cu o discreţie, cu un tact care face cinste inteligenţei orientalilor.

Aşadar, jupân Antifer era sub ochiul unui agent, însărcinat să-l urmărească până unde i-ar fi plăcut să meargă. Fără să pună întrebări, acest poliţist va sfârşi prin a afla cu ce scop veniseră cei trei europeni în imamat. Şi dacă s-ar găsi cumva în încurcătură, în mijlocul unei populaţii a cărei limbă nu o cunoşteau, el era gata să-i ajute cu o amabilitate fără margini. Apoi, mulţumită informaţiilor primite, imamul nu avea să-i lase să plece decât dacă nu avea nici un interes să-i reţină.

Să recunoaştem că această supraveghere putea să încurce foarte mult marea strădanie a jupânului Antifer. Să dezgropi o comoară fără de preţ, să o aduci la Mascat, să o îmbarci pe pachebotul care merge la Suez, nu era lucru uşor. Dar când înălţimea-sa va şti despre ce este vorba, atunci chiar că nimic nu va mai fi cu putinţă.

Din fericire — am spus-o şi o mai spunem — Pierre-Servan-Malo habar nu avea încă de aceste viitoare complicaţii. Povara grijilor prezente îi era deocamdată destul pentru a-l copleşi. Nu ştia, nici prin gând nu-i dădea că el călătoreşte sub privirea iscoditoare a unui poliţist al imamului. Nici cei doi tovarăşi ai săi nu-l băgaseră în seamă pe acest agent atât de discret, de retras, care îi pândea fără să intre în vorbă cu ei.

Totuşi, dacă lor le scăpase această urmărire, poate că nu acelaşi lucru se întâmpla şi cu Sauk. Aşa-zisul secretar al lui Ben-Omar, cunoscând araba, putuse să intre în vorbă cu unii dintre negustorii care mergeau şi ei la Sohar. Cum poliţistul nu le era necunoscut, ei nu făcuseră o taină din îndeletnicirea lui. Şi Sauk, bănuind că acest agent era pus pe urmele jupânului Antifer, fu destul de neliniştit. În adevăr, dacă nu voia ca moştenirea lui Kamylk-Paşa să cadă în mâinile unui francez, cu atât mai mult nu ar fi vrut să cadă în mâinile imamului.

Dealtfel, trebuie să spunem că agentul nu-i suspecta în nici un fel pe cei doi egipteni, neputându-şi închipui că aveau aceeaşi

ţintă cu cei trei europeni. La Mascat veneau destul de des călători de naţionalitatea lor. Nu se ferea deci deloc de ei, ceea ce dovedeşte că poliţia nu este perfectă, nici chiar în imamatul înălţimii-sale. După o zi obositoare, întreruptă numai de popasul de la prânz, caravana îşi statornici tabăra puţin înainte de apusul soarelui.

Acolo, lângă un fel de baltă pe jumătate secată, se afla una din curiozităţile naturii în acea regiune. Era un arbore sub care se putea adăposti întreaga caravană, adăpost foarte preţuit în plină amiază, pentru siestă. Razele soarelui nu ar fi putut străbate prin cupola acestui vast umbrar, întins ca un *velum* cam la cincisprezece picioare deasupra pământului.

— Un arbore cum n-am mai văzut niciodată! exclamă Juhel în timp ce catârul său se oprea singur sub primele ramuri.

— Şi cum nici n-am să mai văd vreodată! răspunse luntraşul înălţându-se între cocoaşele cămilei care tocmai îngenunchea.

— Ce spui, unchiule? întrebă Juhel.

Unchiul nu spuse nimic, pentru simplul fapt că nu văzuse nimic din cele ce stârneau uimirea prietenului şi nepotului său.

— Mi se pare, adăugă Gildas Tregomain, că şi noi avem la Saint-Pol de Leon, într-un colţ al Bretaniei noastre, o nemaipomenită viţă de vie care se bucură de o oarecare faimă...

— Este adevărat, domnule Tregomain, dar nu poate fi comparată cu acest arbore!

Nu! Oricât de extraordinară ar fi fost viţa de la Saint-Pol de Leon, ar fi părut, pe lângă acest uriaş al lumii vegetale, un copăcel.

Era un bananier, sau poate un smochin, cu o grosime a trunchiului de necrezut — cel puţin o sută de picioare în circumferinţă, dacă l-ai fi măsurat. Din acest trunchi se înălţa, ca dintr-un turn, o furcă uriaşă cu zeci de crengi ale căror ramificaţii se împleteau, se încrucişau şi se întindeau, acoperind cu umbra lor suprafaţa unei jumătăţi de nectar. O uriaşă umbrelă împotriva arşiţei, o imensă umbrelă împotriva averselor de ploaie, de nepătruns pentru toate focurile şi toate apele cerului!

Dacă ar fi avut timp — fiindcă răbdare avea destulă — barcazierul şi-ar fi oferit plăcerea de a număra ramurile acestui smochin. Câte să fi fost?... Întrebarea asta nu-i dădea pace.

Şi la această întrebare primi răspunsul. Iată în ce împrejurare: Pe când cerceta ramurile mai de jos ale smochinului, sucindu-se, răsucindu-se, ba cu mâna întinsă, ba cu degetele răşchirate, el auzi în spatele lui aceste cuvinte:

— *Ten thousand.*

Erau două cuvinte englezeşti cu un foarte pronunţat accent oriental şi pe care el nu le pricepu, neavând habar de această limbă.

Juhel ştia însă englezeşte şi după ce schimbă câteva cuvinte cu indigenul care dăduse lămurirea, îi spuse luntraşului:

— Se pare că sunt zece mii de ramuri!

— Zece mii?

— Aşa, cel puţin, spune arabul ăsta!

Arabul nu era decât agentul pus pe urmele străinilor în timpul şederii lor în imamat. Găsind potrivit prilejul de a intra în vorbă cu ei, îl folosise. Câteva întrebări şi tot atâtea răspunsuri mai fură schimbate, în limba anglo-saxonă, între Juhel şi acest arab care, dându-se drept interpret pe lângă legaţia britanică din Mascat, se puse, amabil, la dispoziţia celor trei europeni.

Juhel îi mulţumi indigenului, împărtăşind în acelaşi timp şi unchiului său această foarte fericită întâmplare, după părerea sa, în legătură cu demersurile lor când vor sosi la Sohar.

— Bine... bine!... se mulţumi să răspundă jupân Antifer,morocănos, înţelege-te cum poţi mai bine cu el şi spune-i că nu o să ne uităm la bani...

— Cu condiţia să găsim cu ce să-l plătim! murmură neîncrezătorul Tregomain.

Dar, dacă Juhel crezu că se putea felicita pentru această întâlnire, s-ar putea ca Sauk să fi fost mai puţin satisfăcut. Faptul că îl văzuse pe poliţist în legătură cu maluinii nu avu deloc darul de a-l linişti, dimpotrivă, teama lui crescu şi îşi făgădui să-l supravegheze foarte îndeaproape pe acest indigen. Şi măcar dacă Ben-Omar ar fi putut să afle încotro mergeau... dacă ajunseseră la capătul călătoriei... sau dacă ea avea să se prelungească... Era oare insuliţa prin apele golfului Oman, în strâmtoarea Ormuz sau în golful Persic?... Trebuiau să o caute de-a lungul coastei Arabiei sau pe lângă ţărmul Persiei, până la marginea dinspre regatul şahului şi ţinuturile sultanului?... Cum se vor desfăşura operaţiile şi cât timp le vor lua?... Să fi avut de gând jupân Antifer să se îmbarce din nou la Sohar?... Faptul că nu se îmbarcase la Mascat nu însemna oare că, potrivit coordonatelor ei, insuliţa se afla dincolo de strâmtoarea Ormuz?... Afară doar dacă ar fi pornit-o iară în caravană către Chardja, către El Kalif, sau poate până la Korenc, la capătul golfului Persic?...

Neîndurătoare incertitudini, neliniştitoare presupuneri, ce nu încetau să-l înfurie pe Nazim, care îşi descărca tot năduful asupra nefericitului de notar.

— Sunt eu de vină, repeta el, dacă domnul Antifer se încăpăţânează să mă trateze ca pe un străin?...

Ca pe un străin? Nu, mai rău decât atâta: ca pe un nepoftit, a cărui prezenţă era impusă de testator! Ah, fără acel unu la sută!... Acest unu la sută merita să înduri şi câteva neplăceri!... Dar când vor lua ele, oare, sfârşit?...

A doua zi caravana tăie de-a curmezişul câmpiile fără sfârşit, un

soi de deşert fără oaze. Oboseala fu copleşitoare în ziua aceea ca şi în următoarele două zile, oboseală pricinuită mai ales de căldură. Luntraşul credea că o să se topească precum unul din acele blocuri de gheaţă din mările boreale, care coboară către latitudinile joase. Fără nici o îndoială, în acele zile el pierdu cel puţin o zecime din greutatea sa specifică, spre vădita mulţumire a purtătorului său cu două cocoaşe pe care îl strivea sub cumplita-i povară. În timpul acestor ultime zile nu se petrecu nimic de seamă. Trebuie notat totuşi că arabul, al cărui nume era Selik, făcu mai îndeaproape cunoştinţă cu Juhel, datorită faptului că atât unul cât şi celălalt cunoşteau limba engleză. Să nu ne facem însă griji; tânărul căpitan se ţinu tot timpul într-o prudentă rezervă şi nu dădu în vileag nici unul din secretele unchiului său. Căutarea unui port potrivit pentru deschiderea unei filiale comerciale — adică vechea poveste inventată pentru agentul francez la Mascat — îi fu servită şi aşa-zisului interpret. Se lăsase el oare convins? Aşa i s-a părut lui Juhel. Nu-i mai puţin adevărat însă că şmecherul nu se preta la acest joc decât pentru a afla mai multe.

Pe scurt, în după-amiaza zilei de 27 martie, după patru zile şi jumătate de mers, caravana ajunse în cuprinsul oraşului Sohar.

Capitolul XIV. În care jupân Antifer, Gildas Tregomain şi Juhel petrec la Sohar o zi foarte plictisitoare

Din fericire, cei trei europeni ai noştri veniseră la Sohar nu pentru plăcerea lor, ci pentru treburi. Oraşul nu are de ce să fie semnalat atenţiei turiştilor şi nu merită să faci o asemenea călătorie ca să-l vizitezi; străzile destul de curate, totuşi, pieţele dogorite de soare, o apă curgătoare care abia-abia îndestulează nevoile celor câtorva mii de locuitori când li se usucă gâtlejul de zăduful arşiţei, case împrăştiate cam la întâmplare şi care, după moda orientală, nu primesc lumina decât dintr-o curte interioară, apoi o clădire mai mare, fără nici un stil, lipsită de acele podoabe ale sculpturii arabe, dar cu care imamul binevoieşte să se mulţumească atunci când îşi îngăduie două sau trei săptămâni de vilegiatură în nordul regatului său.

Oricât ar fi de neînsemnat, Soharul există totuşi pe ţărmul golfului Oman, şi ca dovadă a existenţei sale este însăşi poziţia sa calculată geografic cu toată precizia dorită. Oraşul este situat pe longitudinea est la 54°29 şi latitudinea nord la 24°37'.

Deci, potrivit poziţiei indicată în scrisoarea lui Kamylk-Paşa, insuliţa ar fi trebuit căutată la douăzeci şi opt minute de arc spre est de Sohar şi la douăzeci şi două spre nord. Adică, între patruzeci şi cincizeci de kilometri depărtare de ţărm.

La Sohar nu sunt prea multe hoteluri. Se găsesc doar un fel de caravanseraiuri în care, câteva odăi, mai curând câteva chiţimii

aşezate circular, sunt mobilate cu câte un singur pat. Interpretul Selik, atât de îndatoritor, i-a dus acolo pe jupân Antifer, pe nepot şi pe prietenul lor.

— Ce noroc, spunea mereu Gildas Tregomain, că am dat de arabul ăsta de treabă! Păcat că nu vorbeşte franceza sau măcar bretona!

Juhel şi Selik, pentru cele ce aveau să-şi spună, se înţelegeau totuşi destul de bine.

În ziua aceea, Juhel şi Gildas Tregomain, foarte obosiţi de călătoria lor, nu voiră să mai ştie de nimic altceva decât de o masă bună urmată de douăsprezece ore în şir de somn. Dar nu fu deloc uşor să-l convingă pe Pierre-Servan-Malo să le urmeze această cuminte hotărâre. Chinuit din ce în ce mai tare de nerăbdare, ştiindu-se în apropierea insuliţei, nu înţelegea să mai tărăgăneze... Voia să închirieze o ambarcaţie *hic et nune*[1]*!...* Să se odihnească acum când nu mai avea de făcut decât un pas — este adevărat, un pas de douăsprezece leghe — pentru a pune piciorul pe acel colţ al globului unde Kamylk-Paşa îşi îngropase ademenitoarele sale butoiaşe?

Pe scurt, în urma unei scene destul de agitate care dovedi în ce hal de nerăbdare, nervozitate şi exaltare — am putea spune — ajunsese unchiul lui Juhel, nepotul izbuti să-l potolească... Trebuiau să ia anumite măsuri... Prea multă grabă putea să dea de bănuit poliţiei de la Sohar... Comoara doar nu avea să se topească în douăzeci şi patru de ore!...

"Numai de ar fi acolo! îşi spunea Gildas Tregomain. Bietul meu prieten şi-ar pierde minţile dacă nu ar fi... sau dacă nu ar mai fi aici!..."

Şi se părea că temerile bunului luntraş aveau să se justifice într-o anumită măsură.

Dealtfel, dacă jupân Antifer, dezamăgit în speranţele sale, putea sfârşi prin a-şi pierde minţile, aceeaşi dezamăgire l-ar fi împins şi pe Sauk, dacă nu în pragul nebuniei, dar la fapte cu urmări groaznice. Falsul Nazim s-ar fi lăsat în voia mâniei şi Ben-Omar nu ar fi mai scăpat teafăr. Frigurile nerăbdării îl bântuiau şi pe el ca şi pe maluin şi este sigur că, în noaptea aceea, cel puţin doi călători nu dormiră în chiţimiile lor din caravanserai. Nu mergeau ei oare spre aceeaşi ţintă, pe drumuri diferite, însă? Dacă unul din ei nu aştepta decât lumina zilei ca să închirieze o ambarcaţie, celălalt nu se gândea decât să angajeze aproximativ douăzeci de ticăloşi care, ademeniţi de făgăduiala unei plăţi grase, să încerce răpirea comorii în timpul întoarcerii la Sohar. Veniră şi zorile, vestind prin strălucirea primelor raze de soare memorabila zi de 28 martie.

Cel mai potrivit lucru era să se folosească de bunăvoinţa lui

---

[1] Aici şi acum (în limba latină în text).

Selik. Bineînţeles, sarcina de a lua legătura cu acest îndatoritor arab, pentru a duce lucrurile la bun sfârşit, îi revenea lui Juhel. Arabul, din ce în ce mai bănuitor, îşi petrecuse noaptea în curtea caravanseraiului.

Juhel se simţea însă cam stingherit în legătură cu serviciul pe care voia să i-l ceară lui Selik. Într-adevăr, iată trei străini, trei europeni, sosiţi în ajun la Sohar şi care se grăbesc să caute o ambarcaţie... Era, desigur, vorba de o plimbare — fiindcă despre ce altceva putea fi vorba? O plimbare prin golful Oman... o plimbare care să dureze cel puţin patruzeci şi opt de ore... Oare nu o să pară ciudat acest proiect, chiar mai mult decât ciudat? Sau poate că Juhel îşi făcea degeaba griji în legătură cu ce ar fi putut găsi interpretul ciudat în propunerea sa.

Oricum, trebuia să facă într-un fel, aşa că, de îndată ce-l întâlni pe Selik, Juhel îl rugă să-i facă rost de o ambarcaţie cu care să poată rămâne pe mare vreme de două zile.

— Aveţi de gând să traversaţi golful, întrebă Selik, şi să debarcaţi pe coasta persană?

Pentru o clipă, Juhel dădu să ocolească întrebarea printr-un răspuns destul de firesc, aşa încât să împrăştie orice bănuială chiar din partea autorităţilor din Sohar.

— Nu... nu... nu este decât o explorare geografică, îl lămuri el. Are ca scop să determine poziţia principalelor insuliţe din golf... În largul Soharului nu se găsesc asemenea ostroave?

— Sunt vreo câteva, dar nici una de vreo oarecare importanţă, răspunse Selik.

— Nu face nimic, spuse Juhel, înainte de a ne stabili pe coastă, am vrea să vizităm golful.

— Cum doriţi.

Selik se feri să insiste, cu toate că răspunsul tânărului căpitan îi dădu de bănuit. În adevăr, poliţistul, cunoscând proiectele celor trei europeni dezvăluite agentului francez, adică întemeierea unei filiale într-un oraş de pe litoralul imamatului, se putea gândi că această filială nu se prea potrivea cu explorarea împrejurimilor golfului Oman. Ca urmare, atât maluinul cât şi cei doi tovarăşi ai săi, şi mai serios bănuiţi, aveau să fie obiectul unei supravegheri şi mai severe.

O supărătoare complicaţie, care putea pune în primejdie reuşita operaţiei. Îndată ce ar fi fost descoperită comoara pe insuliţă, nu încape îndoială că, pe loc, poliţia înălţimii-sale ar fi şi fost informată şi înălţimea-sa, pe cât de atotputernică pe atât de lipsită de mustrări de cuget, l-ar face dispărut pe legatarul lui Kamylk-Paş a, ca să înlăture orice plângere cu putinţă.

Selik îşi luă sarcina să găsească ambarcaţia necesară explorării golfului, făgăduind în acelaşi timp să alcătuiască un echipaj pe al cărui devotament se puteau bizui. Cât despre provizii, vor lua

pentru trei sau patru zile. Pe o vreme atât de schimbătoare ca aceea a echinocţiului, era bine să prevezi unele întârzieri, dacă nu probabile, cel puţin posibile.

Juhel îi mulţumi interpretului şi îl asigură că serviciile sale vor fi răsplătite din plin. Selik se arătă foarte mişcat de această făgăduială. Apoi adăugă:

— Poate că ar fi mai bine să vă însoţesc în această excursie? Cum dumneavoastră nu cunoaşteţi limba arabă, o să vă descurcaţi mai greu cu stăpânul corăbiei şi cu oamenii lui...

— Ai dreptate, răspunse Juhel. Rămâi în slujba noastră tot timpul cât o să stăm la Sohar, şi încă o dată îţi spun că nu o să-ţi pară rău...

Apoi s-au despărţit. Juhel s-a dus să-l întâlnească pe unchiul său care se plimba pe ţărm în tovărăşia prietenului Tregomain şi îi povesti toate câte le făcuse. Luntraşul fu bucuros să-l aibă ca ghid şi interpret pe acest tânăr arab căruia îi găsea, şi nu fără temei, un chip dintre cele mai inteligente.

Pierre-Servan-Malo încuviinţă cu un simplu semn din cap. Apoi, după ce schimbase cu o alta, nouă, pietricica tocită de cât o frecase între măsele, întrebă:

— Şi ambarcaţia aceea?

— Tot interpretul o să ne facă rost şi de ea, unchiule, cu provizii cu tot.

— Cred că într-un ceas, două, ar putea fi gata cu pregătirile unul din vasele din port... ce dracu! Doar nu facem înconjurul lumii...

— Nu, nu-l facem, prietene, răspunse luntraşul, dar trebuie să le dai timp oamenilor să-l găsească!... Nu fi atât de nerăbdător, te rog din suflet...

— Şi dacă aşa îmi place să fiu!... se răsti jupân Antifer, fulgerându-l cu privirea pe Gildas Tregomain.

— Atunci, fii! răspunse vrednicul luntraş, înclinându-se respectuos.

În acest timp ziua trecea şi Juhel nu avea nici o ştire de la Selik. Se poate uşor bănui halul de enervare în care se găsea jupân Antifer. El şi vorbea să-l trimită în fundul golfului pe arabul care îşi bătuse joc de nepotul său. În zadar încerca Juhel să-i ia apărarea, jupân Antifer nici nu vru să audă. Cât despre Gildas Tregomain, când încercă să stăruie asupra isteţimii lui Selik, i se porunci, scurt, să tacă.

— Un golan, striga jupân Antifer, un pungaş, un tâlhar în care nu am nici o încredere şi care nu urmăreşte altceva decât să ne fure banii!...

— Nu i-am dat nimic, unchiule.

— Tocmai asta-i greşeala ta!... Dacă i-ai fi dat un aconto bun...

— Dar parcă spuneai că vrea să ne fure...

— Ei şi?...

Gildas Tregomain şi Juhel nici nu încercară măcar să mai discute aceste păreri contradictorii. Ceea ce trebuia făcut era să-l potolească pe maluin, să-l împiedice să facă vreo prostie sau chiar vreo imprudenţă, să-l sfătuiască să păstreze o atitudine care să nu dea loc la bănuieli. Aveau oare să reuşească ei cu un asemenea om care nu voia să asculte de nimeni şi de nimic!... Ce, nu erau ancorate în port bărci de pescari?... Şi nu era de ajuns să iei una... să te înţelegi cu echipajul... să te îmbarci... să porneşti în larg... să te îndrepţi către nord-est?...

— Dar cum să te înţelegi cu oamenii ăştia? repeta Juhel, dacă noi nu ştim nici o boabă de arabă?

— Şi ei nu ştiu boabă de franceză! stărui luntraşul.

— Şi de ce nu ştiu? ripostă jupân Antifer, în culmea furiei.

— Greşeala lor... mare greşeală... răspunse Gildas Tregomain, dornic să-şi potolească, prin această concesie, prietenul.

— Şi toate numai din vina ta, Juhel!

— Nu, unchiule. Am făcut totul cum am crezut că este mai bine şi interpretul nostru o să apară cât de curând... Şi la urma urmei, dacă el nu-ţi inspiră încredere, atunci foloseşte-i pe Ben-Omar şi pe secretarul său, care vorbesc araba... Uite-i pe chei!

— Pe ei?... Niciodată!... Mi-e destul... mi-e destul şi aşa că tot timpul se ţin de noi...

— Ben-Omar parcă ar vrea să ne vorbească, spuse şi Gildas Tregomain.

— Numai să încerce, luntraşule, că-i şi trimit o salvă de să se ducă la fund!

În adevăr, Sauk şi notarul se tot învârteau pe lângă maluin. Când acesta părăsise hanul, ei se grăbiseră să-l urmeze. Nu era datoria lor de a nu-l pierde din ochi şi dreptul lor de a fi de faţă la deznodământul acestei afaceri financiare care ameninţa să se schimbe în dramă?

La rândul lui, Sauk îl îmboldea mereu pe Ben-Omar să-i vorbească fiorosului Pierre-Servan-Malo. Dar când îl vedea cum spumegă de furie, notarul nu se grăbea să-i înfrunte pandaliile. Sauk l-ar fi ucis pe loc pe acest notar fricos, părându-i acum rău că se prefăcuse a nu cunoaşte limba franceză, fiindcă altfel ar fi putut interveni direct în rezolvarea cauzei sale.

Cât despre Juhel, acesta înţelegea că felul în care se purta unchiul său faţă de Ben-Omar nu putea decât să înrăutăţească lucrurile, încercă, o dată în plus, să-l facă să judece. Prilejul i se păru nimerit deoarece notarul tocmai pentru asta venise, ca să stea de vorbă.

— Stai puţin, unchiule, spuse Juhel, trebuie să mă asculţi, chiar dacă ai să-ţi ieşi şi mai rău din sărite! Să judecăm o dată ca oamenii, fiindcă suntem oameni cu scaun la cap...

— Rămâne de văzut, Juhel, dacă ceea ce numeşti tu a judeca nu înseamnă "a nu judeca"... În sfârşit, ce vrei tu?...

— Să te întreb dacă, atunci când îţi vei ajunge ţinta, tot ai să te încăpăţânezi să nu vrei să stai de vorbă cu Ben-Omar.

— O să mă încăpăţânez! Pungaşul ăsta a încercat să-mi fure secretul, pe când datoria lui era să mi-l spună pe al lui... Este un şnapan... un sălbatic...

— Ştiu, unchiule, ştiu şi nu caut deloc să-l dezvinovăţesc. Dar prezenţa lui îţi este impusă printr-o clauză a testamentului lui Kamylk-Paşa. Da, sau nu?...

— Da.

— Este obligat să fie şi el acolo, pe insuliţă, când o să dezgropi cele trei butoiaşe?...

— Da.

— Şi are el dreptul să le evalueze, dat fiind faptul că i se cuvine un anumit comision de atâta la sută?...

— Da.

— Ei bine, pentru ca să poată fi de faţă la toată treaba asta, nu trebuie să ştie unde şi când trebuie să se facă?...

— Da.

— Şi dacă din vina dumitale sau chiar din alte motive el nu te-ar putea însoţi în calitate de executor testamentar, nu s-ar putea ca moştenirea să-ţi fie contestată şi nu ar putea face obiectul unui proces pe care, sigur, îl vei pierde?...

— Da.

— În sfârşit, unchiule, eşti sau nu obligat să-i suporţi tovărăşia lui Ben-Omar în timpul excursiei tale în golf?

— Da.

— Eşti de acord, deci, să-i spui să fie gata pentru a se îmbarca cu noi?

— Nu! răspunse jupân Antifer.

Şi acest fu slobozit cu un glas atât de cumplit, încât nimeri ca un proiectil drept în pieptul notarului.

— Uite ce-i, spuse la rândul lui Gildas Tregomain, nu vrei să fii de înţeles şi faci foarte rău. De ce te încăpăţânezi cu orice chip? Nimic mai înţelept decât să-l asculţi pe Juhel, nimic mai rezonabil decât să-i urmezi sfatul! Desigur că acest Ben-Omar nu-mi este mei mie simpatic!... Dar dacă tot trebuie să-l suportăm, să facem măcar haz de necaz... etc... etc...

Rar se întâmpla ca Gildas Tregomain să-şi îngăduie un atât de lung monolog, şi încă şi mai rar ca prietenul său să-l lase să şi-l ducă până la capăt. Dar cu ce încleştări din mâini, cu câte scrâşnituri din dinţi, cu ce strâmbături ciudate îl asculta el pe luntraş pe când îşi depăna predica!... Poate că minunatul om, foarte mulţumit de elocinţa sa, îşi închipui, când termină discursul, că l-a şi convins pe acest încăpăţânat de breton.

— Ai isprăvit, luntraşule?... îl întrebă jupân Antifer.

— Da, răspunse Gildas Tregomain, aruncându-i o privire triumfătoare lui Juhel.

— Şi tu, Juhel?...

— Da, unchiule.

— Ei bine, acum duceţi-vă amândoi la dracu!... Discutaţi voi, dacă vreţi, cu acest zgârie-hârtie! Cât despre mine, nu o să-i vorbesc decât ca să-l fac nemernic şi escroc!... Acestea fiind zise, bună ziua sau bună seara, după cum doriţi!

Şi Pierre-Servan-Malo dădu drumul unei înjurături în care scăpărau diversele tunete şi trăsnete folosite în marină, încât pietricica îi ţâşni printre dinţi ca un bob de mazăre dintr-un puşcoci. Apoi, fără a-şi mai lăsa timp să-şi încarce gura cu proiectile, făcu o manevră la bară şi dispăru ca dus de vânt.

Totuşi, în parte, Juhel obţinuse ceea ce dorea. Unchiul său, înţelegând că nu are încotro, nu-i mai interzicea să destăinuiască notarului planurile lor. Şi cum acesta se apropia mai puţin temător de când plecase maluinul, totul se lămuri în câteva cuvinte.

— Domnule, spuse Ben-Omar ploconindu-se adânc pentru a-şi răscumpăra prin atitudinea sa umilă îndrăzneala de a i se adresa, domnule, o să mă iertaţi dacă îmi permit...

— Fii scurt! spuse Juhel. Ce doreşti?

— Să ştiu dacă suntem la capătul acestei călătorii...

— Aproape...

— Unde se află insuliţa pe care o căutăm?

— Cam la vreo douăsprezece leghe, în larg de Sohar.

— Cum, se înspăimântă Ben-Omar, trebuie să pornim iarăşi pe apă?

— Aşa s-ar părea.

— Şi nu-ţi prea prieşte! spuse luntraşul cuprins de milă pentru nefericitul om care era gata-gata să cadă de parcă iarăşi ar fi ameţit.

Sauk îi privea indiferent — cu indiferenţa omului care nu înţelege nici un cuvânt din limba în care se vorbeşte în faţa lui.

— Haide... curaj, îl îmbărbăta Gildas Tregomain... Două sau trei zile pe mare trec repede! Până la urmă o să devii un bun marinar... cu puţină obişnuinţă!... Când te numeşti Omar...

Notarul clătină din cap după ce-şi şterse fruntea de sudorile reci care-l trecuseră. Apoi, cu un glas jalnic, îl întrebă pe Juhel:

— Şi unde socotiţi să vă îmbarcaţi, domnule?

— Chiar aici.

— Când?

— Îndată ce ambarcaţia noastră va fi echipată.

— Şi... va fi?...

— Poate chiar în seara asta... sau, foarte sigur, mâine dimineaţă. Deci, pregătiţi-vă de plecare, împreună cu secretarul

dumneavoastră Nazim, dacă fără el nu se poate.

— Mă pregătesc... mă pregătesc... răspunse Ben-Omar.

— Şi Allah să vă ajute!... adăugă luntraşul, care în lipsa jupânului Antifer putea da frâu liber bunătăţii lui înnăscute.

Ben-Omar şi Sauk nu mai aveau nimic de aflat, în afară de poziţia insuliţei. Dar cum tânărul căpitan tot nu le-ar fi dat-o, ei se retraseră. Când spusese Juhel că ambarcaţia urma să fie gata în acea seară sau cel mai târziu a doua zi, nu se grăbise oare? Asupra acestui lucru îi atrase atenţia şi Gildas Tregomain. Într-adevăr, era ora trei după-amiază şi nici urmă de interpret. Asta îi îngrijora pe amândoi. Dacă ar fi fost suiţi să renunţe la serviciile lui, ce greu ar fi fost să trebuiască să se înţeleagă prin semne cu pescarii din

Sohar. Cum să o scoată ei la capăt cu închirierea vasului, cu ce anume cercetări vor trebui făcute, în ce direcţie urmau să o ia prin mijlocul golfului? La nevoie, este adevărat, Ben-Omar şi Nazim ştiau araba... Dar să li se adreseze lor...

Din fericire, Selik se ţinu de cuvânt, ba chiar s-ar fi ferit să piardă o asemenea ocazie. Către ora cinci după-amiază, când luntraşul şi Juhel se pregăteau să se întoarcă la han, interpretul îi întâmpină pe digul cheiului.

— În sfârşit! strigă Juhel.

Selik îşi ceru iertare pentru întârziere. Nu fără greutate putuse găsi o ambarcaţie, şi încă şi pe asta nu o putuse închiria decât cu un preţ destul de ridicat.

— Nu-i nimic! răspunse Juhel. Putem să ieşim în larg încă din seara asta?...

— Nu, replică Selik, echipajul nu va fi gata decât mult prea târziu.

— Atunci când plecăm?...

— Cum s-o crăpa de ziuă.

— Ne-am înţeles.

— Vin eu să vă caut la han, adăugă Selik, şi o să ne îmbarcăm pe reflux.

— Dacă o să bată şi vântul, îşi dădu cu părerea Gildas Tregomain, o să facem o călătorie faină.

O călătorie într-adevăr faină, fiindcă vântul sufla din vest şi insuliţa căutată de jupân Antifer era la est.

Capitolul XV. În care Juhel calculează înălţimea aşteptată de unchiul său, pe cel mai frumos timp din lume

A doua zi, înainte ca soarele să fi poleit cu primele lui raze apele golfului, Selik bătea la uşile odăilor din caravanserai. Jupân Antifer, care nu închisese ochii nici măcar un ceas, fu imediat în picioare. Juhel veni şi el aproape tot atât de repede.

— Corabia este gata, anunţă Selik.

— Te urmăm, răspunse Juhel.

— Şi luntraşul? strigă jupân Antifer. O să vezi că doarme ca un marsuin aproape de suprafaţa mării. Lasă că-l scutur eu zdravăn!

Şi se duse la chiţimia numitului marsuin, care sforăia cu pumnii strânşi. Dar, zgâlţâit de un braţ voinic, acesta nu întârzie să-şi deschidă atât pumnii cât şi ochii.

Între timp, Juhel, aşa cum se înţeleseseră, se duse să-i vestească pe notar şi Nazim. Dealtfel, şi ei erau gata de plecare: Nazim de abia stăpânindu-şi nerăbdarea, Ben-Omar de pe acum palid, cu mersul cam împleticit.

Când îi văzu pe cei doi egipteni, Selik nu-şi putu stăpâni un gest de mirare, care nu scăpă neobservat tânărului căpitan. Nu era justificată această mirare? Cum se făcea că aceste personaje de naţionalitate diferită se cunoşteau, urmau să se îmbarce împreună şi toi împreună să cerceteze apele golfului? Era aici ceva ce într-adevăr putea stârni bănuielile poliţistului.

— Aceşti doi străini au de gând să vină cu dumneavoastră? îl întrebă el pe Juhel.

— Da, răspunse acesta, nu fără oarecare stânjeneală... Sunt tovarăşi de călătorie... Am venit pe acelaşi pachebot de la Suez la Mascat...

— Şi îi cunoaşteţi?

— Fără îndoială... Dacă au stat deoparte... a fost fiindcă unchiul meu este atât de prost dispus...

Era evident că Juhel se împotmolea în explicaţiile sale. În definitiv, nimic nu-l obliga să-i spună toate acestea lui Selik. Egiptenii veniseră fiindcă el fusese de acord să vină...

În plus, Selik nu mai stărui, cu toate că lucrurile nu-i păreau prea curate, şi îşi promise să-i supravegheze pe cei doi egipteni cu aceeaşi atenţie ca şi pe cei trei francezi.

Tocmai atunci apăru şi jupân Antifer, remorcându-l pe luntraş — un remorcher trăgând după el un mare vas de comerţ. S-ar putea adăuga, pentru a continua metafora, că vasul despre care am pomenit abia îşi începuse pregătirile pentru a ieşi în larg. Mai era încă pe jumătate adormit, cu ochii umflaţi de somn.

Inutil să mai spunem că Pierre-Servan-Malo nici nu voi să ia în seamă prezenţa lui Ben-Omar şi a lui Nazim. Porni singur înainte, cu Selik alături, şi toţi ceilalţi îl urmară în direcţia portului.

La capătul unui mic stăvilar se legăna un fel de corabie cu două catarge, priponită şi la pupa şi la prova. Vela mare fiind înfăşurată, nu mai rămânea decât să i se dea drumul, să se ridice focul şi randele pentru a ieşi în larg.

Această ambarcaţie, numită *Berbera,* avea la bord un echipaj de aproximativ douăzeci de oameni, echipaj mult mai numeros decât ar fi necesitat manevrarea unui vas de cincizeci de tone. Lui Juhel

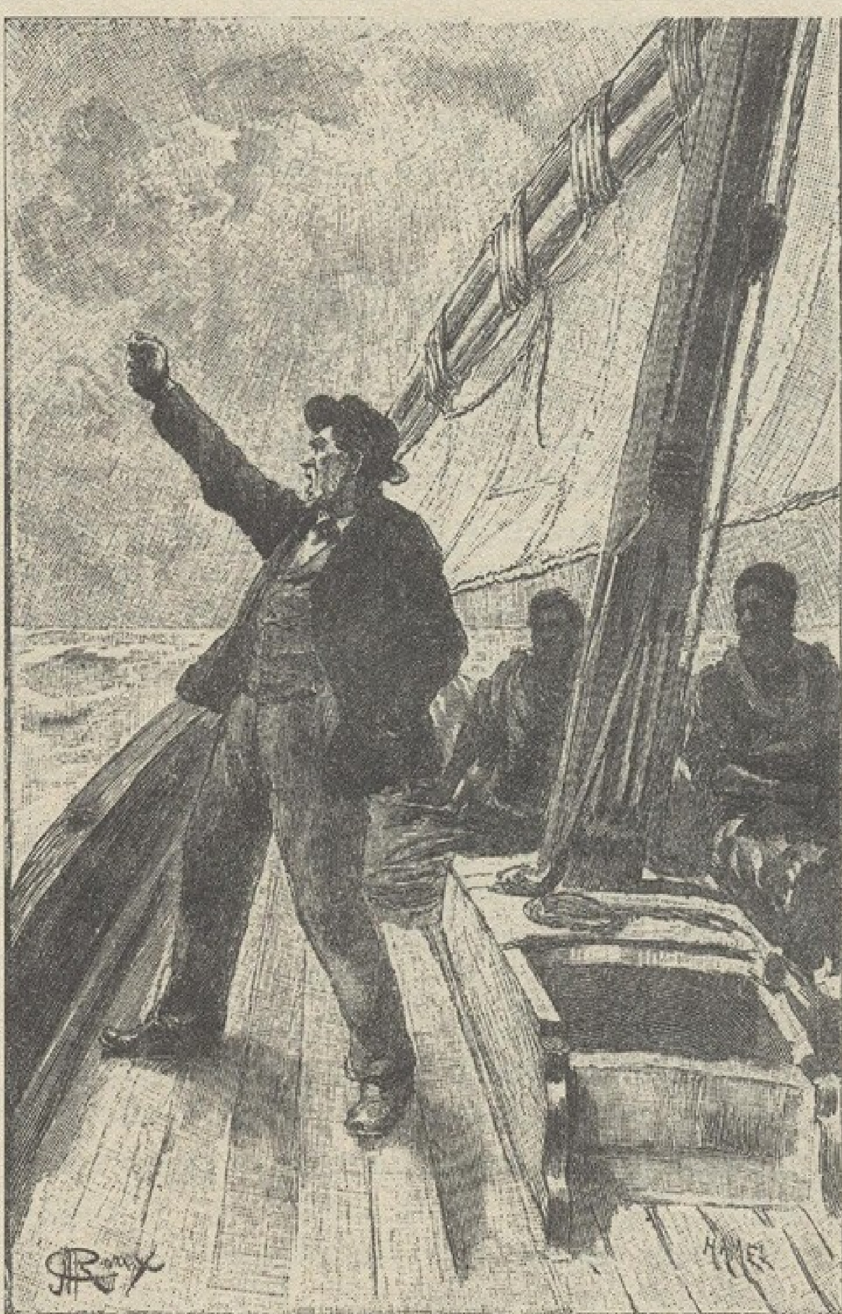
nu-i scăpă acest lucru, dar nu spuse nimănui nimic. Dealtfel, el mai băgă de seamă şi altceva: jumătate din cei douăzeci de oameni nu păreau a fi marinari. Şi într-adevăr, erau agenţii poliţiei din Sohar îmbarcaţi din ordinul lui Selik. Aşa stând lucrurile, nici un om cu scaun la cap, ştiind toate acestea, nu ar fi dat nici măcar zece pistoli în schimbul celor o sută de milioane ale moştenitorului lui Kamylk-Paşa... dacă acestea s-ar fi aflat pe insuliţă.

Călătorii săriră pe bordul *Berberei,* cu agilitatea unor marinari obişnuiţi cu asemenea exerciţii. Cu toate acestea, adevărul ne obligă să spunem că, sub greutatea lui Gildas Tregomain, micuţa ambarcaţie se înclinase binişor la babord. Îmbarcarea notarului s-ar fi făcut cu şi mai multe dificultăţi, ameţit cum era, dacă Nazim, înşfăcându-l zdravăn, nu l-ar fi aruncat peste parapet. Cum ruliul îl şi luase în primire desfiinţându-l, Ben-Omar se prăbuşi prin capot în cabina din spate care, în curând, răsună de lungi şi dureroase gemete. Cât despre instrumente, asupra lor vegheau cu grijă deosebită, mai ales asupra cronometrului pe care Gildas Tregomain îl ducea într-o batistă ce o ţinea de cele patru colţuri.

Patronul ambarcaţiei, un bătrân arab cu chip aspru, porunci slăbirea şi desfăşurarea velelor, apoi, potrivit indicaţiilor lui Juhel, prin intermediul lui Selik, luă direcţia către nord-est.

Erau deci în drum spre insuliţă. Dacă vântul ar fi bătut din vest, ar fi fost de ajuns douăzeci şi patru de ore pentru a ajunge acolo. Dar, potrivnică, natura nu ştie ce să mai născocească pentru a-i necăji pe oameni. Dacă vântul bătea într-o direcţie prielnică, în schimb norii goneau prin înaltul cerului. Nu era de ajuns să se meargă către răsărit, ci trebuia să se ajungă la un anume loc şi pentru aceasta să se facă o dublă observare a longitudinii şi latitudinii, prima înainte de prânz, a doua în momentul când soarele trecea la meridian. Or, ca să ia înălţimea, trebuia ca discul solar să binevoiască să se arate, şi, în această zi, capriciosul astru părea că se încăpăţânează să nu apară. Aşa că jupân Antifer, plimbându-se pe puntea ambarcaţiei *Berbera,* pradă unei agitaţii febrile, era mai mult cu ochii pe cer decât la mare. Nu o insuliţă căuta el în zare, ci soarele printre ceţurile de la răsărit. Aşezat la prova, luntraşul clătina din cap în semn de dezamăgire. La dreapta lui, Juhel, rezemat în coate, îşi arăta nemulţumirea printr-o mutră destul de acră. Întârzieri... mereu alte întârzieri... Călătoria asta nu o să se mai sfârşească niciodată?... Şi la sute şi sute de leghe depărtare, în căsuţa din Saint-Malo, i

Era jupîn Antifer, care amenința soarele cu pumnul

se părea că o vede pe scumpa lui Enogate aşteptând o scrisoare care nu avusese cum să ajungă încă la ea.

— Dar... dacă soarele ăsta nu se arată?... întrebă luntraşul.

— Nu o să pot face nimic, răspunse Juhel.

— Şi, în lipsă de soare, nu s-ar putea calcula după lună sau stele?...

— Sigur că da, domnule Tregomain, dar acum este lună nouă; cât despre stele, mi-e teamă că noaptea va fi tot atât de înnourată ca şi ziua! Dealtfel, sunt observaţii complicate şi foarte greu de făcut la bordul unei ambarcaţii atât de uşoare cum e asta.

Într-adevăr, vântul începuse să se înăsprească. Vălătuci mari de nori se adunau către apus, ca şi când s-ar fi revărsat dintr-un crater fără fund.

Luntraşul era destul de necăjit. Ţinea pe genunchi cutia cu cronometru ce-i fusese încredinţată, în timp ce Juhel, cu sextantul în mână, pândea zadarnic prilejul de a-l folosi.

Şi în vremea asta se auzeau, venind dinspre prova, strigăte nearticulate, mustrări violente. Era jupân Antifer care ameninţa soarele cu pumnul. Cu toate acestea se ivea din când în când. Uneori, printr-o spărtură a norilor, se strecura o rază. Dar spărtura se închidea repede ca şi când, acolo sus, un spiriduş ar fi cârpit-o la iuţeală, dintr-o împunsătură de ac. Nu era chip să prindă astrul la timpul potrivit pentru a-i afla înălţimea. Juhel încercă de mai multe ori, dar sextantul cobora fără a fi fost folosit.

Arabii nu prea cunosc folosirea acestor instrumente nautice. Oamenii de pe corabie nu ştiau ce urmărea tânărul căpitan. Chiar Selik, poate ceva mai instruit, nu pricepea stăruinţa lui Juhel de a pândi soarele. În acelaşi timp, înţelegeau cu toţii că pasagerii erau grozav de necăjiţi. Cât despre maluin, mergând încolo şi încoace, înjurând şi blestemând, agitându-se ca un apucat, se întrebau cu toţii dacă nu cumva aveau de a face cu un nebun. Nu! Nu era, dar nu mai avea mult până să înnebunească, şi de acest lucru se temeau şi nepotul, şi prietenul său.

Când Gildas Tregomain şi Juhel îl chemară să-şi ia partea lui de cină, jupân Antifer îi trimise la plimbare. Se mulţumi să roadă o bucată de pâine, apoi se duse să se întindă la picioarele catargului mare, neîngăduind nimănui să-i vorbească.

După-amiază nu se produse nici o schimbare în starea atmosferei. Orizontul era mereu încărcat cu nori groşi. Marea, destul de agitată, "adulmeca" ceva, cum spun marinarii. Ceea ce adulmeca era o vijelie, acesta era adevărul, una din acele furtuni din sud-est care pustiiau destul de des împrejurimile golfului Oman. Câteodată aceste cumplite "kamşinuri", pe care deşertul le aruncă asupra Egiptului, deviază dintr-o dată şi ultimele lor rafale, după ce au măturat litoralul arabic, vin să se izbească de talazurile Oceanului Indian.

Berbera fu înspăimântător. de zgâlţâită. Cu pânzele ei pe jumătate înfăşurate, nu ar fi putut rezista uriaşelor viitori marine, care ar fi zdrobit-o, fiind prea la nivelul apei. Nu exista decât o posibilitate, să o ia la fugă îndreptându-se către nord-est. Ceea ce observă Juhel, ceea ce ar fi putut băga de seamă şi jupân Antifer dacă ar fi fost atent, era faptul că priceputul căpitan manevra cu prudenţă şi dibăcie. Echipajul lui dovedi un sânge rece şi un curaj de adevăraţi marinari. Se vedea bine că aceşti îndrăzneţi nu erau începători în lupta lor cu furtunile din golf. Numai că, dacă o parte din echipaj părea obişnuit cu aceste vijelii năprasnice, cealaltă, culcată pe punte, părea cam stânjenită de zgâlţâielile ambarcaţiei. Era evident, oamenii aceia nu navigaseră niciodată. Şi atunci lui Juhel îi dădu în gând că pe urmele lor trebuie că erau agenţi... că poate Selik... Hotărât lucru, lucrurile nu stăteau prea bine pentru moştenitorul lui Kamylk-Paşa!

Sauk nu putea fi decât furios împotriva acestui timp rău. Dacă furtuna s-ar fi mai prelungit câteva zile, nici o cercetare nu ar fi fost cu putinţă şi atunci cum să determini poziţia insuliţei?... Găsind de prisos să mai rămână pe punte, se duse să se adăpostească în cabina în care, aruncat de la tribord la babord, Ben-Omar se rostogolea ca un butoi scăpat din opritori.

După ce fuseseră refuzaţi de jupân Antifer pe care îl îndemnaseră să coboare, Juhel şi luntraşul se văzură nevoiţi să-l părăsească la piciorul catargului, adăpostit sub o prelată gudronată, şi se duseră să se culce pe banchetele din cabina echipajului.

— Se pare că expediţia noastră nu prea merge, murmură Gildas Tregomain.

— Aşa mi se pare şi mie, răspunse Juhel.

— Să sperăm că mâine o să se îndrepte vremea şi o să poţi face calculul...

— Să sperăm, domnule Tregomain!

Şi nu mai adăugă că, de fapt, nu starea timpului îl îngrijora cel mai mult. Soarele sfârşeşte totdeauna prin a se arăta, ce dracu! Chiar deasupra golfului Oman... O să găsească ei şi insuliţa, dacă într-adevăr ea există... Dar amestecul acestor oameni suspecţi îmbarcaţi pe *Berbera*...

Noaptea, foarte întunecoasă, înceţoşată de vapori, puse mica ambarcaţie la grele încercări. Încercări nu fiindcă era prea uşoară, căci acest lucru îi îngăduia să se ridice pe creste şi să ocolească talazurile ce se spărgeau cu vuiet. Dar rafalele de vânt erau atât de violente încât, fără dibăcia marinărească a bătrânului căpitan, ar fi naufragiat de zeci de ori.

După miezul nopţii, vântul, datorită unei ploi grele, păru să slăbească. Poate că se pregătea o schimbare a vremii pentru a doua zi?... Nu, nici gând, şi când se lumină de ziuă, chiar dacă

norii nu mai prevesteau furtună, ca în ajun, dacă cerul răscolit nu-şi mai repezea vârtejurile cumplite, rămânea totuşi acoperit de o pâclă groasă. Potopului din timpul nopţii îi urmă o burniţă subţire din norii joşi, care, neavând timp să se adune în picături mari, se împrăştia ca o pulbere de apă.

Când urcă pe punte, Juhel nu-şi putu stăpâni un gest de ciudă. Aşa cum arăta cerul, i-ar fi fost imposibil să calculeze poziţia. După schimbările de drum şi bâjbâielile în toate direcţiile din timpul nopţii, unde se afla oare, acum, corabia? Deşi cunoştea bine golful Oman, nici căpitanul nu ar fi putut-o spune. Nu se vedea nici urmă de uscat. Trecuseră oare mai departe de insuliţă? Tot ce se putea şi era firesc să te gândeşti că, împinsă de vântul din vest, *Berbera* mersese către est mult mai mult decât ar fi trebuit. Dealtfel cum puteai să verifici, deoarece orice calcul era imposibil?

Pierre-Servan-Malo ieşi de sub prelată şi se duse de strajă la prova. Şi iarăşi dădu drumul unor noi strigăte, unor noi gesturi de furie, când îşi plimbă privirile pe orizont! Dar nu veni să-i vorbească lui Juhel şi rămase nemişcat lângă grinda ancorei de la tribord.

Dar dacă nepotul său se feri să rupă această tăcere în care unchiul său se încăpăţâna din ajun, trebui în schimb să îndure întrebările lui Selik, cărora însă nu le putea răspunde decât la întâmplare.

Apropiindu-se, tâlmaciul îi spuse:

— Iată, domnule, o zi care se vesteşte prost.

— Foarte prost.

— Încă nu vă puteţi folosi instrumentele dumneavoastră pentru a privi soarele?

— Mă tem că nu.

— Şi atunci, ce o să faceţi?...

— O să aştept.

— Ştiţi că vasul nu are la bord provizii decât pentru trei zile, aşa că, dacă timpul rău se prelungeşte, va trebui să se întoarcă la Sohar.

— Va trebui, fireşte.

— În acest caz o să renunţaţi la proiectul dumneavoastră de a explora golful Oman?...

— S-ar putea... sau cel puţin o să amânăm cercetarea noastră pentru un timp mai favorabil.

— O să aşteptaţi la Sohar?

— La Sohar sau la Mascat, nu are importanţă... Tânărul căpitan păstra o atitudine rezervată, justificată de bănuielile pe care i le inspira Selik, iar acesta nu putu obţine informaţiile dorite.

Luntraşul apăru şi el pe punte, aproape în acelaşi timp cu Sauk.

Primul făcu o mutră dezamăgită, celălalt un gest de furie văzând negura ce închidea orizontul la patru sau şase sute de metri de *Berbera.*

— Nu merge? întrebă Gildas Tregomain care veni să strângă mâna tânărului căpitan.

— Deloc! răspunse Juhel.

— Şi prietenul nostru?

— Este acolo... în faţă.

— Numai de nu s-ar arunca peste bord! murmură luntraşul. Aceasta era teama lui de totdeauna, ca maluinul să nu sfârşească printr-un gest desperat.

Dimineaţa se scurse în aceleaşi condiţii. Sextantul rămase în fundul cutiei sale ca un colier de femeie pe fundul casetei lui. Nici o rază de soare nu străpunse perdeaua groasă de pâclă. La prânz, cronometrul, pe care Gildas Tregomain îl adusese mai mult ca să-şi facă datoria, nu putu fi folosit pentru a stabili longitudinea prin diferenţa orelor între Paris şi punctul în care se afla corabia. După-amiaza nu se arătă mai prielnică şi deşi, după cât îşi puteau da seama, respectaseră traseul, nu ştiau decât cu aproximaţie unde se afla *Berbera.*

Aşa fiind, căpitanul corăbiei îi atrase atenţia lui Selik, prevenindu-l că, dacă în ziua următoare nu se va schimba vremea, el va îndrepta corabia spre vest, ca să poată ajunge la ţărm. Dar unde avea să dea de acest ţărm?... În dreptul oraşelor Sohar sau Mascat, sau mai la nord, către intrarea Ormuz, sau mai la sud, înspre coasta Oceanului Indian, în dreptul capului Raz-El-Had?...

Selik crezu de datoria lui să-l înştiinţeze pe Juhel de intenţiile căpitanului *Berberei.*

— Bine! răspunse tânărul căpitan.

Atâta tot.

Până la căderea nopţii, nimic nou. În clipa când apunea în spatele norilor, soarele nu izbutise nici măcar să-i străpungă. Totuşi, ploaia nu mai era decât un fel de pulbere diafană, ca un nimb apos peste talazuri. Să fi fost oare semnul unei schimbări a vremii? Vântul se potolise şi el în asemenea măsură încât, numai din când în când, se mai simţeau unele adieri. Şi tot din când în când, luntraşul îşi muia mâna în apă şi, ridicând-o în aer, credea că simte o briză uşoară dinspre răsărit.

"Ah, de-aş fi pe *Fermecătoarea Amelie,* îşi spunea el, acolo... Între minunatele maluri ale Rancei, aş şti eu la ce să mă aştept!"

Dar *Fermecătoarea Amelie* fusese de mult vândută ca lemn de foc şi corabia pe care erau acum nu plutea între minunatele maluri ale Rancei. La fel ca Gildas Tregomain, lui Juhel i se păru că simte şi el o adiere. În afară de asta i se mai păru că, în clipa când dispărea sub orizont, soarele privise printr-o îngustă spărtură a norilor, aşa cum un curios ar privi prin crăpătura unei

uşi. Şi fără îndoială că Pierre-Servan-Malo văzuse şi el raza aceea, fiindcă îi scânteiară ochii şi razei de lumină îi răspunse printr-o străfulgerare de furie.

La căderea nopţii, toată lumea îşi luă cina făcând însă economie la proviziile de pe bord. Le mai rămânea hrană doar pentru douăzeci şi patru de ore. Se impunea deci să se întoarcă pe uscat chiar de a doua zi, afară doar dacă nu s-ar fi dovedit că *Berbera* se îndepărtase prea mult.

Noaptea fu calmă. Hula se potoli destul de repede, aşa cum se întâmplă, dealtfel, în aceste golfuri strâmte. Puţin câte puţin, vântul, care pornise din est, îi obligă să îndrepte velele la tribord. Nefiind sigur pe poziţie şi în urma sfatului pe care i-l dădu Juhel prin Selik, căpitanul opri corabia în aşteptarea zorilor.

Către ceasurile trei dimineaţa, cerul complet măturat de norii înalţi făcu să strălucească ultimele constelaţii. Începu să-şi facă loc nădejdea într-o bună vizibilitate.

În adevăr, la ivirea zorilor, discul soarelui depăşea linia orizontului în toată splendoarea sa. Crescută de refracţie, împurpurată de păturile joase ale aerului, lumina sa strălucitoare se răspândi pe întreaga suprafaţă a golfului.

Gildas Tregomain crezu de datoria lui să-l salute ridicându-şi, politicos pălăria de muşama. Un guebre sau un parsi[1] nu ar fi salutat cu mai multă cucernicie ivirea astrului zilei.

Uşor de închipuit ce schimbare se făcu în starea sufletească a călătorilor noştri. Cu ce nerăbdare, toţi, marinari şi pasageri, aşteptară ora când avea să se facă observaţia! Arabii ştiau că europenii au metode precise pentru a calcula poziţia unei corăbii, chiar atunci când nu se zăreşte nici urmă de uscat. Şi-i interesa să ştie dacă *Berbera* se mai găsea încă în golf sau dacă fusese aruncată spre capul Raz-el-Had.

În acest timp, soarele se înălţase pe un cer de o minunată seninătate. Nu mai aveau de ce să se teamă, nici un nor nu avea să vină să-l întunece atunci când tânărul căpitan avea să socotească potrivit momentul de a calcula înălţimea meridiană.

Puţin înainte de amiază Juhel îşi făcu pregătirile.

Jupân Antifer veni şi se postă lângă el, cu buzele strânse, cu ochii scăpărând, fără să spună un cuvânt. Luntraşul se ţinea drept, clătinând blajinul şi uriaşul său cap roşcovan. Sauk, în spate, Selik la babord, se pregăteau şi ei să urmărească amănuntele operaţiei. Sigur de el, cu picioarele depărtate, Juhel îşi luă sextantul cu mâna stingă şi îndreptă luneta spre orizont.

Ambarcaţia se balansa uşor la legănarea unei hule abia simţite. Şi îndată ce înălţimea fu luată, Juhel spuse:

— S-a făcut!

Apoi, după ce citi cifrele înscrise pe rigla gradată, coborî în

---

[1] Membri ai unei secte religioase din India şi Persia.

cabină pentru a-şi face socotelile.

Douăzeci de minute mai târziu urca iarăşi pe punte şi dădea rezultatul observaţiei.

Poziţia corăbiei era 25°2' latitudine nordică.

Se afla deci cu trei minute mai la sud decât latitudinea insuliţei. Pentru completarea operaţiei trebuia să se măsoare şi unghiul orar.

Nu! Niciodată nu le-au părut mai lungi ceasurile lui Pierre Antifer, Juhel, luntraşului şi lui Sauk! Se părea că mult-dorita clipă nu avea să mai vină!

Veni totuşi pe când *Berbera,* bine condusă, după indicaţia lui Juhel, o luase puţin mai la sud.

La orele două şi jumătate, tânărul marinar făcu o serie de calcule, în timp ce luntraşul înregistra ora cronometrului. Odată făcute calculele, se află longitudinea: 54°58'.

Ambarcaţia se găsea deci cu un minut mai la est faţă de insuliţa căutată. Aproape imediat se auzi un strigăt. Unul din arabi arăta o umflătură negricioasă la două mile către vest.

— Insuliţa mea! strigă jupân Antifer.

Nu putea, într-adevăr, să fie decât insuliţa cu pricina, fiindcă în jur nu se mai vedea alt uscat.

Şi iată-l pe maluin alergând de colo-colo, gesticulând, agitându-se ca şi când ar fi dat strechea în el. Gildas Tregomain fu nevoit să intervină cu braţele lui puternice pentru a-l potoli.

De îndată, vasul se îndreptă către punctul semnalat. Datorită uşoarei brize care bătea dinspre răsărit, îi fu de ajuns o jumătate de oră ca să ajungă acolo. Şi într-adevăr, ajunse; ţinând seama de drumul calculat din clipa în care se făcuse observaţia, Juhel se asigură încă o dată că poziţia acestei insuliţe era într-adevăr conformă coordonatelor indicate de Kamylk-Paşa, adică: latitudinea, lăsată moştenire de către Thomas Antifer fiului său, 24°59' nord, şi longitudinea, adusă la Saint-Malo de către Ben-Omar, 54°57' la est de meridianul Parisului.

Şi cât puteai cuprinde cu ochii, nu se vedea decât imensitatea pustie a golfului Oman.

Capitolul XVI. Care dovedeşte că bogatul Kamylk-Paşa a ajuns într-adevăr, în călătoriile sale maritime, până în apele golfului Oman

Era deci acolo, această insuliţă pe care, în gândul lui, jupân Antifer o preţuia ca valorând cel puţin o sută de milioane! Nu, el nu ar fi lăsat-o mai ieftin nici cu şaptezeci şi cinci de centime, chiar dacă fraţii Rothschild i-ar fi propus să i-o cumpere aşa cum se afla.

Dacă te luai după cum arăta, nu era decât un masiv golaş, sterp,

fără vegetaţie, nelucrat, o îngrămădire de roci lunguiaţă, cu o circumferinţă de două mii cinci sute metri.

Marginile se profilau în crestături neregulate. Ici vârfuri ascuţite, colo golfuleţe prea puţin adânci. Totuşi, corabia îşi putu găsi adăpost într-unui din cele care se deschideau către apus, la adăpost de vânt. Aici apa era foarte limpede. Fundul lăsa să se vadă, la o adâncime de douăzeci de picioare, covorul lui presărat cu plante submarine. Când *Berbera* fu ancorată, unduirile valurilor ce se retrăgeau, după ce se izbiseră de ţărm, o legănau uşor.

Pentru notar era şi asta destul, era chiar prea mult pentru ca să mai vrea să rămână o clipă în plus la bord. După ce se târâse până la scară, se căţără pe punte, dar, ajuns la prova, tocmai când să sară pe mal, jupân Antifer îl apucă de umăr şi-l opri strigându-i:

— Stai, domnule Ben-Omar!... Eu mai întâi, dacă nu-ţi este cu supărare!

Şi fie că îi plăcea sau nu, notarul fu nevoit să aştepte ca neînduplecatul maluin să-şi ia în primire insuliţa — ceea ce şi făcu, înfigându-şi cu putere în nisip tocurile cizmelor lui marinăreşti.

Abia atunci Ben-Omar se putu apropia — şi ce oftat de uşurare slobozi când simţi sub picior pământul solid! În curând li se alăturară şi Gildas Tregomain, Juhel şi Sauk.

În acest timp Selik şi cercetase dintr-o privire insuliţa. Se întreba ce puteau face acolo străinii aceia... Pentru ce o atât de lungă călătorie, pentru ce atâta cheltuială şi osteneală?... Doar ca să afle poziţia geografică a unor stânci? Asta nu se putea justifica prin nici un motiv plauzibil!...

Era de necrezut; doar, dacă nu cumva oamenii aceştia erau bolnavi la cap! Dar, dacă jupân Antifer da unele semne de nebunie, cu greu se putea crede că Juhel şi luntraşul nu erau în toate minţile!... Şi totuşi luau parte la această explorare!... Apoi cei doi egipteni amestecaţi şi ei într-o asemenea poveste...

Mai mult ca oricând Selik era îndreptăţit să suspecteze demersurile acestor străini şi se pregătea tocmai să-i urmeze pe insuliţă... Pierre-Servan-Malo îi făcu lui Juhel un semn şi acesta i se adresă lui Selik.

— Nu-i nevoie să ne întovărăşeşti, îi spuse el. N-avem nevoie de interpret aici... Dealtfel, Ben-Omar vorbeşte franceza ca un francez...

— Bine! se mulţumi să răspundă Selik.

Destul de dezamăgit, agentul nu voi totuşi să înceapă o discuţie. Era în slujba jupânului Antifer şi de vreme ce acesta îi dădea un ordin, nu-i rămânea decât să se supună. Aşa că se resemnă, gândindu-se că dacă la întoarcerea din explorare străinii ar fi adus vreun obiect la bordul vasului, putea să intervină cu oamenii lui.

Erau aproape orele trei şi jumătate după-amiază. Aveau tot

timpul să ia în stăpânire cele trei butoiaşe, dacă le-ar fi găsit la locul indicat lucru de care maluinul jupân Antifer nu se îndoia.

S-au înţeles deci ca *Berbera* să rămână în golfuleţ. Totuşi, prin mijlocirea lui Selik, căpitanul îl informă pe Juhel că nu-şi va prelungi staţionarea mai mult de şase ore. Proviziile erau pe sfârşite. Trebuia neapărat să se folosească de acest vânt prielnic din răsărit pentru a ajunge la Sohar unde urmau să fie în zorii zilei. Jupân Antifer nu protestă. Câteva ore era un răstimp mai mult decât suficient pentru a-şi duce operaţia la bun sfârşit.

În fond, despre ce era vorba? Nici măcar să parcurgă întreaga insuliţă, dealtfel destul de mică, nici măcar de a o răscoli metru cu metru. Din scrisoare reieşea clar că locul în care fusese îngropată comoara se afla pe unul din punctele meridionale, la baza unei stânci care se putea recunoaşte după monograma cu dublul K. Târnăcopul ar fi scos repede la iveală cele trei butoiaşe pe care jupânului Antifer nu i-ar fi fost greu să le rostogolească până la corabie. Se înţelege că i-ar fi plăcut să facă totul fără martori, în afară de nelipsitul Ben-Omar a cărui prezenţă îi era impusă şi a secretarului acestuia, Nazim. Cum însă echipajul de pe *Berbera* nu avea nici un motiv să se intereseze de conţinutul acestor butoiaşe, numai întoarcerea la Mascat, în caravană, numai ea singură ar fi putut să işte unele greutăţi. Dar asta se va vedea mai târziu.

Jupân Antifer, Gildas Tregomain şi Juhel de o parte, Ben-Omar şi Nazim pe de alta începură să urce pantele insuliţei a căror înălţime mijlocie măsura o sută cincizeci de picioare deasupra nivelului mării. La apropierea lor câteva cârduri de raţe negre îşi luară zborul, scoţând ţipete de protest împotriva nepoftiţilor care le violau culcuşul. Şi, de fapt, se prea poate ca de la vizita lui Kamylk-Paşa nici un picior de fiinţă omenească să nu fi călcat pe insuliţă. Maluinul îşi ducea târnăcopul pe umăr, nu l-ar fi lăsat pentru nimic în lume altcuiva. Luntraşul luase hârleţul. Juhel se orienta cu o busolă în mână.

Notarului îi era greu să ţină pasul cu Sauk. Îi tremurau încă picioarele, deşi nu mai avea sub tălpi puntea vasului. Nu era de mirare însă că îşi regăsise mintea limpede şi uitase încercările prin care trecuse în timpul călătoriei, negândindu-se încă la cele ale reîntoarcerii. Se afla pe această insuliţă un loc ce întruchipa pentru el o sumă uriaşă, şi de nu ar fi fost decât pentru a-i câştiga tăcerea, Sauk nu va refuza să i-o plătească, dacă izbutea să pună mâna pe comoară.

Pământul era stâncos. Nu se mergea uşor pe el. Ca să ajungă în centru, trebuiră chiar să şi ocolească unele înălţimi greu de trecut. Când ajunse la punctul cel mai înalt, grupul zări corabia al cărei pavilion fâlfâia în bătaia vântului.

De acolo se vedea destul de clar întreg cuprinsul insuliţei. Ici şi

colo apăreau vârfuri ascuţite, iar unul din acestea era cel cu milioanele. Nu încăpea nici o îndoială asupra acestui lucru fiindcă, potrivit testamentului, vârful cu pricina se profila către miazăzi.

Cu ajutorul busolei, Juhel îl recunoscu numaidecât. Era o limbă de pământ stearpă, uşor de observat, tivită de spuma albă lăsată de talazuri.

Şi, încă o dată, căpitanul se gândi cu amărăciune că bogăţiile îngropate sub aceste stânci aveau să ridice o stavilă de neînvins între logodnica lui şi el! Niciodată nu vor putea înfrânge încăpăţânarea unchiului său! Şi îl cuprinse o poftă — o poftă sălbatică, pe care şi-o stăpâni totuşi — de a-l duce pe un drum greşit...

Cât despre luntraş, el se simţea hărţuit de două simţăminte contrarii: teama că Juhel şi Enogate nu vor fi niciodată împreună şi teama ca prietenul său Antifer să nu-şi piardă minţile, dacă nu ar intra în stăpânirea moştenirii lui Kamylk-Paşa. Aşa că, cuprins de un fel de furie, izbi atât de puternic pământul cu hârleţul, încât în jurul lui zburară aşchii de piatră.

— Ei... ei... tu de colo... luntraşule, ce te-a apucat? strigă jupân Antifer.

— Nimic... nimic! răspunse Gildas Tregomain.

— Caută, rogu-te, şi-ţi păstrează loviturile pentru unde trebuie!

— O să am grijă, prietene!

Apoi, urmând direcţia către sud, coborâră cu toţii către creasta meridională de care îi mai despărţeau doar şase sute de paşi.

Jupân Antifer, Ben-Omar şi Sauk — acum în frunte — grăbeau pasul atraşi parcă de un magnet, acest magnet care este aurul şi care are o atât de mare putere asupra oamenilor. Gâfâiau. S-ar fi spus că adulmecau această comoară, că o aspirau, că o respirau, că un suflu de milioane le străbătea fiinţa, că ar fi căzut sufocaţi dacă acest suflu s-ar fi risipit!

În zece minute aveau să ajungă la limba de pământ a cărei extremitate foarte ascuţită se pierdea în mare. Sigur că, la bază, Kamylk-Paşa însemnase stânca cu un dublu K.

Ajuns acolo, jupân Antifer deveni atât de agitat încât simţi că leşină. Dacă Gildas Tregomain nu l-ar fi prins în braţe, s-ar fi prăbuşit grămadă, el nemaidând semne de viaţă decât prin tresăriri spasmodice.

— Unchiule... unchiule!... strigă Juhel.

— Prietene! strigă luntraşul.

Pe chipul lui Sauk apăru atunci o expresie asupra căreia nimeni nu se putea înşela. Părea să spună:

"Să crape câinele ăsta de ghiaur şi eu voi fi din nou singurul moştenitor al lui Kamylk-Paşa!"

Trebuie să recunoaştem că privirea lui Ben-Omar părea să spună ceva cu totul contrariu:

— Dacă acest om moare şi dacă numai el este cel care ştie locul precis unde se află comoara, comisionul meu s-a dus!

Accidentul nu a avut însă urmări supărătoare. Datorită energicelor frecţii administrate de luntraş, jupân Antifer îşi reveni. Şi-şi luă de jos târnăcopul care-i scăpase din mână. Apoi începu explorarea din vârful limbii de pământ. Acolo, abia schiţat, era un drum îngust, destul de înalt pentru ca marea agitată, chiar când băteau vânturile din sud-vest, să nu-l poată acoperi. Zadarnic ai fi căutat loc mai bun pentru a îngropa milioanele. De recunoscut locul nu era prea greu, doar dacă furtunile din golful Oman ar fi şters de mai bine de un sfert de veac, puţin câte puţin, monograma.

Ei bine, Pierre-Servan-Malo o să răscolească toată această creastă dacă o să fie nevoie. O să arunce în aer, una după alta, toate stâncile, chiar de ar trebui să-şi piardă săptămâni şi luni cu această treabă. O să trimită corabia la Sohar să se aprovizioneze. Nu, nu o să părăsească insuliţa atât timp cât nu o să-i smulgă bogăţiile al căror proprietar legitim era!

Cât despre Sauk, gândea şi el la fel şi "starea lor sufletească" se potrivea de minune, nu însă spre cea mai mare cinste a firii omeneşti!

Acum toţi lucrau, căutând, scormonind sub grămezile de alge, prin crăpăturile stâncilor pline de iarbă de mare. Jupân Antifer pipăia cu vârful târnăcopului său pietrele desprinse. Luntraşul le sfărâma cu lovituri de hârleţ. Ben-Omar se târa în patru labe, ca un crab în mijlocul pietrelor. Ceilalţi, Juhel şi Sauk, nu erau mai puţin ocupaţi. Nu se auzea nici un cuvânt. Lucrul se desfăşura în tăcere. Nici la o ceremonie funerară gurile nu ar fi fost mai pecetluite.

Dealtfel, nu era această insuliţă, pierdută pe întinsul golfului, un cimitir şi nu căutau cei ce lucrau un mormânt — un mormânt din care voiau să scoată milioanele egipteanului?...

După jumătate de oră nu găsiseră nimic. Cu toate acestea nu se descurajară. Că se aflau pe insuliţa lui Kamylk-Paşa, că butoiaşele erau îngropate pe partea ei meridională. În această privinţă nu era nici o îndoială.

Un soare arzător îşi revărsa razele de foc. Sudoarea le şiroia pe faţă. Nici unul însă nu voia să ştie de oboseală. Munceau toţi, cu acea înverşunare cu care furnicile îşi sapă furnicarul — toţi, chiar şi luntraşul, cuprinşi de demonul lăcomiei.

Lui Juhel dispreţul îi aducea uneori în gât un nod de greaţă.

În sfârşit un strigăt de bucurie — nu era oare mai mult un răcnet de fiară sălbatică? — izbucni deodată.

Jupân Antifer fusese cel care îl scosese. În picioare, cu capul descoperit, arătă o stâncă ce se înălţa ca un monument funerar.

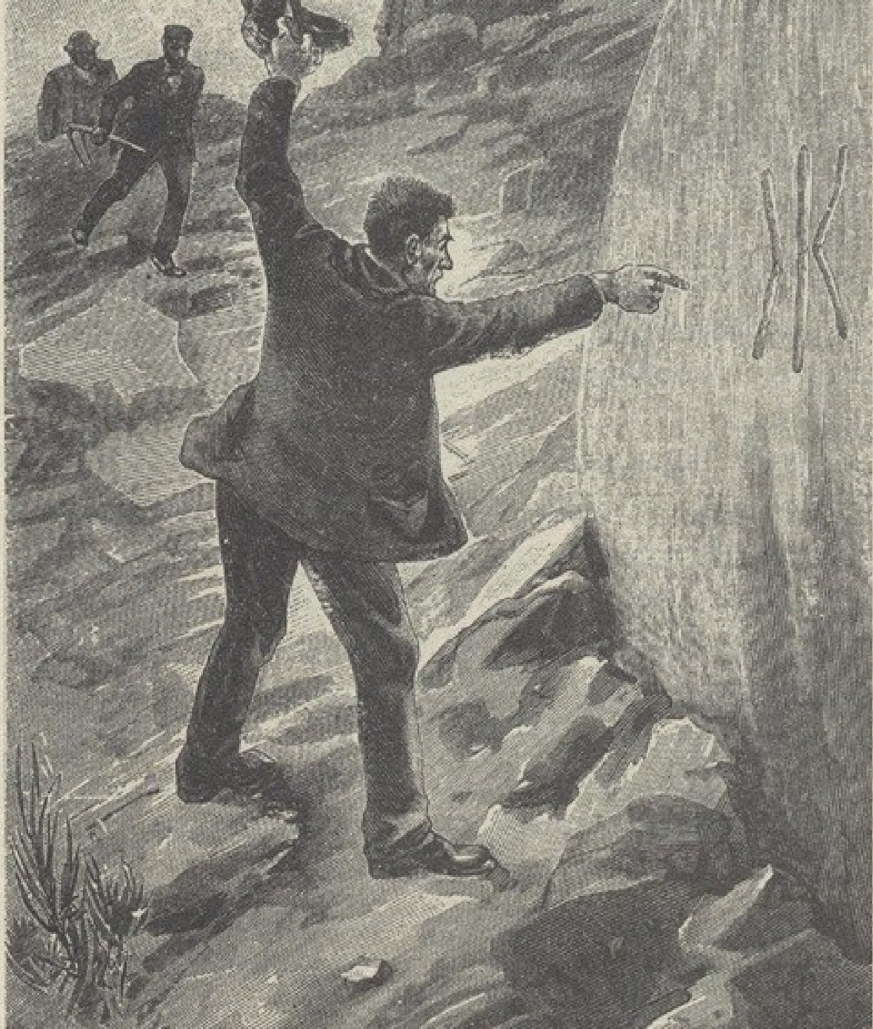
— Acolo... acolo! repeta el.

Şi nici unul dintre tovarăşii săi nu ar fi fost surprins dacă l-ar fi văzut prosternându-se în faţa acestei stânci, ca un credincios în faţa unei Madone. Mai curând i s-ar fi alăturat întru aceeaşi adoraţie...

Juhel şi luntraşul, Sauk şi Ben-Omar se apropiară de jupân Antifer care tocmai îngenunchease... Îngenunchează alături de el.

Ce să fi fost oare pe această stâncă?...

— Acolo... acolo! repeta jupînul Antifer

Era ceea ce ochii puteau să vadă şi mâinile să pipăie... Era faimoasa monogramă a lui Kamylk-Paşa, era dublul K cu muchiile pe jumătate roase, dar uşor de desluşit încă.

— Acolo... acolo! repeta jupân Antifer.

Şi arăta, la temelia stâncii, locul în care trebuia săpat, locul în care comoara, ascunsă de treizeci şi doi de ani, dormea în lăcaşul ei de piatră.

Târnăcopul izbi cu putere şi din stâncă zburară ţăndări. Apoi hârleţul lui Gildas Tregomain dădu la o parte aceste sfărâmături care erau amestecate cu bucăţi de beton. Gaura se lărgea, se adâncea. Piepturile gâfâiau, inimile băteau să se rupă în aşteptarea ultimei lovituri care avea să facă să ţâşnească din măruntaiele pământului un izvor de milioane...

Săpau, săpau mereu, şi butoiaşele nu apăreau. Asta însemna că fuseseră îngropate adânc de către Kamylk-Paşa. La urma urmei, nu greşise şi ce importanţă avea dacă trebuia puţin mai mult timp şi mai multă osteneală pentru a le dezgropa?...

Deodată se auzi un sunet de metal. Era limpede că târnăcopul lovise într-un obiect care zăngănea...

Jupân Antifer se aplecă spre groapă. Capul îi dispăru în gaura săpată, în timp ce mâinile răscoleau lacome...

Se ridică cu ochii injectaţi...

Ceea ce ţinea în mână era o cutie de metal având, cel mult, dimensiunile unui decimetru cub.

Îl priveau cu toţii, fără să-şi poată ascunde dezamăgirea. Şi cu siguranţă că Gildas Tregomain se făcu ecoul gândurilor tuturor când strigă:

— Dacă în asta sunt o sută de milioane, dracu să mă...

— Taci! urlă jupân Antifer.

Şi din nou scormoni în groapă, scoase ultimele ţăndări de stâncă, doar-doar o să dea de butoiaşe!...

Zadarnică trudă... Acolo nu mai era nimic, — nimic, decât cutia de fier pe capacul căreia se desprindea, în relief, dublul K al egipteanului! Jupân Antifer şi tovarăşii lui înduraseră deci în zadar atâtea osteneli?... Veniseră ei de atât de departe numai pentru a se lovi de aiurelile unui mistificator?

De fapt, lui Juhel i-ar fi venit să zâmbească, dacă nu l-ar fi înspăimântat chipul unchiului său, cu ochii de nebun, cu gura groaznic de schimonosită, şi sunetele nearticulate ce-i scăpau din gâtlej...

Gildas Tregomain a declarat mai târziu că în acea clipă se aşteptase să-l vadă căzând "mort pe loc".

Deodată jupân Antifer se ridică, apucă târnăcopul, îl învârti şi într-un cumplit acces de furie, dintr-o lovitură puternică, sfărâmă cutia... Căzu din ea o hârtie.

Era un pergament îngălbenit de timp, pe care se înşirau câteva

rânduri, scrise în limba franceză, care se mai puteau citi încă.

Jupân Antifer luă hârtia. Uitând că Ben-Omar şi Sauk l-ar putea auzi, că le-ar putea dezvălui un secret pe care ar fi avut interes să-l păstreze, începu să citească cu un glas tremurător primele rânduri care sunau aşa:

Acest document cuprinde longitudinea unei a doua insuliţe pe care Thomas Antifer, sau în lipsa lui moştenitorul direct, va trebui să o aducă la cunoştinţă bancheruluiZambuco, locuind la...

Jupân Antifer se opri şi cu o lovitură de pumn îşi închise nesocotita lui gură care era cât pe ce să spună mai mult decât trebuia.

Destul de stăpân pe sine, Sauk nu lăsă să se vadă nimic din dezamăgirea pe care o încerca. Numai câteva cuvinte în plus şi ar fi aflat care era longitudinea acestei a doua insuliţe, a cărei latitudine trebuia să o aibă numitul Zambuco şi, în acelaşi timp, în ce ţară anume locuia bancherul...

Cât despre notar, nu mai puţin dezamăgit, era acolo, cu buzele întredeschise, cu limba atârnându-i ca unui câine mort de sete, căruia i s-a luat blidul.

Dar, curând după fraza tăiată scurt de pumnul de care am vorbit Ben-Omar, care avea dreptul să cunoască intenţiile lui Kamylk-Paşa, se ridică şi spuse:

— Ei bine... şi acest bancher Zambuco... unde locuieşte?

— Acasă la el! răspunse jupân Antifer. Şi împăturind hârtia, şi-o îndesă în buzunar lăsându-l pe Ben-Omar să-şi ridice, desperat, braţele către cer.

Aşadar, comoara nu se afla pe această insuliţă din golful Oman!

Rostul călătoriei nu fusese altul decât să-l facă pe jupân Antifer să se pună în legătură cu un nou personaj, bancherul Zambuco! Să fi fost oare, acest al doilea personaj, un al doilea legatar pe care Kamylk-

Paşa să fi vrut să-l recompenseze pentru servicii aduse altădată?... Avea el oare dreptul să împartă cu maluinul comoara lăsată acestuia?... S-ar fi părut că aşa era! Dar atunci se impunea o concluzie logică, adică, în loc de o sută de milioane, vor intra în buzunarul jupânului Antifer numai cincizeci de milioane!

Gândindu-se că încă vor fi destule pentru a nu schimba hotărârea unchiului său în privinţa căsătoriei sale cu scumpa sa Enogate, Juhel plecă fruntea...

Cât despre Gildas Tregomain, zâmbetul lui părea să spună că cincizeci de milioane sunt totuşi o sumă frumuşică atunci când îţi pică din senin.

Adevărul este că Juhel bănuise cele ce se petreceau în creierul jupânului Antifer, care va sfârşi prin a spune, când se va fi obişnuit cu gândul:

— Ei, nu o să piardă nimic Enogate dacă, în loc de un prinţ, se

va căsători cu un duce şi Juhel, în loc de o prinţesă, va lua o ducesă!

PARTEA A DOUA

Capitolul I. Care cuprinde o scrisoare a lui Juhel către Enogate, în care sunt povestite aventurile al căror erou a fost jupân Antifer

Cât de tristă era casa de pe strada Hautes-Salles din Saint-Malo şi cât de pustie părea de când o părăsise jupân Antifer! în ce nelinişte se scurgeau zilele şi nopţile pentru cele două femei, mama şi fiica. Odaia goală a lui Juhel făcea şi mai pustie toată casa; aşa cel puţin i se părea frumoasei Enogate. Adăugaţi la asta şi faptul că nici unchiul nu mai era în casă şi că nici prietenul Tregomain nu-i mai trecea pragul!

Era în 29 aprilie. Două luni, trecuseră două luni de când *Steersman* pornise în larg, purtându-i pe cei trei maluini în această aventuroasă încercare de a cuceri o comoară. Cum decursese călătoria lor?... Unde se aflau ei oare?... Îşi atinseseră oare scopul?...

— Mamă... mamă... spunea tânăra copilă, nu au să se mai întoarcă!

— Ba da, copila mea... ai încredere... au să se întoarcă! îi răspundea mereu bătrâna bretonă. Totuşi, poate că ar fi făcut mai bine să nu ne fi părăsit...

— Da, murmură Enogate, şi tocmai când să mă mărit cu Juhel!

Să recunoaştem că plecarea jupânului Antifer stârnise o destul de mare vâlvă în oraş. Erau atât de obişnuiţi să-l vadă hoinărind cu pipa în gură pe străzi, de-a lungul Sillon-ului, pe metereze! Şi pe Gildas Tregomain însoţindu-l, cu o jumătate de pas mai în urmă, cu picioarele lui cam crăcănate, cu nasul puţin coroiat, cu jacheta întotdeauna boţită pe la subţiori, cu chipul lui blajin, totdeauna calm şi strălucind de bunătate.

Şi Juhel, tânărul căpitan de cursă lungă, cu care oraşul său natal se mândrea, care îl iubea tot atât cât o iubea şi pe Enogate, — să zicem, ca un părinte iubitor — nu-şi luase el zborul tocmai când era să fie numit secund pe un frumos vapor cu trei catarge al casei Le Baillif!

Unde erau toţi trei? Habar nu avea nimeni. Nimeni nu se îndoia că *Steersman* îi ducea la Port-Said. Numai Enogate şi Nanon ştiau că cei plecaţi aveau să străbată Marea Roşie şi să se aventureze până la marginile de miazănoapte ale Oceanului Indian. Bine făcuse jupân Antifer că îşi păstrase secretul dacă voia ca Ben-Omar să nu ştie absolut nimic despre poziţia faimoasei insuliţe. Cu toate acestea, chiar dacă nu se aflase nimic despre itinerariu, nu acelaşi lucru se putea spune şi despre proiectele sale, el fiind prea vorbăreţ, prea exuberant, prea comunicativ pentru a păstra tăcerea în această privinţă. La Saint-Malo, ca şi la Saint-Servan,

ca şi la Dinard se vorbea despre povestea cu Kamylk-Paşa, despre scrisoarea primită de Thomas Antifer, despre sosirea solului anunţat prin acea scrisoare, despre stabilirea latitudinii şi longitudinii unei insuliţe, de o nemaipomenită comoară de o sută de milioane — ba, cei mai bine informaţi vorbeau de o sută de miliarde. Vedeţi, dar, cu ce nerăbdare se aştepta ştirea descoperirii şi întoarcerea acestui căpitan de cabotaj, devenit peste noapte nabab, aducând în port o încărcătură de diamante şi pietre preţioase!

Enogate nu cerea chiar atât. Numai să se întoarcă logodnicul ei, unchiul ei, prietenul ei; chiar de ar fi venit cu buzunarele goale, ea ar fi fost fericită şi adânca ei tristeţe s-ar fi schimbat într-o nesfârşită bucurie.

Tânăra fată nu era totuşi lipsită de veşti din partea lui Juhel. Prima scrisoare, datată din Suez, povestind amănuntele călătoriei din clipa despărţirii, vorbea despre starea morală a unchiului său, a cărui nervozitate creştea mereu, şi primirea făcută lui Ben-Omar şi secretarului acestuia, foarte punctuali la întâlnirea hotărâtă. O a doua scrisoare, datată din Mascat, povestea întâmplările din timpul călătoriei pe Oceanul Indian până în capitala imamatului, arătând în ce hal de agitaţie — vecină cu nebunia — era jupân Antifer şi anunţându-i în acelaşi timp proiectul de a se duce la Sohar.

Aşa că, aceste scrisori ale lui Juhel, care nu se mulţumeau să povestească numai impresii de călătorie sau să dezvăluie starea sufletească a unchiului său, ci îi destăinuiau tinerei fete întreaga amărăciune a logodnicului său de a fi despărţit de ea tocmai în ajunul căsătoriei lor şi de a fi atât de departe, apoi speranţa de a o revedea curând, de a smulge unchiului lor consimţământul, chiar dacă acesta ar fi venit cu mâinile pline de milioane, fură citite pe nerăsuflate! Enogate şi Nanon citeau şi reciteau aceste scrisori la care ele nu aveau cum să răspundă, această mângâiere nu o puteau avea! Atunci făceau şi ele tot felul de presupuneri potrivit celor aflate din scrisori: numărau pe degete câte zile aveau să mai întârzie cei plecaţi pe mări, şi din douăzeci şi patru de ore în douăzeci şi patru de ore le ştergeau pe rând din calendarul agăţat în peretele din sală; în sfârşit, după ultima epistolă, au început să tragă nădejde că a doua jumătate a călătoriei va fi destinată întoarcerii.

La 29 aprilie, aproximativ două luni de la plecarea lui Juhel, sosi o a treia scrisoare. Văzând că este timbrată din Regenţa Tunisului, Enogate îşi simţi inima bătând de fericire. Călătorii plecaseră deci din Mascat... pluteau pe mările Europei... se îndreptau către Franţa... Cât le-ar fi trebuit până să ajungă la Marsilia?... Cel mult trei zile! Şi ca să ajungă la Saint-Malo, cu trenurile astea rapide P.L.M. şi de vest?... Cel mult douăzeci şi şase de ore!

Mama şi fiica se aşezară într-una din odăile de la parter, după ce

închiseseră uşa după drăguţul de poştaş. Nimeni nu avea să vină să le tulbure! Îşi puteau da frâu liber sentimentelor! Îndată ce-şi şterse ochii puţin cam înlăcrimaţi, Enogate rupse plicul, scoase scrisoarea şi citi cu glas tare şi rar, dând timp fiecărei fraze să fie bine înţeleasă.

REGENŢA TUNISULUI. LA GOULETTE 22 APRILIE 1862.

Scumpa mea Enogate,

Te îmbrăţişez mai întâi pentru mama ta, apoi pentru tine şi în sfârşit pentru mine. Dar ce departe suntem unul de altul şi când se va sfârşi odată această nesfârşită călătorie! Ţi-am scris de două ori până acum şi cred că ai primit scrisorile mele. Iat-o pe a treia, mai importantă încă, în primul rând fiindcă îţi va spune că povestea cu comoara a luat o întorsătură cu totul neaşteptată, spre marea supărare a unchiului meu...

Enogate lăsă să-i scape un mic strigăt de adevărată bucurie şi spuse bătând din palme:

— N-au găsit nimic, mamă, şi nu o să mă mărit cu un prinţ!

— Mai departe, fetiţo! răspunse Nanon. Enogate sfârşi fraza pe care o întrerupsese:

...şi apoi, spre marea mea amărăciune, trebuie să-ţi spun că vom fi obligaţi să ne continuăm cercetările mai departe... mult mai departe...

Scrisoarea tremură în mâna tinerei fete.

— Să-şi continue cercetările... mai departe, mult mai departe! murmură ea. Nu se întorc, mamă... nu se întorc!

— Curaj, fata mea, citeşte! repetă Nanon.

Cu ochii ei frumoşi plini de lacrimi, Enogate citi! Juhel povestea pe scurt cele ce se întâmplaseră pe insuliţa din golful Oman, cum în loc de comoară nu găsiseră decât un document, iar pe acest document se afla scrisă o nouă longitudine. Apoi Juhel adăuga:

Gândeşte-te un pic, scumpa mea Enogate, la dezamăgirea unchiului meu, apoi la furia care a urmat şi totodată la mâhnirea mea, nu fiindcă nu am găsit comoara, ci fiindcă plecarea noastră spre Saint-Malo, întoarcerea mea lângă tine se amână! Am crezut că o să mi se rupă inima!...

Cu greu Enogate îşi stăpânea bătăile inimii şi fiindcă ea trecea acum prin aceeaşi suferinţă, înţelegea cât trebuie că suferise Juhel.

— Bietul Juhel! murmură ea.

— Şi biata de tine! adăugă mama. Mai departe, fata mea! Enogate urmă cu glasul întretăiat de emoţie:

În adevăr, Kamylk-Paşa ne poruncea să aducem la cunoştinţă această blestemată de longitudine unui anume Zambuco, bancher la Tunis, care, la rândul său, poseda o a doua latitudine. Evident că bogăţiile sunt îngropate pe o altă insuliţă. S-ar părea că paşa al nostru avea o datorie de recunoştinţă şi faţă de acest personaj, care o dată îl îndatorase aşa cum bunicul nostru Antifer l-a

îndatorat. Moştenirea urmează să fie împărţită între cei doi legatari, ceea ce va reduce la jumătate partea fiecăruia. De aici, nemaipomenita furie din partea cui ştii tu!... Nu mai mult de cincizeci de milioane în loc de o sută! Dar eu am ajuns să doresc ca cei cărora generosul egiptean le-ar fi fost dator să fie o sută de mii, aşa încât partea unchiului meu să fie atât de mică încât să nu mai pună piedici căsătoriei noastre!

Şi Enogate spuse:

— Când iubeşti ai nevoie de bani?

— Da de unde! Chiar te încurcă! răspunse, de foarte bună credinţă, bătrâna femeie. Mai departe, fata mea!

Enogate se supuse:

Când a citit acest document, unchiul nostru a fost atât de uluit încât era cât pe aici să-i scape cifrele noii longitudini şi adresa celui căruia urma să i-o comunice pentru a putea calcula poziţia insuliţei. Din fericire s-a putut stăpâni la timp.

Prietenul nostru Tregomain, cu care vorbesc atât de des despre tine, scumpă Enogate, a făcut o mutră ciudată când a aflat că este vorba să mergem în căutarea unei a doua insuliţe.

"Bietul meu Juhel, mi-a spus el, îşi bate oare joc de noi acest paşă?... Are cumva chef să ne expedieze până la capătul lumii?'

La capătul lumii!... Nici asta nu ştiu măcar, acum, în clipa în care îţi scriu!...

Dacă unchiul nostru a păstrat numai pentru el cele cuprinse în document este fiindcă nu are încredere în Ben-Omar. De când acest mârşav a încercat la Saint-Malo să-i şterpelească secretul, îl bănuieşte tot timpul.

Poate că nu greşeşte şi, drept să-ţi spun, secretarul său Nazim îmi pare tot atât de suspect ca şi stăpânul lui. Acest Nazim nu ne place nici mie, nici domnului

Tregomain, cu înfăţişarea lui fioroasă şi ochii lui întunecaţi! Te asigur că notarul nostru, domnul Calloch din strada du Bey nu l-ar primi la notariatul lui. Sunt încredinţat că dacă Ben-Omar şi cu el ar cunoaşte adresa acestui Zambuco, ar căuta să ne-o ia înainte... Dar unchiul nostru n-a scăpat un cuvânt, nici măcar către noi. Ben-Omar şi Nazim nici nu ştiu că mergem la Tunis şi iată cum, părăsind Mascatul, ne întrebăm cu toţii încotro o să ne mai trimită fantezia paşei!

Enogate se opri o clipă.

— Aceste tertipuri drăceşti nu-mi plac deloc! spuse Nanon.

Juhel povestea apoi micile întâmplări din timpul călătoriei de întoarcere, plecarea de pe insuliţă, cumplita dezamăgire a interpretului Selik, văzându-i pe străini întorcându-se cu mâinile goale şi fiind convins, în cele din urmă, că fusese vorba numai de o simplă plimbare, în sfârşit chinuitorul mers în caravană, sosirea la Mascat, aşteptarea, timp de două zile, a pachebotului spre Bombay.

Şi dacă nu ţi-am scris a doua oară de la Mascat, adăuga Juhel, nu am făcut-o fiindcă trăgeam mereu nădejde să aflu ceva nou şi să-ţi pot da de ştire... Dar nu s-a întâmplat nimic şi tot ce ştiu este că ne vom întoarce la Suez, de unde vom pleca la Tunis.

Enogate se opri din citit şi o privi pe Nanon, care clătină din cap murmurând:

— Numai de nu s-ar duce la capătul lumii! Cu păgânii te poţi aştepta la orice!...

Minunata femeie vorbea de cei doi orientali aşa cum se vorbea pe vremea cruciadelor. Şi cu scrupulele ei de bretonă pioasă, i se părea că milioanele venite pe o asemenea cale nu puteau fi decât rău prevestitoare...

Dar încearcă să spui astfel de păreri în faţa jupânului Antifer!

Juhel povestea apoi călătoria de la Mascat la Suez, traversarea Oceanului Indian şi a Mării Roşii, cu Ben-Omar foarte, foarte bolnav...

— Cu atât mai bine! zise Nanon.

Apoi, tot timpul cât a ţinut călătoria, cu Pierre-Servan-Malo de la care nu se putea scoate nici un cuvânt!...

... înţelegi tu, scumpă Enogate, eu nu ştiu ce s-ar întâmpla dacă unchiul nostru s-ar vedea înşelat în speranţele sale, mai bine zis, o ştiu prea bine, şi-ar pierde minţile. Cine ar fi crezut aşa ceva despre un om atât de înţelept în felul său de a fi, atât de modest în gusturile sale! Perspectiva de a fi de o sută de ori milionar... La urma urmei crezi că multe capete ar fi rezistat în asemenea împrejurare?... Da... noi doi, asta e sigur! Dar aceasta numai fiindcă vieţile noastre, a ta şi a mea, s-au adunat în inimile noastre!

De la Suez ne-am îndreptat către Port-Said, unde a trebuit să aşteptăm plecarea unui steamer de comerţ care mergea la Tunis. Acolo locuieşte acel bancher Zambuco, căruia unchiul nostru trebuie să-i comunice afurisitul de document...

Dar când latitudinea unuia şi longitudinea celuilalt vor determina poziţia noii insuliţe, până unde va trebui oare să mergem să o căutăm? Aceasta este, de fapt, marea întrebare şi, după părerea mea, este importantă fiindcă de ea depinde întoarcerea noastră în Franţa... şi lângă tine...

Enogate lăsă să-i cadă din mâini scrisoarea pe care mama sa o ridică. Nu mai putea citi mai departe. Îi vedea pe cei plecaţi, târâţi la mii de leghe, înfruntând mari primejdii în ţinuturi îngrozitoare, fără să se mai întoarcă, poate, vreodată — şi atunci, fără să vrea, îi scăpă un strigăt:

— Oh, unchiule... unchiule, cât rău faci tu celor care te iubesc atât!

— Să-l iertăm, copila mea, răspunse Nanon şi să-l rugăm şi pe Dumnezeu să-l apere.

Se lăsă pentru câteva clipe o tăcere, în care timp gândurile

acestor două femei se uniră într-o singură rugăciune. Apoi Enogate reluă citirea scrisorii:

Am plecat din Port-Said la 16 aprilie. Nu aveam de făcut nici o escală înainte de Tunis. În primele zile am navigat tot pe aproape de ţărmul egiptean, şi când Ben-Omar întrezări portul Alexandriei, trebuia să vezi ce privire i-a aruncat!... O clipă am crezut că o să vrea să debarce acolo, cu riscul de a-şi pierde comisionul... Dar a intervenit secretarul lui spunându-i nu ştiu ce în limba lor — destul de poruncitor, dealtfel, după cum mi s-a părut din care n-am înţeles nici un cuvânt, şi l-a făcut să-şi schimbe gândul. Se vede de la o poştă că lui Ben-Omar îi este frică de Nazim şi încep să mă întreb dacă acest egiptean este într-adevăr omul care spune că este, într-atât are o mutră de bandit! Aşa că, oricum, eu am să fiu cu ochii pe el!

După ce am trecut de Alexandria, ne-am îndreptat spre capul Bon, lăsând la sud golfurile Tripoli şi Gabes. În sfârşit, s-au arătat la orizont versantele atât de sălbatice ale munţilor tunisieni, cu cele câteva fortuleţe părăsite care îşi înalţă crestele, şi una sau două moschei ivindu-se printre perdelele de verdeaţă. Apoi, în seara de 21 aprilie, am ajuns în rada Tunisului şi vasul nostru a ancorat, la 22 aprilie, în faţa digurilor din La Goulette.

Scumpa mea Enogate, dacă la Tunis sunt mai aproape de tine decât eram acolo, pe insuliţa din golful Oman, cât de departe sunt totuşi şi cine ştie dacă nenorocul nu ne va îndepărta şi mai mult! Este adevărat că, de vreme ce nu suntem unul lângă altul, este tot atât de trist dacă suntem la cinci sau la cinci mii de leghe depărtare! Nu-ţi pierde însă nădejdea şi fii încredinţată că oricare ar fi deznodământul acestei călătorii, nu o să se prelungească la nesfârşit.

Îţi scriu această lungă scrisoare la bord, ca să o pot pune la poştă îndată ce vom debarca în La Goulette. O vei primi peste câteva zile. Desigur că din ea nu vei putea afla ceea ce nici eu nu ştiu şi ceea ce ar fi fost atât de important de ştiut, adică încotro ne vom îndrepta paşii. Dar de ştiut nici unchiul nostru nu o ştie şi asta nu se va putea hotărî decât după ce vom fi vorbit cu bancherul din Tunis, a cărui linişte, probabil, noi o vom tulbura. Fiindcă, fără îndoială, când va afla că este vorba de această enormă moştenire a cărei jumătate i se cuvine, Zambuco o să vrea să vină cu noi, să ne însoţească în cercetările viitoare, va fi probabil tot atât de apucat ca şi unchiul nostru...

Dealtfel, de îndată ce voi cunoaşte poziţia insuliţei numărul doi — şi o să o cunosc curând fiindcă eu sunt cel care îi va calcula datele pe hartă îţi voi da de ştire. Este deci probabil că acestei a treia scrisori, îi va urma în curând o a patra.

Ca şi prezenta, dealtfel, ea îţi va aduce ţie şi mamei tale, scumpă Enogate, calde salutări prieteneşti din partea domnului Tregomain şi ale mele şi de asemenea ale unchiului nostru, deşi el pare că ar

fi uitat până şi amintirea oraşului Saint-Malo, a căminului de acolo, a fiinţelor iubite care au rămas acolo! Cât despre mine, scumpa mea logodnică, îţi trimit toată dragostea mea, aşa cum eu aş primi-o pe a ta, dacă ar fi cu putinţă să primesc o scrisoare de la tine, şi crede-mă că sunt pentru toată viaţa.

Al tău foarte credincios şi iubitor Juhel Antifer.

Capitolul II. În care colegatarul jupanului Antifer este prezentat cititorului, aşa cum se cuvine

Când ai ajuns în rada Tunisului, nu eşti încă în Tunis. Trebuie să foloseşti mai întâi bărcile vasului sau acele "mahone", bărci ale localnicilor, pentru a coborî apoi în La Goulette. Căci portul nu este de fapt un port, în sensul că vasele, chiar de un tonaj mijlociu, nu pot pătrunde la cheiurile unde pot ancora numai ambarcaţii mici şi bărcile de pescari. Corăbiile cu pânze şi pacheboturile trebuie să rămână ancorate în larg şi dacă, atât timp cât vântul suflă din răsărit, paravanul munţilor le adăposteşte, în schimb, când vântul bate de la apus sau miazănoapte, ele sunt pradă unor groaznice vijelii. Se înţelege atunci că este neapărat nevoie să se construiască un port potrivit pentru toate vasele, chiar şi pentru cele de război, fie mărindu-l pe cel de la Bizerta, pe ţărmul coastei nordice a Regenţei, fie săpând un canal de zece kilometri prin lacul Bahira, după ce se va fi tăiat plaja care îl desparte de mare.

Este potrivit să adăugăm că jupân Antifer şi tovarăşii săi, odată ajunşi la La Goulette, încă nu însemna că sunt la Tunis. Mai aveau de străbătut mica linie ferată de la Rubattino, construită de o societate italiană, linie care înconjoară lacul Bahira, trecând pe la poalele colinei Carthagina, pe care se înalţă capela sfântului Louis-de-France.

După ce au străbătut şi cheiul, călătorii noştri au dat de un fel de orăşel cu o stradă largă în care se afla reşedinţa guvernatorului, o biserică catolică, cafenele, locuinţe particulare, adică tot ce poate fi mai european şi mai modern. Trebuie să ajungi la palatele de pe ţărm, unde locuieşte beiul din când în când, în timpul băilor de mare, ca să întrezăreşti un început de culoare orientală.

Culoare orientală?... Iată ceva de care nici prin gând nu-i trecea lui Pierre-Servan-Malo să se preocupe, aşijderea de legendele lăsate de alde Regulus, Scipio, Cezar, Caton, Marius, Hanibal! Cunoştea el măcar numele acestor importante personaje? Cel mult din auzite, ca şi bunul Tregomain care se mulţumea cu gloriile oraşului natal şi asta era de ajuns pentru amorul său propriu. Singur Juhel ar fi putut să se lase în voia acestor amintiri istorice, dacă nu ar fi fost atât de îngrijorat de prezent. Lui i se potrivea

foarte bine zicala din Levant, care spune despre un om distrat: "îşi caută băiatul pe care-l duce în cârcă"! Ceea ce căuta el era logodnica şi amărăciunea lui creştea pe măsură ce se îndepărta de ea.

După ce au străbătut La Goulette, jupân Antifer, luntraşul şi Juhel, fiecare cu valiza lui în mână — aveau de gând să le împrospăteze conţinutul la Tunis — se duseră să aştepte primul tren în faţa gării. Ben-Omar şi Nazim îi urmau la distanţă. Cum jupân Antifer nu-şi descleştase gura, ei nu ştiau nimic despre acel bancher Zambuco pe care capriciul lui Kamylk-Paşa voise să li-l alăture. Mare pacoste, suntem de acord, dacă nu pentru notar — care oricum avea să-şi încaseze prima, cu condiţia de a rezista până la sfârşit — cel puţin pentru Sauk care avea de luptat acum împotriva a doi moştenitori în loc de unul. Şi acest nou venit, cine o fi el oare?

După o jumătate de oră de aşteptare, călătorii luau loc în tren; se opriră câteva minute în staţia din care se poate zări colina Carthaginei şi mânăstirea Călugărilor Albi, vestită pentru muzeul său arheologic, apoi, în patruzeci de minute, ajunseră la Tunis, şi luând-o pe aleea Marinei ajunseră în faţa *Hotelului de France,* în plin cartier european. Li se dădură camere — trei camere cam goale, înalte, la care ajungeai pe o scară largă şi a căror paturi aveau apărători de ţânţari. Puteau să ia cina şi prânzul la restaurantul de la parter, la orice oră le-ar fi convenit, într-o sală mare şi confortabilă. S-ar fi spus că-i unul din hotelurile bune din Paris sau alt oraş mare. Dealtfel, nu asta interesa, fiindcă oricum maluinii noştri sperau să nu zăbovească acolo.

Jupân Antifer nu-şi dădu nici măcar osteneala să urce în cameră.

— O să ne întâlnim aici, le spuse el tovarăşilor lui.

— Du-te, prietene, îi răspunse luntraşul, şi nu lăsa cârma din mână!

Aceasta era şi grija unchiului. Desigur, nu avea de gând să-l înşele pe colegatarul său aşa cum încercase Ben-Omar să-l înşele pe el. Om cinstit, de o mare corectitudine cu tot felul lui original de a fi, hotărâse a nu folosi căi piezişe. Avea să se ducă la bancher şi avea să-i spună:

"Iată ce-ţi aduc... Să vedem ce-mi oferi dumneata în schimb şi... la drum!"

Dealtfel, ţinând seama de documentul găsit pe insuliţă, numitul Zambuco trebuie că se aştepta că un oarecare Antifer, francez de origine, îi va aduce longitudinea necesară calculării poziţiei unei insuliţe pe care se afla adăpostită comoara. Deci bancherul nu avea de ce să fie surprins de această vizită.

Totuşi, pe jupân Antifer îl chinuia o teamă, teama că bancherul nu vorbea franţuzeşte. Dacă Zambuco înţelegea limba engleză, încă s-ar fi mai putut descurca cu ajutorul tânărului căpitan. Dar dacă nu ştia nici una din aceste două limbi, atunci va trebui să

apeleze la ajutorul unui interpret? Ar însemna să fie la cheremul unui al treilea, într-o taină care valora o sută de milioane...

Când plecase de la hotel fără să spună unde se duce, jupân Antifer ceruse un ghid. Dispăruse apoi, cu ghid cu tot, după colţul uneia din străzile care duc spre Piaţa Marinei.

— De vreme ce nu are nevoie de noi... spuse luntraşul îndată după plecarea lui...

— Să mergem să ne plimbăm şi să începem prin a pune scrisoarea mea la poştă, răspunse Juhel.

Şi iată-i, după ce ieşiră din biroul poştei care era lângă hotel, îndreptându-se către Bab-el-Bahar, Poarta Mării, ca apoi să înconjoare pe dinafară incinta al cărei perimetru încinge Tunis-la-Blanche cu o centură crenelată, lungă cam cât două bune leghe franţuzeşti.

În acest timp, la o sută de paşi de hotel, jupân Antifer îi spunea ghidului-interpret:

— Îl cunoşti pe bancherul Zambuco?

— Toată lumea îl cunoaşte aici.

— Şi unde locuieşte?...

— În cartierul maltez din oraşul de jos...

— Acolo trebuie să mă duci...

— La ordinele dumneavoastră, excelenţă.

În aceste ţări din Orient se spune excelenţă cum ai spune domnule.

Jupân Antifer se îndreptă către oraşul de jos. Fiţi siguri că el nu şi-a aruncat ochii pe nimic din cele ce ar fi putut vedea: ici, una din acele moschei care se numără cu sutele în Tunis, dominate de elegantele lor minarete; colo, ruine de origine romană sau musulmană; dincolo, o piaţă pitorească, adăpostită sub verdeaţa smochinilor şi a palmierilor; apoi străzi înguste, cu case ce se privesc ochi în ochi, urcând şi coborând, mărginite de prăvălii întunecoase în care se îngrămădesc alimente, stofe, bibelouri, după cartierele pe care le deservesc: francez, italian, evreiesc sau maltez. Nu! Pierre-Servan-Malo nu se gândea decât la această vizită impusă de Kamylk-Paşa, la primirea care i se va face... O primire bună! De asta nu se îndoia! Când aduci cuiva cincizeci de milioane, poţi pune rămăşag pe cât vrei că vei fi bine primit. După o jumătate de oră de drum, a ajuns în cartierul maltez. Nu este cel mai îngrijit cartier din oraşul cu o sută cincizeci de mii de suflete, oraş ce nu străluceşte prin curăţenie, mai ales în partea lui veche. Dealtfel, la acea vreme protectoratul francez nu-i impusese încă drapelul Franţei.

La capătul unei străzi, mai bine-zis al unei ulicioare din acest cartier comercial, călăuza se opri în faţa unei case destul de modeste. Clădită după modelul tuturor locuinţelor tunisiene, arăta ca un bloc mare, pătrat, cu terasă, fără ferestre la stradă şi cu o curticică — unul din acele "patio" după moda arabă, în jurul căruia

se înşiră odăile, care de aici îşi primesc lumina.

După cum arăta casa, jupânului Antifer nu i se păru că proprietarul ei ar fi înotat în bogăţie. Şi atunci se gândi că, poate, pentru reuşita proiectelor lui, era mai bine aşa.

— Aici locuieşte, într-adevăr, bancherul Zambuco?... îl întrebă el pe călăuză.

— Chiar aici, excelenţă.

— Este clădirea Băncii?

— Da.

— Nu are altă locuinţă?...

— Nu, excelenţă.

— Trece drept om bogat?...

— Milionar.

— Drace! făcu jupân Antifer.

— Dar e tot atât de zgârcit, pe cât e de bogat! adăugă călăuza.

— Pe toţi dracii! făcu din nou jupân Antifer. Aceste fiind zise, îl expedie înapoi la hotel pe cel care îi dădea mereu zor cu "excelenţă".

Se înţelege de la sine că Sauk îi urmărise, ferindu-se însă a fi văzut. Acum ştia unde locuieşte Zambuco. Ar putea el oare să intre pe fir în ceea ce îl privea pe bancher şi să tragă nişte foloase? S-ar putea ivi oare prilejul de a se înţelege direct, el cu bancherul, în aşa fel încât să-l înlăture pe jupân Antifer? Dacă s-ar ivi o neînţelegere între cei doi moştenitori ai lui Kamylk-Paşa, nu ar putea el să o folosească? Mare ghinion că, atunci când fuseseră cu toţii pe insuliţa numărul unu, jupânului Antifer nu-i scăpaseră, odată cu numele lui Zambuco, şi cifrele noii longitudini! Dacă ar fi cunoscut-o, poate că Sauk ar fi izbutit să sosească primul la Tunis, să-l ademenească pe bancher promiţându-i o recompensă uriaşă sau chiar smulgându-i secretul fără a-şi dezlega punga?... Dar îşi dădu seama că în document era trecut numele jupânului Antifer şi nu un altul!... Ei bine! Sauk nu o să renunţe la planurile lui, o să şi le ducă fără milă până la capăt, şi când maltezul şi maluinul vor fi în posesia moştenirii, o să ştie el cum să-i despoaie pe amândoi.

Pierre-Servan-Malo intră deci în casa bancherului, în vreme ce Sauk aştepta afară. Aripa din stânga, mai veche, servea de birouri, în curte, nimeni. Totul era atât de pustiu de parcă din acea dimineaţă banca îşi încetase plăţile!

Dar, liniştiţi-vă! Bancherul Zambuco nu dăduse faliment.

Să ni-l închipuim pe acest bancher tunisian sub înfăţişarea unui bărbat de talie mijlocie, în vârstă de şaizeci de ani, slab şi nervos, cu ochii ageri, crunţi şi în acelaşi timp cu o privire neliniştită, cu obrazul spân, fără un fir de păr în barbă, cu pielea parcă tăbăcită, părul încărunţit şi împâslit ca o calotă care ar fi fost lipită pe creştet, puţin adus de spate, cu mâinile zbârcite, cu degete lungi şi încovoiate. Avea toţi dinţii, dinţi obişnuiţi să muşte, pe care nişte buze subţiri îi descopereau mereu. Cu toate că nu prea avea

spirit de observaţie, jupân Antifer simţi că persoana acestui Zambuco nu avea nimic simpatic şi îşi spuse că a avea de a face cu un asemenea specimen nu era nici o bucurie. În realitate, bancherul nu era decât un cămătar, unul care împrumuta pe amanet, şi se născuse la Malta. Asemenea maltezi ca el erau la Tunis cam cinci-şase mii.

Despre Zambuco se zvonea că strânsese o mare avere din fel de fel de operaţii necurate de bancă — din cele care se fac cu lipici pe degete. Bogat era într-adevăr şi era mândru de bogăţia lui. Dar cui voia să-l asculte spunea că nu eşti bogat atât timp cât nu te îmbogăţeşti şi mai mult. Se spunea că este multimilionar şi nu se greşea, cu toată înfăţişarea umilă şi sărăcăcioasă a casei sale, înfăţişare care îl înşelase pe jupân Antifer. Aceasta nu arăta decât nemăsurata zgârcenie la Zambuco pentru nevoile vieţii de toate zilele. Adică să nu fi avut şi el oare nişte nevoi? Fără îndoială, avea, dar foarte puţine deoarece, cu pornirile lui de strângător de bani, se ferea să şi le creeze. Să îngrămădească saci de bani peste saci de bani, să pună ban lângă ban, să stoarcă aur, să pună mâna pe tot ce reprezenta o oarecare valoare, viaţa întreagă şi-o consacrase unor josnicii de acest soi. Adunase multe milioane şi le ferecase temeinic în lada lui, fără a-şi bate capul să le facă productive.

Ceea ce ar fi părut ciudat, de necrezut chiar, ar fi fost ca omul acesta să nu fi rămas burlac. Dacă burlăcia are un anumit rost, nu exact pentru asemenea oameni este potrivită? Aşa că lui Zambuco nu-i trecuse niciodată prin minte să se căsătorească — "şi ce noroc pentru nevasta-sa", spuneau adesea mucaliţii din cartierul maltez.

Nu i se cunoşteau fraţi, veri, în sfârşit, rude de nici un fel, în afară de o soră. Generaţiile dinaintea lui Zambuco se încheiau la el. Trăia singuratic, în fundul casei sale, să zicem în birourile sale sau mai bine zis în casa sa de bani, neavând pentru a-l sluji decât o bătrână tunisiană care nu-l costa nici ca hrană, nici ca leafă. Din tot ce intra în acea văgăună, nimic nu mai ieşea. Vedem deci ce rival avea de înfruntat jupân Antifer şi se cade să ne întrebăm ce bine îi putuse face vreodată lui Kamylk-Paşa acest prea puţin simpatic personaj, astfel ca să merite recunoştinţa lui?

Asta s-a întâmplat, totuşi, şi este uşor de povestit în câteva rânduri.

Pe când nu avea decât douăzeci şi şapte de ani, orfan de tată şi mamă — şi la ce i-ar fi folosit să aibă părinţi de care tot nu ar fi avut grijă! — Zambuco locuia la Alexandria. O făcea acolo pe samsarul cu o deosebită agerime şi neobosită stăruinţă, încasând comisioane de la cumpărător şi de la vânzător, fiind mai întâi intermediar, apoi negustor şi în sfârşit bancher — meseria cea mai bănoasă care există la îndemâna inteligenţei omeneşti.

Era în 1829 — nu, n-am uitat — când lui Kamylk-Paşa, foarte îngrijorat pentru averea sa râvnită de vărul său Murad şi de

puternicul Mehmet-Ali, aţâţat de acesta, îi dădu în gând să-şi lichideze bogăţiile, apoi să le strămute în Siria, unde aveau să fie mai în siguranţă decât în vreun alt oraş din Egipt.

Pentru această mare operaţie avusese nevoie de câţiva agenţi. Totuşi, el nu voise să lucreze decât cu străini de încredere. Dealtfel, aceştia riscau şi ei destul de mult, în cel mai bun caz libertatea, susţinându-l pe bogatul egiptean împotriva viceregelui. Tânărul Zambuco se numără printre aceşti agenţi. El a mijlocit atunci toate tranzacţiile, răsplătit, dealtfel, cu generoase comisioane; făcu mai multe călătorii la Alep, contribuind, în sfârşit, din plin la lichidarea averii clientului lui şi la transportarea acesteia la loc sigur.

Toate astea nu s-au făcut uşor, nici fără pericole şi, după plecarea lui Kamylk-Paşa, câţiva dintre agenţii folosiţi de el, descoperiţi de bănuitoarea poliţie a lui Mehmet-Ali, au fost închişi. Din lipsă de dovezi suficiente li se dăduse drumul; cu toate acestea fuseseră pedepsiţi pentru devotamentul lor.

Precum tatăl jupânului Antifer îi făcuse în 1799 un serviciu lui Kamylk-Paşa, când îl culesese mai mult mort de pe stâncile din Jaffa, tot aşa, treizeci de ani mai târziu, Zambuco îşi câştigase dreptul la recunoştinţa sa.

Kamylk-Paşa nu avea să-l uite.

Această simplă expunere de fapte explică de ce în 1842 Thomas Antifer pe de o parte, bancherul Zambuco pe de altă parte, unul la Saint-Malo, altul în Tunis, primise fiecare câte o scrisoare prin care era informat că într-o zi vor avea de luat partea lor dintr-o comoară în valoare de o sută de milioane, depusă într-o insuliţă a cărei longitudine şi latitudine le va fi comunicată, şi unuia şi altuia, la timpul potrivit.

Dacă această ştire avusese efectul pe care îl ştim asupra lui Thomas Antifer, şi pe urmă asupra fiului său, apoi trebuie să fim de acord că acest efect nu a fost mai puţin puternic asupra unei făpturi ca bancherul Zambuco. Se înţelege de la sine că el nu a scăpat nici un cuvânt către nimeni despre această scrisoare. A închis cifrele latitudinii sale într-unul din sertarele casei de bani înzestrată cu o încuietoare cu un întreit secret, şi de atunci nu a fost clipă în viaţa sa în care să nu aştepte să-l vadă apărând pe acel Antifer, anunţat prin scrisoarea lui Kamylk-Paşa. Zadarnic a încercat el să mai afle câte ceva despre soarta egipteanului. Nu se ştia nimic în legătură cu capturarea sa la bordul bricului-goeletă în 1834, nimic în legătură cu transportarea sa la Cairo, nimic despre întemniţarea sa timp de optsprezece ani în fortăreaţă, nimic în legătură cu moartea sa intervenită în 1852.

Or, ne aflăm în 1862. Trecuseră deci douăzeci de ani din 1842 şi maluinul nu apăruse încă... şi latitudinea nu se întâlnise deci cu longitudinea... Poziţia insuliţei continua încă să nu fie determinată...

Cu toate acestea, Zambuco nu-şi pierduse deloc încrederea. Că mai devreme sau mai târziu intenţiile lui Kamylk-Paşa tot aveau să se realizeze, nu voia să se îndoiască. În gândul lui, mai sus numitul Antifer se va arăta fără greş la orizontul cartierului maltez, tot atât de sigur cum o cometă anunţată de observatoarele celor două lumi se arată în spaţiu. Singura sa părere de rău — foarte firească la un asemenea om — era aceea de a împărţi moştenirea cu un altul. Aşa că, în gând, îl trimitea la toţi dracii. Din păcate, însă, nu putea schimba nimic din dispoziţiile recunoscătorului egiptean. Şi totuşi i se părea groaznic să împartă cele o sută de milioane!... De aceea, de atâta amar de ani, făcuse socoteli peste socoteli, închipuise mii şi mii de combinaţii, toate numai cu scopul ca întreaga moştenire să rămână în mâinile lui... O să izbutească el oare? Tot ceea ce ne este îngăduit să afirmăm este că se pregătise bine să-l primească pe oricare Antifer care ar veni să-i aducă longitudinea făgăduită.

Inutil să adăugăm că bancherul Zambuco, prea puţin cunoscător întru ale navigaţiei, pusese să i se explice cum, cu ajutorul unei latitudini şi a unei longitudini, adică prin întretăierea a două linii imaginare, se ajungea la stabilirea poziţiei unui punct pe glob. Şi ceea ce, mai ales, înţelesese el, era că întâlnirea celor doi legatari era necesară şi că, dacă el nu putea nimic fără Antifer, nici Antifer nu putea nimic fără el.

Capitolul III. În care jupân Antifer se află în faţa unei propuneri atât de năzdrăvane, încât o ia la fugă pentru a nu răspunde

— Pot vorbi cu bancherul Zambuco?...

— Da, numai pentru afaceri.

— Pentru afaceri.

— Numele dumneavoastră?

— Spune dumneata "un străin", asta-i de ajuns! Jupân Antifer era cel care pusese întrebarea la care

un băştinaş bătrân şi morocănos, aşezat la o masă în fundul unei odăiţe strâmte împărţită în două printr-un perete subţire, cu un ghişeu, răspundea într-o franţuzească stricată.

Maluinul nu socotise potrivit să-şi spună numele, dornic să vadă ce mutră va face bancherul când îi va spune pe neaşteptate: "Eu sunt Antifer, fiul lui Thomas Antifer din Saint-Malo". O clipă mai târziu era introdus într-un cabinet fără tapet, cu pereţii văruiţi, cu plafonul înnegrit de fumul lămpilor şi mobilat doar cu o casă de bani într-un colţ, un fel de birou în alt colţ, o masă şi două taburete.

La masă stătea bancherul. Cei doi moştenitori ai lui Kamylk-Paşa se aflau deci faţă-n faţă.

Fără să se ridice, Zambuco îşi potrivi cu două degete ochelarii mari şi rotunzi aşezaţi pe nasul lui ca un cioc de papagal, abia ridicând capul.

— Cu cine am cinstea să vorbesc? întrebă el într-o franceză care nu l-ar fi dat de ruşine nici pe careva născut în Languedoc sau Provence.

— Cu căpitanul de cabotaj Pierre Antifer, răspunse maluinul, convins că aceste şase cuvinte aveau să-i smulgă un strigăt lui Zambuco, o săritură cât colo din fotoliu şi un scurt răspuns: "Dumneata... În sfârşit!"...

Bancherul nu tresări însă. Din gura făcută pungă nu se auzi nici un sunet. Răspunsul aşteptat nu se desprinse de pe buzele lui. Dar un ochi ager ar fi putut zări fulgerul care scapără scurt de sub lentilele ochelarilor — un fulger pe care pleoapele sale, plecându-se, îl stinseră tot atât de repede.

— Vă spun că eu sunt jupân Antifer...

— Am auzit.

— Antifer-Pierre-Servan-Malo, fiul lui Thomas Antifer din Saint-Malo... Ille-et-Vilaine... Bretania... Franţa...

— Aveţi o scrisoare de credit pentru mine?... întrebă bancherul fără ca glasul lui să trădeze nici cea mai mică tulburare.

— O scrisoare de credit... da... răspunse jupân Antifer, cu totul derutat de răceala acestei primiri, o scrisoare de credit de o sută de milioane...

— Să vedem!... răspunse simplu bancherul, ca şi când ar fi fost vorba de un document valorând câţiva piaştri.

Dintr-o dată maluinul se simţi descumpănit. Cum? De douăzeci de ani acest flegmatic bancher era prevenit că îşi va avea partea dintr-o comoară de o valoare de neînchipuit, că într-o zi un oarecare Antifer va veni, ca să zicem aşa, să i-o aducă... şi el nici măcar nu tresărea în faţa acestui trimis al lui Kamylk-Paşa?... Nici un strigăt de surpriză, nici o izbucnire de bucurie?... Asta-i bună! Să fi fost în documentul de pe insuliţa numărul unu vreo greşeală? Să fi fost vorba de un altul decât de acest maltez din Tunis? Era sau nu bancherul Zambuco posesorul latitudinii care avea să le îngăduie să pornească la cucerirea celei de a doua insuliţe?

Un fior din cap până în picioare îl trecu pe dezamăgitul colegatar. Îi năvăli sângele la inimă şi abia avu timpul să se aşeze pe unul din taburete.

Bancherul, fără a face o mişcare pentru a-i veni în ajutor, îl privea prin ochelari, în timp ce un rictus abia văzut i se schiţă în colţul buzelor. Şi se părea că, dacă nu ar fi avut grijă să se stăpânească, i-ar fi scăpat aceste cuvinte:

— Cam slab de înger acest matelot! Ceea ce însemna: "uşor de păcălit!"

În acest timp, Pierre-Servan-Malo îşi revenise. Apoi, după ce îşi trecu batista peste faţă şi îşi plimbă pietricica printre dinţi, se

ridică de pe scaun întrebând, în timp ce cu mâna lui mare bătea în masă:

— Dumneata eşti într-adevăr bancherul Zambuco?

— Da... singurul cu numele ăsta la Tunis.

— Şi nu mă aşteptai?

— Nu.

— Sosirea mea nu ţi-a fost anunţată?

— Şi cum ar fi putut fi?

— Prin scrisoarea unui anumit paşă...

— Un paşă? răspunse bancherul. Dar eu am primit sute de scrisori de la paşale...

— Kamylk-Paşa... din Cairo?

— Nu-mi amintesc.

Toate aceste tertipuri aveau ca scop, de fapt, să-l tragă de limbă pe jupân Antifer, să-l facă să-i spună totul şi să-i ofere şi marfa, adică longitudinea, fără ca el să-i ofere latitudinea pe care o avea.

Totuşi, la auzul numelui de Kamylk-Paşa, avu într-adevăr aerul unui om căruia acest nume nu-i este necunoscut. Căuta parcă să-şi cerceteze amintirile.

— Stai puţin, spuse el aşezându-şi ochelarii. Kamylk-Paşa... din Cairo?...

— Da... reluă jupân Antifer, un fel de Rothschild egiptean, care avea o avere imensă în aur, diamante şi pietre preţioase...

— Parcă mi-aduc aminte... într-adevăr...

— Şi care trebuie că te-a prevenit că jumătate din această avere o să fie a dumitale într-o zi...

— Ai dreptate, domnule Antifer şi scrisoarea asta o fi pe aici, pe undeva...

— Cum pe undeva?!... Nici nu ştii măcar unde este?...

— Oh! Aici nu se pierde nimic... O să o găsesc! La auzul acestui răspuns, toată înfăţişarea jupânului Antifer, încleştarea mâinilor în chip de gheare arătau limpede că. bucuros i-ar fi sucit gâtul bancherului dacă nu s-ar fi găsit scrisoarea.

— Haide, domnule Zambuco, reluă el încercând să se stăpânească, ai un calm uimitor!... Vorbeşti de această afacere cu o indiferenţă...

— Ei!... făcu bancherul.

— Cum... cum ei!... Când este vorba de o sută de milioane de franci...

Buzele lui Zambuco nu schiţară decât o strâmbătură de dispreţ. De fapt, acelui om îi păsa de un milion tot atât cât i-ar fi păsat de o coajă de portocală sau de lămâie.

"Ah, ticălosul!... Va să zică e de o sută de ori milionar!" gândi jupân Antifer.

În acea clipă bancherul schimbă vorba vrând să afle ceea ce nu ştia încă, şi anume, cărei înlănţuiri de fapte datora el vizita maluinului. Aşa că, ştergându-şi ochelarii cu colţul batistei, spuse

pe un ton destul de neîncrezător:

— Dealtfel, dumneata crezi serios în această poveste cu comoara?...

— Dacă cred?... Aşa cum cred în Sfânta Treime! Afirmă aceasta cu toată convingerea, cu toată credinţa de care este în stare un breton autentic.

Şi începu să-i povestească tot ce se petrecuse, în ce condiţii, în 1799, tatăl său îi salvase paşei viaţa; cum în 1842 sosise la Saint-Malo o scrisoare misterioasă înştiinţându-l că averea se află pe o insuliţă care urma să fie căutată; cum el, Antifer, primise de la tatăl său, muribund, acest secret numai de el ştiut; cum timp de douăzeci de ani aşteptase mesagerul însărcinat să completeze formula hidrografică cu ajutorul căreia să determine pe hartă poziţia acestei insuliţe; cum Ben-Omar, un notar din Alexandria, cel căruia îi fuseseră încredinţate ultimele dorinţe ale lui Kamylk-Paşa, îi adusese testamentul acestuia cuprinzând longitudinea atât de dorită, care longitudine folosise la calcularea pe hartă a insuliţei din golful Oman, în largul portului Mascat; cum jupân Antifer, însoţit de nepotul său Juhel, de prietenul său Tregomain, de Ben-Omar care îi era impus în calitatea lui de executor testamentar şi de secretarul lui Ben-Omar, făcuseră, cu toţii, călătoria de la Saint-Malo la Mascat; cum descoperiseră insuliţa în cuprinsul golfului, undeva în larg, în faţa localităţii Sohar; cum, în sfârşit, în loc de comoară, chiar în locul indicat printr-un dublu K, nu găsiseră decât o cutie, iar în acea cutie un document cu longitudinea unei a doua insuliţe, document pe care jupân Antifer trebuia să-l comunice bancherului Zambuco din Tunis care avea latitudinea ce ar fi permis să se determine poziţia acestei insuliţe...

Oricât de nepăsător ar fi vrut să pară, bancherul ascultase toată această poveste cu o foarte mare atenţie. Un uşor tremur al degetelor sale lungi arăta o vie emoţie. La sfârşit, când pe jupân Antifer îl trecuseră toate năduşelile, Zambuco se mărgini să spună:

— Da... într-adevăr... se pare că existenţa comorii nu poate fi pusă la îndoială... Dar... ce interes a avut Kamylk-Paşa să procedeze aşa?...

E drept că scopul nu părea prea clar.

— Tot ce putem crede, răspunse jupân Antifer, este că... Dar mai întâi, domnule Zambuco, ai fost dumneata amestecat vreodată în viaţa atât de agitată a paşei? Ai avut vreodată prilejul să-l ajuţi în vreun fel?...

— Fără îndoială... şi chiar foarte mult.

— Când?

— Atunci când s-a gândit să-şi lichideze averea, pe când locuia la Cairo, unde locuiam şi eu în acea vreme.

— Ei bine... acum mi-e clar... A vrut să lase descoperirea

comorii pe seama celor două fiinţe cărora înţelegea el să le arate recunoştinţa sa... dumitale... şi mie, în lipsa tatălui meu...

— Şi de ce nu ar mai fi şi alţii? sugeră bancherul.

— Ah, nu-mi spune asta! strigă jupân Antifer care cu o formidabilă lovitură de pumn făcu să se cutremure masa. Ajunge... suntem şi aşa prea mulţi, doi!...

— Asta aşa e, replică Zambuco. Dar încă o lămurire, te rog. De ce te însoţeşte în cercetările dumitale acest notar din Alexandria?

— O clauză din testament îi dă dreptul — cu condiţia categorică de a asista în persoană la dezgroparea comorii — la încasarea unui comision...

— Şi care este acest comision?

— Unu la sută.

— Unu la sută!... Auzi, pungaşul!

— Pungaşul, într-adevăr... ăsta-i numele pe care îl merită, exclamă jupân Antifer, şi crede-mă că nu l-am cruţat!

Era un calificativ asupra căruia cei doi colegatari se vor înţelege totdeauna de minune şi, oricât de nepăsător ar fi vrut să pară bancherul, să nu ne mirăm că îi scăpase acest strigăt din inimă.

— Acum, cunoscând situaţia, cred că nu mai există nici un motiv să nu fim sinceri unul faţă de celălalt.

Bancherul, însă, nu dădu nici un semn că ar fi impresionat.

— În ce mă priveşte, eu am noua longitudine aflată pe insuliţa numărul unu, continuă jupân Antifer şi dumneata ai, probabil, latitudinea insuliţei numărul doi...

— Aşa este... răspunse oarecum şovăind Zambuco.

— Atunci, de ce când am sosit, când ţi-am spus cum mă cheamă, te-ai făcut că nu ştii nimic despre toată povestea asta?...

— Foarte simplu, fiindcă nu voiam să mă dau pe mâna primului venit... Dumneata, nu te supăra, puteai să fii un impostor şi voiam să mă asigur... Dar dacă ai documentul care te sileşte să iei legătura cu mine...

— Îl am.

— Să-l văd.

— O clipă, domnule Zambuco! Dai... dau!... Dumneata ai scrisoarea lui Kamylk-Paşa?...

— O am.

— Ei bine... Scrisoarea în schimbul documentului... Schimbul trebuie să se facă în chip corect şi reciproc.

— Fie! încuviinţă bancherul.

Şi, ridicându-se, se îndreptă către casa de bani, făcu să funcţioneze încuietoarea cu o anumită încetineală, care pe jupân Antifer îl făcea să turbeze. Pentru ce acest inexplicabil fel de a proceda? Să fi vrut oare Zambuco să facă la fel ca Ben-Omar la Saint-Malo, căutând să-i şterpelească maluinului secretul pe care notarul nu i-l putuse smulge?

Nu, nicidecum, fiindcă acest lucru nu ar fi fost cu putinţă faţă de

un om atât de hotărât să nu-şi dea marfa din mână decât pentru bani peşin. Dar bancherul avea un plan, un plan îndelung şi temeinic socotit, un plan care, dacă reuşea, avea să-i asigure familiei sale, adică lui, milioanele lui Kamylk-Paşa, plan care impunea — şi asta era o condiţie absolut necesară — ca tovarăşul său de moştenire să fie văduv sau burlac.

Aşa că, tot făcând să zdrăngăne zăvoarele casei sale de bani, se întoarse o clipă şi cu un glas cam tremurător întrebă:

— Dumneata nu eşti căsătorit?...

— Nu, domnule Zambuco, şi de aceea sunt într-o situaţie socială pentru care mă felicit zi şi noapte.

Ultima parte a acestui răspuns îl făcu pe bancher să se încrunte în timp-ce se întorcea la zăvoarele casei lui de bani.

Să fi avut, deci, acest Zambuco o familie? Da, însă nimeni din Tunis nu o ştia. În realitate, familia lui era alcătuită doar dintr-o soră. Domnişoara Talisma Zambuco trăia destul de modest la Malta, dintr-o pensie pe care i-o dădea fratele ei. Numai că — şi asta este important să adăugăm — ea trăia aici de patruzeci şi şapte de ani, putem spune chiar de jumătate de secol. Nu avusese niciodată prilejul să se mărite — în primul rând fiindcă frumuseţea, inteligenţa, spiritul, averea sa lăsau de dorit şi de asemenea fiindcă fratele său nu-i găsise încă un soţ, iar pretendenţilor se pare că nu le dădea în gând să se prezinte din proprie iniţiativă.

Cu toate acestea, Zambuco era convins că într-o zi sora sa se va mărita... Cu cine, Dumnezeule mare?... Ei bine, cu acest Antifer a cărui vizită o aştepta de douăzeci de ani şi care ar fi împlinit visul bătrânei fecioare, numai dacă ar fi fost burlac sau văduv. Căsătoria odată făcută, milioanele aveau să rămână în familie şi domnişoara Talisma Zambuco nu va fi pierdut nimic aşteptând. Se înţelege de la sine că ea era cu totul supusă fratelui său şi că un soţ oferit de el va fi primit cu ochii închişi.

Dar maluinul se va învoi oare să şi-i închidă pe ai lui pentru a lua în căsătorie pe această antică malteză?

Bancherul nu se îndoia de asta fiindcă era, credea el, în situaţia de a-i putea impune colegatarului său condiţiile care îi conveneau. Dealtfel, marinarii nu au dreptul să fie mofturoşi, cel puţin aşa socotea el.

Ah, nefericitule Pierre-Servan-Malo, pe ce galeră ai nimerit şi cu cât ar fi fost mai plăcută o plimbare pe Rance, chiar cu *Fermecătoarea Amelie,* barcazul prietenului tău Tregomain, pe vremea când îl mai avea!

Ne dăm acum seama de jocul pe care îl juca bancherul. Nimic mai simplu şi în acelaşi timp nimic mai bine ticluit. El nu o să dea latitudinea sa decât în schimbul vieţii jupânului Antifer — să ne înţelegem, a vieţii înlănţuite printr-o necruţătoare căsătorie cu domnişoara Talisma Zambuco.

În primul moment, înainte de a scoate din casa de bani scrisoarea lui Kamylk-Paşa, în clipa când potrivea cheia în broască, păru că se răzgândeşte şi veni să se aşeze pe scaun.

Ochii jupânului Antifer aruncară un fulger dublu, aşa cum se întâmplă în anumite condiţii meteorologice, când spaţiul este saturat de electricitate.

— Ce mai aştepţi?... întrebă el.

— Mă gândesc la un lucru, răspunse bancherul.

— La care, dacă nu-ţi e cu supărare?...

— Crezi că în afacerea asta drepturile noastre sunt absolut egale?

— Sigur că sunt!

— Eu... nu cred.

— Şi de ce?...

— Fiindcă nu dumneata, ci tatăl dumitale a fost cel care i-a făcut paşei un serviciu, pe când eu... eu în persoană... sunt cel care...

Jupân Antifer îl întrerupse şi trăsnetul prevestit de acel dublu fulger izbucni.

— Ah! Asta-i? Încerci cumva să-ţi baţi joc de un căpitan de cabotaj?... Oare drepturile tatălui meu nu sunt şi ale mele, dat fiind că eu sunt singurul moştenitor? Vrei să respecţi dorinţa testatorului, da sau nu?...

— Eu vreau să fac ce o să-mi convină! răspunse aspru şi scurt bancherul.

Jupân Antifer se ţinu de masă ca să nu se năpustească asupra lui, după ce dădu un picior taburetului.

— Ştii că nu poţi face nimic fără mine! îi aminti maltezul.

— Nici dumneata fără mine! replică maluinul. Discuţia se înfierbânta. Unul era stacojiu de furie, celălalt şi mai palid ca de obicei, dar foarte sigur de el.

— Vrei să-mi dai latitudinea pe care o ai? strigă jupân Antifer în culmea furiei.

— După ce o să-mi dai mai întâi longitudinea, răspunse bancherul.

— Niciodată!

— Fie!

— Iată documentul meu, urlă jupân Antifer scoţându-şi portofelul din buzunar.

— Păstrează-l... nu am ce face cu el!

— Nu ai ce să faci?... Uiţi că este vorba de o sută de milioane...

— De o sută de milioane, într-adevăr.

— Şi că o să le pierdem dacă nu izbutim să găsim insuliţa unde au fost îngropate?

— Ducă-se... spuse bancherul.

Şi făcu o mutră atât de dispreţuitoare încât interlocutorul său abia se mai putea stăpâni să nu-l înhaţe de beregată... Un

mizerabil care nu voia să ia în primire o sută de milioane — şi asta numai aşa, ca să nu profite nimeni!

Poate că niciodată bancherul Zambuco, care în lunga lui carieră de cămătar strânsese — la figurat — pe mulţi nenorociţi de gât, nu fusese mai aproape să fie — de data asta el — sugrumat la propriu. Fără îndoială îşi dădu seama de acest pericol fiindcă îşi îndulci glasul când spuse:

— Ar fi, cred, o posibilitate de a ne înţelege! Jupân Antifer îşi strânse pumnii şi şi-i înfundă în buzunare ca să nu cadă în ispita de a-i folosi.

— Domnule, spuse bancherul, eu sunt bogat, am gusturi foarte simple şi nu cele cincizeci de milioane, nici chiar o sută vor schimba ceva în felul meu de a trăi. Dar am o patimă, patima de a aduna sac de aur peste sac de aur şi mărturisesc că averii lui Kamylk-Paşa i-ar sta bine în casele mele de bani. Ei bine, de când ştiu de comoara asta, nu am mai avut alt gând decât cum să fac să fie toată a mea.

— Vezi dumneata aşa ceva, domnule Zambuco?

— Aşteaptă!

— Şi partea care mi se cuvine?...

— Partea dumitale?... Nu s-ar putea ca dându-ţi-o să facem în aşa fel încât să rămână şi ea în familia mea?...

— Atunci nu ar mai fi în a mea...

— Dacă îţi place; dacă nu...

— Mai lasă-te de fiţe, domnule fluieră-vânt... şi vorbeşte mai lămurit!

— Am o soră, domnişoara Talisma...

— Să-ţi trăiască!

— Locuieşte la Malta.

— Cu atât mai bine dacă îi prieşte clima.

— Are patruzeci şi şapte de ani şi este încă o persoană bine pentru vârsta ei.

— Asta nu mă miră... dacă îţi seamănă!

— Ei bine... fiindcă tot eşti burlac... vrei să te căsătoreşti cu sora mea?...

— Să mă căsătoresc cu sora dumitale? exclamă Pierre-Servan-Malo, a cărui faţă congestionată era acum de un roşu aprins.

— Da... să o iei de nevastă, reluă bancherul cu acel ton hotărât care nu admitea replică. Datorită acestei căsătorii, cele cincizeci de milioane ale dumitale, pe de o parte, şi cele cincizeci de milioane ale mele, pe de altă parte, ar rămâne în familia mea.

— Domnule Zambuco, răspunse jupân Antifer care-şi rostogolea pietricica între dinţi, aşa cum valurile rostogolesc pietricelele pe o plajă, domnule Zambuco...

— Domnule Antifer...

— Propunerea dumitale... este serioasă?...

— Cât se poate de serioasă şi dacă nu vrei să te căsătoreşti cu

sora mea îţi jur că totul se sfârşeşte între noi şi poţi să te îmbarci pentru Franţa!

Se auzi un horcăit înăbuşit. Jupân Antifer se sufoca. Îşi smulse cravata de la gât, îşi înşfăcă pălăria, deschise uşa cabinetului, se năpusti în curte, apoi coborî în stradă, dând din mâini şi agitându-se ca un nebun. Sauk care îl aştepta, văzându-l într-un asemenea hal, se luă după el tare neliniştit. Ajuns la hotel, maluinul se repezi în vestibul. Zărindu-şi nepotul şi prietenul aşezaţi în fundul micului salon de lângă sala de mâncare, le strigă de acolo:

— Ah, mizerabilul! Ştiţi ce vrea?...

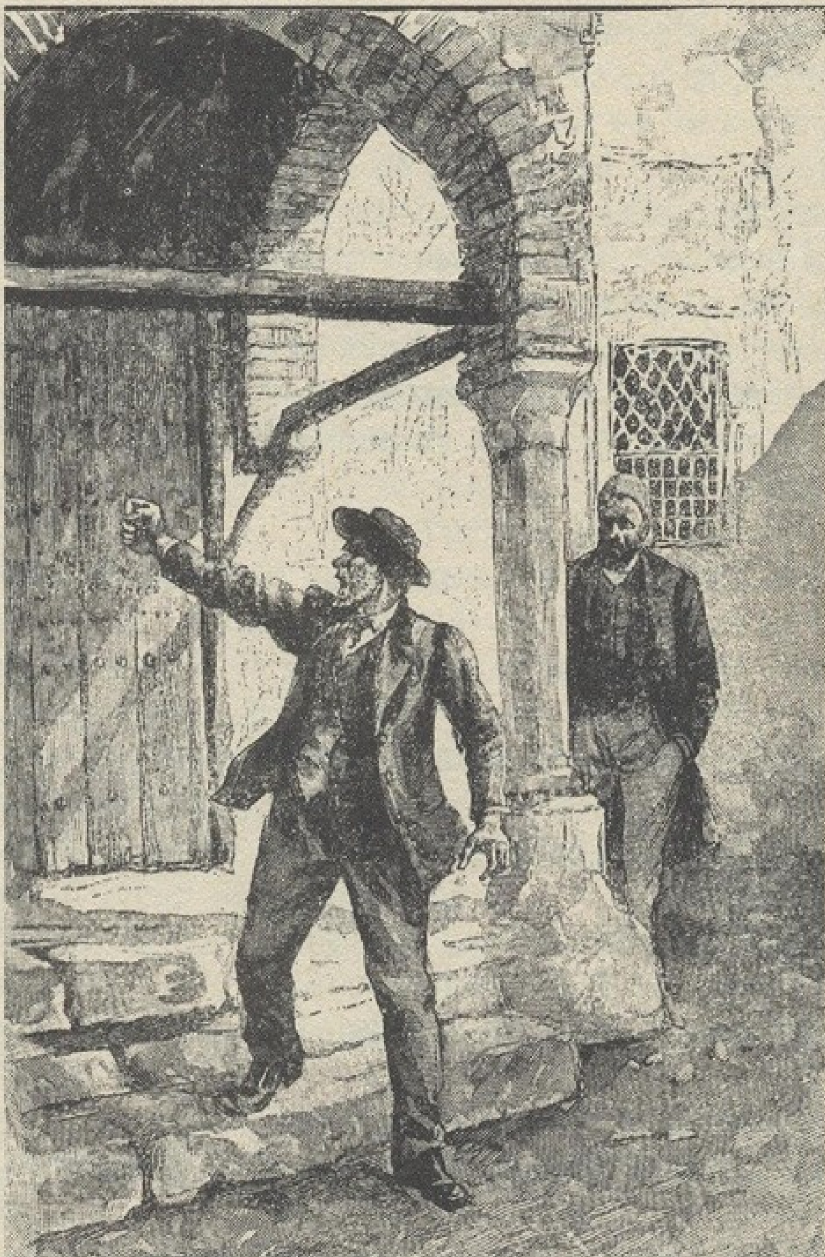
— Să te ucidă? întrebă Gildas Tregomain.

— Mai rău!... Vrea să mă căsătoresc cu sora lui!

Capitolul IV. În care cumplita luptă dintre Occident şi Orient se sfârşeşte cu victoria celui din urmă

Deşi deprinşi de câtva timp cu mii de încurcături de tot felul, putem spune totuşi că

Sauk, care-l aştepta...

nici Gildas Tregomain, nici Juhel nu se aşteptau la aşa ceva. Jupânul Antifer, burlac înrăit, să fie încolţit în asemenea chip? Şi cât de rău încolţit?... Încolţit de o căsătorie pe care era silit să o facă, ameninţat fiind, altfel, să-şi piardă partea lui din uriaşa moştenire!

Juhel îl rugă pe unchiul său să povestească lucrurile pe îndelete. Acesta le povesti însoţindu-le cu o explozie de înjurături ca nişte proiectile, ce din nefericire nu-l puteau atinge pe Zambuco, adăpostit în casa lui din cartierul maltez.

Îl vedeţi oare pe acest flăcău bătrân de patruzeci şi şase de ani căsătorit cu o domnişoară de patruzeci şi şapte, devenind un fel de oriental, ceva cam ca un Antifer-Paşa?

Cu totul uluiţi, Gildas Tregomain şi Juhel se priveau în tăcere; prin minte însă le trecea, fără îndoială, acelaşi gând.

"S-au dus pe copcă milioanele!" îşi spunea luntraşul. "Nici o piedică în calea căsătoriei cu scumpa mea Enogate!" îşi spunea Juhel.

De fapt, era cu totul de necrezut ca jupân Antifer să dea curs pretenţiilor lui Zambuco, consimţind să devină cumnatul bancherului. Nu s-ar fi putut supune acestei sminteli, nici chiar dacă ar fi fost vorba de un miliard.

În acest timp maluinul se plimba de la un capăt la altul al salonului. Se oprea apoi, se aşeza, se apropia de nepotul şi de prietenul său, ca şi când ar fi vrut să-i privească atent în faţă, apoi numaidecât îşi întorcea privirea. Adevărul este că îţi făcea rău să-l vezi şi dacă Gildas Tregomain fusese vreodată pe punctul de a crede că prietenul său este la un pas de a-şi pierde minţile, în această clipă a fost.

Aşa că, atât el cât şi Juhel păreau a se fi înţeles fără vorbe să nu-l contrazică, orice ar fi spus. Cu timpul, acest spirit descumpănit se va întoarce la o sănătoasă înţelegere a situaţiei.

În cele din urmă vorbi din nou, tăindu-şi frazele cu exclamaţii furibunde:

— O sută de milioane... pierdute din încăpăţânarea acestui şnapan!... Nu ar merita oare să i se taie capul... să fie spânzurat... împuşcat... spintecat... otrăvit... şi în acelaşi timp tras în ţeapă?... Nu vrea să-mi dea latitudinea dacă nu o iau de nevastă... Să mă însor cu maimuţa aia din Malta... de care ar fugi şi un maimuţoi din Senegambia... Mă vedeţi voi soţul acestei domnişoare Talisma?

Fireşte că nu! Prietenii lui gândeau la fel şi introducerea unei asemenea cumnate şi mătuşi în sânul preacinstitei familii Antifer ar fi fost una din cele mai necrezute eventualităţi, pe care nimeni nu ar fi putut să o încuviinţeze.

— Ia spune... luntraşule?...

— Ce, prietene?...

— Are cineva dreptul să lase o sută de milioane în fundul unei

gropi, când nu ar avea decât un pas de făcut pentru a le scoate?

— Nu sunt pregătit să răspund la o asemenea întrebare! răspunse în doi peri Tregomain.

— Ah, nu eşti pregătit! exclamă jupân Antifer aruncându-şi pălăria într-un colţ al salonului. Aşa!... Dar la asta eşti pregătit să răspunzi?...

— La ce?...

— Dacă un individ ar încărca un vas, să zicem un barcaz... O *Fermecătoare Amelie,* dacă vrei...

Gildas Tregomain simţi că *Fermecătoarea Amelie* avea să treacă printr-un sfert de ceas neplăcut.

— ... dacă ar încărca această hodoroagă cu o sută milioane de aur şi ar vesti obştii că o s-o scufunde în mare pentru a îneca milioanele din ea, tu crezi că guvernul l-ar lăsa să facă după bunul lui plac?... Hai!... Vorbeşte!

— Nu cred, prietene.

— Şi totuşi bestia de Zambuco asta are de gând! Un singur cuvânt are de spus ca să găsim milioanele lui şi ale mele, şi se încăpăţânează să tacă!

— Nu cunosc un ticălos mai dezgustător! replică Gildas Tregomain, care izbuti să facă pe înfuriatul.

— Ascultă... Juhel...

— Unchiule?...

— Dacă l-am denunţa autorităţilor?...

— Fără îndoială... ar fi ultima soluţie...

— Da... fiindcă autorităţile pot face ceea ce un particular nu poate... Ele pot să-l pună la cazne... să-l chinuiască... să-l ardă la tălpi... şi o să trebuiască să se supună!

— Ideea nu-i rea, unchiule.

— Minunat, Juhel, şi ca să-i vin de hac acestui negustor hrăpăreţ, sunt gata să-mi sacrific partea mea din comoară dăruind-o statului...

— Ah, ce frumos ar fi, ce nobil şi generos! exclamă barcazierul. Ar fi într-adevăr vrednic de un francez... de un maluin... de un Antifer...

Fără îndoială că, făcând această propunere, unchiul lui Juhel mersese mai departe decât ar fi vrut, fiindcă îi aruncă lui Gildas Tregomain o privire atât de cruntă încât bietul om îşi curmă scurt elanul de admiraţie.

— O sută de milioane!... O sută de milioane!... repeta jupân Antifer. O să-l ucid... pe acest blestemat de Zambuco.

— Unchiule!...

— Prietene!...

Şi într-adevăr, în halul de furie în care se afla, se puteau teme ca maluinul să nu facă vreo prostie... de care, dealtfel, nu ar fi putut fi făcut răspunzător, fiindcă ar fi săvârşit-o, fără doar şi poate, într-un acces de nebunie.

Dar când Juhel şi Tregomain încercară să-l calmeze, îi respinse violent învinuindu-i că se înţeleg cu duşmanii, că îl susţin pe Zambuco în loc să-l ajute pe el pentru a-l strivi pe acesta ca pe o libarcă din cămara cu provizii a unei corăbii!

— Lăsaţi-mă... lăsaţi-mă! strigă el în cele din urmă. Şi luându-şi pălăria, trânti uşile năpustindu-se afară din salon.

Crezând că jupân Antifer avea să se ducă acasă la bancher, cei doi se hotărâră să se repeadă pe urmele lui pentru a preîntâmpina o nenorocire. Din fericire se liniştiră văzându-l că o apucă spre scara cea mare şi urcă în camera lui în care se închise întorcând de două ori cheia în broască.

— Ăsta era cel mai bun lucru pe care îl avea de făcut! încheie barcazierul clătinând din cap.

— Da... bietul meu unchi! răspunse Juhel.

După o asemenea întâmplare, abia de s-au atins de mâncare, le pierise pofta.

După ce îşi terminară cina, cei doi prieteni părăsiră hotelul cu gândul să respire aerul curat de pe malurile Bahirei. Când să iasă, s-au întâlnit cu Ben-Omar însoţit de Nazim. Era nepotrivit oare să-l informeze pe notar de cele ce se petrecuseră?... Nu, fără îndoială. Dar când auzi condiţiile impuse de bancher jupânului Antifer, notarul strigă:

— Trebuie să se căsătorească cu domnişoara Zambuco! Nu are dreptul să refuze... Nu! Nu are acest drept!

Era şi părerea lui Sauk, care nu ar fi stat nici o clipă pe gânduri să se însoare cu oricine, dacă această căsătorie i-ar fi adus o asemenea zestre.

Gildas Tregomain şi Juhel le întoarseră spatele; o luară apoi foarte gânditori pe aleea Marinei.

O seară frumoasă; răcoarea proaspătă a brizei invita parcă populaţia tunisiană la plimbare. Tânărul căpitan şi luntraşul se îndreptară, hoinărind agale, către zidul incintei, trecură de poartă, se învârtiră încolo şi încoace pe malul lacului şi în cele din urmă se duseră să se aşeze la o masă în cafeneaua *Wina* unde, cu o sticlă de "manuba" în faţă, putură să discute pe îndelete despre ale lor. Pentru ei totul era acum limpede. Jupân Antifer nu o să consimtă niciodată să se supună poruncilor bancherului Zambuco... Ca urmare, va trebui să renunţe la căutarea celei de a doua insuliţe... Deci... vor fi obligaţi să părăsească Tunisul cu primul pachebot... Deci vor avea nemărginita bucurie de a se întoarce în Franţa pe drumul cel mai scurt.

Era, fără îndoială, singura soluţie posibilă. Şi nu erau deloc nefericiţi întorcându-se la Saint-Malo fără traista plină a lui Kamylk-Paşa. La urma urmei, de ce o fi născocit excelenţa-sa atâtea tertipuri?

Către orele nouă, Gildas Tregomain şi Juhel se întoarseră la hotel. Intrară în odaia lor, după ce se opriră o clipă în faţa celei a

unchiului şi prietenului lor. Acesta nu dormea. Nici nu se culcase măcar. Umbla cu paşi repezi, vorbea pe nerăsuflate şi în gură i se ciocneau aceleaşi cuvinte:

— Milioane... Milioane... Milioane!

Barcazierul făcu cu mâna acel gest care arată o minte complet zdruncinată. Apoi, după ce îşi urară noapte bună, se despărţiră destul de îngrijoraţi.

A doua zi, Gildas Tregomain şi Juhel se sculară dis-de-dimineaţă. Nu era oare de datoria lor să se ducă la jupân Antifer, să mai cântărească o ultimă dată situaţia ivită din refuzul lui Zambuco şi să ia, în sfârşit, fără a mai amâna, o hotărâre? Şi această hotărâre nu ar fi trebuit ea să ducă la următoarea concluzie: să-şi facă bagajele şi să părăsească Tunisul? Or, după informaţiile pe care le avea tânărul căpitan, pachebotul care făcuse escala în La Goulette trebuia să ridice ancora chiar în seara aceea şi să pornească spre Marsilia. Ce n-ar fi dat Juhel ca unchiul său să se afle pe vas, închis în cabina lui şi la vreo douăzeci de mile de litoralul african!

Barcazierul şi tânărul căpitan o luară pe, coridorul care ducea la odaia jupânului Antifer.

Bătură la uşă.

Nici un răspuns.

Juhel bătu a doua oară, mai tare... Aceeaşi tăcere.

Să fi dormit oare unchiul atât de adânc, somn de marinar din care nu-l trezesc nici tunurile de calibrul douăzeci şi patru?... Sau poate că, într-un moment de desperare, într-un acces de febră, să se fi... ?

Într-o clipă, coborând câte patru trepte deodată, Juhel fu la portar în timp ce Tregomain, căruia i se muiaseră picioarele, se ţinea de balustrada scării ca să nu se rostogolească până jos.

— Domnul Antifer?...

— A ieşit dis-de-dimineaţă, răspunse portarul la întrebarea pusă de tânărul căpitan.

— Şi nu a spus unde se duce?...

— Nu a spus.

— Să se fi dus, oare, din nou la şnapanul de Zambuco? exclamă Juhel care îl trase repede pe Gildas Tregomain în piaţa Marinei.

— Dar... dacă s-a dus acolo... înseamnă că primeşte, murmură luntraşul ridicând braţele spre cer.

— Cu neputinţă!... strigă Juhel.

— Nu! Nu-i cu putinţă!... Îl vezi întorcându-se la Saint-Malo, în casa lui din strada Hautes-Salles, însoţit de domnişoara Talisma Zambuco şi aducându-i micuţei noastre Enogate o mătuşă malteză?

— Unchiul meu a spus... o maimuţă!

Şi, foarte îngrijoraţi, se duseră să se aşeze la o masă din cafeneaua de peste drum de hotel. De acolo puteau pândi întoarcerea jupânului Antifer. Se spune că noaptea este un bun

sfătuitor, totuşi se mai întâmplă ca uneori să nu fie chiar aşa. Lucru ce, dealtfel, se şi adeveri.

Încă din zorii zilei, maluinul nostru pornise din nou către mahalaua malteză şi în câteva minute, de parcă îl gonea din urmă o haită de câini turbaţi, ajunsese la casa bancherului.

De obicei, Zambuco se scula odată cu soarele şi tot odată cu el se culca. Bancherul şi strălucitorul astru îşi făceau împreună drumul lor zilnic. Primul era deci în fotoliul lui, cu biroul în faţă şi casa de bani în spate, când îşi făcu apariţia jupân Antifer.

— Bună ziua, spuse el potrivindu-şi ochelarii ca să cuprindă mai clar în lentilele lor chipul vizitatorului său.

— Continuă să fie ultimul dumitale cuvânt? răspunse imediat acesta pentru a deschide vorba.

— Ultimul.

— Refuzi să-mi dai scrisoarea lui Kamylk-Paşa, dacă nu consimt să-ţi iau sora în căsătorie?

— Refuz.

— Atunci mă însor cu ea...

— Eram sigur! O femeie care-ţi aduce cincizeci de milioane zestre... Fiul lui Rothschild ar fi fost prea fericit să devină soţul Talismei...

— Fie... o să fiu prea fericit! răspunse jupân Antifer cu o strâmbătură pe care nici nu încerca să o ascundă.

— Hai, vino, cumnate, reluă Zambuco.

Şi se ridică îndreptându-se către scară, ca şi când ar fi vrut să urce la etaj.

— Cum? Este aici?... strigă jupân Antifer.

Şi chipul lui arăta într-adevăr ca acela al unui condamnat în clipa în care este trezit şi căruia gardianul îi spune: "Haide... curaj!... E timpul...".

— Potoleşte-ţi nerăbdarea, frumosul meu îndrăgostit! replică bancherul. Uiţi că Talisma este la Malta?...

— Dar atunci unde mergem?... răspunse jupân Antifer lăsând să-i scape un oftat de uşurare.

— La telegraf.

— Ca să-i dai de veste?...

— Şi să-i spunem să vină aici...

— Dă-i de veste dacă vrei, dar să ştii, domnule Zambuco, te previn că nu am de gând să-mi aştept... logodnica... la Tunis.

— Şi de ce?

— Fiindcă dumneata şi cu mine, adică noi, nu avem timp de pierdut! Cel mai urgent lucru este să pornim în căutarea insuliţei îndată ce vom cunoaşte poziţia ei!...

— Ei, cumnate, opt zile mai devreme sau opt zile mai târziu, nu-i totuna?

— Ba nu-i deloc totuna şi ar trebui să fii tot atât de grăbit ca şi mine să intri în stăpânirea moştenirii de la Kamylk-Paşa!

Da... cel puţin tot atât, fiindcă acest bancher zgârcit şi hrăpăreţ, cu toate că încerca să-şi ascundă nerăbdarea sub o prefăcută indiferenţă, ardea de dorinţa de a încuia în casa sa de bani partea lui de milioane. Aşa că se hotărî să-i dea dreptate interlocutorului său.

— Fie, spuse el, nu o să te contrazic... O să o chem pe sora mea aici când ne întoarcem... Se cuvine totuşi să o previn de fericirea ce o aşteaptă.

— Da... care o aşteaptă, răspunse Pierre-Servan-Malo, fără să precizeze ce fel de fericire pregătea el celei care aştepta de atâţia ani pe soţul visurilor sale!

— Numai că, reluă Zambuco, trebuie să-mi dai o hârtie în toată regula.

— Scrie-o şi ţi-o semnez.

— Cu o despăgubire?...

— De acord. De cât... despăgubirea?...

— Să zicem, cele cincizeci de milioane ce o să-ţi revină ca parte...

— Ne-am înţeles... şi să terminăm, răspunse jupân Antifer resemnat să devină soţul domnişoarei Talisma Zambuco, dacă nu putea să scape de această fericire.

Bancherul luă o foaie de hârtie şi cu scrisul lui mare întocmi în bună regulă angajamentul în care toţi termenii fură foarte amănunţit cântăriţi. Se specifică acolo că partea ce i se cuvenea jupânului Antifer în calitate de legatar al lui Kamylk-Paşa îi va reveni în întregime domnişoarei Talisma Zambuco, în cazul în care logodnicul său ar refuza să o mai ia în căsătorie legitimă, cincisprezece zile după descoperirea comorii.

Şi cu numele său împodobit cu înflorituri furioase, Pierre-Servan-Malo semnă angajamentul pe care bancherul îl închise într-un sertar al casei de bani. Scoase în acelaşi timp de acolo o hârtie îngălbenită... Era scrisoarea lui Kamylk-Paşa, sosită cu douăzeci de ani înainte.

La rândul lui, jupân Antifer îşi scoase portofelul din buzunar şi trase din el o hârtie tot atât de îngălbenită de trecerea anilor... Era documentul găsit pe insuliţa numărul unu.

Vi-i puteţi închipui pe aceşti doi moştenitori înfruntându-se ca doi duelişti gata să-şi încrucişeze spadele, braţele lor întinzându-se puţin câte puţin, tremurându-le degetele la atingerea acestor hârtii pe care nu le venea parcă să le dea?... Ce scenă pentru cineva care i-ar fi urmărit! O sută de milioane pe care o singură mişcare avea să le reunească într-o singură familie!

— Scrisoarea dumitale!... spuse jupân Antifer.

— Documentul dumitale!... răspunse bancherul.

Se făcu schimbul. Era şi timpul. Inima acestor doi oameni bătea atât de tare încât ar fi sfârşit prin a exploda. Pe documentul pe care se menţiona că trebuie predat de un oarecare Antifer din

Saint-Malo unui oarecare Zambuco din Tunis se afla longitudinea 7°23' la est de meridianul Parisului. Scrisoarea arătând că numitul Zambuco din Tunis va primi într-o zi pe numitul Antifer din Saint-Malo cuprindea latitudinea 3°17' sud. Era acum de ajuns să se întretaie cele două linii pe o hartă pentru a se putea afla poziţia insuliţei numărul doi.

— Ai, desigur, un atlas? întrebă bancherul.

— Un atlas şi un nepot, răspunse jupân Antifer.

— Un nepot?

— Da... un tânăr căpitan de cursă lungă care va lua asupra sa această operaţie.

— Şi unde-i acest nepot?...

— La *Hotel de France.*

— Atunci să mergem acolo, cumnate! spuse bancherul trântindu-şi pe cap o vechitură de pălărie cu boruri largi.

— Să mergem! răspunse jupân Antifer. Se îndreptară amândoi către piaţa Marinei. Ajunşi în faţa poştei, Zambuco vru să intre cu gândul să trimită o telegramă la Malta. Jupân Antifer nu se împotrivi. Las' să afle domnişoara Talisma Zambuco că îi fusese cerută mâna de un "ofiţer din marina franceză" şi acordată de către fratele ei în condiţii de familie şi avere dintre cele mai avantajoase. După ce au plătit şi înregistrat telegrama, cele două personaje ale noastre porniră din nou către piaţă. Gildas Tregomain şi Juhel, zărindu-i, se grăbiră să-i întâmpine.

Când îi văzu, prima pornire a jupânului Antifer fu aceea de a întoarce capul. Dar se împotrivi acestei slăbiciuni ce nu era pe măsura lui şi îşi prezentă tovarăşul cât putu de scurt:

— Bancherul Zambuco.

Bancherul aruncă însoţitorilor viitorului lui cumnat o privire piezişă care nu avea nimic plăcut în ea. Apoi jupân Antifer adăugă adresându-i-se lui Zambuco:

— Nepotul meu Juhel... Gildas Tregomain, prietenul meu.

Şi la un semn al lui, îl urmară cu toţii la hotel, ocolindu-i în trecere pe Ben-Omar şi Nazim ca şi când nu i-ar fi cunoscut, urcară apoi scara, intrară în odaia maluinului, a cărei uşă fu închisă cu grijă.

Jupân Antifer scoase din valiză atlasul adus din Saint-Malo. Îl deschise la planşa cu mapamondul planisferic şi, întorcându-se către Juhel, spuse:

— Şapte grade douăzeci şi trei minute longitudine estică şi trei grade şaptesprezece minute latitudine sudică.

Juhel nu-şi putu stăpâni un gest de dezamăgire. O latitudine sudică?... Kamylk-Paşa îi trimitea deci dincolo de ecuator? Ah, sărmana micuţă Enogate!... Gildas Tregomain abia îndrăznea să-l privească.

— Ei... ce aştepţi? îl întrebă unchiul său pe un asemenea ton; încât tânărului căpitan nu-i rămânea decât să-l asculte.

Îşi luă compasul şi urmărind cu vârful lui al şaptelea meridian la care adăugă cele douăzeci şi trei de minute, coborî până la cercul ecuatorial. Străbătând apoi paralela 3°17' o urmări până acolo unde se întâlnea cu meridianul.

— Ei?... repetă jupân Antifer, unde ne aflăm?

— În golful Guineii.

— Şi mai exact?...

— În dreptul statului Loango.

— Si, mai exact?

— În apele golfuleţului Ma-Yumba.

— Mâine dimineaţă, spuse jupân Antifer, luăm diligenţa pentru Bone, şi la Bone o să luăm trenul până la Oran.

Toate acestea fură spuse pe tonul foarte firesc cu care obişnuiesc căpitanii de vapor să comande o manevră atunci când apare inamicul. Apoi, întorcându-se către bancher:

— Dumneata, desigur, ne însoţeşti?...

— Desigur.

— Până în golful Guineei?...

— Până la capătul lumii, dacă trebuie!

— Bine... fii gata de plecare...

— Am să fiu, cumnate!

Gildas Tregomain lăsă să-i scape, fără voie, un "aoleu!". La auzul acestui cuvânt atât de neobişnuit pentru urechile sale, era atât de uluit încât nici nu putu răspunde salutului batjocoritor cu care îl onoră bancherul, retrăgându-se.

Şi, în sfârşit, când cei trei maluini rămaseră singuri în odaie, Gildas Tregomain îl întrebă:

— Aşadar... ai consimţit?...

— Da, luntraşule... ei şi?

Ei şi?... Cum tot nu ar mai fi avut ce spune, Gildas Tregomain şi Juhel socotiră că este mai potrivit să tacă.

Două ceasuri mai târziu, bancherul primea o telegramă expediată din Malta.

Domnişoara Talisma Zambuco recunoştea că este cea mai fericită dintre fete, aşteptând să fie cea mai fericită dintre soţii!

Capitolul V. În care Ben-Omar este în măsură să compare cele două feluri de locomoţie: pe uscat şi pe mare

Pe acea vreme, reţeaua tunisiană de căi ferate, care este acum legată cu reţeaua algeriană, nu exista încă. Călătorii noştri trăgeau nădejde să ia la Bone trenul care lega provinciile Constantine, Alger şi Oran.

Jupân Antifer şi tovarăşii lui părăsiră în zorii zilei capitala Regenţei. Se înţelege de la sine că bancherul Zambuco era cu ei, şi Ben-Omar cu Sauk nu întârziară să li se alăture. Era o

adevărată caravană de şase persoane, care de data aceasta ştiau înspre ce meleaguri îi poartă nestăvilita lor foame de milioane. Nu avea nici un rost să se ascundă de Ben-Omar şi, ca urmare, Sauk ştia că expediţia întru căutarea insuliţei numărul doi se va desfăşura în largul golfului Guineei, care închide în partea stingă a Africii apele ţinutului Loango.

— O etapă zdravăn de lungă, îi spusese Juhel lui Ben-Omar, şi dacă te temi de oboselile acestei noi călătorii, eşti liber să renunţi!

Şi, într-adevăr, de la Alger la Loango, ce de sute de mile de străbătut pe mare! Cu toate acestea, Ben-Omar nu şovăise; este adevărat că Sauk nici nu i-ar fi îngăduit vreo şovăire... Şi apoi, acel straşnic comision care îi flutura prin faţa ochilor...

Aşadar, în ziua de 24 aprilie, jupân Antifer, luându-l cu el pe Gildas Tregomain şi Juhel, Sauk pe Ben-Omar şi Zambuco luându-se pe el singur ocupau diferite locuri în diligenta care făcea cursa între Tunis şi Bone. Poate că nu aveau să schimbe nici un cuvânt între ei, dar cel puţin călătoreau împreună.

Să nu uităm că în ajun Juhel îi trimisese o nouă scrisoare Enogatei. În câteva zile mama şi fata aveau să ştie către care punct al globului alerga jupân Antifer în căutarea faimoasei sale moşteniri, acum rămasă numai pe jumătate. Această a doua parte a călătoriei ar fi putut dura aproximativ o lună de zile şi cei doi logodnici nu puteau spera într-o revedere înainte de jumătatea lunii mai. Cât de desperată va fi Enogate la primirea acestei scrisori! Şi măcar de ar fi putut fi convinsă că la întoarcerea lui Juhel toate piedicile vor fi înlăturate şi că nunta lor s-ar putea face fără alte întârzieri! Vai! Dar cu un asemenea unchi mai poţi fi sigur de ceva?

În ceea ce îl priveşte pe Gildas Tregomain, să ne mărginim a spune că soarta îi hărăzise să treacă ecuatorul. El, luntraşul de pe Rance, navigând pe apele emisferei australe! Ce vreţi? În viaţă se întâmplă lucruri atât de uluitoare încât blândul Gildas Tregomain nu se mai mira de nimic — nici chiar dacă acele trei faimoase butoiaşe ale lui Kamylk-Paşa s-ar fi găsit în locul indicat, în măruntaiele insuliţei numărul doi.

Dealtfel, această preocupare nu-l împiedica deloc să arunce o privire cercetătoare asupra locurilor pe care le străbătea diligenţa, locuri care nu semănau în nici un fel cu câmpiile bretone, nici măcar cu cele mai vălurite. Poate, însă, că era singurul dintre cei şase călători care se gândea să păstreze amintirea acestor plaiuri tunisiene.

Vehiculul nu era prea confortabil şi nici nu mergea repede. De la un popas la altul, cei trei cai oboseau pe un drum cu hârtoape, coaste abrupte de munte, cotituri repezi, mai ales în ciudata vale Medjerdah, râuleţe năvalnice, fără podeţe şi a căror apă ajungea uneori până la osia roţilor.

Timpul era frumos, cerul de un albastru crud sau mai degrabă

un albastru copt, într-atât era de cumplită căldura.

Bardo, palatul beiului care se întrezărea la stânga, te orbea cu albeaţa lui şi ar fi fost mai cuminte să nu-l priveşti decât cu ochelari fumurii. La fel şi alte palate înconjurate de ficuşi stufoşi şi arbuşti de piper, asemenea unor sălcii plângătoare ale căror ramuri se pleacă până la pământ. Ici şi colo se zăreau grupuri de corturi arabe acoperite cu pânze în dungi galbene, sub care se iveau chipuri serioase de femei, mutrişoare bronzate de copii, nu mai puţin grave decât ale mamelor lor. În depărtare, pe coline şi câmpii, printre steiurile stâncoase, păşteau turme de oi, zburau cete de capre, negre ca pana corbului.

Uneori la trecerea diligenţei, când biciul pocnea şfichiuind aerul, zburau stoluri de păsări. Printre ele, papagalii, foarte numeroşi, îţi luau ochii cu culorile lor vii. Erau cu miile şi dacă natura îi învăţase să cânte, omul nu-i învăţase încă să vorbească. Deci se călătorea în zumzetul unui concert şi nu al unei trăncăneli.

Popasurile fură dese. Gildas Tregomain şi Juhel nu pierdeau ocazia să coboare pentru a-şi dezmorţi picioarele. Uneori bancherul Zambuco cobora şi el la fel, dar nu vorbea deloc cu tovarăşii lui de drum.

— Iată un bătrânel, spuse luntraşul, care, pare-mi-se, este tot atât de ahtiat de milioanele paşei ca şi prietenul nostru Antifer!

— Asta aşa este, domnule Tregomain, şi amândoi colegatarii sunt demni unul de celălalt.

De câte ori cobora din diligenţă, Sauk încerca să surprindă ceva din convorbirile pe care ceilalţi credeau că nu le înţelege. Cât despre Ben-Omar, el nu se mişca din colţul lui, chinuit de gândul că în curând va trebui să navigheze şi că, după neînsemnatele valuri ale Mediteranei, va fi silit să înfrunte şi talazurile Oceanului Atlantic!

Pierre-Servan-Malo nu se clintea nici el de la locul lui, cu gândul numai la acea insuliţă numărul doi, la acea stâncă pierdută printre apele fierbinţi ale Africii!

În ziua aceea, înainte de apusul soarelui le apărură în cale câteva moschei, chilii de preoţi mahomedani, turnuri albe, minarete ascuţite: era orăşelul Taburka, înrămat parcă în verdeaţă, care îşi păstrează întocmai înfăţişarea lui de oraş tunisian.

Diligenţa făcu aici o haltă de câteva ore. Călătorii găsiră un hotel, mai bine zis un han unde li se servi o cină bunişoară. Cât despre vizitarea oraşului, nici vorbă nu putea fi. Din cei şase, numai luntraşul şi poate Juhel, rugat de el, ar fi putut fi ispitiţi. Dealtfel, din teama de a nu întârzia, jupân Antifer le poruncise categoric, o dată pentru totdeauna, să nu se îndepărteze şi ei înţeleseseră.

La nouă ceasuri seara, pe o minunată noapte scânteind de stele, îşi reluară călătoria. Nu era totuşi lipsită de primejdii îndrăzneala

de a străbate aceste câmpii pustii între apusul şi răsăritul soarelui — primejdii din pricina drumurilor rele, primejdii din pricina unor posibile întâlniri cu tâlhari de drumul mare — "krumiri" sau alţii — primejdia de a fi atacaţi — ceea ce se întâmplă uneori — de fiare sălbatice. Şi, foarte limpede, în umbra tainică din marginea junglei de-a lungul căreia înainta diligenţa, se auzeau răgete de lei, mârâituri de pantere. Caii îşi luau atunci vânt şi era nevoie de toată dibăcia vizitiului pentru a-i stăpâni. Cât despre miorlăitul hienelor, aceste mofturoase pisici nici nu erau luate în seamă!

În sfârşit, pe la orele patru se înălbi de ziuă şi câmpia împrăştie o lumină subţire, îndeajuns de clară, totuşi, ca încetul cu încetul să se poată desluşi amănuntele. Mereu acelaşi orizont îngust, coline cenuşii larg unduite, aşternute pe pământ ca o uriaşă pelerină arabă. Râul Medjerdah şerpuia la picioarele călătorilor, cu apa-i gălbuie, când potolit, când vijelios, între arbuşti de dafin şi eucalipţi în floare.

Partea aceasta a ţării ce se mărgineşte cu Krumiria are un relief mai neregulat. Dacă luntraşul ar fi călătorit cât de cât în Tirol, în afară de înălţimea mai mică totuşi a munţilor, s-ar fi putut crede în mijlocul celor mai sălbatice locuri ale unui ţinut alpin. Dar nu se afla în Tirol, nu se mai afla nici în Europa, ci departe, tot mai departe în fiecare zi. Şi atunci colţurile gurii i se ridicau — chipul său părea astfel, mai gânditor — şi sprâncenele lui groase se lăsau în jos; semn de nelinişte.

Câteodată tânărul căpitan şi el se priveau lung şi aceste priviri cuprindeau o întreagă discuţie, care se purta între ei, fără vorbe.

În dimineaţa aceea, jupân Antifer îl întrebă pe nepotul său:

— Unde o să fim până nu se înnoptează?...

— La popasul de la Gardimaou, unchiule.

— Şi la Bone când ajungem?...

— Mâine seară.

Posomoritul maluin se închise din nou în tăcerea lui obişnuită, mai bine zis, gândul său se rătăci din nou prin acel neîntrerupt vis care-l plimba din apele golfului Oman în apele golfului Guineei. Se oprea apoi asupra unicului punct de pe sferoidul terestru care-l putea interesa. Şi atunci îşi spunea că şi alţi ochi decât ai lui nu se dezlipeau de acest punct, ochii bancherului Zambuco. În adevăr, aceste două fiinţe de neam atât de diferit, cu obiceiuri atât de diferite, care nu ar fi trebuit să se întâlnească niciodată pe lumea asta, păreau că nu mai au decât un singur suflet, legaţi fiind unul de altul ca doi condamnaţi de acelaşi lanţ, cu singura deosebire că lanţul lor era de aur.

Între timp crângul de ficuşi devenea tot mai des. Când şi când, apăreau, din desişul albăstrui al frunzelor şi florilor de ricin, sate arabe. Câteodată se desfăşura în faţa ochilor câte o mirişte aşternută pe coasta muntelui. Ici se înălţau corturile arabe, colo păşteau turme pe malul unui torent în albia căruia se prăvăleau

apele râurilor. Apoi se ivea câte un han de poştă — de cele mai multe ori un grajd dărăpănat în care locuiau, într-o totală promiscuitate, oameni şi animale. Seara, schimbară caii la Gardimaou; popasul se făcu lângă o cabană de lemn, care, înconjurată de alte câteva, avea să alcătuiască, douăzeci de ani mai târziu, una din staţiunile de cale ferată între Bone şi Tunis. După o oprire de două ore — cu mult prea lungi pentru cina sărăcăcioasă pe care le-a putut-o oferi hanul — diligenţa porni din nou la drum, urmând cotiturile văii — când mergând pe lângă Medjerdah, când trecând prin vadul unor râuri a căror apă năvălea până la diligenţă udând picioarele călătorilor, urcând coaste atât de abrupte încât se părea că animalele nu le vor putea sui, coborând povârnişurile cu o iuţeală pe care frânele cu greu o puteau stăpâni.

Ţinutul era minunat, mai ales în împrejurimile localităţii Moughtars. Cu toate acestea nimeni nu putu să vadă nimic prin noaptea foarte întunecoasă învăluită în negură deasă. Dealtfel erau şi frânţi de oboseală după patruzeci de ore de călătorie atât de hurducată.

Se lumina de ziuă când jupân Antifer şi tovarăşii lui ajunseră la Soukharas, la capătul unei nesfârşite panglici aruncate peste colină, legând târguşorul de vadul văii.

Un hotel curat — *Hotel Thagaste* — foarte aproape de piaţa cu acelaşi nume, făcu o bună primire călătorilor istoviţi. De data asta cele trei ceasuri petrecute aici nu li se mai părură prea lungi, şi cu siguranţă că li s-ar fi părut prea scurte dacă ar fi vrut să viziteze acest pitoresc Soukharas. De prisos să adăugăm că jupân Antifer şi bancherul Zambuco bombăniră pentru timpul pierdut cu acest popas. Dar diligenţa nu putea pleca înainte de orele şase dimineaţa.

— Linişteşte-te, îi spunea mereu Gildas Tregomain arţăgosului lui compatriot. O să fim la timp la Bone pentru trenul de mâine dimineaţă...

— Şi de ce, dacă ne-am grăbi puţin, nu l-am lua pe cel de seară? ripostă jupân Antifer.

— Nu există, unchiule, adăugă Juhel.

— Şi ce dacă?... Este ăsta un motiv să mucezim în gaura asta?...

— Uite, prietene, spuse luntraşul, uite ici o pietricică pe care am cules-o pentru tine... A ta, de când o mesteci, trebuie că s-a tocit!

Şi Gildas Tregomain îi dădu jupânului Antifer o drăguţă de pietricică din prundişul văii Medjerdah, mare cât un bob de mazăre şi care fără întârziere începu să scrâşnească între dinţii maluinului.

Luntraşul îl pofti apoi să meargă numai până în piaţa mare. El refuză categoric şi scoţând din valiză atlasul îl deschise la harta Africii şi se aruncă în apele golfului Guineei, cu riscul de a-şi îneca

acolo mintea. Gildas Tregomain şi Juhel plecară să se mai plimbe în piaţa Thagaste: un pătrat imens plantat cu câţiva arbori, mărginit de locuinţe orientale, de cafenele deja deschise, cu toate că era foarte devreme, şi în care se înghesuiau băştinaşii. Ceaţa, la primele raze ale soarelui, se împrăştiase. Se anunţa o zi frumoasă, caldă şi luminoasă.

Luntraşul, plimbându-se, era numai ochi şi urechi. Încerca să prindă ici-colo un cuvânt, deşi nu putea să înţeleagă nimic; voia să vadă ce se petrece prin cafenele, în fundul prăvăliilor, cu toate că nu avea nimic de cumpărat în unele sau de consumat în celelalte. Dacă soarta îl aruncase în această călătorie de necrezut, măcar să culeagă câteva amintiri de neuitat. Şi nu se putea opri să spună:

— Nu, Juhel, nu-i îngăduit să călătoreşti aşa cum călătorim noi! ...Nu ne oprim nicăieri!... Trei ceasuri la Soukharas... o noapte la Bone... apoi două zile pe drum de fier, cu opriri scurte prin staţii!... Ce am văzut eu din Tunisia?... Şi ce o să văd din Algeria?...

— Ai dreptate, domnule Tregomain... Toate astea nu au nici un sens!... Dar încearcă să-i spui ceva unchiului meu şi o să vezi ce o să iasă... Nu este vorba de o călătorie de plăcere, ci de o călătorie de afaceri!... Şi cine ştie cum o să se sfârşească?...

— Cu o păcăleală, mi-e teamă, răspunse luntraşul.

— Da, reluă Juhel, şi de ce nu s-ar afla pe insuliţa numărul doi un alt document, care să ne trimită la insuliţa numărul trei?!...

— Şi la o insuliţă numărul patru, şi la o insuliţă numărul cinci, şi la toate insuliţele din cele cinci părţi ale lumii! adăugă Gildas Tregomain, clătinându-şi în sus şi în jos blajina lui căpăţână.

— Şi dumneata eşti în stare să-l urmezi pe unchiul meu, domnule Tregomain?

— Eu?...

— Da... dumneata... dumneata care nu ştii să-i refuzi nimic!

— Este adevărat... Bietul om, îmi pare aşa de rău de el şi mă tem pentru minţile lui...

— Ei bine... eu, domnule Tregomain, sunt hotărât să mă opresc la insuliţa numărul doi! Are nevoie Enogate să se mărite cu un prinţ şi am eu nevoie de o prinţesă?...

— Nu, desigur! Dealtfel, acum, când comoara trebuie împărţită cu acest crocodil de Zambuco, nu mai este vorba decât de un duce pentru ea şi o ducesă pentru tine...

— Nu râde, domnule Tregomain!

— Îmi pare rău, băiatule, fiindcă toate astea nu au darul de a mă înveseli nici pe mine, şi dacă o să fie vorba de prelungit căutările...

— Să se prelungească? exclamă Juhel. Nu!... Ne ducem la golful Loango, fie!... Dar... mai departe, niciodată!.. Ştiu cum să-l silesc pe unchiul să se întoarcă la Saint-Malo!

— Şi dacă încăpăţânatul refuză?

— Dacă refuză?... O să-l las să cutreiere singur... Eu o să mă întorc lângă Enogate... şi cum în câteva luni o să fie majoră... mă căsătoresc cu ea... orice ar fi!

— Stai, nu te aprinde aşa, dragul meu băiat, şi ai răbdare!... Sper ca totul să iasă bine... O să se sfârşească totul prin căsătoria ta cu micuţa Enogate... şi la nunta voastră o să dansez rigodon-ul[1] nupţial... Dar să nu pierdem diligenţa şi să ne întoarcem la hotel... Dacă nu cer prea mult, mi-aş dori să ajungem la Bone înainte de a se înnopta, ca să mai apuc să văd măcar o parte din oraşul ăsta fiindcă, din celelalte, Constantine, Philippeville, aflate de-a lungul căii ferate, ce o să putem zări, aşa, în treacăt?... În sfârşit, dacă nu o să fie posibil, îmi iau eu revanşa la Algerre. (Gildas Tregomain, nu s-a ştiut niciodată pentru ce, spunea "Algerre".) Da... Algerre... unde, presupun, o să rămânem câteva zile...

— S-ar putea, spuse Juhel, să nu găsim nici un vapor gata de plecare spre coasta occidentală a Africii şi va trebui să aşteptăm...

— O să aşteptăm... o să aşteptăm! replică luntraşul, căruia îi surâdea gândul că o să poată vizita minunăţiile capitalei algeriene. Cunoşti Algerre, Juhel?...

— Da, domnule Tregomain.

— Am auzit de pe la marinari că este foarte frumos, oraşul clădit în amfiteatru, cu cheiuri, cu pieţe, cu un arsenal, cu aşa-numita grădină d'Essai, cu un Mustafa grozav... cu o Casbah... mai ales o Casbah...

— Este foarte frumos, domnule Tregomain, răspunse Juhel. Dar eu cunosc ceva şi mai frumos încă... este Saint-Malo...

— Şi casa din Hautes-Salles... şi drăguţa cămăruţă de la etajul întâi, şi încântătoarea copilă care locuieşte acolo! Desigur, sunt de aceeaşi părere eu tine, băiete! Dar fiindcă tot trebuie să trecem prin Algerre, lasă-mă să nădăjduiesc că o să pot vizita Algerre...

În timp ce se lăsa legănat de această speranţă, luntraşul, urmat de tânărul său prieten, se îndrepta către hotelul *Thagaste.* Era şi timpul. Se înhămau caii, jupân Antifer se învârtea încolo şi încoace bombănind împotriva celor care întârziau, deşi nimeni nu întârziase.

Gildas Tregomain se grăbi să-şi plece capul sub privirea cruntă cu care îl fulgeră prietenul său. Câteva minute mai târziu, îşi reluase fiecare locul în diligenţa care-i ducea pe pantele abrupte din Soukharas. Era, desigur, mare păcat că nu-i fusese îngăduit luntraşului să cerceteze ţara Tunisului. Nimic mai pitoresc — dealuri aproape cât munţii, văi împădurite care aveau să silească viitoarea cale ferată să facă nenumărate cotituri. Apoi, răzbătând printre desişuri, stânci uriaşe sfârtecând pământul; ici şi colo sate musulmane mişunând de populaţie indigenă; focuri mari, aprinse

[1] Dans în doi timpi, de origină provensală, la modă în sec. XVII şi XVIII.

la căderea nopţii, aveau menirea să apere această populaţie de fiarele sălbatice.

Gildas Tregomain povestea bucuros cele ce aflase de la vizitiu, lui plăcându-i să stea de vorbă cu acest om de treabă, ori de câte ori servea prilejul. Într-un singur an nu se ucideau în aceste desişuri mai puţin de patruzeci de lei, cât despre pantere, numărul lor ajungea la câteva sute, fără să mai vorbim de haitele urlătoare de şacali. Cum era de presupus, Sauk, despre care se credea că nu înţelege limba, rămânea indiferent la toate aceste înfricoşătoare povestiri, iar jupân Antifer nu ducea grija panterelor şi a leilor tunisieni. Puteau să fie cu milioanele pe insuliţa numărul doi, că nu s-ar fi dat înapoi nici cu un pas.

Dar, bancherul de o parte, notarul de alta, trăgea cu urechea la poveştile lui Gildas Tregomain. Dacă Zambuco încrunta uneori din sprâncene, aruncând priviri piezişe prin portieră, Ben-Omar, întorcându-le pe ale lui, se strângea în colţul său, tresărind şi pălind când pe sub hăţişurile drumului răsunau unele urlete răguşite.

— Ei, pe cinstea mea, spuse luntraşul, de la vizitiu ştiu că diligenţa a fost atacată mai deunăzi... A trebuit să se tragă asupra fiarelor... Şi chiar noaptea trecută a trebuit să se dea foc trăsurii pentru a speria cu vâlvătaia flăcărilor o haită de pantere.

— Şi călătorii? întrebă Ben-Omar.

— Călătorii au fost siliţi să meargă pe jos până la prima haltă, răspunse Gildas Tregomain.

— Pe jos?... strigă notarul cu glas tremurător. Eu... eu nu o să pot niciodată...

— Atunci... o să rămâi în urmă, domnule Ben-Omar, şi fii sigur că nu o să te aşteptăm!

Bănuiţi, desigur, că acest răspuns prea puţin milos şi tot atât de puţin liniştitor venea de la jupân Antifer. După asta maluinul nu se mai amestecă în vorbă şi Ben-Omar trebui să recunoască în sinea lui că, hotărât lucru, fie pe uscat, fie pe mare, el nu era făcut pentru călătorii. Cu toate acestea, ziua trecu fără ca fiarele sălbatice să-şi fi făcut simţită prezenţa altfel decât prin urlete îndepărtate. Dar, spre marele lui necaz, Gildas Tregomain trebui să-şi spună că atunci când o să ajungă diligenţa la Bone, va fi întuneric beznă.

Într-adevăr erau ceasurile şapte seara când aceasta trecu pe lângă Hippone, la trei sau patru kilometri înainte de oraş, o localitate vestită, ciudată prin bazinele sale adânci, unde bătrânii arabi se dedau la descântece şi vrăji. Vreo douăzeci de ani mai târziu s-a pus aici temelia bisericii şi spitalului, pe care mâna puternică a cardinalului Lavigerie avea să le facă să răsară parcă din măruntaiele pământului.

Pe scurt, Bone era învăluit într-un întuneric adânc, cu promenada sa de-a lungul meterezelor, cu portul său alungit, care

se termină la apus cu un cap nisipos, cu desişuri de verdeaţă care adumbresc cheiul, cu partea modernă a oraşului, cu piaţa sa largă unde se înalţă acum statuia domnului Thiers în redingotă de bronz, şi în sfârşit cu o Casbah care ar fi putut să-i dea luntraşului o oarecare idee despre acea Casbah din Algerre.

Să recunoaştem că pe minunatul om îl urmărea ghinionul; se mângâia doar cu gândul că o să-şi ia revanşa în capitala Algeriei.

Traseră la un hotel aşezat în piaţă; au luat apoi masa şi s-au culcat de la ora zece, ca să fie gata pentru trenul de a doua zi dimineaţa. Şi se pare că în acea noapte, istoviţi de cele şaizeci de ore petrecute în diligentă, dormiră cu toţii un somn adânc, chiar şi cumplitul Antifer.

Capitolul VI. În care sunt povestite peripeţiile călătorilor în timpul drumului cu trenul de la Bone la Alger şi cu pachebotul de la Alger la Dakar

Jupân Antifer crezuse că o să găsească o cale ferată care să facă legătura între Bone şi Alger; venise însă cu douăzeci de ani prea devreme. Aş a că, a doua zi, îi pieri şi glasul auzind răspunsul hotelierului în această privinţă.

— Cum?... De la Bone la Alger nu-i o cale ferată? strigă el furios.

— Nu, domnule, dar în câţiva ani o să fie una... şi dacă doriţi să aşteptaţi... spuse poznaşul hotelier.

Fără îndoială că Ben-Omar nici nu şi-ar fi dorit ceva mai bun, fiindcă desigur, ca să nu piardă timpul, aveau să continue drumul pe mare. Dar Pierre-Servan-Malo nu înţelegea să lase lucrurile aşa.

— Este vreun vapor care pleacă? întrebă el cu un glas poruncitor.

— Da... acum, dimineaţă.

— Să ne îmbarcăm!

Şi iată cum, la orele şase, jupân Antifer părăsi oraşul Bone pe un pachebot, împreună cu cei cinci tovarăşi ai săi, din care doi, Juhel şi Gildas Tregomain, aleşi de el, iar ceilalţi trei, Zambuco, Ben-Omar şi Nazim, fără voia lui.

Nu are rost să ne oprim prea mult asupra întâmplărilor din timpul acestei călătorii de câteva sute de kilometri.

Desigur Gildas Tregomain ar fi fost mai bucuros ca în locul călătoriei pe apă să se afle într-un vagon de cale ferată, fapt ce i-ar fi îngăduit să cunoască măcar prin fereastră aceste ţinuturi pe care ciudatul drum de fier avea să le străbată câţiva ani mai târziu. Socotea însă că avea să-şi ia revanşa la Alger. Dacă jupân Antifer îşi închipuia că o să găsească imediat la sosire un vas gata de plecare spre coasta occidentală a Africii, se înşela, şi abia

atunci va avea prilejul să-şi pună răbdarea la încercare. Şi în acest timp ce de minunate plimbări prin împrejurimi, poate chiar până la Blidah, la râuleţul Maimuţelor!... Luntraşul, oricum, nu avea nimic de câştigat din descoperirea comorii! Ei şi? Dar, cel puţin, va duce cu el o sumedenie de amintiri din capitala algeriană. Erau orele opt seara când pachebotul, care mergea foarte repede, ancoră în portul Alger.

Noaptea, cu toate că scânteia de stele, era încă întunecoasă la această latitudine, chiar şi în ultima săptămână a lui martie. Conturul nedesluşit al oraşului se estompa în negru către nord, rotunjit parcă de cocoaşa cartierului Casbah, acel Casbah atât de dorit! Tot ce putu să observe Gildas Tregomain, ieşind din port, era că trebuia să urci nişte scări pentru a ajunge la un chei sprijinit pe arcade monumentale, că trebuia să mergi pe acest chei lăsând la stânga un scuar strălucind de lumini, unde i-ar fi plăcut să se oprească, apoi un grup de case înalte, printre care şi *Hotel Europa,* unde jupân Antifer şi prietenii lui fură bine primiţi.

După ce li se dădură odăile — a lui Gildas Tregomain fiind alături de cea a lui Juhel — călătorii îşi lăsară acolo bagajele şi coborâră din nou în sala de jos, unde luară masa. Aceasta ţinu cam până la orele nouă şi fiindcă în aşteptarea plecării pachebotului aveau destul timp, cel mai bun lucru ce-l aveau de făcut era să se culce, să-şi odihnească oasele printr-un somn care să le refacă puterile, astfel ca a doua zi, când aveau să-şi înceapă plimbările prin oraş, să fie proaspeţi şi bine dispuşi.

Totuşi, înainte de a-şi îngădui o odihnă binemeritată după acest lung drum — după o zi cu adevărat algeriană, caldă şi prăfoasă — Juhel vru să-i scrie logodnicei sale. Se apucă deci de scris îndată ce se întoarse în odaia lui. Scrisoarea avea să plece a doua zi, şi peste trei zile vor avea acasă noutăţi de la ei. Dealtfel, această scrisoare nu avea să-i spună Enogatei nimic deosebit, doar că el, Juhel, turba în sinea lui şi că o iubea din toată inima — ceea ce, de asemenea, nu era o noutate.

Dar se cuvine să menţionăm că, dacă Ben-Omar şi Sauk intraseră la ei în odăi în timp ce Gildas Tregomain şi Juhel se întorceau într-ale lor, jupân Antifer şi Zambuco, cei doi cumnaţi — nu ne este oare îngăduit să folosim această formulă familială de vreme ce legătura fusese pecetluită printr-un contract în toată regula? — dispărură îndată după cină, fără să spună pentru ce anume părăseau hotelul. Acest lucru nu întârzie să-i mire pe luntraş şi pe viitorul căpitan şi poate să-i neliniştească pe Sauk şi Ben-Omar. Mai mult ca sigur însă că, dacă l-ar fi întrebat cineva, maluinul tot nu ar fi răspuns.

Unde să se fi dus cei doi moştenitori? Să le fi venit poftă să hoinărească prin pitoreştile cartiere ale Algerului? Să fi fost numai curiozitatea de călători care îi făcea să umble de-a lungul străzilor Bab-Azoum şi altele, pe cheiul încă însufleţit de acel du-te-vino al

celor care se plimbau? Presupuneri neîntemeiate şi cu care, sigur, prietenii lor nu ar fi fost de acord.

— Atunci?... făcu Gildas Tregomain.

Dealtfel, încă din timpul călătoriei, atât tânărul căpitan cât şi ceilalţi observaseră că de câteva ori jupân Antifer ieşise din mutismul său şi vorbise pe şoptite cu bancherul. Şi era evident că Zambuco părea că încuviinţează spusele interlocutorului său. Ce să fi pus oare la cale cei doi?... Plecarea asta la o oră destul de târzie nu dovedea ea un plan ticluit dinainte?... Ce plan?... Nu se puteau oare aştepta — cu cei doi cumetri afurisiţi — la cele mai năstruşnice combinaţii?...

În acest timp, după ce îi strânsese mâna lui Juhel, luntraşul intră în odaia lui. Acolo, înainte de a se dezbrăca, deschise larg fereastra, dornic să respire puţin din acel minunat aer algerian. La palidă lumină a stelelor, întrevăzu un spaţiu larg desfăşurat, toată rada până la Capul Matifu, în care străluceau luminile vapoarelor ancorate sau pe cale de a se apropia de ţărm odată cu briza înserării. Apoi, litoralul se lumină de focurile pescuitului cu torţe. Mai aproape, în port, duduiau maşinile unor pacheboturi întunecate, gata de plecare, ale căror coşuri largi împroşcau scântei.

Dincolo de Capul Matifu se întindea marea, mărginită de un orizont pe care se înălţau strălucitoare constelaţii, ca un buchet de artificii. Ziua următoare avea să fie minunată, dacă te-ai fi luat după cele ce făgăduia noaptea; soarele avea să se înalţe radios, stingând ultimele stele, ale dimineţii.

"Ce plăcere, gândea Gildas Tregomain, să vizitezi acest nobil oraş Algerre, să-ţi îngădui aici câteva zile de odihnă după drăcescul drum început la Mascat şi înainte de a fi din nou aruncat dintr-o parte în alta până la insuliţa numărul doi... Am auzit vorbindu-se de restaurantul *Moise,* la Capul Pescade! De ce nu neam duce mâine să luăm o masă bună la Moise?..."

În acest moment, exact în clipa când ceasul bătea ora zece, în uşa odăii răsună o bătaie puternică.

— Tu eşti, Juhel?... întrebă Gildas Tregomain.

— Nu... sunt eu, Antifer.

— Îţi deschid numaidecât, prietene.

— Nu-i nevoie. Îmbracă-te şi încuie-ţi geamantanul.

— Geamantanul?...

— În patruzeci de minute plecăm.

— În patruzeci de minute?

— Şi nu întârzia, fiindcă pacheboturile nu obişnuiesc să aştepte! Mă duc să-l anunţ şi pe Juhel.

Năucit de veste ca de o lovitură, luntraşul se întreba dacă nu visează!... Nu! Nu visa! Auzi bătând în uşa lui Juhel şi glasul unchiului care-i poruncea să se scoale. Apoi, treptele gemură sub paşii care coborau din nou scara.

Juhel, care tocmai îi scria logodnicei sale, adăugă un rând în scrisoare prin care o anunţa pe aceasta că aveau să părăsească cu toţii Algerul chiar în acea seară. Aşadar, pentru asta dispăruseră din hotel, imediat după-masă, Zambuco şi jupân Antifer... ca să se informeze dacă nu cumva se pregătea de plecare spre coasta Africii vreo navă. Da, printr-un neaşteptat noroc, găsiseră o asemenea navă care se pregătea să ridice ancora, se grăbiseră să reţină locuri la bord şi apoi jupân Antifer, fără să-şi mai bată capul cu ce lear fi convenit sau nu celorlalţi, se urcase să-i prevină pe Gildas Tregomain şi Juhel, în timp ce bancherul îi înştiinţa pe Ben-Omar şi Nazim.

Luntraşul, făcându-şi valiza, încerca o amară dezamăgire. Dar nu se putea împotrivi. Şeful ordonase şi ei trebuiau să se supună.

Aproape imediat, Juhel veni în odaie la Gildas Tregomain şi îi spuse:

— Nu te aşteptai?...

— Nu, băiatule, răspunse luntraşul, cu toate că din partea unchiului tău mă pot aştepta la orice! Şi eu care îmi făgăduisem cel puţin patruzeci şi opt de ore de plimbare prin Algerre... şi portul... şi grădina d'Essai... şi Casbah!...

— Ce să spun, domnule Tregomain, este un adevărat ghinion că unchiul meu a dat de un vas gata de plecare!

— Da... dar până la urmă o să-mi ies din fire! Strigă luntraşul, pradă unui acces de furie împotriva prietenului său.

— Vai, nu, domnule Tregomain, dumneata nu o să-ţi ieşi din fire... sau dacă totuşi o să îndrăzneşti, o să fie de ajuns ca unchiul meu să te privească într-un anume fel rostogolindu-şi pietricica între dinţi...

— Ai dreptate, Juhel, răspunse Gildas Tregomain plecându-şi capul... o să mă supun... mă cunoşti bine!... Este totuşi păcat... Şi cina aceea grozavă pe care ne gândeam să o luăm la *Moise,* la Capul Pescade!...

Zadarnice păreri de rău! Şi suspinând din adânc, bietul om îşi termină pregătirile. Zece minute mai târziu el şi cu Juhel îi găsiră pe jupân Antifer, bancherul Zambuco, Ben-Omar şi Nazim în vestibulul hotelului.

Dacă la sosire li se făcuse o bună primire, la plecare mutrele erau cam acre, cu toate că plătiseră odăile ca şi când le-ar fi ocupat douăzeci şi patru de ore. Juhel îşi aruncă scrisoarea în cutia poştală pusă la dispoziţia călătorilor. Apoi o luară cu toţii de-a lungul cheiului şi coborâră scara care ducea la port, în timp ce Gildas Tregomain întrezărea pentru ultima dată Piaţa Guvernamentală, încă luminată.

La vreo sută de metri era ancorat un steamer al cărui cazan se auzea duduind sub presiunea aburilor. Un fum negru mânjea cerul înstelat. Asurzitoare şuierături vesteau că pachebotul nu va întârzia să ridice ancora. Legănându-se lângă treptele cheiului, o

barcă îi aştepta pe călători ca să-i ducă la bord. Jupân Antifer şi tovarăşii lui se urcară în barcă, în câteva bătăi de vâsle, acostară lângă steamer. Până să se dumirească, Gildas Tregomain se şi trezi în cabina pe care avea să o împartă cu Juhel. Jupân Antifer cu Zambuco ocupau o a doua cabină, notarul şi Sauk o a treia.

Acest pachebot, care se numea *Catalanul,* aparţinea Companiei Încărcătorilor Uniţi, din Marsilia. Folosit pentru curse regulate pe coasta occidentală a Africii, la Saint-Louis şi la Dakar, când era nevoie făcea şi escale intermediare, fie pentru a lua sau debarca pasageri, fie pentru a încărca sau descărca mărfuri. Destul de bine utilat, mergea cu o viteză medie de zece-unsprezece noduri, foarte potrivită pentru acest soi de navigaţie.

Un sfert de oră după sosirea jupânului Antifer, un ultim şuierat sfâşie văzduhul. Apoi, odată odgoanele slobozite, *Catalanul* porni; elicea se zbătu violent ridicând spume la suprafaţa apei; ocoli corăbiile ancorate în larg, lunecă de-a lungul marilor pacheboturi mediteraneene adormite pe unde se găseau, continuă apoi pe şenalul dintre arsenal şi ţărm, ieşi în larg şi se îndreptă către vest.

O nedesluşită îngrămădire de case albe apăru atunci privirilor luntraşului; era acea Casbah din care el nu avea să vadă decât un contur neclar. Apăru o limbă de pământ, ieşită din coasta pieptişă: era peninsula Pescade, peninsula cu restaurantul *Moise,* unde se găteau acele "buiabesuri", ciorbe de peşte atât de gustoase...

Şi asta fu tot ce luă cu el Gildas Tregomain ca amintire din trecerea lui prin Algerre.

Inutil să mai menţionăm că, îndată după ieşirea din port, Ben-Omar, întins pe cuşeta din cabina lui, începu să guste din nou din plăcerile răului de mare. Şi când se gândea că, după ce se va afla în carne şi oase în golful Guineei, va trebui să se întoarcă iar pe acolo... Din fericire, de data asta va fi ultima călătorie pe mare... Căci, desigur, pe insuliţa numărul doi îşi va încasa faimosul său comision!... Şi măcar dacă şi un altul dintre tovarăşii lui ar fi suferit de acelaşi rău, dacă şi altora le-ar fi fost greaţă din pricina hulei... Nu! Nici unul dintre ei nu simţea nici cea mai mică greaţă... Era singurul care suferea... Nu avea nici măcar această consolare, atât de omenească, de a vedea pe unul din semenii săi împărtăşindu-i suferinţele.

Pasagerii de pe *Catalanul* erau în majoritate marinari care se întorceau în porturile de pe coastă, câţiva senegalezi şi un oarecare număr de soldaţi din infanteria marinei, obişnuiţi cu greutăţile călătoriilor pe mare. Se duceau cu toţii la Dakar, unde steamerul trebuia să-şi descarce marfa. Nu era deci probabil să facă vreo escală pe parcurs. Aşa că jupân Antifer nu putea decât să se felicite că se grăbise să se urce la bordul vasului *Catalanul.* Este adevărat că, odată ajunşi la Dakar, nu însemna că şi-au atins ţinta, şi asupra acestui lucru îi atrăgea Zambuco atenţia.

— De acord, răspundea el, dar nu am socotit niciodată că am să

găsesc un pachebot care să meargă de la Alger la Loango, şi când o să fim la Dakar o să vedem ce avem de făcut.

Într-adevăr, ar fi fost greu să procedeze altfel. Şi nu era mai puţin adevărat că în această ultimă parte a călătoriei vor avea de înfruntat mai multe piedici. Iată deci un serios motiv de îngrijorare pentru cei doi cumnaţi.

În timpul nopţii, *Catalanul* pluti de-a lungul ţărmului, la o depărtare de două-trei mile. După farurile din Tenez, abia se putu desluşi pământul întunecat al Capului Blanc. A doua zi dimineaţa se zăriră înălţimile Oranului şi după un ceas pachebotul naviga pe lângă promontoriu, dincolo de care se rotunjea rada Mers-el-Kebir.

Mai departe, spre babord, se desfăşura coasta marocană, cu îndepărtatul ei profil muntos dominând ţinutul Riff, bogat în vânat. La orizont, strălucind în lumina soarelui, apăru Tetuan, apoi, la câteva mile mai la apus, Ceuta, înfiptă pe stânca ei, între două golfuleţe, ca un fort care comandă acest canat al porţii Mediteranei, celălalt canat fiind zăvorât de Anglia. În sfârşit, dincolo de strâmtoare, apăru nesfârşitul Ocean Atlantic.

Se iviră coastele împădurite ale litoralului. Dincolo de Tanger, ascuns după un cot al golfului, vile în mijlocul copacilor verzi şi mai multe moschei care izbeau puternic privirea, orbindu-te cu albeaţa lor. Marea foia de nenumărate vase cu pânze aşteptând ca vântul să le îngăduie pătrunderea în strâmtoarea Gibraltar.

Catalanul nu avea a se teme de acest fel de întârzieri. Nici briza, nici acel curent, care putea fi recunoscut după un ciudat plescăit în apropierea pâlniei mediteraneene, nu puteau să lupte împotriva puternicei sale elice — şi către orele nouă seara el bătea cu întreitul său braţ apele Atlanticului.

Luntraşul şi Juhel discutau pe dunetă înainte de aşi îngădui câteva ceasuri de odihnă. Şi, foarte firesc, în clipa când *Catalanul,* îndreptându-se către sud-vest, ocolea capul cel mai îndepărtat al pământului Africii, acelaşi gând le trecu prin minte, ca o părere de rău.

— Da, băiatule, spuse Gildas Tregomain, ar fi fost mult mai bine ca la ieşirea din strâmtoare să o luăm pe tribord în loc să o luăm pe babord. Cel puţin nu i-am fi întors spatele Franţei...

— Şi ca să mergem unde?... răspunse Juhel.

— Mi-e teamă că la dracu! răspunse luntraşul. Ce vrei, Juhel, tot e mai bine să-ţi înduri cu răbdare nefericirea! În cele din urmă, te întorci de oriunde, chiar şi de la dracu! în câteva zile o să fim la Dakar şi de la Dakar în fundul golfului Guineei...

— Cine ştie dacă la Dakar o să găsim numaidecât un mijloc de transport!... De acolo nu există curse regulate... Putem să întârziem cu săptămânile, şi dacă unchiul meu îşi închipuie...

— Îşi închipuie, n-ai grijă!

— ... că îi va fi uşor să ajungă la insuliţa numărul doi, se înşală!

Ştii la ce mă gândesc, domnule Tregomain?

— Nu, băiatule, dar dacă vrei să-mi spui...

— Ei bine, eu cred că bunicul meu Thomas Antifer ar fi trebuit să-l lase pe acest blestemat de Kamylk-Paşa pe stâncile din Jaffa...

— Vai, Juhel, bietul om!...

— Dacă l-ar fi părăsit acolo, egipteanul nu şi-ar fi mai putut lăsa milioanele salvatorului lui şi, dacă nu iar fi lăsat milioanele, unchiul meu nu ar fi alergat după ele şi Enogate ar fi fost soţia mea!

— Asta-i adevărat, răspunse luntraşul. Dar dacă ai fi fost acolo tu, Juhel, i-ai fi salvat viaţa acelui nefericit paşă, exact cum a făcut-o bunicul tău! Ia te uită, adăugă el schimbând vorba, şi arătă la babord un punct strălucitor ca o lumină vie. Ce far o fi ăsta?

— Este farul de la Capul Spartei, răspunse tânărul căpitan.

În adevăr, era farul care, aşezat la extremitatea de vest a continentului african şi întreţinut pe cheltuiala diferitelor state europene, este cel mai înaintat dintre cele a căror strălucire se proiectează pe suprafaţa mărilor africane.

N-are rost să povestim amănunţit această călătorie a *Catalanului.* Pachebotul a fost norocos. Îl întâmpinară prin aceste locuri numai vânturi prielnice bătând dinspre uscat şi putu să meargă la mică depărtare de-a lungul litoralului. Marea nu era agitată decât de hula venită din larg, fără valuri care să se spargă cu zgomot. Trebuia cu adevărat să fii cel mai bicisnic Omar din lume pentru a fi bolnav pe un asemenea timp.

Se arăta vederii întreaga coastă; înălţimile Mekinez şi Mogador, muntele Thesat care domină această regiune cu o altitudine de o mie de metri, Tarudant şi promontoriul Giubi, unde se închide frontiera marocană.

Gildas Tregomain nu avu mulţumirea de a zări insulele Canare, căci *Catalanul* trecu cam la cincizeci de mile de Fuerteventura, cea mai apropiată din grup; dar putu să salute capul Bojador înainte de a trece Tropicul Racului.

Capul Blanc fu zărit în după-amiaza zilei de 2 mai; apoi, în dimineaţa următoare, de cum mijiră zorile, se întrezări Portendik şi în sfârşit, sub ochii călătorilor, se desfăşurară malurile Senegalului.

Aşa cum s-a mai spus, toţi pasagerii săi având ca destinaţie Dakar, *Catalanul* nu avea de ce să facă escală la Saint-Louis, care este capitala acestei colonii franceze.

Se pare, dealtfel, că Dakar are o importanţă mult mai mare decât Saint-Louis. Cea mai mare parte a transatlanticelor care servesc liniile Rio-de-Janeiro, în Brazilia, şi Buenos-Aires, în Argentina, înainte de a se avânta spre ocean, poposesc aici. S-ar fi putut ca jupân Antifer să găsească mai uşor la Dakar mijloace de transport pentru a ajunge la Loango.

În sfârşit, în ziua de 5 mai, către orele patru dimineaţa,

Catalanul trecu de vestitul Cap Verde, situat la aceeaşi latitudine ca şi insulele cu acelaşi nume. Ocoli peninsula triunghiulară care atârnă ca un stindard la acest avansat punct al continentului african pe Atlantic — şi după o traversare de opt sute de leghe de la regretatul Algerre al lui Gildas Tregomain, apăru, la capătul de jos al peninsulei, portul Dakar.

Capitolul VII. Care redă felurite discuţii şi întâmplări de la sosirea la Dakar până la sosirea la Loango

Gildas Tregomain nu şi-ar fi putut închipui niciodată că va veni o zi când el şi cu Juhel se vor plimba pe cheiul din Dakar, această veche capitală a republicii goreene. Totuşi asta făcea în această zi, vizitând portul apărat de dublul său zăgaz de stânci de granit, în timp ce jupân Antifer şi bancherul Zambuco, tot atât de nedespărţiţi precum Ben-Omar şi Sauk, se îndreptau spre agenţia maritimă franceză.

O zi este prea destul pentru a vizita oraşul. Dealtfel, el nu oferă nimic deosebit: o grădină publică frumuşică, o cetăţuie folosind de cantonament garnizoanei, o limbă de pământ, Bel-Air, pe care se înalţă un aşezământ în care administraţia îşi internează bolnavii atinşi de frigurile galbene. Dacă ar fi trebuit să rămână mai multe zile în acea regiune cu capitala Goreea şi cu Dakar, un orăşel ceva mai răsărit, zilele li s-ar fi părut călătorilor noştri interminabile.

În sfârşit, când ai ghinion, n-ai încotro, faci haz de necaz, asta îşi spuneau mereu Gildas Tregomain şi Juhel. În aşteptare, hoinăreau pe chei, cutreierau străzile însorite ale oraşului, întreţinute curăţel de către condamnaţi sub supravegherea câtorva paznici.

În realitate, ceea ce îi interesa mai mult erau vapoarele — aceste bucăţi din însăşi Franţa, trimise de la Bordeaux la Rio-de-Janeiro, pacheboturi ale Mesageriilor Imperiale — aşa cum se numeau ele în 1862. Dakar nu era atunci importanta staţiune care a devenit mai târziu, cu toate că încă de pe atunci comerţul Senegalului se cifra la douăzeci şi cinci milioane franci, din care douăzeci de milioane chiar cu francezii. Nu avea decât nouă mii de locuitori, populaţie care tinde să crească, în urma lucrărilor întreprinse pentru îmbunătăţirea portului.

De exemplu, dacă luntraşul nu făcuse până atunci niciodată cunoştinţă cu negrii M'Bambaras, acum nimic nu i-ar fi fost mai uşor. În adevăr, aceşti indigeni mişună pe străzile Dakarului. Datorită constituţiei lor uscate şi nervoase, craniului lor rezistent, părului des şi creţ, pot să suporte uşor arşiţa soarelui senegalez. Cât despre Gildas Tregomain, el găsise de cuviinţă să-şi acopere capul cu batista lui în pătrăţele, care, de bine, de rău, îi ţinea loc de umbrelă.

— Doamne, dumnezeule, cald mai este! exclamă el. Într-adevăr,

nu sunt făcut să trăiesc la tropice.

— Asta încă nu-i nimic, domnule Tregomain, răspunse Juhel, dar când o să fim în fundul golfului Guineei, la câteva grade sub ecuator...

— O să mă topesc, asta-i sigur, replică luntraşului o să mă întorc acasă doar cu pielea pe oase! Dealtfel, adăugă el cu zâmbetul lui blajin, în timp ce îşi ştergea faţa mustind de sudoare ca o alcarraza[1], ar fi greu să mă întorc cu şi mai puţin, nu-i aşa?

— Dar ai şi slăbit, domnule Tregomain, spuse căpitanul.

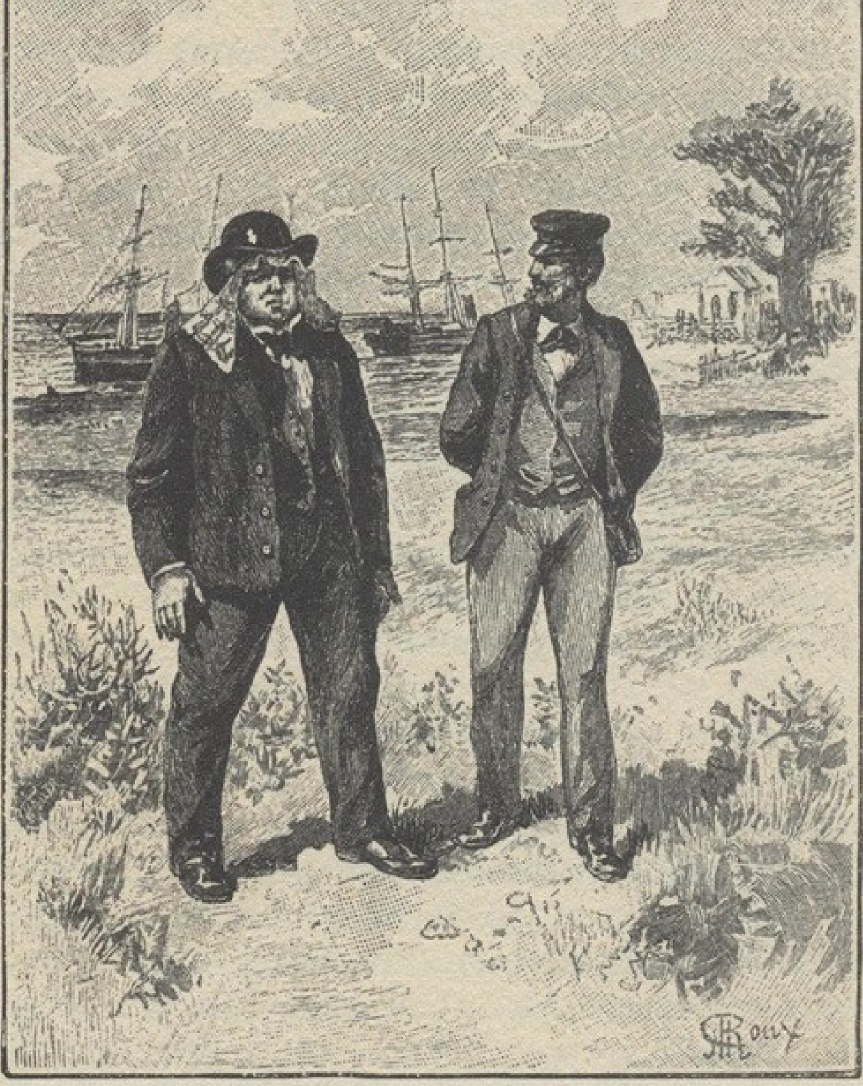
— Crezi?... Ei, mai am până să ajung un schelet! Când se întoarseră la hotel, Juhel şi Gildas Tregomain îi găsiră acolo pe jupân Antifer şi pe bancher.

Agentul francez îl primise cât se poate de bine pe compatriotul său. Totuşi, când acesta îl întrebă dacă la Dakar se afla vreo navă gata de plecare pentru unul din porturile din Loango, nu primi decât un răspuns prea puţin încurajator. Pacheboturile care fac acest serviciu sunt foarte neregulate şi, oricum, nu opresc la Dakar decât o dată pe lună. Desigur, există o cursă săptămânală între Sierra-Leone şi Grand-Bassam, dar de acolo până la Loango mai este cale lungă. Or, primul pachebot nu avea să ajungă la Dakar înainte de opt zile. Ce ghinion! Să petreci opt zile, fierbând de nerăbdare, ca într-o capcană, în acest orăşel! Şi trebuia să fie din cel mai călit oţel această capcană pentru a rezista dinţilor lui Pierre-Servan-Malo, care sfărâma acum în gură câte o pietricică pe zi. Este adevărat că nu pietricelele lipseau pe plajele litoralului african şi jupân Antifer îşi putea uşor împrospăta aici provizia.

Adevărul ne obligă să spunem că la Dakar o săptămână este lungă, foarte lungă.

[1] Vas de pământ poros, în care apa se răceşte prin evaporare.

— Cald mai este! exclamă el

Plimbările prin port, excursiile până la braţul de apă care curge în partea de răsărit a oraşului nu oferă turistului distracţii pentru a-l ocupa mai mult de o zi. Aşa că se cuvenea să se înarmeze cu acea răbdare pe care numai o fericită înţelepciune o poate da. Dar în afară de Gildas Tregomain, deosebit de înzestrat din acest punct de vedere, ceilalţi nu erau nici răbdători, nici înţelepţi. Irascibilul maluin şi diferitele personaje pe care le târa după el dacă îl binecuvântau pe Kamylk-Paşa pentru faptul că îi lăsase moştenitori, în schimb îl blestemau pentru fantezia pe care o avusese de a-şi fi îngropat moştenirea atât de departe. Nu fusese prea destul că fuseseră obligaţi să meargă până la golful Oman, acum mai trebuiau să coboare şi până la golful Guineei? Acest egiptean nu ar fi putut oare să aleagă o nevinovată şi discretă insuliţă în mările europene, în Baltica, în Marea Neagră, în Marea Nordului, pe lângă ţărmurile Oceanului Atlantic, foarte potrivit alcătuită pentru a fi folosită ca o casă de bani? Într-adevăr, Paşa exagerase înconjurându-se cu atâtea măsuri de precauţie! în sfârşit, asta era, şi doar dacă se lăsau păgubaşi...

Să se lase păgubaşi? Bună primire vi s-ar fi făcut dacă aţi fi venit cu o asemenea propunere la jupân Antifer, la bancherul Zambuco şi chiar la notar, ţinut în frâu de pumnul violent al lui Sauk!

Pe deasupra, legăturile de bună convieţuire, care legau aceste diverse personaje, slăbeau văzând cu ochii. Erau trei grupuri foarte distincte: grupul Antifer-Zambuco, grupul Omar-Sauk, grupul Juhel-Tregomain. Trăiau separat, nu se vedeau decât la orele de masă, se ocoleau în timpul plimbărilor, nu discutau niciodată între ei de formidabila lor afacere. Se mărgineau la duete care nu prea dădeau semne că se vor contopi vreodată într-un sextet final, care, dealtfel, nu ar fi fost decât o cumplită cacofonie.

Primul grup: Juhel-Tregomain. Se cunoaşte obişnuitul subiect al discuţiilor lor: călătoria care se prelungea mereu, depărtarea care creştea şi ea mereu între cei doi logodnici, teama ca toate ostenelile şi căutările să nu se sfârşească cu o păcăleală, dispoziţia sufletească a unchiului şi prietenului lor, a cărui surescitare creştea pe zi ce trecea ameninţându-i judecata. Totul fiind prilej de amărăciune pentru luntraş şi tânărul căpitan, resemnaţi să nu-l contrazică şi să-l urmeze până la capăt.

Al doilea grup: Antifer-Zambuco. Ce studiu interesant ar fi oferit, pentru cercetările unui moralist, cei doi viitori cumnaţi! Unul, până atunci cu gusturi simple, ducând o viaţă liniştită în liniştita sa provincie, cu acea filozofie firească a marinarului ieşit la pensie, acum căzut pradă unei *sacra fames*[1] pentru aur, înnebunit de mirajul milioanelor care îi lua ochii! Celălalt, putred de bogat, neavând însă decât o singură grijă, aceea de a îngrămădi bogăţii

---

[1] Sfânta foame (în limba latină).

peste bogăţii, înfruntând atâtea oboseli şi chiar primejdii numai pentru a-şi mări grămada!

— Să mucegăieşti opt zile în fundul acestei gropi, bombănea mereu jupân Antifer, şi cine ştie dacă acest blestemat pachebot nu o să întârzie?...

— Şi, pe deasupra, mai avem ghinionul să ne debarce la Loango şi abia de acolo mai trebuie să ne întoarcem cam vreo cincizeci de leghe ca să ajungem în golfuleţul Ma-Yumba!

— Ei, nu bucăţica asta de drum mă îngrijorează pe mine! exclamă arţăgosul maluin.

— Totuşi, ar fi cazul să te îngrijoreze, răspunse Zambuco.

— Bine!... bine!... mai târziu... ce dracu! Nu arunci ancora înainte de a intra în port! Să ajungem mai întâi la Loango şi pe urmă o să mai vedem!

— Poate că l-am putea convinge pe căpitanul pachebotului să facă escală în portul Ma-Yumba... L-ar abate mult din drumul lui?...

— Mă îndoiesc că o să se învoiască, fiindcă nu-i este îngăduit...

— Dacă i-am da o sumă frumuşică... pentru ocolul ăsta, sugeră bancherul.

— O să vedem, Zambuco, dar pe dumneata te bat totdeauna gânduri pe care eu nu le am deloc! Important este să ajungem la Loango, de unde o să izbutim noi cumva să ajungem şi la Ma-Yumba. Mii de bombe! Avem doar picioare şi dacă ar fi trebuit, dacă nu am fi avut alt mijloc de a pleca din Dakar, nu aş fi stat pe gânduri şi aş fi luat-o pe jos, de-a lungul litoralului.

— Pe jos?

— Pe jos.

Pierre-Servan-Malo vorbea fără să se gândească! Dar pericolele, piedicile, greutăţile unui asemenea drum? Opt sute de leghe prin ţinuturile Liberiei, pe Coasta de Fildeş, prin Achantis, Dahomey, Grand-Bassam! Nu — şi trebuia să se socotească fericit că, făcând călătoria la bordul unui pachebot, putea să evite pericolele unei asemenea călătorii! Nici unul din cei care l-ar fi însoţit în această expediţie nu s-ar mai fi întors! Şi domnişoara Talisma Zambuco zadarnic ar fi aşteptat în casa ei din Malta întoarcerea prea îndrăzneţului ei logodnic! Trebuiau deci să se resemneze să aştepte pachebotul, cu toate că acesta nu avea să sosească înainte de aproximativ opt zile. Dar cât de lungi li se păreau aceste ceasuri petrecute la Dakar!

Cu totul altfel vorbeau între ei cuplul Sauk-Ben-Omar. Nu că fiul lui Murad ar fi fost mai puţin nerăbdător de a ajunge la insuliţă şi de a pune mâna pe comoara lui Kamylk-Paşa, nu! Spre marea spaimă a lui Ben-Omar, singurul lui gând era numai cum ar fi putut să-i despoaie pe cei doi colegatari în folosul lui. După ce se gândise să dea lovitura, după întoarcerea de la Sohar la Mascat, cu ajutorul unor ticăloşi tocmiţi de el, avea s-o încerce şi de data

asta, prin aceleaşi mijloace, la întoarcerea de la Ma-Yumba la Loango. Aşa, fără îndoială, va avea mai mulţi sorţi de izbândă. Printre indigenii din provincie sau printre agenţii suspecţi ai companiilor de comerţ, o să ştie să găsească oameni în stare de orice, chiar şi de vărsare de sânge şi care, bine plătiţi, i s-ar alătura în săvârşirea faptei sale criminale. Tocmai această perspectivă îl înspăimânta pe fricosul Ben-Omar; dacă nu dintr-un exces de sensibilitate, măcar de teama de a nu fi amestecat într-o afacere urâtă — şi gândul ăsta nu-i mai lăsa nici o clipă de linişte.

Atunci încerca să-şi spună timid părerea. Susţinea că jupân Antifer şi tovarăşii lui erau dintre acei oameni care îşi vând scump pielea. Insista asupra faptului că, oricât de bine i-ar fi plătit Sauk, nu se putea bizui pe ticăloşii pe care i-ar fi folosit, că mai devreme sau mai târziu tot ar fi vorbit, că vestea omorului se va răspândi în ţinut, că până la urmă adevărul sfârşeşte prin a ieşi la lumină, chiar în mijlocul acestor ţinuturi sălbatice, mai ales când era vorba de exploratori masacraţi în cele mai îndepărtate unghere ale Africii, că nu poţi fi niciodată sigur de păstrarea unei taine... Se vedea bine că toată această argumentare nu era făcută pentru a înfiera o faptă criminală, ci din teama de nu fi descoperită într-o zi — singurul motiv care l-ar fi putut opri pe un om de teapa lui Sauk.

Dar asta nu-l prea impresiona pe Sauk... Văzuse şi făcuse el altele şi mai şi!... Şi aruncându-i notarului una din acele priviri care-l îngheţau până în măduva oaselor, spuse:

— Nu cunosc decât un imbecil, unul singur, care ar putea să mă trădeze!

— Şi cine, oare, excelenţă?...

— Tu, Ben-Omar!

— Eu?

— Da, şi bagă bine de seamă, fiindcă eu cunosc un mijloc sigur de a-i face pe oameni să tacă!

Ben-Omar, tremurând din toate încheieturile, îşi plecă capul. Ştia el că un cadavru în plus, pe drumul de la Ma-Yumba la Loango, nu l-ar fi încurcat pe Sauk.

Pachebotul mult aşteptat ancoră în portul Dakar în dimineaţa zilei de 12 mai. Era *Cintra,* o navă portugheză care transporta călători şi mărfuri în San-Paolo de Luanda, importantă colonie lusitană din Africa tropicală. Făcea regulat escală la Loango şi, cum pleca a doua zi în zori, călătorii noştri se grăbiră să-şi reţină locurile. Cu viteza mijlocie a pachebotului de aproximativ nouă sau zece mile, călătoria avea să dureze o săptămână, timp în care Ben-Omar se aştepta la toate chinurile răului de mare.

A doua zi, după ce lăsă la Dakar un număr de călători, pe un timp frumos, briza bătând dinspre uscat, *Cintra* ieşi din port. Jupân Antifer şi bancherul lăsară să le scape un adânc suspin de uşurare, ca şi când plămânii lor nu ar mai fi funcţionat de o

săptămână. Era ultima lor etapă înainte de a pune piciorul pe insuliţa numărul doi şi mâna pe comoara păstrată cu credinţă în măruntaiele ei.

Potrivit legilor firii, atracţia pe care această insuliţă o exercita asupra lor părea cu atât mai puternică cu cât se apropiau mai mult. ea crescând în raport invers cu pătratul distanţei. Şi cu fiecare învârtitură de elice a *Cintrei* distanţa aceasta descreştea... descreştea...

Vai, pentru Juhel, în schimb, ea creştea! El se îndepărta din ce în ce mai mult de acea Franţă, de acea Bretanie unde se amăra Enogate. Îi scrisese de cum ajunsese la Dakar, îi scrisese în ajunul plecării şi biata fată avea să afle în curând că logodnicul ei se îndepărta şi mai mult de ea!... Şi greu ar fi putut să-i spună data când avea să se întoarcă!

În primul rând, Sauk căutase să afle dacă *Cintra* avea să debarce călători la Loango. Printre aventurierii a căror conştiinţă nu cunoaşte teama sau remuşcarea şi care se duc să-şi caute norocul prin aceste ţinuturi, poate că va găsi câţiva care, cunoscând locurile, ar putea să-i devină complici. Dar, excelenţa-sa fu dezamăgit în această privinţă. Va trebui, deci, să-şi aleagă şnapanii la Loango. Din nefericire nu vorbea limba portugheză, pe care, dealtfel, nici Ben-Omar nu o cunoştea. Fapt destul de supărător atunci când este vorba să tratezi afaceri delicate în care este neapărată nevoie de o claritate perfectă. Dealtfel, jupân Antifer, Zambuco, Gildas Tregomain şi Juhel erau siliţi să vorbească numai între ei, nimeni la bord necunoscând franceza. Unul a cărui surpriză era tot atât de mare ca şi satisfacţia, trebuie să o recunoaştem, fu notarul Ben-Omar. Ar fi exagerat să spunem că în timpul călătoriei cu *Cintra* nu-i fusese deloc rău. Totuşi, nu mai îndură acele mari suferinţe prin care trecuse până atunci. Ajutată de un vânt uşor venit dinspre ţărm, navigaţia se desfăşura în condiţii minunate. Marea rămânea liniştită de-a lungul litoralului pe lângă care aluneca *Cintra,* la o distanţă de două-trei mile, şi nava abia dacă resimţea hula venită din larg.

Mai mult chiar, aceste prielnice condiţii nu se schimbară nici atunci când pachebotul trecu pe lângă Capul Palmes, la extremitatea golfului Guineei. În adevăr, aşa cum se întâmplă adesea, briza urma conturul coastelor şi golful fu tot atât de ospitalier ca şi oceanul, între timp, pe când *Cintra* se îndrepta către Loango, înălţimile continentului pieriră din raza vederii ei. Din ţinuturile Achantis sau Dahomey călătorii nu zăriră nimic, nici măcar vârful acelui munte Camerun care se înalţă până la trei mii nouă sute şaizeci de metri, dincolo de insula Fernando-Po, către graniţele Guineei de Sus.

În după-amiaza zilei de 19 mai, Gildas Tregomain încercă o oarecare emoţie. Juhel tocmai îi spusese că vor trece ecuatorul. În sfârşit, pentru prima şi fără îndoială pentru ultima dată, fostul

căpitan al ambarcaţiei *Fermecătoarea Amelie* avea prilejul să pătrundă în emisfera australă. Ce aventură pentru el, un marinăraş de pe Rance! Aşa că fără prea multă părere de rău dădu mateloţilor, urmând exemplul celorlalţi călători, bănuţul lui de bun-venit în cinstea trecerii ecuatorului.

A doua zi, la răsăritul soarelui, *Cintra* se afla pe latitudinea golfului Ma-Yumba, cam la o sută mile depărtare. De câte oboseli şi de câte pericole nu ar fi fost scutiţi jupân Antifer şi ai lui dacă comandantul *Cintrei* ar fi fost dispus să se îndrepte în această direcţie, să facă escală în acest port care aparţine statului Loango! Această escală i-ar fi scutit de o călătorie deosebit de grea pe lângă malurile litoralului.

Aşa că, împins de unchiul lui, Juhel încercă să ghicească gândurile căpitanului *Cintrei* în această privinţă. Portughezul ştia câteva cuvinte englezeşti şi care marinar nu cunoaşte cât de cât graiul britanic? Or, se ştie că Juhel vorbea curgător această limbă şi o folosise din plin în discuţiile lui cu aşa-zisul tâlmaci din Mascat. Îi comunică deci căpitanului propunerea de a face escală la Ma-Yumba. Acest ocol nu ar fi lungit călătoria decât cu aproximativ patruzeci şi opt de ore...

Se înţelege de la sine că ar fi plătit întârzierea şi cheltuielile care ar fi decurs din această oprire: combustibilul consumat, hrana echipajului, indemnizaţia armatorilor *Cintrei* etc..

Pricepuse oare căpitanul propunerea pe care i-o făcea Juhel? Fără îndoială că da, mai ales după ce fusese argumentată cu o demonstraţie pe harta golfului Guineei. Marinarii se înţeleg între ei dintr-un cuvânt. Şi, în adevăr, nimic nu ar fi fost mai simplu decât să se îndepărteze către est, pentru ca cei şase călători să coboare la Ma-Yumba, fiindcă aceşti călători ofereau o sumă frumuşică.

Căpitanul, însă, refuză. Sclav al regulamentului de bord, era angajat să se ducă la Loango, la Loango o să se ducă. De la Loango trebuind să meargă la San-Paolo de Luanda, la San-Paolo de Luanda o să meargă, chiar dacă s-ar fi găsit cineva să-i cumpere nava cu atât aur cât ar cântări ea. Acestea fură chiar expresiile pe care le folosi, pe care Juhel le înţelese foarte bine şi i le traduse unchiului său.

O cumplită furie, însoţită de o salvă de sudălmi la adresa căpitanului, fu răspunsul jupânului Antifer. Nimic nu-l putu opri, mai mult chiar, fără intervenţia lui Gildas Tregomain şi a lui Juhel, fără îndoială că jupân Antifer, furios cum era, ar fi fost aruncat, ca răzvrătit, în fundul calei, pentru tot restul călătoriei.

Şi iată de ce a treia zi, în seara de 21 mai, *Cintra* se opri în faţa nesfârşitelor bancuri de nisip ce străjuiesc coasta Loango, coborî cu şalupa călătorii despre care am vorbit, apoi, câteva ore mai târziu, plecă din nou, îndreptându-se către San-Paolo, capitala coloniei portugheze.

Capitolul VIII. În care se arată că anumiţi călători nu sunt buni să se îmbarce pe o corabie africană

A doua zi, la adăpostul unui baobab care îi apăra de năprasnica arşiţă a soarelui, doi bărbaţi discutau cu însufleţire. Mergând în susul străzii principale din Loango, pe care se întâlniseră printr-o neaşteptată întâmplare, se priveau cu nenumărate gesturi de surpriză.

Unul spusese:

— Tu... aici?

— Da... eu! răspunsese celălalt.

Şi la un semn al primului, care era Sauk, cel de al doilea, cu numele de Barroso, îl urmase afară din oraş.

Dacă Sauk nu vorbea limba lui Barroso, în schimb Barroso, care trăise timp îndelungat în Egipt, vorbea limba excelenţei-sale. Precum se vede, două vechi cunoştinţe. Barroso făcea parte din acea bandă întreţinută de Sauk pe vremea când se deda la jafuri de tot felul, fără a fi stingherit în vreun fel de agenţii viceregelui, datorită influenţei lui Murad, tatăl său, propriul văr al lui Kamylk-Paşa. Apoi, după câteva fărădelegi pentru care ar fi fost cu neputinţă să nu fie pedepsiţi, banda se împrăştiase şi Barroso dispăruse. Întors în Portugalia unde talentele lui nu găsiseră întrebuinţare, părăsise Lisabona şi venise să lucreze într-o agentură de comerţ din Loango. La această epocă, comerţul coloniei era aproape desfiinţat prin abolirea comerţului cu sclavi, reducându-se la transportul fildeşului, untdelemnului de palmier, al sacilor de arahide şi trunchiurilor de lemn de mahon.

Portughezul Barroso, care altădată navigase — avea pe atunci aproximativ cincizeci de ani — comanda acum o corabie de mare tonaj, *Portalegre,* care făcea curse între porturile coastei pentru negustorii din ţinut.

Acest Barroso, cu un trecut ca al lui, cu o conştiinţă cu totul lipsită de scrupule, cu o îndrăzneală căpătată pe vremea vechilor sale meserii, era exact omul care îi trebuia lui Sauk pentru a duce la bun sfârşit uneltirile lui criminale.

Opriţi la rădăcina acestui baobab, al cărui trunchi nu ar fi putut fi cuprins de braţele a douăzeci de bărbaţi — şi ce însemna acest copac pe lângă faimosul smochin din Mascat? — amândoi putură să pună la cale nestingheriţi cumplite ameninţări pentru viaţa jupânului Antifer şi a însoţitorilor lui.

După ce Sauk şi Barroso îşi povestiră unul altuia tot ce li se întâmplase din anul plecării portughezului din Egipt, excelenţa-sa intră fără prea multe ocoluri în subiect. Dacă Sauk, din prudenţă,

se feri să facă cunoscut cât de mare era comoara pe care spera să şi-o însuşească, cel puţin aţâţă lăcomia lui Barroso cu momeala unei sume uriaşe pe care ar putea-o câştiga.

— Dar... adăugă el, am nevoie să fiu ajutat de un om hotărât... curajos...

— Mă cunoaşteţi, excelenţă, răspunse portughezul, şi ştiţi că nu mă dau înapoi de la nici o treabă...

— Dacă nu te-ai schimbat, Barroso...

— Nu m-am schimbat, excelenţă...

— Află deci că vor fi patru oameni care vor trebui să dispară şi poate că şi un al cincilea, dacă o să cred potrivit să mă debarasez de un oarecare Ben-Omar, pe al cărui secretar o fac eu acum sub numele de Nazim.

— Unul mai mult sau mai puţin, nu contează! răspunse Barroso.

— Cu atât mai mult cu cât, cu ăsta e destul să sufli şi a şi dispărut.

— Şi cum socotiţi dumneavoastră?...

— Iată ce plan am, răspunse Sauk, după ce se încredinţa că nu-l putea auzi nimeni. Cei despre care este vorba, trei francezi, maluinul Antifer, prietenul lui şi cu nepotul, apoi un bancher tunisian, Zambuco, au debarcat la Loango ca să pună mâna pe o comoară ascunsă pe una din insuliţele golfului Guineei...

— Cam pe unde?... întrebă repede Barroso.

— Prin apropierea golfuleţului Ma-Yumba, răspunse egipteanul. Au de gând să o ia pe lângă ţărm până la acest orăşel şi m-am gândit că o să fie uşor să-i atacăm când au să se întoarcă la Loango cu comoara lor ca să aştepte trecerea pachebotului de la San-Paolo, care trebuie să-i ducă la Dakar.

— Nimic mai uşor, excelenţă, afirmă Barroso, găsesc eu o duzină de băieţi de treabă, amatori de o afacere serioasă şi care nu aşteaptă decât să vă ajute în schimbul unui preţ convenabil... asupra căruia o să vă înţelegeţi...

— Eram sigur de asta, Barroso, şi prin pustietăţile astea nu se poate ca lovitura să nu reuşească.

— Fără îndoială, excelenţă, dar v-aş propune o combinaţie mai avantajoasă.

— Atunci, spune!...

— Eu comand aici o corabie de o sută cincizeci de tone, *Portalegre,* care transportă mărfuri de la un port la altul al coastei. Or, corabia mea este pe punctul de a pleca peste două zile la Baracka din Gabon, puţin mai la nord de Ma-Yumba...

— Grozav! strigă Sauk, este o împrejurare pe care-trebuie să o folosim! Jupân Antifer o să se grăbească să urce pe corabia ta, ca să-şi scutească oboseala şi primejdiile unei călătorii de-a lungul ţărmului, pe jos. O să ne debarci la Ma-Yumba, o să te duci să-ţi descarci mărfurile la Gabon şi apoi te întorci să ne iei... şi pe drumul de întoarcere la Loango...

— Înţeles, excelenţă.
— Câţi oameni ai la bord?
— Doisprezece.
— Eşti sigur de ei?
— Ca de mine însumi.
— Şi ce transporţi la Gabon?...
— O încărcătură de arahide şi, în afară de asta, şase elefanţi cumpăraţi de o firmă din Baracka pentru a-i expedia unei menajerii din Olanda.
— Nu vorbeşti franceza, Barroso?...
— Nu, excelenţă...
— Nu uita că nici eu nu trebuie să ştiu sau să înţeleg franceza. Aşa că o să-i spun lui Ben-Omar să-ţi facă propunerea şi sunt sigur că maluinul o să o prindă din zbor.

Era, în adevăr, sigur şi este cazul să ne temem ca cei doi colegatari, jefuiţi de bogăţiile lor, să nu piară împreună cu tovarăşii lor în timpul călătoriei de întoarcere prin golful Guineei.

Şi cine ar fi putut împiedica această crimă? Cine iar fi putut descoperi pe făptuitori?

Loango nu este sub dominaţia portugheză, cum sunt Angola şi Benguela. Este unul din regatele independente din acel Congo — cuprins între fluviul Gabon la nord şi fluviul Zair la sud — care avea să aparţină în curând Franţei. Dar pe vremea aceea, de la Capul Lopez până la Zair, regii indigeni recunoşteau suveranul din Loango şi-i plăteau un anumit tribut în sclavi, ca de pildă cei din Cassange, Tomba-Libolo precum şi unii vasali domnind peste mici teritorii fărâmiţate. Societatea negrilor este întocmită în chipul următor: sus, regele şi familia sa, apoi prinţii de sânge, adică cei născuţi de o prinţesă, numai ea putând să le transmită această calitate; apoi soţii prinţeselor care sunt suzerani, apoi preoţii, fetişii sau "yangas", al căror şef Şitome este de esenţă divină, pe urmă samsarii, negustorii şi, în sfârşit, clienţii, adică poporul.

Cât despre sclavi, sunt mulţi, sunt prea mulţi. Este adevărat că nu mai sunt vânduţi în străinătate, aceasta fiind una din urmările intervenţiei europene pentru desfiinţarea comerţului cu sclavi. Să fi fost oare grija pentru demnitatea şi libertatea omului care a prilejuit această abolire? Gildas Tregomain, care se dovedi un bun cunoscător de oameni şi lucruri, era cu totul de altă părere când în acea zi îi spuse lui Juhel:

— Dacă nu s-ar fi scos zahăr din sfeclă şi dacă nu s-ar fi folosit decât zahărul din trestia de zahăr pentru a-ţi îndulci cafeaua, comerţul de sclavi ar fi continuat şi probabil că nu s-ar fi desfiinţat niciodată!

Dar faptul că regele din Loango este regele unei ţări care se bucură de o independenţă deplină nu înseamnă că drumurile ei sunt destul de supravegheate şi călătorii la adăpost de orice pericol. Aşa încât, cu greu s-ar fi găsit un ţinut mai prielnic sau o

mare mai potrivită pentru o lovitură mârşavă.

Asta era şi grija ce-l frământa pe Juhel — cel puţin în ceea ce priveşte călătoria pe uscat. Dacă unchiului său, exaltat cum era, nu-i păsa deloc, tânărul căpitan se gândea cu o adevărată teamă la această călătorie de două sute de kilometri de-a lungul litoralului, până la golful Ma-Yumba. De aceea crezu de datoria lui să-i împărtăşească şi luntraşului temerile sale.

— Ce să facem, băiatule? îi răspunse Gildas Tregomain. Ai intrat în horă trebuie să joci!

— În realitate, reluă Juhel, excursia pe care am făcut-o de la Mascat la Sohar nu a fost decât o plimbare şi încă într-o tovărăşie foarte plăcută!

Această frântură de discuţie arată limpede îngrijorarea lui Juhel, împărtăşită dealtfel şi de Gildas Tregomain. Aşa că, amândoi încercară o adevărată uşurare când Sauk, prin intermediul lui Ben-Omar, i-l prezentă jupânului Antifer şi bancherului din Tunis pe portughezul Barroso. Nu se mai punea problema unor drumuri lungi prin aceste ţinuturi primejdioase, se terminase cu oboseala unei călătorii atât de lungi sub dogoarea arşiţei. Deoarece Sauk nu pomenise nimic de legăturile lui din trecut cu Barroso, deoarece Juhel nu bănuia că aceşti doi ticăloşi se cunoscuseră vreodată, nu-i fu trezită neîncrederea. Important era că până la golful Ma-Yumba vor călători pe mare. Timpul era frumos... Aveau să fie acolo în patruzeci şi opt de ore... Corabia o să-şi debarce pasagerii în port... o să-şi continue drumul spre Baracka... la întoarcere o să-i îmbarce din nou, de această dată cu comoară cu tot... şi vor reveni cu toţii la Loango, de unde primul pachebot îi va duce la Marsilia... Nu! Niciodată norocul nu-i surâsese atât de mult lui Pierre-Servan-Malo. Fără îndoială, va trebui să plătească un preţ bun pentru această călătorie cu corabia. Ei, dar ce conta preţul!

În aşteptarea celor şase elefanţi expediaţi din interiorul ţării şi care trebuiau să fie aduşi la bordul lui *Portalegre,* aveau de petrecut două zile la Loango. Aşa că Gildas Tregomain şi Juhel — primul totdeauna dornic să se instruiască — se distrară hoinărind prin orăşel, prin "banza" cum i se spune în limba congoleză. Vechea cetate, Loango sau Bouala, măsurând de jur împrejur patru mii cinci sute de metri, este clădită în mijlocul unei păduri de palmieri. E alcătuită doar din câteva prăvălii înconjurate de "chirubeque", un fel de colibe făcute din tulpini de rafie şi acoperite cu frunze de papirus. Firmele sunt portugheze, spaniole, franceze, engleze, olandeze, germane. Precum se vede, nici că se poate mai amestecat. Dar cât de nou este totul pentru luntraş! Bretonii de pe malurile râului Rance nu aduc nici pe departe cu aceşti indigeni pe jumătate goi, înarmaţi cu arcuri, cu săbii de lemn şi securi încovoiate, în orăşelele dintre Saint-Malo şi Dinan nu găseşti colibe din acelea, adăpostite de cocotieri uriaşi.

Ogoarele din Bretania nu se compară cu ogoarele din Loango. Aici este destul să zgârii puţin pământul pentru a obţine recolte minunate; acel "manfrigo" sau mei ale cărui spice cântăresc un kilogram, acel "holcus" care creşte fără a fi cultivat, acel "luco" folosit la fabricarea pâinii, acel porumb care dă trei recolte pe an, orzul, cartofii, maniocul, "tamba", un fel de păstârnac, acea "insanguis" sau linte, tutun, prin locurile mlăştinoase trestia de zahăr, viţa de vie importată din Canare şi Madeira, smochine, banane, portocalele numite "mambrochas", lămâi, rodii, "coudes", un fruct ca un fel de gogoaşă de molift plină cu o substanţă făinoasă şi zemoasă, "neubanzams", un fel de alune foarte apreciate de băştinaşi, şi ananaşi care cresc de la sine pe terenurile aride. Şi apoi, ce de arbori uriaşi — manglieri[19], santali, cedri, tamarini, palmieri, mulţi baobabi din care se extrage un săpun vegetal şi un suc de fructe foarte căutat de negri.

Şi ce puzderie de animale: turme de porci mistreţi, zebre, bivoli, căprioare, gazele, antilope, elefanţi, jderi, zibeline, şacali, porci ghimpoşi, veveriţe zburătoare, pisici sălbatice, pisici-tigru, fără să mai vorbim de felurite neamuri de maimuţe, cimpanzei, micuţii "strâmbători" cu coada lungă şi botul albăstrui, struţi, păuni, sturzi, potârnichi cenuşii şi roşii, lăcuste comestibile, albine, apoi ţânţari, "canzos" şi alte nenumărate gângănii. Uimitoare ţară, şi dacă ar fi avut timp să studieze ştiinţele naturii, din ce izvor nesecat s-ar fi adăpat Gildas Tregomain!

Putem fi siguri că nici jupân Antifer, nici bancherul Zambuco nu ar fi ştiut să spună dacă Loango era populat cu albi sau cu negri. Nu! Ochii lor priveau în altă parte. Se uitau în depărtare, mai către nord, spre un punct nevăzut, un punct unic în lume, un fel de uriaş diamant cu străluciri vrăjite, cântărind mii de carate şi valorând milioane de franci!... Ah, cât de nerăbdători erau să pună în sfârşit piciorul pe insuliţa numărul doi, capătul definitiv al aventuroasei lor călătorii!

În zorii zilei de 22 mai, corabia era gata de plecare. Cei şase elefanţi, sosiţi în ajun, fuseseră îmbarcaţi cu toate menajamentele datorate unor animale atât de mari. Şase animale extraordinare care, desigur, nu ar fi compromis nici circul Sam Lockhart! Se înţelege de la sine că fuseseră rânduiţi de-a latul, în fundul calei.

Poate că nu era tocmai potrivit ca o corabie de numai o sută cincizeci de tone să fie încărcată cu o asemenea greutate, primejdioasă pentru echilibrul ei. Juhel chiar îi atrăsese atenţia luntraşului asupra acestui lucru. Este adevărat că stâlpii transversali ai punţii erau destul de tari şi corabia trăgea puţină apă, ca să uşureze acostarea la adâncimi mici. Cele două catarge, foarte îndepărtate unul de altul, aveau pânze pătrate, fiindcă un asemenea vas nu merge bine decât cu vântul din spate şi dacă nu înaintează prea repede, în schimb este construit pentru a naviga fără primejdii pe lângă coastă.

În plus, timpul era favorabil. La Loango ca şi în întreg acest teritoriu al Guineei, anotimpul ploilor, care începe în septembrie, se termină în mai sub influenţa vânturilor venite din nord-vest. În schimb, dacă timpul este frumos din mai până în septembrie, ce căldură de nesuportat, abia potolită de bogata rouă a nopţilor! De când debarcaseră, călătorii noştri se topeau pe picioare, slăbeau văzând cu ochii. Mai mult de treizeci şi patru grade la umbră! Prin aceste locuri, dacă neam lua după unii exploratori prea puţin vrednici de încredere, de baştină din Gasconia sau de pe la gurile Ronului, câinii sunt nevoiţi să sară tot timpul în sus ca să nu-şi ardă labele, iar mistreţii sunt găsiţi în bârlogul lor gata fripţi! Lui Gildas Tregomain nu-i lipsea mult ca să dea crezare acestor poveşti...

Către orele opt dimineaţa, *Portalegre* ieşi în larg. Oameni şi elefanţi, erau cu toţii prezenţi la bord. Şi tot la fel împărţiţi: jupân Antifer şi Zambuco mai obsedaţi ca oricând de acea insuliţă numărul doi. Ce povară li se va lua de pe suflet când matelotul de cart o va semnala la orizont!... Apoi Gildas Tregomain şi Juhel, unul uitând mările Africii pentru a sa Mare a Mânecii bretonă, celălalt dorindu-şi numai să se răcorească în bătaia brizei... Sauk şi Barroso şuşotind împreună — şi de ce ne-am mira?... Vorbeau doar aceeaşi limbă şi numai datorită întâlnirii lor corabia fusese pusă la dispoziţia jupânului Antifer.

Cât despre echipaj, se compunea dintr-o duzină de vlăjgani, mai mult sau mai puţin portughezi, cu înfăţişarea destul de respingătoare. Dacă unchiul, adâncit în gândurile lui, nu luă seama la aceste lucruri, nepotului nu-i scăpară însă mutrele lor suspecte şi-i împărtăşi şi luntraşului părerea lui. Dar blajinul Gildas Tregomain îi răspunse că pe o asemenea căldură e greu să judeci oamenii după înfăţişare. În fond, fiind vorba de echipajul unei ambarcaţiuni africane, nu trebuiau să fie prea pretenţioşi.

Călătoria de-a lungul litoralului — cu vântul care bătea din spate — făgăduia să fie foarte plăcută. *Portentosa Africa*[1]*!* ar fi spus Gildas Tregomain, dacă ar fi cunoscut pomposul epitet cu care romanii salutau acest continent. În adevăr, dacă gândurile jupânului Antifer şi ale tovarăşilor lui nu ar fi fost cu totul în altă parte, trecând prin faţa agenţiei de comerţ Chillu, e sigur că s-ar fi lăsat în voia unei admiraţii pe care o merită pe drept cuvânt frumuseţea naturală a acestei coaste. Dintre toţi, însă, singur luntraşul privea cu ochii omului care vrea să ia cu el, cât de cât, ceva amintiri. Şi ce se putea închipui mai minunat decât nesfârşitele şiruri de crânguri înverzite, rânduite unul după altul pe colinele abia unduite, dominate ici-colo de înălţimile acelor munţi extraordinari — munţii Strauch, învăluiţi în calde ceţuri în depărtare!... Din milă în milă, plaja se scobeşte făcând loc unor

---

[1] Minunata Africa (în limba latină, în text).

cursuri de apă ieşite din pădurile stufoase şi pe care aceste călduri tropicale nu izbutesc să le sece. Este adevărat, toată această apă nu merge în mare. Nenumărate zburătoare îi fură o seamă de picături: păuni, struţi, pelicani, cufundări ale căror zbenguieli însufleţesc aceste neasemuite privelişti. Acolo îşi fac apariţia turme de antilope graţioase, cirezi de "empolangas" sau elani. Acolo se bălăcesc în noroi mamifere uriaşe, în stare să înghită o tonă din această apă limpede, aşa cum luntraşul ar fi înghiţit un pahar de apă, turme de hipopotami care de departe seamănă cu porcii trandafirii, a căror carne se pare că nu este dispreţuită de băştinaşi.

Asta îl făcu pe Gildas Tregomain să-i spună lui jupân Antifer, lângă care se afla la prova:

— Ei, prietene... ce-ai zice de nişte picioare de hipopotam â la Sainte-Menehould?... Ţi-ar plăcea?...

Pierre-Servan-Malo se mulţumi să ridice din umeri, aruncându-i luntraşului una din acele priviri buimace, rătăcite... care nu privesc nicăieri...

— Nici măcar nu mai înţelege! murmură Gildas Tregomain, a cărui batistă ţinea loc de evantai.

Pe marginea ţărmului se zăreau de asemenea cârduri de maimuţe sărind dintr-un copac în altul, urlând, strâmbându-se atunci când, dintr-o mişcare a cârmei, *Portalegre* se apropie mai mult de ţărm.

Să menţionăm că dacă ar fi fost siliţi să meargă pe jos de la Loango la Ma-Yumba, nu zburătoarele, hipopotamii, maimuţele, nu aceste animale i-ar fi supărat pe călătorii noştri. Nu, un pericol mai serios ar fi fost prezenţa panterelor şi a leilor, ce se zăreau aruncându-se în salturi prin tufişuri, fiare uluitor de sprintene a căror întâlnire ar fi fost de temut. Odată cu înserarea, în mijlocul tăcerii impresionante care cobora la căderea nopţii, izbucneau urlete răguşite, lătrături sinistre. Acest concert lugubru răzbea până la corabie ca mugetul unei furtuni. Tulburaţi, neliniştiţi, elefanţii din fundul calei sforăiau, lăsau să se audă mormăituri sălbatice şi agitându-se făceau să trosnească lemnăria corăbiei. Hotărât lucru, nu era deloc o încărcătură odihnitoare pentru călători.

Trecură patru zile. Nici o întâmplare neobişnuită nu veni să tulbure monotonia acestei călătorii. Timpul continua să rămână frumos. Marea era atât de liniştită încât nici lui Ben-Omar nu-i mai era rău. Nici un tangaj, nici un ruliu, şi cu toate că pe fund avea un lest greu, *Portalegre* aproape că nu simţea prelungile ondulări ale hulei care veneau să se spargă, cu o uşoară creastă de spumă, de ţărm.

Cât despre luntraş, nu şi-ar fi închipuit niciodată că o călătorie pe mare ar fi putut fi atât de lină.

— Te-ai putea crede la bordul *Fermecătoarei Amelie,* între

malurile paşnicei Rance, îi spuse el tânărului său prieten.

— Da, îi răspunse Juhel, cu singura deosebire că pe *Fermecătoarea Amelie* nu era un căpitan Barroso şi un călător ca acest Nazim, al cărui prieteşug cu portughezul îmi dă din ce în ce mai mult de bănuit.

— Ei! ce crezi că mai pot unelti şi răsunelti ei acum, băiatule? răspunse Gildas Tregomain. Ar fi cam târziu, fiindcă în curând ajungem şi noi la capătul drumului!

Şi într-adevăr, la răsăritul soarelui, la 27 mai, după ce trecuse de capul Banda, corabia se afla la mai puţin de douăzeci de mile de Ma-Yumba. Acest lucru îl află Juhel prin Ben-Omar, care, la rândul său, aflase de la Sauk, care, îndemnat de Ben-Omar, îl întrebase pe Barroso.

Aşadar, aveau să ajungă chiar în seara aceea în micul port din statul Loango. Coasta se şi adâncea după Capul Matooti, schiţând un golf larg în fundul căruia se ascundea orăşelul. Dacă insuliţa numărul doi exista, dacă ea se afla la locul indicat de ultima notă, aici, în acest golf trebuia căutată!

Jupân Antifer şi Zambuco îşi lipeau fără încetare ochiul de ocularul lunetei lor al cărui obiectiv îl frecau şi-l răsfrecau.

Din nefericire vântul era domol, briza aproape contenise. Corabia înainta încet, cu aproximativ două noduri.

Capul Matooti fu depăşit către ora unu. La bord răsună un strigăt de bucurie. Cei doi viitori cumnaţi zăriseră tocmai, în acelaşi timp, o serie de insuliţe în fundul golfului. Cu siguranţă că cea pe care o căutau era una din ele... Care?... Asta aveau să afle a doua zi, prin observarea soarelui.

La cinci sau şase mile spre răsărit, pe săgeata ei de nisip, între mare şi braţul Banya, apărea Ma-Yumba cu factoriile şi luminoasele ei căsuţe printre arbori. În faţa ţărmului se legănau câteva bărci de pescari asemeni unor mari păsări albe.

Ce linişte domnea în acest golf! O barcă nu ar fi stat mai nemişcată pe întinsul unui lac... Ce spunem noi? Pe oglinda unui heleşteu sau a unui imens castron cu untdelemn! Torentul de raze care se prăvălea peste aceste ţinuturi încingea aerul. De pe Gildas Tregomain sudoarea curgea ca din fântâna unui parc regal într-o zi de mare sărbătoare.

Totuşi *Portalegre* se apropia mulţumită câtorva adieri mai puternice care răbufneau din când în când dinspre apus. Insuliţele din golf începeau să se desluşească mai bine. Se şi puteau număra, erau şase sau şapte, semănând cu nişte coşuri cu verdeaţă.

La ora şase seara, corabia trecea prin arhipelag. Jupân Antifer şi Zambuco stăteau în picioare la prova. Sauk, nemaiputând să-şi stăpânească nerăbdarea, era gata-gata să se dea de gol, îndreptăţind astfel bănuielile lui Juhel. Toţi trei mâncau din ochi prima din aceste insuliţe. Se aşteptau ei oare să vadă ţâşnind din

măruntaiele ei o jerbă de milioane ca dintr-un crater de aur?...

Şi totuşi, dacă ei ar fi ştiut că insuliţa în măruntaiele căreia Kamylk-Paşa îşi îngropase comoara nu era alcătuită decât din stânci sterpe, din pietre golaşe, fără un copac, fără vreo tufă, fără îndoială că ar fi exclamat desperaţi:

— Nu!... Nu este nici asta!

Este adevărat că din 1831, adică într-un răstimp de treizeci de ani, natura avusese tot timpul să acopere numita insulă cu verdeaţă.

Portalegre se apropia încet-încet, cu pânzele umflate de ultimele adieri ale serii, astfel ca să depăşească vârful din nord. Dacă vântul ar fi stat cu totul, ar fi fost siliţi să ancoreze în larg până în zorii zilei.

Dar, deodată, alături de luntraş, care se sprijinise de bastingajul tribordului, se auzi un geamăt. Gildas Tregomain se întoarse... Ben-Omar era cel care tocmai gemuse.

Notarul, palid, descompus, cu inima în gât, avea iarăşi rău de mare... Cum? Pe acest timp atât de liniştit, în acest golf care părea adormit, fără măcar o încreţitură pe suprafaţa apei?...

Da! Şi să nu ne mirăm că bietul om era îngrozitor de bolnav!

Fiindcă, de necrezut, corabia se legăna într-un ruliu venit parcă din senin, ciudat, de neînţeles. Se clătina pe rând, de la babord la tribord, de la tribord la babord, într-o legănare inexplicabilă.

Echipajul aleargă de la un capăt la altul al corăbiei. Apare şi căpitanul Barroso.

— Ce se întâmplă? întreabă Juhel.

— Ce este?... întreabă luntraşul.

Este cumva vorba de o erupţie submarină care ameninţă să scufunde corabia?

Dealtfel, nici jupân Antifer, nici Zambuco, nici Sauk nu par a băga ceva de seamă.

— Ah, elefanţii! strigă Juhel.

Da! Elefanţii sunt cei care pricinuiesc acest ruliu. Cuprinşi de o ciudată poftă, le-a dat prin gând să se ridice odată, cu toţii, când pe picioarele din spate, când să se lase pe cele din faţă, dând astfel corăbiei un balans formidabil, care se părea că le place, aşa cum veveriţei îi place să se învârtească în cuşca ei rotitoare. Dar ce mai veveriţe, aceste pachiderme!

Ruliul creşte, parapetul corăbiei ajunge la nivelul apei, apa ameninţă corabia la tribord sau la babord...

Barroso cu câţiva oameni din echipaj se reped în cală. Încearcă să liniştească animalele. Strigăte şi lovituri nu ajută la nimic. Elefanţii, agitându-şi trompele, ciulind

Elefanţii agitîndu-şi trompele...

urechile, dând din coadă, se înfurie din ce în ce mai tare. *Portalegre* se clatină, se clatină, se clatină... şi apa năvăleşte peste bord.

N-a ţinut mult. În zece secunde marea a pătruns în cală şi corabia s-a scufundat, în timp ce răgetele animalelor imprudente se stingeau în adâncuri.

Capitolul IX. În care jupân Antifer şi Zambuco declară că nu vor părăsi insuliţa care îi adăposteşte, înainte deaofi cercetat

"În sfârşit... am naufragiat!" putea să spună a doua zi fostul căpitan al *Fermecătoarei Amelie.*

În adevăr, seara, după ce corabia pierise la o adâncime de treizeci-patruzeci de metri, insuliţa din golful Ma-Yumba, către care se îndreptau în ajun, servea de adăpost naufragiaţilor de pe *Portalegre.* Nu murise nimeni în această catastrofă de necrezut! Nu lipsea nimeni la apel, nici dintre călători, nici din echipaj. Toţi, ajutându-se unii pe alţii, jupân Antifer susţinându-l pe bancherul Zambuco, Sauk sprijinindu-l pe Ben-Omar, nu avuseseră de înotat decât foarte puţin pentru a ajunge la stâncile de pe insuliţă. Numai elefanţii pieriseră în mijlocul unui element pentru care nu-i creasem natura. Se înecaseră cu toţii. La urma urmelor, era vina lor. Nu-i îngăduit să transformi o corabie în leagăn.

Primul strigăt al jupânului Antifer, debarcând pe insuliţă, fusese:

— Şi instrumentele noastre?... Şi hărţile?...

Din nefericire — şi era o pierdere de neînlocuit — nici sextantul, nici cronometrul, nici atlasul, nici cărţulia "Cunoaşterea vremii" nu putuseră fi salvate, naufragiul petrecându-se în câteva secunde. Din fericire, bancherul şi notarul pe de o parte, luntraşul pe de alta, îşi purtau la brâu banii de călătorie, şi din acest punct de vedere naufragiaţii erau feriţi de neplăceri.

Să notăm că lui Gildas Tregomain nu-i fusese greu să plutească la suprafaţa apei, greutatea lichidului dislocuit de volumul corpului său fiind mai mare; fusese nevoie doar să se lase dus de hulă, eşuând apoi binişor, ca un cetaceu, pe nisipul auriu al ţărmului.

Cât despre haine, acesta fu lucru uşor: întinse la soare numai o jumătate de oră, hainele putură fi folosite fiind perfect uscate.

Călătorii noştri petrecură totuşi o noapte la adăpostul arborilor, destul de neplăcută, fiecare lăsându-se în voia gândurilor sale. Nu încăpea îndoială că, potrivit indicaţiilor clare ale ultimului document, ei ajunseseră în preajma insuliţei numărul doi. Dar punctul matematic unde se întretăiau paralela 3°17' sud şi meridianul 7°23' est, unul menţionat pe nota din insuliţa din golful Oman, cealaltă păstrată în casa de bani a bancherului tunisian,

cum să-l calculeze acum când Juhel, lipsit de sextant şi de cronometru, nu mai putea lua înălţimea?

Aşa că, fiecare dintre călători, potrivit firii sau dorinţelor sale, îşi spunea:

Zambuco: "Asta înseamnă să te îneci la mal!"

Jupân Antifer: "Nu plec de aici până nu răscolesc toate insuliţele din golful Ma-Yumba, de-ar trebui să pierd pentru asta zece ani din viaţă!"

Sauk: "O lovitură atât de bine pregătită şi care dă greş din pricina acestui afurisit de naufragiu!"

Barroso: "Şi elefanţii mei care nu erau asiguraţi!"

Ben-Omar: "Allah să ne aibă în paza lui, dar iată o primă care era să mă coste scump, chiar dacă o să o câştig!

Juhel: "Şi acum, nimic nu o să mă mai împiedice să mă întorc în Europa, lângă scumpa mea Enogate!"

Gildas Tregomain: "Să nu te îmbarci niciodată pe o corabie cu o încărcătură de elefanţi năzdrăvani!"

În acea noapte, nu se dormi deloc. Dacă de frig nu prea sufereau naufragiaţii, cum îşi vor potoli foamea a doua zi, la ora obişnuită a prânzului, când stomacurile lor îşi vor cere drepturile? Măcar dacă aceşti arbori ar fi fost nişte cocotieri încărcaţi cu fructe şi cu care ar fi putut să se mulţumească în lipsă de ceva mai bun, până aveau să ajungă la Ma-Yumba?... Da, dar cum să ajungi la acest orăşel aşezat în fundul golfului, fiind până acolo o distanţă de cinci-şase mile? Să semnalizeze?... Dar ar fi zărit cineva semnalele lor?... Să parcurgă aceste şase mile înotând?... Se afla oare în echipajul de pe *Portalegre* un om în stare de aşa ceva?... În sfârşit, când s-o lumina de ziuă, au să vadă...

Dealtfel, nu se arăta nici un semn că insuliţa ar fi fost locuită — bineînţeles de oameni. Cât despre unele fiinţe vii, gălăgioase, incomode, primejdioase chiar prin numărul lor, acestea nu lipseau. Lui Gildas Tregomain îi trecu prin gând că toate maimuţele din lume îşi dăduseră întâlnire în acest loc! Se aflau, desigur, în capitala regatului Jocko... În Jockolia?

Aşa încât, cu toate că atmosfera era liniştită, cu toate că valurile abia loveau uşor ţărmul, naufragiaţii nu se putură bucura pe această insulă de un ceas de odihnă. Cu neputinţă să închidă ochii din pricina zgomotului necontenit. În jurul arborilor se simţea o foiala ciudată. Şi o larmă ca şi când ar fi răsunat tobele unui trib congolez. Era pe sub ramuri un du-te-vino neîncetat, strigăte guturale ca de santinele răguşite. Bezna nopţii însă nu lăsa să se vadă nimic.

Odată cu lumina zilei, se lămuriră şi călătorii noştri. Insuliţa era folosită ca adăpost de un întreg trib de "quadrumanes", acei uriaşi cimpanzei ale căror isprăvi le-a povestit franţuzul du Chaillu pe când îi vâna în inima Guineelor.

Şi, pe cinstea mea, cu toate că nu-l lăsaseră să doarmă, Gildas

Tregomain nu putu să nu admire aceste extraordinare exemplare de antropoide. Erau, cu siguranţă, tocmai acei "jocko" ai lui Buffon, care sunt în stare să execute unele munci lăsate de obicei pe seama priceperii şi mâinilor omeneşti — mari, puternici, voinici, cu prognatismul feţei puţin pronunţat, cu arcada sprâncenelor aproape normală. Umflându-şi pieptul şi frecându-şi-l cu putere, stârnesc acel zgomot de tobe.

La drept vorbind, cum de îşi aleseseră culcuşul pe această insuliţă, cum s-au transportat aici de pe uscat, cum izbuteau să-şi găsească hrana trebuincioasă, fiind destul de numeroase —. să tot fi fost vreo cincizeci de maimuţe — să lămurească alţii această situaţie. Dealtfel, aşa cum Juhel îşi dădu numaidecât seama, insuliţa, lungă de două mile şi lată de una, era acoperită cu fel de fel de arbori, obişnuiţi la această latitudine tropicală. Mai mult ca sigur că aceşti arbori aveau fructe bune de mâncat, ceea ce asigura hrana acestor quadrumane. Or, în materie de fructe, rădăcini, legume, tot ce era bun de mâncare pentru maimuţe putea fi şi pentru oameni. Acest lucru voiră să-l afle mai întâi Juhel, luntraşul şi mateloţii de pe *Portalegre.* După un naufragiu, după o noapte fără mâncare îţi este îngăduit să-ţi fie foame şi să cauţi, dacă poţi, să ţi-o potoleşti. Peste tot în jurul lor, fructe şi rădăcini sălbatice din belşug. Să le înfuleci însă crude nu-i prea plăcut, decât doar dacă ai un stomac de maimuţă. Dar nu te împiedică nimeni să le fierbi, dacă ai cum să faci focul. Şi chiar dacă nu este prea uşor, nici cu neputinţă nu este atunci când ai chibrituri de-ale regiei franceze. Din fericire, Nazim îşi împrospătase provizia la Loango şi în cutia de aramă în care se aflau nu pătrunsese apa. Aşa că, odată cu ivirea zorilor, sub copacii din tabără pâlpâia un foc de lemne uscate.

Naufragiaţii se adunaseră în jurul acestui foc. Jupân Antifer şi Zambuco tot mai erau furioşi. Probabil că furia ţine de foame, fiindcă refuzară să-şi ia partea din prânzul rudimentar la care se adăugaseră câţiva pumni din alunele acelea atât de căutate de locuitorii Guineei.

Dar şi maimuţelor le plac alunele şi mai mult ca sigur că ele nu vedeau cu ochi buni pe aceşti cotropitori ai insulei lor, pe aceşti străini care puneau mâna pe proviziile lor. În curând, unele ţopăind, altele nemişcate, cu toatele strâmbându-se în fel şi chip, făcură în jurul lui jupân Antifer şi a tovarăşilor săi un cerc.

— Trebuie să băgăm de seamă, îi atrase Juhel atenţia unchiului său. Aceste maimuţe sunt puternice, nu glumă, şi de zece ori mai multe decât noi, iar noi suntem şi neînarmaţi...

Maluinului însă nu-i prea păsa de maimuţe!

— Ai dreptate, băiete, spuse luntraşul. Iată nişte domni care nu prea par a cunoaşte legile ospitalităţii şi atitudinea lor este cam ameninţătoare...

— Este vreo primejdie pentru noi? întrebă Ben-Omar.

— Primejdia de a fi pur şi simplu rupţi în bucăţi, spuse foarte serios Juhel.

La auzul acestui răspuns, notarul bucuros ar fi vrut să o şteargă... dar, cum se spune... nu era chip.

În acest timp Barroso îşi aşezase în aşa fel oamenii, încât să poată face faţă oricărui atac. Apoi, el şi Sauk se traseră mai la o parte, discutând între ei, în timp ce Juhel nu-i slăbea din priviri.

Subiectul discuţiei lor era uşor de ghicit. Sauk îşi stăpânea cu greu furia la gândul că naufragiul neprevăzut făcuse să se spulbere planul asupra căruia se înţeleseseră. Trebuiau să ticluiască un altul. Nu avea nici o îndoială că se aflau în apele insuliţei numărul doi şi că, deci, comoara lui Kamylk-Paşa se afla pe una din insuliţele din golful Ma-Yumba — pe asta sau pe alta. Ei bine, cele ce avusese de gând să facă Sauk după ce se va fi debarasat de francez şi tovarăşii lui, avea să o facă mai târziu, cu ajutorul lui Barroso şi al oamenilor lui... Dealtfel, în acest moment nu era nimic de făcut... Cu toate că tânărul căpitan nu-şi mai avea la îndemână instrumentele de precizie, indicaţia dată de ultima notiţă putea să-i fie de folos în cercetările în care el, Sauk, nu s-ar fi putut descurca.

Toate acestea fură clar stabilite de cei doi ticăloşi atât de potriviţi pentru a se înţelege. Era de la sine înţeles că Barroso avea să fie despăgubit din plin de către complicele său pentru pierderea pe care o suferise şi că valoarea corăbiei, a încărcăturii precum şi a pachidermelor îi va fi în întregime plătită.

Cel mai important însă era acum să ajungă în orăşelul Ma-Yumba. Câteva bărci de pescari tocmai se desprindeau de ţărm. Puteau fi uşor zărite. Cea mai apropiată plutea la mai puţin de trei mile de insuliţă. Vântul fiind slab, ea nu ar fi ajuns înainte de trei-patru ore în văzul taberei, de unde i s-ar fi putut face semne... Deci, înainte încă de amiază, naufragiaţii de pe *Portalegre* vor fi instalaţi într-una din factoriile orăşelului, unde vor găsi desigur o primire bună şi o caldă ospitalitate.

— Juhel!.,. Juhel!...

Chemarea aceasta întrerupse brusc discuţia dintre Sauk şi portughez.

Jupân Antifer era cel care strigase; urmă apoi a doua chemare:

— Gildas!... Gildas!...

Tânărul căpitan şi luntraşul, care stăteau pe mal ca să observe bărcile de pescari, se apropiară numaidecât de jupân Antifer.

Bancherul Zambuco se afla lângă el şi Ben-Omar, la un semn, se apropie şi el.

Lăsându-l pe Barroso să se întoarcă la oamenii lui, Sauk se strecură încet spre grupul jupânului Antifer, în aşa fel încât să poată trage cu urechea la cele ce vorbeau. Cum era ştiut că nu cunoştea limba franceză, nimeni nu avea să se neliniştească de prezenţa lui.

— Juhel, spuse jupân Antifer, fii atent fiindcă a venit momentul să luăm o hotărâre.

Vorbea cu un glas întretăiat, ca un om ajuns în culmea enervării.

— Ultimul document spune că insuliţa numărul doi se află în golful Ma-Yumba... Or, noi suntem în golful Ma-Yumba... În privinţa asta, nu-i nici o îndoială...

— Nici o îndoială, unchiule.

— Dar nu mai avem nici sextant, nici cronometru... fiindcă acest neîndemânatic de Tregomain, căruia am făcut prostia să i le încredinţez, le-a pierdut...

— Prietene... încercă să spună luntraşul.

— Mai curând m-aş fi înecat decât să le pierd! răspunse cu asprime Pierre-Servan-Malo.

— Eu de asemenea! adăugă şi bancherul.

— Într-adevăr... domnule Zambuco! ripostă cu un gest de indignare Gildas Tregomain.

— În sfârşit... s-au pierdut, continuă jupân Antifer şi... în lipsa acestor instrumente, Juhel, o să-ţi fie, desigur, cu neputinţă să calculezi poziţia insuliţei numărul doi...

— Cu neputinţă, unchiule, şi după părerea mea singura hotărâre înţeleaptă ar fi să mergem la Ma-Yumba într-una din aceste şalupe, să ne întoarcem pe jos la Loango şi să ne îmbarcăm pe primul pachebot care face escală...

— Asta... niciodată! răspunse jupân Antifer. Şi bancherul, ca un ecou credincios, repetă:

— Niciodată!

Ben-Omar îi privea nepăsător, când pe unul, când pe celălalt, clătinând din cap, în timp ce Sauk asculta nepăsător, fără a părea că înţelege.

— Da... Juhel... o să ne ducem la Ma-Yumba... dar, în loc să plecăm mai departe, la Loango, o să rămânem acolo... Rămânem acolo cât va fi necesar, m-ai înţeles? Ca să cercetăm insuliţele golfului... toate...

— Ce-ai spus, unchiule?

— Nu sunt multe... cinci sau şase... şi chiar de ar fi o sută, de ar fi o mie şi tot am să le cercetez pe toate, una după alta!

— Unchiule... nu-i cuminte...

— Ba e foarte cuminte, Juhel! Una din ele este cea în care se află comoara... Documentul arată chiar direcţia limbii de pământ unde a fost îngropată de Kamylk-Paşa...

— Să-l ia dracu! murmură Gildas Tregomain.

— Cu voinţă, cu răbdare, reluă jupân Antifer, o să descoperim noi în cele din urmă locul însemnat cu dublu K...

— Şi dacă nu dăm de acest loc?... îl întrebă Juhel.

— Nu spune asta, Juhel! strigă jupân Antifer. Pe Dumnezeu din cer, nu spune asta!

Şi într-o explozie de furie sfărâmă în dinţi pietricica pe care,

până atunci, o tot rostogolise între fălci. Niciodată nu fusese mai aproape de o congestie cerebrală.

Juhel nu crezu potrivit să opună rezistenţă unei asemenea încăpăţânări. Cercetările, care, după părerea lui, nu aveau să ducă la nici un rezultat, nu aveau să le ia mai mult de aproximativ cincisprezece zile. Când jupân Antifer se va convinge că nu mai are ce să spere, va trebui — vrând-nevrând — să se întoarcă în Europa. Aşa că Juhel îi răspunse:

— Să fim gata a ne urca în barca pescarilor, de cum o acosta...

— Nu înainte de a fi cercetat insuliţa pe care ne aflăm, răspunse jupân Antifer, fiindcă... în sfârşit... de ce nu ar fi chiar asta?

Dealtfel, aşa şi era. Cine ştie dacă neobosiţii căutători ai comorii nu-şi atinseseră ţelul, dacă întâmplarea nu făcuse ceea ce ei, din lipsă de sextant şi cronometru, nu mai puteau să facă? Noroc prea puţin probabil, veţi spune? Fie! Dar după atât de multe supărări, osteneli, pericole, de ce Dumnezeul norocului nu s-ar fi arătat binevoitor faţă de statornicii lui adoratori?

Juhel nu îndrăzni să facă nici o obiecţie; de fapt, aşa era mai bine, ca să nu se piardă timp. Cercetarea insuliţei trebuia terminată înainte ca barca de pescari să fi ajuns la ţărm. Era de temut ca echipajul corăbiei să vrea să se îmbarce de îndată ce aceasta se va apropia de stânci, grăbit fiind să se ospăteze zdravăn într-una din factoriile din Ma-Yumba. Cum să-i sileşti pe aceşti oameni la o întârziere a căror pricină nu le-o spui? Cât despre a le destăinui existenţa comorii, nici gând, ar fi însemnat să le destăinui secretul lui Kamylk-Paşa!

Nimic mai adevărat, dar în clipa în care jupân Antifer şi Zambuco, însoţiţi de Juhel şi Gildas Tregomain, de notar şi de Nazim, se vor pregăti să părăsească tabăra, Barroso şi oamenii lui nu vor fi oarecum miraţi şi ispitiţi să-i urmărească?...

Era o situaţie foarte grea. Dacă s-ar fi descoperit comoara şi dacă echipajul ar fi fost de faţă la dezgroparea celor trei butoiaşe cu milioane în aur, diamante şi alte pietre preţioase, ce ar fi făcut acest echipaj? Nu ar fi însemnat să provoace la jaf şi violenţă toată această adunătură de aventurieri care nu făceau nici cât frânghia cu care să fie spânzuraţi? De două ori mai numeroşi decât maluinul şi tovarăşii lui, repede iar fi învins, schingiuit, măcelărit! Cu siguranţă că nu căpitanul lor ar fi fost cel care să-i potolească. Mai curând i-ar fi aţâţat şi ar fi ştiut ca din toată treaba asta el să se aleagă cu partea leului!

Dar să-l sileşti pe jupân Antifer să procedeze cu o mai mare prudenţă, să-l faci să înţeleagă că era mai bine să piardă câteva zile, că trebuia mai întâi să se ducă la Ma-Yumba cu echipajul de pe vasul *Portalegre,* să facă rost acolo de o gazdă, apoi, a doua zi, cu o barcă închiriată *ad-hoc,* să se întoarcă pe insuliţă, după ce s-ar fi descotorosit de aceşti oameni pe bună dreptate suspecţi, iată

ceva ce nu era deloc uşor... Unchiul lui Juhel nu ar fi vrut să înţeleagă... În nici un chip nu ar fi putut fi convins să părăsească insuliţa înainte de a o fi cercetat... Nimic pe lume nu l-ar fi oprit...

Aşa se făcu că luntraşul, când îi dădu neînduplecatului său prieten toate acestea foarte judicioase poveţe, fu trimis la plimbare într-un chip nu prea plăcut, jupân Antifer încheindu-şi explozia de mânie cu aceste două cuvinte:

— La drum!

— Te rog...

— Dacă vrei, rămâi... N-am nevoie de tine...

— Puţină prudenţă...

— Haide... Juhel. Şi trebuiră să se supună.

Jupân Antifer şi Zambuco părăsiră tabăra. Gildas Tregomain şi Juhel se ridicară să-i urmeze. Oamenii din echipaj nu păreau interesaţi a se lua după ei. Barroso însuşi nu părea că vrea să ştie care era motivul pentru care călătorii săi plecau de acolo.

Care să fi fost pricina acestei atitudini?

Uşor de înţeles: Sauk auzise toată discuţia dintre jupân Antifer şi Juhel, şi nevrând nici să împiedice, nici să întârzie cercetările, nu avusese a-i spune căpitanului portughez decât un cuvânt.

Barroso rămăsese deci lângă echipajul lui căruia îi dăduse ordin să aştepte acolo, pe loc, sosirea bărcilor de pescari şi să nu se îndepărteze de tabără.

Aceste fiind zise, la un semn al lui Sauk, Ben-Omar se porni la drum alăturându-i-se jupânului Antifer, care nu avea de ce să se mire că îl vede pe notar însoţit de secretarul lui, Nazim.

Capitolul X. În care nasul jupanului Antifer şi al bancherului Zambuco sfârşesc prin a se lungi nemăsurat

Judecând după cât se înălţase soarele pe cer, erau aproape ceasurile opt de dimineaţă — un "aproape" cu care călătorii noştri trebuiau să se mulţumească, ceasornicele lor fiind oprite din cauza naufragiului.

Dacă oamenii lui Barroso nu se luaseră după căutători, nu acelaşi lucru se întâmplă cu quadrumanii.

Cu evidentă intenţie de a-i urmări pe intruşii care îşi permiteau să le scotocească insuliţa, o duzină din aceşti cimpanzei se desprinse din ceată. Ceilalţi rămaseră în jurul taberei.

Din mers, luntraşul aruncă priviri piezişe acestor sălbatici paznici, care îi răspundeau cu groaznice strâmbături însoţite de gesturi ameninţătoare şi urlete răguşite.

"Fără doar şi poate, se gândea el, fiarele astea discută între ele... Păcat că nu le pot înţelege... Ar fi o plăcere să poţi discuta în limba lor!"

Minunat prilej, într-adevăr, să faci observaţii filologice; să te

încredinţezi, aşa cum pretinde în prezent americanul Garner[1], dacă maimuţele au semnale vocale care le folosesc la exprimarea diverselor noţiuni, astfel ca "whouw" pentru hrană, "cheny" pentru băutură, "iegk" pentru a lua seama; în sfârşit, dacă în limbajul maimuţelor "a" şi "o" lipsesc, dacă "i" este rar, dacă "e" este puţin folosit, dacă "u" şi "iu" servesc de vocale fundamentale.

Nu aţi uitat, desigur, că documentul găsit pe insuliţa din golful Oman, care dădea coordonatele insuliţei din golfuleţul Ma-Yumba, preciza locul unde trebuia căutat acel semn de dublu K, indicând ascunzişul comorii.

Pe prima insuliţă, cercetările, conform instrucţiunilor, din scrisoarea lui Kamylk-Paşa către tatăl jupânului Antifer, trebuiau să se facă la vârful unei limbi de pământ meridionale, şi acolo se şi făcuseră.

Pe cea de a doua insuliţă, documentul indica, dimpotrivă, că era vorba de una din cotiturile septentrionale; pe una din stânci se afla monograma.

Or, călătorii noştri, după naufragiu, debarcaseră în partea de sud. Era deci potrivit să se îndrepte către nord, fapt ce-i silea să mărşăluiască aproximativ două mile.

Cu jupân Antifer şi Zambuco în frunte, Ben-Omar şi Nazim în linia a doua şi Gildas Tregomain şi Juhel în ariergardă, grupul se îndreptă în această direcţie.

Nu trebuie să ne mire că cei doi moştenitori se aflau în fruntea grupului. Mergeau repede, fără să schimbe un cuvânt, şi nu ar fi îngăduit nici unuia din cei ce îi însoţeau să le-o ia înainte.

Notarul îi arunca din când în când o privire neliniştită lui Sauk. Era sigur că acesta, în înţelegere cu căpitanul portughez, pusese ceva la cale. Dealtfel, îl chinuia şi un alt gând. Acela că, dacă maluinul îşi pierdea comoara, şi comisionul lui se ducea pe acelaşi drum. O dată sau de două ori încercă să scoată ceva de la Sauk, dar acesta, cu privirea întunecată, chipul crunt, simţindu-se poate supravegheat de Juhel, nu-i răspunse. Şi în adevăr, văzând cum se purta Ben-Omar cu Nazim, neîncrederea lui Juhel creştea din ce în ce mai mult. Chiar şi în notariatele din Alexandria nu era îngăduit ca secretarul să fie cel care comandă şi notarul silit să se supună — şi fără îndoială că, cu aceste două personaje, aşa stăteau lucrurile.

Cât despre luntraş, el nu se ocupa decât de maimuţe. Câteodată chipul lui blajin şi de treabă încerca să răspundă strâmbăturilor lor; închidea ochii, îşi încreţea nasul, îşi ţuguia buzele. Nanon şi Enogate nu l-ar fi recunoscut dacă l-ar fi văzut cum se schimonoseşte.

Enogate!... Ah, biata copilă! Desigur că în această clipă ea se

---

[1] Naturalist american, a studiat la faţa locului limba simiană şi a trăit câteva luni, în pădurile Guineei, viaţa maimuţelor. (n.a.)

gândea la logodnicul ei, fiindcă la el se gândea tot timpul! Dar că, tocmai în această zi, naufragiat fiind, mergea în mijlocul unui alai de cimpanzei, nu, niciodată nu i-ar fi putut da prin gând un asemenea lucru!

La această latitudine şi în această epocă a anului, soarele descrie de la est la vest o jumătate de cerc, ajungând aproape la zenit. În felul acesta, el nu proiectează asupra acestor ţinuturi raze oblice, ci raze perpendiculare. Este deci potrivită denumirea care li se dă de zonă toridă, unde într-adevăr eşti prăjit de soare de la răsăritul şi până la apusul lui!

"Şi şmecherii ăştia care parcă nici nu se sinchisesc de căldură", îşi spunea luntraşul cu ochii la duzina de cimpanzei care se silea să ţină pasul cu grupul jupânului Antifer. "Aproape că îţi pare rău că nu eşti maimuţă".

Poate că, pentru a scăpa de potopul de raze solare, ar fi fost mai bine să meargă în umbra copacilor? Dar prin aceste desişuri alcătuite din trunchiuri cu crengi foarte joase, părea cu neputinţă de pătruns. Doar dacă ai fi fost maimuţă — aşa cum îşi dorea Gildas Tregomain — să te fi putut strecura printre ramuri, altfel era aproape imposibil să-ţi croieşti drum. Aşa că jupân Antifer şi tovarăşii lui mergeau de-a lungul ţărmului ocolind ochiuri de apă, ferindu-se de stâncile înalte ce se ridicau ici şi colo ca nişte menhire, poticnindu-se printre uriaşe mormane de piatră atunci când nu puteau merge pe plaja nisipoasă, năpădită de fluxul care urca. Nu-i aşa că numai un drum greu, amarnic străbătut, istovitor pentru picioare duce la bogăţie?

Îi treceau sudori de sânge, dar, să fim înţeleşi, nimic nu ar fi fost prea mult dacă până la urmă, pentru fiecare pas care îi apropia de ţintă, aveau să fie plătiţi cu o mie de franci.

Un ceas mai târziu după ce plecaseră din tabără, nu străbătuseră decât o milă, adică jumătate din distanţa pe care o aveau de parcurs. De aici se puteau vedea coturile septentrionale ale insuliţei: erau trei sau patru. Care să fi fost cel bun? În afară de un noroc deosebit, probabil că nu primul pe care îl vor cerceta va fi şi cel căutat, şi câte osteneli aveau să le dea aceste cercetări sub arşiţa amiezii!

Luntraşul era la capătul puterilor.

— Să ne odihnim puţin! se rugă el.

— Nici un minut! răspunse jupân Antifer.

— Unchiule, interveni Juhel, domnul Tregomain este gata-gata să se topească!...

— Ei bine, să se topească!

— Mulţumesc, prietene!

Şi în urma acestui răspuns, Gildas Tregomain, care nu voia să rămână în urmă, o porni la drum. Dar, dacă avea să ajungă la capătul călătoriei, avea să ajungă în chipul unui râu rostogolindu-se clocotitor peste stâncile colţuroase ale insuliţei.

Mai aveau încă o jumătate de oră de mers până să sosească la locul unde se desprindeau cele patru coturi. De aici încolo fu însă din ce în ce mai greu de mers şi se putea crede că piedicile erau de netrecut. Ce haos de pietre de cremene cu muchii ascuţite, pe care dacă ai fi căzut te puteai alege cu răni grave! Într-adevăr, locul fusese bine ales şi Kamylk-Paşa avusese noroc când îl găsise pentru a ascunde o comoară pe care i-ar fi invidiat-o regii din Bassora, din Bagdad şi din Samarkand!

În acest punct se termina partea împădurită a insuliţei. Se vedea bine că domnii cimpanzei nu aveau de gând să meargă mai departe. Aceste animale nu părăsesc bucuroase adăpostul arborilor şi vuietul valurilor nu are darul să le atragă. Probabil că naturalistului american Garner nu i-ar fi fost uşor să descopere în limbajul lor, şi aşa destul de sărac, cuvântul care înseamnă "poezie"!

Alaiul se opri la marginea pădurii, nu fără a-şi arăta însă deschis gândurile prea puţin paşnice, duşmănoase chiar, pe care le nutreau faţă de aceşti străini porniţi să-şi continue cercetările până la capătul insuliţei. Ce urlete sălbatice urmară! Unul din cimpanzei adună pietre şi le aruncă cu o mare forţă! Şi cum alţii făcură la fel, jupân Antifer şi tovarăşii lui riscau, nici mai mult, nici mai puţin, să fie ucişi cu pietre. Şi aşa s-ar fi întâmplat dacă ar fi făcut nechibzuinţa de a răspunde, fiindcă nu se puteau măsura nici ca număr, nici ca putere cu agresorii lor.

— Să nu răspundem!... Să nu răspundem!... strigă Juhel văzându-i pe Gildas Tregomain şi Sauk adunând proiectile.

— Totuşi... făcu luntraşul a cărui pălărie tocmai zburase lovită de o piatră.

— Nu, domnule Tregomain, să ne îndepărtăm şi o să fim în siguranţă, fiindcă maimuţele tot n-au să meargă mai departe!

Era, dealtfel, singurul lucru bun de făcut. Cincizeci de paşi mai departe erau la adăpost de loviturile pietrelor.

Se făcu ora zece şi jumătate. Iată cât timp le luase acest drum de două mile de-a lungul litoralului. La nord limbile de pământ înaintau în mare cam o sută cincizeci-două sute de metri. Jupân Antifer şi Zambuco hotărâră să o cerceteze mai întâi pe cea mai lungă, în direcţia nord-vest.

Greu de găsit pământ mai sterp decât această îngrămădire de stânci, unele bine înfipte în pământul nisipos, altele împrăştiate şi rostogolite de valurile mării în anotimpul urât. Nici un fel de vegetaţie, dealtfel, nici măcar acei licheni care în general catifelează stâncile umede. Nici un ciorchine din acel varec atât de abundent pe ţărmurile zonelor temperate. Aşa că, nimic de temut în ceea ce priveşte monograma lui Kamylk-Paşa. Săpată cu treizeci şi unu de ani înainte pe una din stâncile de pe această limbă de pământ, avea să fie găsită, cu siguranţă, neştirbită.

Iată-i deci pe exploratorii noştri reluându-şi căutările, aidoma cu

cele pe care le făcuseră pe insuliţa din golful Oman. Greu de crezut, dar cei doi moştenitori, stăpâniţi cu totul de patima lor, nu păreau că suferă de oboselile acestei călătorii, nici de arşiţa soarelui. Aşijderea şi Sauk, care, în interesul stăpânului său — se putea gândi cineva că lucrează într-al său? — trudea cu un zel neobosit.

Cât despre notar, aşezat între două stânci, nu se mişca, nu vorbea. Dacă avea să fie descoperită comoara, o să aibă tot timpul să-şi ceară partea ce i se cuvenea, el fiind de faţă, aşa cum era obligaţia lui în calitate de executor testamentar. Şi, pe Allah! Socotind necazurile îndurate în aceste ultime trei nesfârşite luni, de primejdiile din care cu greu scăpase, nu o să fie prea bine plătit!

Se înţelege de la sine că, la porunca lui Pierre-Servan-Malo, Juhel, rămas lângă el, se pornise să cerceteze metodic şi foarte amănunţit pământul.

"N-aş crede, îşi spunea el, că aici o să găsim groapa cu milioane. În primul rând, comoara ar trebui să fi fost îngropată pe această insuliţă şi nu pe una din celelalte insuliţe din golf. În al doilea rând, ar trebui să fie pe această limbă de pământ. În al treilea rând, ar trebui ca noi să descoperim, în mijlocul acestei învălmăşeli de stânci, pe aceea care să poarte dublul K... Dar... În sfârşit... dacă sunt întrunite toate aceste condiţii, dacă nu este vreo înşelătorie din partea acestui ticălos de paşă, dacă pun mâna pe monogramă, nu ar fi mai cuminte să nu spun nimic?... Unchiul meu ar renunţa la acea nefericită idee a lui de a mă căsători pe mine cu o oarecare ducesă, pe ea, pe scumpa mea Enogate, cu un oarecare duce de pripas! Ei bine, nu! Unchiul nu şi-ar mai reveni dintr-o asemenea lovitură... Şi-ar pierde minţile... Aş avea pe conştiinţă o faptă rea... Trebuie să merg până la capăt!"

În timp ce pe Juhel îl frământau fel de fel de gânduri, luntraşul, aşezat pe o bucată de stâncă, cu mâinile atârnându-i fără putere, cu picioarele tremurând, cu sudoarea şiroindu-i pe faţă, sufla ca o focă ieşită la suprafaţă după o lungă scufundare...

În vremea asta cercetările continuau, fără nici un rezultat însă. Jupân Antifer, Zambuco, Juhel şi Sauk priveau, pipăiau acele blocuri de piatră care prin aşezarea sau direcţia lor ar fi putut purta preţioasa monogramă. Zadarnică trudă timp de două ceasuri cât le luă această muncă de cercetare până la marginea limbii de pământ. Nimic... nimic!... Şi, de fapt, cum iar fi putut veni cuiva în gând să aleagă un asemenea loc, expus eroziunii valurilor sau puternicelor talazuri din larg? Nu! Aşa că, după ce vor termina aici căutările, vor trebui să le reia pe alte limbi de pământ. Fie! Le vor relua... a doua zi... şi jupân Antifer îşi va continua munca şi pe altă insuliţă, dacă pe asta nu va reuşi... Nu-şi va părăsi opera, nu, pe toţi sfinţii care figurau în actul lui de botez!

În cele din urmă, negăsind nimic, grupul făcu drumul înapoi, mai

cercetând ici-colo blocurile de piatră împrăştiate pe nisip… Nimic… Nimic!…

Nu le rămânea decât să se întoarcă, să se îmbarce pe una din bărcile care probabil că între timp vor fi ajuns la ţărm şi să meargă în oraşelul Ma-Yumba, pentru a o lua de la capăt cu cercetările pe o altă insuliţă.

Când jupân Antifer, bancherul Zambuco, Juhel şi Sauk ajunseră din nou în punctul unde începea limba de pământ, îi zăriră pe luntraş şi pe notar exact în locul în care îi lăsaseră.

Fără o vorbă, Jupân Antifer şi Zambuco se îndreptară către marginea pădurii, aşteptaţi de cimpanzeii dornici a se deda unor demonstraţii duşmănoase.

Juhel se apropie de Gildas Tregomain.

— Ei? Ce se aude?… întrebă acesta.

— Nici urmă de dublu K şi nici măcar de unul simplu!

— Atunci… o luăm de la capăt… în altă parte?…

— Precum spui, domnule Tregomain. Ridică-te şi să ne întoarcem în tabără…

— Să mă ridic?… Bucuros, numai să pot!… Haide… ajută-mă un pic, băiete!

Şi braţului puternic al lui Juhel nu-i fu greu să-l salte pe Gildas Tregomain pe picioare.

Ben-Omar se afla şi el în picioare, lângă Sauk.

Jupân Antifer şi Zambuco mergeau cu vreo douăzeci de paşi înainte. Maimuţele, de la gesturi şi urlete, trecuseră la fapte. Pietrele se porniră a zbura, şi ceilalţi trebuiră să se ţină în defensivă.

Nu cumva aceste blestemate de maimuţe voiau să-l împiedice pe jupân Antifer şi pe tovarăşii lui să ajungă la Barroso şi la echipajul din tabără?…

Se auzi deodată un strigăt. Ben-Omar fusese cel care strigase… Să fi fost oare lovit de o piatră în vreo parte mai sensibilă a persoanei sale?…

Nu!… Strigătul lui nu era un strigăt de durere… era un strigăt de uimire… aproape unul de bucurie.

Se opresc cu toţii. Notarul, cu gura căscată, mijindu-şi ochii întindea mâna către Gildas Tregomain.

— Acolo… acolo… bâiguia mereu.

— Ce înseamnă asta? întrebă Juhel. Ai înnebunit, domnule Ben-Omar?

— Nu… acolo… K… dublu K! răspunde notarul cu glasul gâtuit de emoţie.

La aceste cuvinte, jupân Antifer şi Zambuco se reped înapoi.

— K… dublu K?… întreabă ei.

— Da!

— Unde?…

Şi cu privirile caută stânca pe care — după cele spuse de Ben-

Omar — este săpată monograma lui Kamylk-Paşa. Nimic... ei nu văd nimic!

— Dar unde... dobitocule!... repetă maluinul pe un ton plin de furie şi de nelinişte în acelaşi timp.

— Acolo! mai spune o dată notarul.

Şi-l arată cu mâna pe luntraş, care tocmai se întorsese ridicând din umeri.

— Uitaţi-vă... pe spatele lui! strigă Ben-Omar.

Şi în adevăr, pe bluza de marinar a lui Gildas Tregomain apare foarte desluşit desenul unui dublu K. Nu mai încape îndoială, stânca de care se rezemase purta monograma a cărei urmă se imprimase pe spatele bietului luntraş. Jupân Antifer, dintr-o săritură, îl apucă pe luntraş de un braţ şi-l sileşte să se întoarcă la locul unde stătuse... Merg cu toţii după el şi în mai puţin de un minut se află în faţa unui mare bloc de piatră pe suprafaţa căruia monograma atât de căutată se poate citi perfect. Nu numai că Gildas Tregomain se rezemase de stânca însemnată cu dublu K, dar se şi tolănise pe locul unde se afla comoara... Nimeni nu rosteşte un cuvânt. Încep să lucreze. Fără unelte, este sigur că treaba nu va fi uşoară. Nişte biete cuţite putea-vor ele să sape în pământul ăsta stâncos?... Da... chiar dacă şi-ar rupe unghiile, şi-ar răni degetele!...

Din fericire, pietrele roase de vreme pot fi desprinse fără prea mare greutate. Un ceas de muncă şi cele trei butoiaşe vor ieşi la lumină... Trebuiesc apoi duse la tabără, apoi la Ma-Yumba... Este adevărat, acest transport nu va fi uşor şi cum s-ar putea face fără a da loc la bănuieli?...

Ei şi! Cine se mai gândea la asta?... Mai întâi de toate comoara, comoara să fie dezgropată din acest mormânt în care zace de o treime de veac... şi pe urmă, mai vedem...

Jupân Antifer lucra cu mâinile însângerate. Pentru nimic în lume n-ar fi vrut să lase altuia bucuria de a simţi, de a pipăi cercurile nepreţuitelor butoiaşe...

— În sfârşit! strigă el în clipa în care cuţitul i se loveşte de o suprafaţă metalică...

Şi ce strigăt sloboade!... Dumnezeule atotputernic! Pe chipul lui înspăimântător de palid nu bucuria se citeşte, ci uluirea, dezamăgirea...

În locul butoiaşelor menţionate în testamentul lui Kamylk-Paşa, nu era acolo decât o cutie de fier, — cu monogramă — o cutie asemănătoare celei care fusese găsită pe insuliţa numărul unu.

— Iarăşi!... nu se putu împiedica Juhel să spună.

— Asta nu-i decât o păcăleală! murmură Gildas Tregomain. Cutia este scoasă din groapă şi jupân Antifer o deschide furios... Apare un document, un pergament vechi, îngălbenit de vreme, pe care stau scrise câteva rânduri; jupân Antifer le citeşte cu glas tare:

Longitudinea insuliţei numărul trei: cincisprezece grade unsprezece minute est. După ce va fi luată de colegatarii Antifer şi Zambuco, ea va trebui dusă şi comunicată, în prezenţa notarului Ben-Omar, domnului Tyrcomel, esquire, Edinburgh, Scoţia, care posedă latitudinea celei de a treia insuliţe.

Aşadar, nu prin împrejurimile golfului Ma-Yumba fusese îngropată comoara!... Trebuie căutată pe un alt punct al globului, punând laolaltă această nouă longitudine cu latitudinea numitului Tyrcomel din Edinburgh!... Şi nu vor mai fi doi cei care să-şi împartă moştenirea lui Kamylk-Paşa, ci trei!...

— Şi de ce, de la această a treia insuliţă, nu ne-ar trimite la alte douăzeci... sau la alte o sută? strigă Juhel... Ascultă, unchiule, o să fii oare chiar atât de încăpăţânat... atât de naiv... ca să cutreieri lumea întreagă?...

— Fără să mai punem la socoteală, adăugă Gildas Tregomain, că, dacă Kamylk-Paşa a lăsat moştenitori cu sutele, nu mai merită să te osteneşti!

Unchiul îi priveşte pieziş pe prietenul şi pe nepotul său, îşi sfărâmă pietricica în dinţi încleştându-şi fălcile şi răspunde:

— Linişte în front!... Nu s-a isprăvit! Şi luând din nou pergamentul, citi şi ultimele rânduri, astfel ticluite:

Totuşi, pentru a le răsplăti de pe acum oboseala şi a le acoperi cheltuielile, fiecare dintre moştenitori va lua câte unul din cele două diamante aflate în această cutie, a cărorvaloare, pe lângă a celorlalte pietre preţioase pe care sunt chemaţi să şi le însuşească, este cu totul neînsemnată...

Zambuco se aruncă asupra cutiei pe care o smulge din mâinile jupânului Antifer.

— Diamante! strigă el.

Şi într-adevăr se află acolo două pietre preţioase extraordinar de frumoase, putând să valoreze — bancherul se pricepea — o sută de mii de franci fiecare.

— Tot e ceva! spune el, luând unul din diamante şi lăsându-l pe celălalt tovarăşului lui la moştenire, jupânului Antifer.

— O picătură de apă în mare! răspunde acesta înfundându-şi diamantul în buzunarul de la vestă şi pergamentul în buzunar.

— Măi-măi!... face luntraşul clătinând din cap, asta devine mai serios decât credeam!... Să vedem!... Să vedem!...

Dar Juhel se mulţumeşte să înalţe din umeri. Cât despre Sauk, îşi muşcă pumnii la gândul că nu se va mai întâlni niciodată cu un prilej atât de prielnic!

În ceea ce îl priveşte pe Ben-Omar, care nu s-a ales nici cu un brienţel, în ciuda celor scrise încă o dată în pergament în legătură cu drepturile lui, are faţa trasă, mâinile moi, genunchii înţepeniţi, pare un sac pe jumătate gol, gata să cadă grămadă la pământ.

Este adevărat că nici Sauk, nici el nu se mai găsesc acum în aceleaşi condiţii în care se găseau: 1 — când plecaseră din Saint-

Malo, neştiind că se duc la Mascat; 2 — când plecaseră din Mascat, neştiind că se duc la Loango. Împins de o pornire nestăpânită, jupân Antifer lăsase să-i scape un secret pe care ar fi trebuit să-l tăinuiască cu străşnicie. Au auzit cu toţii această nouă longitudine: cincisprezece grade unsprezece minute est... Toţi cunosc numele domnului Tyrcomel, care locuieşte la Edinburgh, în Scoţia.

Putem fi siguri că, dacă Ben-Omar nu a făcut-o, Sauk şi-a săpat în minte aceste cifre şi această adresă, aşteptând să şi le poată trece în carneţel. Aşa că atât jupân Antifer cât şi bancherul Zambuco vor trebui să aibă mare grijă să nu-i piardă din vedere pe notar şi secretarul său şi să nu-i lase să le-o ia înainte în această a doua capitală a Marii Britanii.

Fără îndoială, se putea crede că Sauk, neştiind limba franceză, nu a înţeles, dar tot atât de neîndoielnic era că Ben-Omar îi va dezvălui secretul. Şi, dealtfel, Juhel îl şi observase pe Nazim, care nu-şi putuse ascunde un soi de mulţumire atunci când cifrele longitudinii şi numele de Tyrcomel scăpaseră atât de nechibzuit de pe buzele jupânului Antifer.

La urma urmei, totuna! Ar fi fost cu totul fără rost, după părerea lui, să se mai ia pentru a treia oară după fanteziile postume ale lui Kamylk-Paşa. Ce aveau de făcut era să se întoarcă la Loango şi să se urce în primul vas pe care-l vor găsi, ca să se întoarcă în dragul lor oraş Saint-Malo...

Aceasta e fireasca şi înţeleaptă propunere făcută de Juhel unchiului său.

— Niciodată!... răspunde jupân Antifer. Paşa ne trimite în Scoţia, ne vom duce deci în Scoţia, chiar dear trebui să-mi petrec restul vieţii căutând...

— Sora mea, Talisma, te iubeşte prea mult ca să nu te aştepte şi zece ani!... adaugă bancherul.

— Drace! gândeşte Gildas Tregomain. Domnişoara asta o să se apropie atunci de şaizeci de ani!

Orice s-a spus, a fost în zadar. Jupân Antifer era hotărât. O să continue să alerge după comoară. Cu toate că moştenirea bogatului egiptean se va reduce acum de la jumătate la o treime pentru fiecare, datorită apariţiei domnului Tyrcomel!

Ei şi! Enogate se va mulţumi să se mărite cu un conte şi Juhel cu o contesă!

Capitolul XI. În care jupân Antifer şi tovarăşii săi asistă la o predică a reverendului Tyrcomel, care nu prea le face plăcere

— Da, fraţii mei, da, surorile mele, avuţia duce pe om, în chip fatal, la lăcomie! Ea este principala, ca să nu spun singura cauză a tuturor relelor care macină această lume păcătoasă. Pofta de aur nu poate duce decât la cea mai regretabilă rătăcire a sufletului! închipuiţi-vă o societate în care nu ar fi săraci şi bogaţi! De câte nenorociri, întristări, necazuri, tulburări, catastrofe, dezastre, prăbuşiri, rătăciri, primejdii, nelinişti, calamităţi nenoroace, dezamăgiri, desperări, mâhniri şi ruine ar fi feriţi oamenii!

Vorbăreţul om al bisericii se ridicase la cea mai înaltă treaptă a elocinţei înghesuind acest maldăr de sinonime, care abia ar fi ajuns să exprime feluritele posibilităţi ale mizeriei pământeşti. Ar mai fi putut înşira şi altele în acest torent oratoric, slobozit din înaltul amvonului asupra capului ascultătorilor săi.

Să-i fim deci recunoscători de a-şi fi îngrădit limbuţia. Măcar pentru atâta.

Era în seara de 25 iunie, la Tron Church — o parte din clădirea căreia fusese dărâmată pentru lărgirea pieţii din High-Street — unde predica reverendul Tyrcomel de la Biserica liberă a Scoţiei, în faţa unui auditoriu evident copleşit de frazele lui apăsătoare. După ce îl vor fi ascultat, fără îndoială, credincioşii îşi vor goli casele de bani şi vor arunca tot avutul în apele golfului Forth, ape ce udă, la două mile depărtare, malurile septentrionale ale vestitului comitat Mid-

Lothian, în care Edinburgh, un fel de Atena a Nordului, se mândreşte că îi este capitală.

Trecuse aproape o oră de când reverendul Tyrcomel predica despre acest subiect, spre deplina lămurire a enoriaşilor parohiei. Nu părea deloc obosit de cât vorbise, şi ascultătorii, nici ei, nu păreau că obosiseră ascultându-l. Aşa stând lucrurile, o predică de ce ar lua sfârşit? Aceasta nu se sfârşi deci — cel puţin în acest moment — şi predicatorul continuă cam aşa:

— Fraţilor şi surorilor, Evanghelia spune: *Beati pauperes spiritu,* un adevăr profund, al cărui înţeles însă unii glumeţi stupizi, pe cât de necredincioşi pe atât de ignoranţi, se străduiesc să-l schimbe. Nu! Nu, nu-i vorba despre cei care sunt "săraci cu duhul", adică despre idioţi, ci despre cei care vor să fie "săraci din suflet" şi dispreţuiesc aceste groaznice bogăţii, izvorul atâtor rele în societatea zilelor noastre. Aşa că, Evanghelia vă porunceşte ca faţă de bogăţie să nu simţiţi decât silă şi dispreţ şi dacă, din nenorocire, veţi fi copleşiţi de avuţiile acestei lumi, dacă în lăzile voastre se îngrămădesc banii, dacă aurul vă curge din plin, surorile mele...

Aici, o imagine puternică stârni fiori pe sub manteluţele doamnelor din prea cucernica adunare.

— ... dacă diamantele, nestematele, se agaţă de gâtul vostru, de braţele voastre, de degetele voastre, ca o pecingine nesănătoasă,

dacă vă număraţi printre acelea care se numesc fericitele zilei, eu vă spun că sunteţi nenorocite, şi că boala voastră trebuie tămăduită prin cele mai energice mijloace, fie chiar fierul sau focul!

Printre cei prezenţi trecu un fior, ca şi când bisturiul chirurgului ar fi scormonit rănile scoase la vedere de către orator.

Dar partea originală în tratamentul pe care îl recomanda tuturor bieţilor oameni atinşi de racila bogăţiilor, era porunca de a-şi arunca averea, altfel spus, de a o nimici. Nu spunea: "împărţiţi averea voastră săracilor! Despuiaţi-vă de averi în folosul celor care duc lipsă!" Nu! Ceea ce predica el era distrugerea acestui aur, a diamantelor, a titlurilor de proprietate, a acţiunilor comerciale sau industriale, distrugerea lor totală, chiar de ar fi trebuit să le ardă sau să le arunce în mare.

Pentru a se înţelege asprimea neînduplecată a acestor învăţăminte, ar trebui să cunoaştem cărei secte religioase aparţinea aprigul reverend Tyrcomel.

Scoţia, împărţită într-o mie de parohii, cuprinde secţiuni ecleziastice, sinoduri şi o curte supremă pentru administrarea şi practicarea cultului naţional. Dar, în afara acestei respectabile rânduiri, în Regatul Unit sunt îngăduite toate religiile; se mai numără încă o mie cinci sute de biserici aparţinând cultelor, oricum s-ar numi ele: catolic, baptist, episcopal, metodist etc. Din aceste o mie cinci sute de biserici, mai mult de jumătate ţin de Biserica liberă a Scoţiei — *Free Church of Scotland* — care cu douăzeci de ani înainte se despărţise deschis de Biserica presbiteriană a Marii Britanii. Şi pentru ce?... Numai şi numai fiindcă nu o găsea destul de pătrunsă de adevăratul spirit calvin, adică destul de puritană.

Or, reverendul Tyrcomel predica tocmai în numele celei mai cumplite dintre aceste secte, care nu admitea nici un compromis în purtări şi moravuri. El se credea trimisul lui Dumnezeu, care îi încredinţase o parte din tunetele sale pentru a-i trăsni pe bogaţi sau cel puţin bogăţiile lor şi, precum se vede, lovea fără cruţare.

Era, din punct de vedere moral, un fel de iluminat, la fel de aspru cu el însuşi ca şi cu alţii. Era, ca înfăţişare, un om de cincizeci de ani, înalt, uscat, slab la faţă, spân, cu flăcări în priviri, cu căutătura unui apostol şi glasul pătrunzător al unui predicator. Cei din jur îl socoteau inspirat de suflul celui atotputernic. Totuşi, deşi credincioşii se îngrămădeau la predicile sale, deşi era ascultat cu evlavie, nu însemna că făcuse vreodată mulţi prozeliţi şi prea puţini sau chiar nici unul din ei nu se hotărâse să pună învăţăturile lui în practică, renunţând la absolut toate bunurile pământeşti.

De aceea reverendul Tyrcomel îşi îndoia sforţările, atrăgând asupra capetelor ascultătorilor săi acei nori încărcaţi cu electricitate, din care ţâşneau trăsnetele elocinţei sale.

Predica se desfăşura mai departe şi tropii, metaforele, antonimiile, epifonemele, plăsmuite de o imaginaţie scânteietoare, mişunau cu o nemaipomenită îndrăzneală. Dar, dacă frunţile se plecau, buzunarele nu simţeau, se pare, deloc nevoia de a se goli în apele golfului Forth. Desigur că asistenţa care umplea naosul bisericii Tron Church nu pierdea nici un cuvânt din predica acestui exaltat, şi dacă nu se grăbea nicidecum să se conformeze, asta nu era fiindcă nu ar fi înţeles-o. Trebuie totuşi să spunem că se aflau acolo cinci ascultători care nu înţelegeau nici o boabă de engleză şi care nu ar fi ştiut despre ce vorbea clericul, dacă un al şaselea nu le-ar fi tradus, într-o bună franceză, groaznicele adevăruri care cădeau din înaltul acestui amvon în chip de ploaie evanghelică.

Inutil să adăugăm că aceşti şase inşi erau jupân Antifer şi bancherul Zambuco, notarul Ben-Omar şi Sauk, luntraşul Gildas Tregomain şi tânărul căpitan Juhel.

Îi lăsasem pe insuliţa din golful Ma-Yumba, la 28 mai; îi regăsim la Edinburgh la 25 iunie. Ce se petrecuse între aceste două date? Iată, foarte pe scurt:

După descoperirea celui de al doilea document, nu le mai rămânea decât să părăsească insula maimuţelor, să se urce în barca acelor pescari care, atraşi de semnalele echipajului congolez, aveau să acosteze în faţa taberei. Jupân Antifer şi tovarăşii lui se întoarseră deci de-a lungul litoralului escortaţi tot timpul de ceata cimpanzeilor atât de înverşunaţi împotriva lor, continuând să-şi manifeste duşmănia prin urlete, gesturi ameninţătoare şi pietre aruncate.

Ajunseră totuşi teferi în tabără. Două cuvinte spuse de Sauk lui Barroso îl făcură pe acesta să înţeleagă că lovitura dăduse greş. Nu poţi să furi o comoară unor oameni care nu o găsiseră!

În barca ancorată în fundul unui golfuleţ încăpeau toţi naufragiaţii de pe *Portalegre.* Se îmbarcară, cam claie peste grămadă! Fiind vorba însă numai de o călătorie de şase mile, asta nu avea mare importanţă. Două ore mai târziu, barca trase la ţărmul cel mai adânc al acestei limbi de pământ, pe care se întindea orăşelul Ma-Yumba. Personajele noastre fură bine primite într-o factorie franceză. Li se făcu destul de repede rost de un mijloc de transport până la Loango. Şi putând să se alăture unui grup de europeni care se duceau în capitală, nu avură a se teme pe drum, nici din partea fiarelor, nici din partea băştinaşilor. Dar ce climă necruţătoare, ce căldură de nesuportat! La sosire, orice ar fi spus Juhel, luntraşul susţinea că nu mai rămăseseră din el decât oasele. Putem crede totuşi că bietul om exagera. Printr-una din acele întâmplări, cu care jupân Antifer nu era deloc obişnuit, tovarăşii lui şi cu el nu avură mult de aşteptat la Loango. După numai două zile, un steamer portughez, plecat din San-Paolo de Loango spre Marsilia, ancoră acolo. Escala, silită, nava având

nevoie de o mică reparaţie la maşini, nu fu decât de douăzeci şi patru de ore. Datorită banilor salvaţi din naufragiu, călătorii îşi putură reţine locuri pe acest steamer. Pe scurt, la data de 15 iunie, jupân Antifer şi tovarăşii lui părăsiră în sfârşit aceste ţinuturi ale Africii occidentale unde găsiseră, odată cu două foarte scumpe diamante, un nou document şi o nouă dezamăgire. Cât despre Barroso, Sauk îi făgăduise că o să-l despăgubească de îndată ce va pune mâna pe milioanele paşei, şi portughezul nu avu încotro, trebuind să se mulţumească cu această făgăduială.

Juhel nu încercă să-l facă pe unchiul său să-şi schimbe gândurile, deşi avea toate temeiurile să creadă că totul se va sfârşi printr-o uriaşă păcăleală. Este adevărat că luntraşul cam începuse să-şi schimbe părerile. Cele două diamante, preţuind o sută de mii de franci fiecare, găsite în cutia de pe insuliţa numărul doi, îl cam puseseră pe gânduri.

— Dacă paşa ne-a dăruit aceste pietre preţioase, spunea el, de ce nu s-ar afla şi celelalte pe insuliţa numărul trei?

Când îl auzea judecând aşa, Juhel înălţa din umeri.

— O să vedem... o să vedem... repeta el.

Asta era şi părerea lui Pierre-Servan-Malo. Şi fiindcă al treilea colegatar, cel care avea latitudinea celei de a treia insuliţe, locuia la Edinburgh, o să meargă la Edinburgh, nu o să-i lase să i-o ia înainte Zambuco şi Ben-Omar, care cunoşteau longitudinea de 15°11' est ce trebuia comunicată domnului Tyrcomel. Deci nu se vor despărţi, au să meargă împreună în capitala Scoţiei pe cele mai rapide căi, şi sus-numitul Tyrcomel o să aibă vizita întregului grup. Fireşte că această hotărâre nu-l putea mulţumi pe Sauk. Cunoscând secretul, ar fi preferat să acţioneze acum de unul singur şi înaintea tuturor, ca să obţină poziţia noii insuliţe de la personajul citat în ultimul document, să se ducă apoi acolo şi să dezgroape averile lui Kamylk-Paşa. Dar ar fi trebuit să plece singur, fără să trezească vreo bănuială, şi simţea că Juhel era atent la toate mişcările lui. Dealtfel, nici călătoria pe apă nu se putea face decât împreună până la Marsilia. Şi cum jupân Antifer socotea să ajungă la Edinburgh pe drumul cel mai scurt şi cât mai repede, folosind căile ferate ale Franţei şi Angliei, Sauk nu putea nădăjdui să i-o ia înainte. Odată ce treaba avea să fie lămurită cu domnul Tyrcomel, poate că lovitura care dăduse greş la Loango şi la Mascat va reuşi la Edinburgh?

Călătoria pe apă fu destul de rapidă, steamerul portughez nefăcând nici o escală în nici un port de pe litoral. Nu este de mirare că Ben-Omar, care nu renunţa cu una, cu două la obiceiurile lui, a fost bolnav douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru şi că a coborât pe cheiul de la Joliette în stare de colet.

Juhel pregătise o lungă scrisoare pentru Enogate. Îi povestea în ce nouă bătălie îi târăşte încăpăţânarea unchiului lor şi cine ştie unde ameninţau să-i mai trimită pe viitor năstruşniciile paşei? Mai

adăuga că, după părerea lui, jupân Antifer era dispus să cutreiere lumea şi că această dispoziţie a sa nu va lua sfârşit decât când va deveni nebun de legat — ceea ce este sigur că se va întâmpla, într-atât zdruncinarea creierului său, în urma ultimelor neplăceri, lua proporţii îngrijorătoare...

Toate acestea erau nespus de triste... Şi căsătoria lor mereu amânată... şi fericirea lor... şi dragostea lor... etc.

Juhel abia avu timpul să pună la poştă această scrisoare destul de amară. La Marsilia se aruncară în rapidul de Paris, apoi, la Paris, în expresul pentru Calais, apoi, de la Calais în vaporul pentru Dover, apoi, la Dover în trenul pentru Londra, apoi, la Londra în fulgerul pentru Edinburgh, aşa, toţi şase, ca şi când ar fi fost legaţi de acelaşi lanţ! Aşa se face că în seara zilei de 25 iunie, de îndată ce îşi reţinuseră camere la *Gibb's Royal Hotel,* porniră în căutarea domnului Tyrcomel.

Şi atunci, mare mirare! Domnul Tyrcomel nu era nici mai mult nici mai puţin decât un om al bisericii. Aşa se face că, după ce s-au dus la locuinţa acestuia în North-Bridge Street 17 — adresă pe care o putuseră afla fără mare greutate, într-atât era de cunoscut înfocatul dispreţuitor al bunurilor pământeşti — au venit să-l caute la Tron Church, pe când el tuna şi fulgera de la înălţimea amvonului.

Aveau de gând să-i vorbească după predică, să-l însoţească până la locuinţa lui, să-l pună la curent, să-i comunice ultimul document... Ce dracu', un om căruia îi aduci un respectabil număr de milioane nu se poate plânge că îl stinghereşti într-un moment nepotrivit!

Totuşi, în toate acestea era ceva ciudat. Ce legături putuse avea Kamylk-Paşa cu acest preot scoţian? Tatăl jupânului Antifer scăpase viaţa egipteanului... bine! Bancherul Zambuco îl ajutase să-şi salveze averea... iarăşi bine! De aici se trăgea acel sentiment de recunoştinţă datorită căruia cei doi ajunseseră moştenitorii lui. Se putea oare trage concluzia că reverendul Tyrcomel avea aceleaşi drepturi la recunoştinţa paşei? Da, fără îndoială. Dar în ce împrejurări neobişnuite un preot îl putuse îndatora într-un fel sau altul pe Kamylk-Paşa?... Totuşi, aşa trebuia să fi fost, de vreme ce acest preot se afla în posesia celei de a treia latitudini, necesară descoperirii celei de a treia insuliţe...

— De data asta... cea bună! îi plăcea jupânului Antifer să repete şi ale cărui speranţe... poate că şi ale cărui vise Gildas Tregomain le împărtăşea.

Totuşi, când căutătorii noştri de comori zăriră în amvon un bărbat nu mai în vârstă de cincizeci de ani, trebuiră să caute o altă explicaţie: reverendul Tyrcomel nu putea avea mai mult de douăzeci şi cinci de ani pe vremea când Kamylk-Paşa fusese închis în temniţa din Cairo din porunca lui Mehmet-Ali, şi era greu de crezut că i-ar fi putut face vreun bine înainte de întemniţare. Să fi

fost vreun tată, un bunic sau vreun unchi al acestui Tyrcomel, care îl îndatorase pe egiptean?...

Dealtfel, puţin interesa. Important era că preotul avea în posesia sa preţioasa latitudine, aşa cum era menţionat în documentul din golful Ma-Yumba, şi înainte de a se sfârşi ziua aveau să ştie despre ce este vorba.

Erau deci acolo, la Tron Church, în faţa amvonului — jupân Antifer, Zambuco, Sauk — şi-l mâncau din ochi pe înfocatul predicator, neînţelegând nici o boabă din cele ce spunea, iar lui Juhel nu-i venea să-şi creadă urechilor cele ce auzea.

Predica continua. Acelaşi subiect, cu aceeaşi furioasă elocvenţă! Regii erau poftiţi să-şi arunce în mare listele civile, reginele invitate să smulgă pietrele preţioase din gătelile lor, bogătaşii poftiţi să-şi distrugă bogăţiile. Cu neputinţă, trebuie să recunoaştem, să se spună prostii mai mari cu un zel mai necruţător! Şi, uluit, Juhel murmura:

— Altă încurcătură acum!... Hotărât, unchiul nu are noroc! Cum, la un asemenea exaltat îl trimite afurisitul de paş ă?... Să- i ceară apucatului ăstuia mijloacele de a descoperi o comoară!... Unui om care s-ar grăbi — dacă i-ar cădea vreodată în mână — să o distrugă! Haida-de! Iată un obstacol la care nu ne aşteptam, pe care, de data asta, nu-l vom putea trece şi care ar putea foarte bine să pună capăt căutărilor noastre. Ne vom lovi de o împotrivire hotărâtă, definitivă, o împotrivire care îi va aduce reverendului Tyrcomel o imensă popularitate! Aşa ceva îl va da gata pe unchiul meu şi este sigur că mintea lui nu va rezista!... El şi Zambuco, poate că şi Nazim, au să încerce orice pentru a-i smulge taina reverendului... Sunt în stare să-l şi chinuiască... să-l... Ei, haide-haide, la rândul meu, am început să o iau razna!... Mă rog, n-are decât să-şi păstreze taina acest om! Nu ştiu dacă, aşa cum pretinde el, milioanele nu fac fericirea; dar, orice ar spune, fuga după milioanele egipteanului ameninţă să o întârzie la nesfârşit pe a mea!... Şi fiindcă Tyrcomel nu va consimţi niciodată să încrucişeze latitudinea lui cu longitudinea pe care noi am cucerit-o cu preţul atâtor osteneli, nu ne mai rămâne decât să ne întoarcem liniştiţi în Franţa şi...

— Când porunceşte Dumnezeu, trebuie să ne supunem! spunea în acea clipă predicatorul.

"Asta-i şi părerea mea", gândi Juhel, "şi va trebui ca unchiul meu să se supună!"

Dar predica nu se sfârşea şi nu avea nici un motiv să nu ţină o veşnicie. Jupân Antifer şi bancherul îşi cam pierduseră răbdarea. Sauk îşi rodea mustaţa.

Notarului, de vreme ce nu se afla pe puntea unei corăbii, nu-i păsa de nimic. Gildas Tregomain, cu gura căscată, dând din cap, ciulind urechea, încerca să prindă ici şi colo câteva cuvinte pe care în zadar căuta să le înţeleagă. Şi cu toţii îşi îndreptau

privirile nedumerite către tânărul căpitan, ca şi când ar fi vrut să-l întrebe: "Ce tot îndrugă nebunul ăsta cu atâta foc?"

Şi când credeai că s-a isprăvit, o lua de la început.

— Ei doamne! Despre ce tot vorbeşte ăsta, Juhel? izbucni jupân Antifer cu un glas nerăbdător, stârnind indignarea ascultătorilor.

— O să-ţi spun eu, unchiule.

— Dacă ar şti ce noutăţi îi aduc, acest turuie-n vânt ar coborî repede din amvon ca să ne întâmpine...

— Hm... hm!... făcu Juhel pe un ton atât de ciudat încât sprânceana jupânului Antifer se încruntă cumplit.

Totuşi, orice are un sfârşit pe lumea asta, chiar şi o predică a unui preot din Biserica liberă a Scoţiei. Era vădit că reverendul Tyrcomel era pe cale să treacă la peroraţie. Debitul devenea mai năvalnic, gesturile mai nestăvilite, metaforele mai îndrăzneţe, dojenile mai ameninţătoare. O ultimă lovitură de măciucă şi o ultimă lovitură de satâr celor ce deţineau averi, stăpânitorii acelui josnic metal, cu porunca de a-l arunca în foc, pe lumea asta, dacă nu vor să fie ei înşişi aruncaţi în foc pe lumea cealaltă. Şi atunci, într-un suprem avânt oratoric, în numele bisericii ce răsuna de frazele lui tunătoare, spuse:

— Şi aşa cum în acest loc, unde altădată era un cântar public, la care se ţintuiau urechile notarilor necinstiţi şi ale altor răufăcători, tot aşa în balanţa judecăţii de apoi veţi fi cântăriţi fără îndurare şi greutatea aurului vostru va coborî talerul ei până în iad!

Nu ar fi putut încheia cu o imagine mai cutremurătoare.

Reverendul Tyrcomel schiţă un ultim gest de rămas bun, ce ar fi putut fi un gest de binecuvântare din înălţimea unui amvon catolic. Apoi, deodată, se făcu nevăzut.

Jupân Antifer, Zambuco şi Sauk se hotărâseră să-l aştepte la ieşirea din biserică, să-l prindă din zbor şi să-l descoase *hic et nunc.* Ar mai fi putut ei să aibă răbdare până a doua zi, să amâne interogatoriul lor până la orele şapte sau opt dimineaţa? Ar fi mai putut ei să suporte încă o noapte întreagă în chinurile nerăbdării? Nu! Se repeziră deci către tinda centrală, îmbrâncindu-i pe credincioşi, care protestau împotriva unei brutalităţi atât de nepotrivite într-un asemenea loc!

Gildas Tregomain, Juhel şi notarul îl urmară, cerând scuze celor din jur. Totul fu în zadar. Fără îndoială că reverendul Tyrcomel, dornic să evite onorurile ce i se cuveneau — singurul rezultat, dealtfel, al predicii sale asupra dispreţului pentru bogăţii — ieşise pe o uşă laterală a bisericii.

Zadarnic Pierre-Servan-Malo şi tovarăşii săi îl aşteptară pe treptele bisericii, îl căutară în mijlocul credincioşilor, întrebând pe unul şi pe altul... Preotul nu lăsase nici o urmă prin mulţime, dispăruse precum peştele în apă sau pasărea în văzduh.

Erau acolo cu toţii înciudaţi şi furioşi, ca şi când vreun duh rău

le-ar fi smuls o pradă aprig jinduită.

— Bine... atunci în North-Bridge Street, numărul 17! strigă jupân Antifer.

— Dar, unchiule...

— Şi, înainte de a se fi culcat, adăugă bancherul, o să ştim noi să-i smulgem...

— Dar, domnule Zambuco...

— Fără nici un "dar", Juhel!...

— Ba da... ba da, unchiule!

— În legătură cu ce?... întrebă jupân Antifer, în culmea furiei.

— În legătură cu cele spuse de acest Tyrcomel în predica lui.

— Ei, şi ce ne pasă nouă de asta?...

— Mult, unchiule.

— Îţi baţi joc, Juhel?

— Deloc, este chiar foarte serios, aş adăuga chiar că nimic n-ar putea fi mai rău pentru dumneata!

— Pentru mine?...

— Da!... Ascultă!

Şi Juhel îi povesti în câteva cuvinte starea de spirit a reverendului Tyrcomel, ce teză susţinuse el în nesfârşita lui predică, încât, dacă ar fi fost după el, toate miliardele din lume ar fi trebuit să fie înghiţite de prăpăstiile fără fund ale oceanelor!

Bancherul rămase înmărmurit, Sauk aşijderea, cu toate că, în ce-l priveşte, ar fi trebuit să nu priceapă nimic. Gildas Tregomain schiţă o strâmbătură de dezamăgire. Era evident că o altă pacoste le cădea pe cap!

Şi cu toate acestea, nu arăta ca un om doborât jupân Antifer, când îi răspunse nepotului său, pe un ton adânc ironic:

— Idiot... idiot... idiot!... Nu predici asemenea lucruri decât atunci când n-ai o lescaie!... Plimbă-i pe la nas cele treizeci de milioane ce i se cuvin şi o să vezi dacă Tyrcomel al tău o să mai aibă chef să le arunce în apă!

Fireşte că răspunsul dovedea o profundă cunoaştere a sufletului omenesc. Oricum, ei hotărâră să-l lase în pace în acea seară pe reverend în casa lui din North-Bridge Street şi cele şase personaje ale noastre se întoarseră liniştiţi la *Gibb's Royal Hotel.*

Capitolul XII. În care se vede cât de greu faci pe un om al bisericii să vorbească, atunci când este hotărât să tacă

Casa reverendului Tyrcomel se afla în cartierul străzii Canongate, cea mai cunoscută stradă din oraşul vechi, "Bătrâna afumată" cum îl numesc hrisoavele. Casa se învecina cu cea a lui John Knox, a cărui fereastră s-a deschis atât de des, către jumătatea secolului XVII, pentru a-i îngădui binecunoscutului reformator scoţian să cuvânteze mulţimii. Această apropiere, mai

bine zis această vecinătate nu putea decât să fie pe placul reverendului Tyrcomel. Şi el, la rândul lui, ar fi vrut să-şi impună reformele. Este adevărat că nu cuvânta de la înălţimea ferestrei, fiindcă nu ar fi putut-o face.

În adevăr, fereastra odăii pe care el o ocupa în această casă nu dădea în stradă. Răspundea în spate, spre vechiul vad din nord, brăzdat de linii de cale ferată şi transformat în grădină publică. Dacă fereastră dinspre stradă era la al treilea etaj, nu tot aşa era cea dinspre grădină. Diferenţa de nivel a solului o urca la etajul opt, şi de la această înălţime cum să se facă auzit?

Era, de fapt, una din acele case mohorâte şi lipsite de confort, situate pe uliţe murdare şi nesănătoase cărora li se spune "fundătură". Aşa sunt cele mai multe ulicioare ce dau în această istorică Canongate, care, sub diferite nume, urcă de la castelul Holyrood la castelul Edinburgh, una din cele patru fortăreţe ale Scoţiei căreia tratatul Uniunii i-a impus să fie totdeauna pe picior de apărare.

În faţa porţii mai suspomenitei case s-au oprit a doua zi, 26 iunie, jupân Antifer şi bancherul Zambuco întovărăşiţi de Juhel, în clipa în care suna ora opt la biserica vecină. Ben-Omar nu fusese rugat să li se alăture, prezenţa lui nefiind necesară la această primă întrevedere. Ca urmare, nici Sauk, spre marea lui supărare, nu putuse veni cu ceilalţi. Şi dacă preotul le dezvăluia secretul, el nu avea să fie acolo pentru a-l afla, lucru ce făcea să-i fie cu neputinţă să o ia înaintea maluinului în căutarea insuliţei numărul trei.

Cât despre luntraş, el rămăsese la *Gibb's Royal Hotel* şi, în aşteptarea celorlalţi, contempla minunăţiile de pe Prince's Street şi eleganţa pretenţioasă a monumentului lui Walter Scott. În ce-l priveşte pe Juhel, fusese nevoit să-şi însoţească unchiul, măcar ca interpret. Dealtfel, este uşor de închipuit cât de grăbit era să afle în sfârşit unde era situată această nouă insuliţă şi dacă nu cumva fantezia lui Kamylk-Paşa nu avea să-i expedieze într-o plimbare până în mările noului continent. Trebuie să notăm însă aici că, văzându-se dat la o parte, Sauk fusese cuprins de o cumplită furie şi, ca de obicei, furia lui se revărsă asupra lui Ben-Omar. Ce ploaie de înjurături, de ameninţări îngrozitoare trebui să îndure nefericitul notar după plecarea colegatarilor!

— Da, este vina ta, striga Sauk răsturnând mobilele din odaie, şi tare aş avea poftă să-ţi plătesc nepriceperea cu lovituri de nuia!

— Excelenţă, am făcut tot ce am putut...

— Nu, n-ai făcut!... Trebuia să ştii să te faci ascultat de acest afurisit de marinar, să-i spui că trebuie să fii de faţă, obligatoriu, şi cel puţin ai fi fost acolo... ai fi aflat cele ce mă interesează în legătură cu noua insuliţă... şi poate că aş fi izbutit să ajung la ea înaintea celorlalţi... Mahomed să te sugrume! Planurile mele au dat greş prima dată la Mascat, a doua oară la Ma-Yumba şi acum,

pentru a treia oară!... Şi asta numai fiindcă tu stai înţepenit pe propriile tale labe, ca un bătrân ibis împăiat...

— Vă rog, excelenţă...

— Şi eu îţi jur că, dacă dau greş, va fi vai de pielea ta!

Cearta urmă tot aşa, ba deveni atât de violentă încât luntraşul le auzi strigătele. Se duse atunci până la uşa camerei şi norocul lui Sauk a fost că vorbea în limba egipteană. Dacă l-ar fi beştelit pe Ben-Omar în franceză, Gildas Tregomain ar fi aflat groaznicele lui planuri, ar fi descoperit ce personaj sinistru se ascundea sub numele de Nazim, tratându-l apoi aşa cum ar fi meritat.

Dar chiar dacă nu şi-a dat seama de realitate, fu uluit de violenţa cu care Ben-Omar era bruftuluit de secretarul lui. Cât de îndreptăţite erau bănuielile tânărului căpitan!

După ce au trecut pragul casei preotului, jupân Antifer, Zambuco şi Juhel începură să urce treptele unei scări de lemn, ţinându-se de o frânghie slinoasă, prinsă de zid. Niciodată luntraşul — deşi o parte din pântecul lui se topise — nu ar fi putut să se caţere pe o asemenea spirală, întunecoasă şi îngustă.

Vizitatorii ajunseră pe palierul etajului trei, care, dealtfel, era ultimul în această parte a casei. În fund, o uşă mică, tăiată ca o arcadă ascuţită, cu un nume: Reverend Tyrcomel.

Jupân Antifer scoase un puternic "uf" de mulţumire. Apoi ciocăni.

Răspunsul întârzia. Să nu fi fost acasă preotul?... Şi cu ce drept, mă rog?... Un om căruia i se aduc milioane...

O a doua bătaie, puţin mai tare.

De data aceasta, un uşor zgomot în interiorul odăii, şi dacă nu uşa, măcar o ferestruică se deschise sub numele înscris pe uşă.

La ferestruică apăru un cap, acela al preotului, uşor de recunoscut sub pălăria înaltă pe care o purta.

— Ce doriţi?... întrebă Tyrcomel, şi după cum îi suna glasul se vedea bine că nu-i place să fie deranjat.

— Am vrea să stăm de vorbă câteva minute cu dumneata, răspunse Juhel în engleză.

— În legătură cu ce?...

— Este vorba de o afacere importantă...

— Nu am afaceri... importante sau nu.

— Ce face, deschide sau nu acest reverend? izbucni jupân Antifer, plictisit de atâtea mofturi.

Dar, îndată ce-l auzi, preotul îi răspunse în aceeaşi limbă, pe care o vorbea ca şi cum ar fi fost a lui:

— Sunteţi francezi?...

— Francezi... răspunse Juhel.

Şi închipuindu-şi că asta le va înlesni intrarea la preot, adăugă:

— Francezi care au asistat ieri la predica dumitale din Tron Church...

— Şi care au de gând să îmbrăţişeze învăţăturile mele?...

întrebă repede preotul.

— Poate, domnule preot...

— Ba, dimpotrivă, o să o îmbrăţişeze el pe a noastră! murmură jupân Antifer. Dealtfel, dacă o să vrea să ne lase partea lui...

Uşa se deschise şi aşa-zişii neofiţi se aflară în prezenţa reverendului Tyrcomel.

O singură încăpere, luminată în fund de fereastra care dădea spre nord. Într-un colţ un pat de fier, cu o saltea de paie şi o pătură, în altul o masă cu câteva obiecte de toaletă. Ca scaun, un taburet. Ca mobilă, un dulap închis, folosit desigur pentru păstrarea hainelor. Pe un raft, câteva cărţi printre care se zărea tradiţionala biblie, cu o legătură roasă pe la colţuri, şi de asemenea diverse alte hârtii, condeie şi călimări. Perdele, nicăieri. Pereţii goi, văruiţi. Pe măsuţa de noapte, o lampă cu abajurul lăsat foarte jos. Era în acelaşi timp odaie de culcare şi de lucru, cuprinzând doar strictul necesar. Preotul îşi lua masa în oraş, într-un restaurant din vecinătate, care fiţi sigur că nu era un cabaret la modă.

Reverendul Tyrcomel, îmbrăcat de sus până jos în negru, bine încorsetat în strânsoarea lungii sale redingote al cărei guler lăsa să se vadă dunga albă a cravatei, îşi scoase pălăria la intrarea străinilor şi dacă nu-i pofti să ia loc, asta numai fiindcă nu le putea oferi decât un singur taburet.

Într-adevăr, dacă vreodată nişte milioane ar fi venit la timp, oare nu aici ar fi fost potrivit să vină, în această chilie de pustnic în care nu ai fi putut aduna nici treizeci de şilingi?...

Jupân Antifer şi bancherul Zambuco se priviră. Cum să deschidă focul? Deoarece colegatarul lor vorbea franceza, amestecul lui Juhel nu mai era necesar şi tânărul căpitan urma să fie numai un simplu spectator. Prefera, dealtfel, această situaţie şi, nu fără oarecare curiozitate, se pregătea să asiste la bătălie. Care va învinge?... Poate că nu ar fi pariat pentru unchiul Antifer!

La început acesta se simţi mai încurcat decât ar fi crezut. Potrivit celor ce ştia despre neînduplecatul preot, despre părerile lui asupra bunurilor lumeşti, se gândi să procedeze cu băgare de seamă, să o ia mai domol, să tatoneze terenul, să-l facă pe reverendul Tyrcomel să-i comunice cu binişorul acea scrisoare pe care o avea de la Kamylk-Paşa, scrisoare care cuprindea, nu avea nici o îndoială, cifrele noii — şi să sperăm că şi ultimei — latitudini.

De aceeaşi părere era şi Zambuco, el neîncetând dealtfel a-l sfătui în acest sens pe cumnatul său. Dar oare va putea năbădăiosul maluin să se stăpânească şi, în starea de nervi în care se găsea, nu avea să se înfurie la cea mai mică împotrivire, să spargă geamurile?

În orice caz, nu el fu cel care luă primul cuvântul. În timp ce toţi cei trei vizitatori ai săi formau un grup în fundul odăii, reverendul

Tyrcomel se opri în faţa lor luându-şi obişnuita atitudine de predicator. Convins că aceşti oameni veniseră din propria lor voinţă să-şi însuşească învăţăturile sale, nu se gândea decât cum să le împrospăteze aceste învăţături printr-o vorbire aleasă.

— Fraţilor, începu el împreunându-şi mâinile într-un elan de recunoştinţă, mulţumesc Ziditorului tuturor lucrurilor de a mă fi înzestrat cu darul convingerii, care mi-a îngăduit să fac să pătrundă până în adâncul sufletelor voastre dispreţul pentru avere şi desprinderea de bunurile pământeşti...

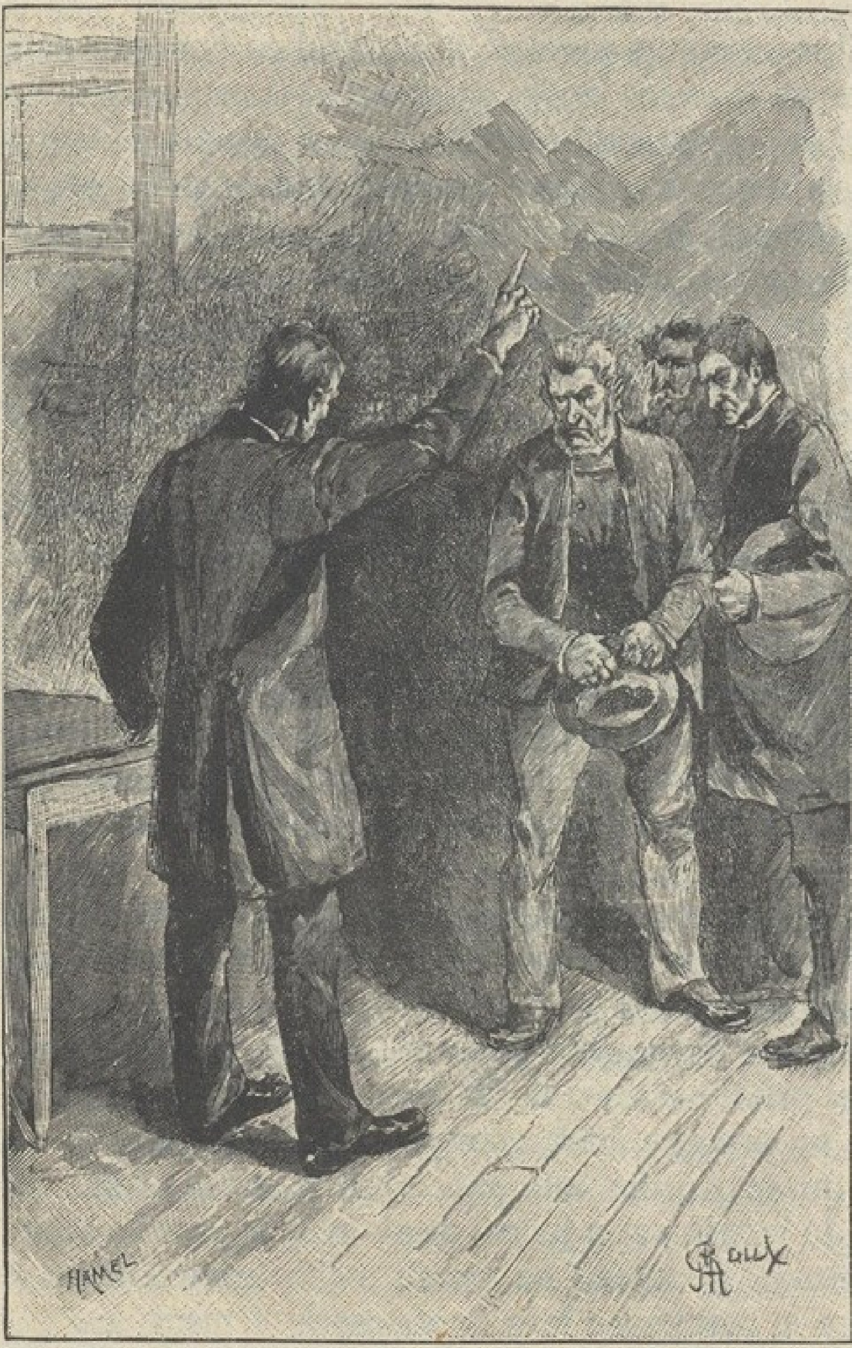
Merita să vezi chipurile celor doi moştenitori la auzul acestei cuvântări.

— Fraţilor, continuă preotul, distrugând comorile pe care le aveţi...

“Pe care nu le avem încă !” fu ispitit să-i strige jupân Antifer.

— ...veţi da o minunată pildă, care va fi urmată de toţi cei al căror spirit este în

Merita să vezi chipurile celor doi moştenitori...

stare să se ridice deasupra nimicniciilor vieţii…

Printr-o bruscă mişcare a fălcii, jupân Antifer îşi mută pietricica de la un obraz la altul, în timp ce Zambuco părea că-i şopteşte: “Nu ai de gând să-i explici acestui flecar de ce suntem aici?”

Maluinul îi răspunse cu un semn afirmativ, gândind în sinea lui: “Ba bine că nu! N-am să-l las eu pe acest pisălog să o ia de la capăt cu predica lui!“

Reverendul Tyrcomel, deschizându-şi braţele ca şi când ar fi vrut să-i primească pe păcătoşii cuprinşi de căinţă, spuse cu o voce plină de dulceaţă:

— Numele voastre, fraţilor, ca să…

— Numele noastre, domnule Tyrcomel, îl întrerupse jupân Antifer, iată-le şi, odată cu ele, calitatea noastră: eu, jupân Antifer, Pierre-Servan-Malo, căpitan de cabotaj în retragere; Juhel Antifer, nepotul meu, căpitan de cursă lungă; domnul Zambuco, bancher la Tunis…

Preotul se apropie de masă ca să înscrie aceste nume, spunând:

— Şi, desigur, îmi aduceţi averile voastre pieritoare, lepădându-vă de ele… milioane poate?...

— În adevăr, domnule Tyrcomel, despre milioane este vorba, şi când vă veţi primi partea o să fiţi liber să o distrugeţi cum o să vreţi… În ceea ce ne priveşte, însă, asta-i cu totul altceva…

Hait!... Jupân Antifer este gata să o ia razna. Juhel şi Zambuco pricepură de îndată acest lucru, după felul în care se schimbă înfăţişarea preotului. Fruntea i se increţi, ochii priviră intr-o parte, braţele pe care le deschisese larg se strânseră la piept, aşa cum s-ar închide uşa unei case de bani.

— Despre ce este vorba, domnilor?... întrebă el dându-se un pas inapoi.

— Despre ce este vorba?... răspunse jupân Antifer. Juhel, vino şi-i spune tu toată povestea, fiincă eu nu aş mai putea să-mi măsor cuvintele.

Şi Juhel îi spuse toată “povestea” amănunţit. Îi povesti toate câte ştia despre Kamylk-Paşa, serviciile pe care bătrânul unchi, Thomas Antifer, i le făcuse, obligaţiile paşei faţă de bancherul Zambuco, sosirea la Saint-Malo a executorului testamentar Ben-Omar, notar în Alexandria, călătoria în golful Oman, unde se afla insuliţa numărul unu, urmată de cea la golful Ma-Yumba, unde se afla insuliţa numărul doi, descoperirea celui de al doilea document, care îi trimetea pe cei doi moştenitori la un al treilea, care nu era altul decât reverendul Tyrcomel din Edinburg, etc…

Pe când vorbea Juhel, preotul îl asculta fără să clintească, fără să îngăduie privirii sale să se aprindă, muşchilor săi să tresară. O statuie de bronz sau de marmură nu ar fi fost mai nemişcată. Şi când tânărul căpitan îşi termină povestirea, îl întrebă pe reverendul Tyrcomel dacă a avut vreodată legături cu Kamylk-Paşa.

— Nu, răspunse omul bisericii.
— Dar tatăl dumneavoastră?...
— Poate.
— “Poate” nu este un răspuns, spuse Juhel, încercând să-şi potolească unchiul care se sucea şi răsucea de parcă dăduse strechea în el.
— Este singurul care-mi convine… răspunse foarte sec preotul.
— Insistă, domnule Juhel, insistă… spuse bancherul.
— Atât cât pot, domnule Zambuco, răspunse Juhel.
Şi adresându-se reverendului, a cărui atitudine arăta hotărârea lui de a vorbi cât mai puţin, zise:
— Îmi este îngăduit să pun o întrebare… una singură?
— Desigur… aşa cum mie îmi este ingăduit să nu răspund.
— Ştiţi cumva dacă tatăl dumneavoastră a fost vreodată în Egipt?...
— Nu.
— Dacă nu în Egipt, poate în Siria, şi, mai precis, la Alep?…
Să nu uităm că în acest oraş Kamylk-Paşa a locuit câţiva ani înainte de a se întoarce la Cairo.
După o clipă de şovăială, reverendul Tyrcomel recunoscu că tatăl său locuise la Alep, unde fusese în legătură cu Kamylk-Paşa. Deci, nu mai încăpea îndoială că, datorită acestor legături, egipteanul rămăsese îndatorat numitului Tyrcomel, aşa cum rămăsese lui Thomas Antifer şi bancherului Zambuco.
— V-aş mai întreba acum, reluă Juhel, dacă tatăl dumneavoastră a primit o scrisoare de la Kamylk-Paşa?...
— Da.
— O scrisoare în care era vorba de poziţia unei insuliţe în care era îngropată o comoară.
— Da.
— Si în scrisoarea asta nu era menţionată latitudinea insuliţei?...
— Da.
— Şi nu spunea că, într-o zi, un oarecare Antifer şi un oarecare Zambuco au să vină să-l viziteze în legătură cu aceasta?...
— Da.
"Da"-urile preotului cădeau ca tot atâtea lovituri de ciocan, din ce în ce mai puternice.
— Ei bine, continuă Juhel, jupân Antifer şi bancherul Zambuco sunt aici, de faţă, şi dacă vreţi să le arătaţi scrisoarea paşei, nu le va mai rămâne — după ce îi vor fi aflat cuprinsul — decât să o pornească la drum ca să aducă la îndeplinire dorinţele testatorului, ai cărui moştenitori sunteţi toţi trei.
Pe măsură ce Juhel vorbea, jupân Antifer se străduia din răsputeri să rămână locului, stacojiu la faţă când sângele îi năvălea în obraz, palid, când i se retrăgea la inimă.
Preotul se lăsă puţin aşteptat cu răspunsul şi în cele din urmă

spuse strângând din buze:

— Şi atunci când veţi ajunge acolo, unde se află comoara, ce planuri aveţi?

— Să o dezgropăm, ce dracu! izbucni jupân Antifer.

— Şi când o veţi fi dezgropat?...

— Să o împărţim în trei părţi!

— Şi părţile voastre cum o să le folosiţi?

— Cum o să vrem, domnule reverend!

Încă o ieşire nepotrivită a maluinului, care îi dădu din nou apă la moară prea cucernicului.

— Asta-i, domnilor! le răspunse el, în timp ce privirile lui aruncau parcă flăcări. Vreţi să folosiţi aceste bogăţii pentru a vă satisface instinctele voastre, poftele, patimile voastre, adică să îngroşaţi grămada de nelegiuiri ale acestei lumi!...

— Îmi daţi voie!... îl întrerupse Zambuco.

— Nu, nu dau voie şi vă somez să răspundeţi la această întrebare: Dacă încape pe mâinile voastre această comoară, vă luaţi angajamentul să o distrugeţi?

— Fiecare va face cu moştenirea sa ce o să creadă de cuviinţă, răspunse bancherul, oarecum în doi peri.

Pierre-Servan-Malo izbucni:

— Nu-i vorba de asta, strigă el. Ai vreo îndoială, domnule reverend, în ceea ce priveşte valoarea acestei comori?...

— Nu mă interesează!

— Este de o sută milioane de franci... o sută de milioane... din care o treime, adică treizeci şi trei de milioane, pentru dumneata...

Preotul ridică din umeri.

— Dealtfel, ştii bine, domnule reverend, reluă jupân Antifer, că nu-ti este îngăduit să refuzi comunicarea datelor, impusă de testator?...

— Zău?

— Ştii că nu ai dreptul să laşi neproductive o sută de milioanei aşa cum nu ai avea dreptul să le furi?

— Nu sunt de aceeaşi părere.

— Ştii dumneata că, dacă stărui în refuzul dumitale, urlă jupân Antifer ajuns în ultimul grad de furie, nu vom şovăi să te urmărim în justiţie, să te denunţăm ca pe un moştenitor incorect, ca pe un răufăcător...

— Ca pe un răufăcător! repetă preotul, cuprins şi el de o furie rece. În adevăr, domnilor, îndrăzneala dumneavoastră este tot atât de mare ca şi prostia dumneavoastră! Credeţi că voi fi de acord să răspândesc aceste o sută de milioane pe suprafaţa pământului, să ofer muritorilor cu ce să-şi plătească o sută de milioane de păcate în plus, că o să-mi trădez toate învăţăturile, dând credincioşilor Bisericii libere din Scoţia, puritană şi necruţătoare, dreptul a-mi arunca în obraz cele o sută de

milioane?

Să recunoaştem că era cu adevărat falnic reverendul Tyrcomel, impresionant în această izbucnire grăitoare! Juhel nu se putea împiedica să nu admire pe acest exaltat, în timp ce unchiul său, în culmea turbării, era gata să se arunce asupra lui.

— Da sau nu? strigă acesta înaintând cu pumnii strânşi, da sau nu, vrei să ne dai scrisoarea paşei?

— Nu.

Jupân Antifer spumega.

— Nu?... repetă el.

— Nu!

— Ah, ticălosule!... Am să izbutesc eu să-ţi smulg scrisoarea asta!

Juhel trebui să sară ca să-l împiedice pe unchiul său să treacă la fapte. Dar acesta îl dădu cu putere la o parte... Voia să-l strângă de gât pe preotul care rămânea pe cât de hotărât,pe atât de nepăsător... Ar fi vrut să scotocească prin această odaie, să cotrobăie în dulap, să-i răscolească hârtiile, şi trebuie să recunoaştem că această percheziţie nu i-ar fi luat prea mult timp. Dar îl opri acest simplu şi de necrezut răspuns al reverendului Tyrcomel:

— De prisos să căutaţi această scrisoare...

— Şi de ce?... întrebă bancherul Zambuco.

— Fiindcă nu o mai am.

— Şi ce-ai făcut cu ea?

— Am ars-o.

— În foc... a aruncat-o în foc! răcni jupân Antifer. Mizerabilul!... O scrisoare conţinând un secret de o sută de milioane... un secret care nu o să mai poată fi aflat!

Şi acesta era adevărul. Este sigur că pentru a nu fi cumva ispitit să o folosească — o folosire care ar fi fost cu totul opusă principiilor sale— reverendul Tyrcomel arsese scrisoarea încă cu câţiva ani mai înainte.

— Şi acum... ieşiţi, le spuse el oaspeţilor, arătându-le uşa.

Pe jupân Antifer parcă îl lovise cu o măciucă în cap. Documentul... distrus... Cu neputinţă să mai reconstituie vreodată poziţia insuliţei!... La fel şi bancherul Zambuco, care plângea ca un copil căruia i se luase jucăria!...

Juhel trebui să-i împingă pe cei doi moştenitori, mai întâi pe scară, apoi în stradă şi toţi trei se îndreptară către *Gibb's Royal Hotel.*

După plecarea lor, reverendul Tyrcomel îşi înălţă braţele, mulţumind Cerului de a-l fi ales pe el ca să zăgăzuiască această avalanşă de păcate pe care cele o sută de milioane ar fi prăvălit-o pe pământ!

Capitolul XIII. La sfârşitul căruia vom vedea dispărând al

treilea rol, si anume al "trădătorului", din această tragicomică povestire

Hotărât lucru, atâtea emoţii, zdruncinări, spaime, tulburări şi zguduiri, când nădejdi, când desperări era mai mult decât putea să îndure jupân Antifer. Puterile, fizice şi morale, chiar acelea ale unui căpitan de mare cabotaj, au şi ele margini dincolo de care nu se poate trece. Prea mult încercatul unchi al lui Juhel se aşternu la pat îndată ce ajunse la hotel. Făcu temperatură — o temperatură foarte mare, cu aiurări, a cărei urmări puteau să fie foarte grave. Ce dezamăgiri îi chinuiau creierul! Această călătorie întreruptă exact în momentul în care erau pe punctul să ajungă la liman, zădărnicia unor noi cercetări, acea uriaşă comoară al cărei loc nu-l vor afla niciodată, acea de a treia insuliţă pierdută undeva prin ţinuturi neştiute, singurul document, care ar fi putut să le dea poziţia exactă, distrus, nimicit ars de acest îngrozitor preot, acea latitudine pe care nici chiar tortura nu l-ar face să o mărturisească, fiindcă intenţionat, tâlhăreşte, o uitase!... Da, era de temut că mintea prea zdruncinată a maluinului nu o să mai reziste la această ultimă lovitură şi medicul, adus în grabă, crezu că ar fi foarte posibil să se ivească o alienaţie mintală.

Oricum, aveau să i se dea toate îngrijirile. Prietenul lui, Gildas Tregomain, şi nepotul Juhel nu-l vor părăsi nici o clipă şi dacă se va face bine, lor li se va cuveni toată recunoştinţa lui.

De îndată ce s-au întors la hotel, Juhel îl informă pe Ben-Omar, şi prin el pe Sauk, de refuzul reverendului Tyrcomel. Uşor de închipuit în ce hal se înfurie falsul Nazim. Dar, de data aceasta, el nu se manifestă vărsându-şi ca totdeauna focul asupra nefericitului notar. Se stăpâni, poate cu gândul că acest secret, pe care jupân Antifer nu-l obţinuse, va izbuti să-l afle el şi, fireşte, să-l folosească numai în interesul lui. Dealtfel către acest scop îşi îndreptă el strădaniile şi nimeni nu-l mai zări în hotel nici în ziua aceea, mei în cele următoare.

Cât despre luntraş, după ce Juhel îi povesti vizita la preot, spusese:

— Cred că acum, într-adevăr, s-a pus cruce comorii... Tu nu crezi, băiete?...

— Cam aşa, domnule Tregomain, şi cred că pe un încăpăţânat e greu să-l faci să vorbească...

— Caraghios, totuşi, acest popă căruia îi aduci milioane... şi el nu le primeşte!

— Îi aduci milioane!... replică tânărul căpitan clătinând din cap.

— Nu crezi că ele există, Juhel?... Poate că greşeşti!...

— Cum te-ai schimbat, domnule Tregomain!

— Vezi bine... de când cu diamantele! Desigur, eu nu spun că milioanele sunt pe cea de a treia insuliţă, dar în sfârşit... s-ar putea totuşi să fie acolo... Din nefericire, preotul nevrând să audă

de aşa ceva, nu o să ştim niciodată unde zac!...

— Nu, domnule Tregomain, şi chiar cu cele două diamante din Ma-Yumba, nimic nu o să-mi scoată din cap că acest paşă ne-a pregătit o păcăleală grozavă.

— În orice caz, poate că asta o să-l coste scump pe bietul tău unchi, Juhel. Cel mai important, deocamdată, este să-l scoatem din încurcătură. Numai de i-ar rezista mintea! Să-l îngrijim ca nişte surori de caritate şi când l-om pune pe picioare, când o avea putere să călătorească, s-ar putea să vrea să se întoarcă în Franţa... să-şi reia viaţa liniştită de altădată!

— Ah, domnule Tregomain, de ce nu se află el acum în casa de pe Hautes-Salles?...

— Şi tu lângă mica noastră Enogate, băiatule!... Dar, fiindcă veni vorba, nu-i scrii?...

— Îi scriu chiar astăzi, domnule Tregomain, şi de data asta cred că pot anunţa în sfârşit întoarcerea noastră!

Trecură câteva zile; starea bolnavului nu se înrăutăţise. După ce la început febra fusese foarte mare, acum tindea să coboare. Dar doctorul se arăta mai puţin liniştit în privinţa minţii bietului om. Categoric, o lua razna. Cu toate acestea, îl recunoştea pe prietenul său Gildas Tregomain, pe nepotul său Juhel şi de asemenea pe viitorul său cumnat... Cumnat?... Între noi fie zis, dacă o persoană a sexului frumos risca să rămână la nesfârşit fecioară, nu era oare domnişoara Talisma Zambuco, în pragul celor cincizeci de ani ai ei şi pândind nerăbdătoare, în cuibul ei din Malta, sosirea soţului făgăduit? Or, dacă nu era comoară, nu era nici soţ, unul fiind complementul celuilalt!

Aşa stând lucrurile, nici luntraşul, nici Juhel nu puteau părăsi hotelul. Bolnavul nu se putea lipsi de ei nici o clipă. Pretindea ca zi şi noapte să fie în odaia lui, să-i asculte plângerile, acuzaţiile şi mai ales ameninţările împotriva oribilului preot. Nu vorbea decât de darea lui în judecată, urmărirea lui în faţa judecătorilor de pace sau a şerifilor până în faţa Curţii supreme, Curtea "Justiciary" care îşi are sediul la Edinburgh... Judecătorii au să ştie să-l facă să vorbească... Nu-i este îngăduit să tacă, atunci când cu un singur cuvânt poţi să arunci pe piaţa unei ţări o sumă de o sută de milioane... Trebuie să existe pedepse pentru o asemenea crimă, cele mai aspre, cele mai cumplite, şi dacă spânzurătoarea din Tyburn sau altele nu sunt destinate unor astfel de răufăcători, cine oare ar merita să fie spânzurat?... etc.

Şi de dimineaţă până seara jupân Antifer nu mai contenea. Gildas Tregomain şi Juhel făceau cu schimbul la căpătâiul lui, afară doar dacă vreo criză violentă nu-i silea să rămână amândoi. Bolnavul voia să sară din pat, să iasă din odaie, să alerge la reverendul Tyrcomel, să-i sfărâme capul cu revolverul şi numai tăria pumnului luntraşului putea să-l potolească.

Aşa că, deşi dorea din suflet să viziteze această minunată cetate

a Edinburgh-ului, clădită din piatră şi marmură, Gildas Tregomain fu silit să renunţe. Poate că mai târziu, când prietenul lui va fi pe cale de a se vindeca sau măcar ceva mai liniştit, atunci o să se despăgubească şi el... O să se ducă să viziteze palatul Holyrood, vechea reşedinţă a suveranilor Scoţiei, apartamentele regale, camera de culcare a Mariei Stuart, aşa cum arăta pe vremea nefericitei regine... O să o ia în sus, pe Canongate până la Castle, atât de falnic înfipt pe stânca lui de bazalt, unde se mai vede încă odăiţa în care s-a născut copilul care avea să devină mai târziu Iacob al VI-lea al Scoţiei şi Iacob I al Angliei. Se va urca apoi pe acel deluşor "Arthur-sear", care seamănă, dacă îl priveşti dinspre apus, cu un leu culcat şi de unde, de la două sute patruzeci şi şapte metri deasupra nivelului mării, vederea poate cuprinde întreg oraşul, cu cocoaşele colinelor amintind cetatea Cezarilor, până la Leith, care este adevăratul port al

Edinburgh-ului, situat în golful Forth, apoi la coasta Fife, până la vârfurile Ben Lomond, Ben Ledi, Lammermuir-Hills şi până la marea fără hotare...

Ce de frumuseţi naturale, câte minunăţii datorate mâinii omului, pe care luntraşul, deşi îi părea rău după comoara pierdută din încăpăţânarea preotului, ardea de nerăbdare să le admire, dar pe care nu le putea cerceta fiind deocamdată ţintuit lângă patul de suferinţă al poruncitorului său bolnav!

De aceea, minunatul om se mulţumea să privească pe fereastra întredeschisă a hotelului celebrul monument al lui Walter Scott, ale cărui vârfuri gotice se avântă aproape la două sute de picioare în văzduh, cu firide care aşteaptă să fie populate cu cei cincizeci şi şase de eroi plăsmuiţi de închipuirea marelui romancier scoţian.

Apoi, când privirea lui Gildas Tregomain cobora din nou pe îndepărtata perspectivă a Prince's Street-ului către Calton-Hill, el pândea înainte de amiază acea mare sferă aurită cocoţată pe stâlpul Observatorului şi a cărei cădere arată exact clipa în care soarele trece la meridianul capitalei.

Ce vreţi!... Asta era!

În acest timp, un zvon, având darul să crească şi mai mult popularitatea de care se bucura reverendul Tyrcomel, se răspândise mai întâi în cartierul Canongate, apoi în întreg oraşul. Se vorbea că celebrul predicator, ca unul care prin faptele sale nu-şi dezminte învăţăturile propovăduite, refuzase o moştenire necrezut de mare. Se vorbea de mai multe milioane, chiar de mai multe sute de milioane pe care voia să le sustragă lăcomiei omeneşti. S-ar fi putut ca preotul să fie cel care să fi ajutat la răspândirea acestor zvonuri, care nu puteau decât să-i folosească şi al căror secret nu avea nici un interes să-l păstreze. Ziarele, aflând întâmplarea, o dădură publicităţii şi nu se mai vorbea decât de comoara lui Kamylk-Paşa, îngropată sub stâncile unei insuliţe necunoscute. Cât despre a afla locul unde se găsea această

insuliţă, dacă s-ar fi dat crezare afirmaţiilor presei — pe care, dealtfel, reverendul Tyrcomel nu le dezminţea — asta nu atârna decât de el, deşi, de fapt, fără ceilalţi doi colegatari nu ar fi putut face nimic. Nu se cunoşteau însă toate amănuntele acestei afaceri şi numele lui jupân Antifer nu era nici măcar pomenit. Se înţelege de la sine că, printre aceste ziare, unele aprobau superba atitudine a unuia dintre doctorii Bisericii libere a Scoţiei, în timp ce altele o blamau, fiindcă, totuşi, aceste milioane, puse la dispoziţia nevoiaşilor din Edinburgh — şi numai Dumnezeu ştie cât de mulţi erau! — ar fi uşurat viaţa multora, în loc să doarmă în groapa lor, fără să folosească nimănui. Dar reverendul Tyrcomel nu se sinchisea nici de hulă, nici de laudă şi era hotărât să nu ţină seama nici de una, nici de alta.

Este uşor de închipuit succesul primei predici rostite la Tron Church, a doua zi,după ştirile de mai sus. În seara zilei de 30 iunie, credincioşii alergaseră buluc. Se striveau pur şi simplu în biserica de trei ori prea mică pentru o asemenea mulţime, precum şi la răscrucea străzilor din faţa intrării. Predicatorul, când se arătă în amvon, fu întâmpinat cu tunete de aplauze. Te puteai crede la teatru în clipa când se ridică cortina şi apare artistul chemat şi rechemat de uralele entuziaste ale sălii. O sută de milioane, două sute de milioane, trei sute de milioane — în cele din urmă au să ajungă la un miliard! — iată ce reprezenta acest Tyrcomel fenomenal şi lui nici nu-i păsa! Îşi începu predica obişnuită în care se făcu auzită această frază, al cărei efect fu uriaş:

— Se află aici un om care, cu un singur cuvânt, ar putea scoate din măruntaiele pământului milioane cu sutele! Dar acest cuvânt el nu-l va rosti!

De data aceasta, şi nu întâmplător, jupân Antifer şi tovarăşii lui nu se aflau printre ascultători. Dar, după unul din stâlpii tindei, se putea observa un bărbat arătând a străin, pe care nu-l cunoştea nimeni, între treizeci şi cel mult treizeci şi cinci de ani, cu părul şi barba neagră, cu trăsături aspre, un chip nu prea liniştitor. Să fi înţeles el limba vorbită de reverendul Tyrcomel? N-am putea spune. Oricum, stând în picioare, ascuns în penumbră, îl cerceta pe predicator. Ochii lui, care păreau că aruncă flăcări, nu-l slăbeau o clipă.

Rămase în această atitudine până la sfârşitul predicii şi când ultimele cuvinte fură acoperite de aplauzele ascultătorilor, îşi croi drum prin mulţime cu scopul de a se apropia de preot. Să fi vrut el să-l urmărească, să-l însoţească de la ieşirea din biserică până la locuinţa lui din Canongate? Asta era sigur, fiindcă îşi făcu loc, dând voiniceşte din coate pe treptele intrării.

În seara aceea, reverendul Tyrcomel nu avea să se întoarcă singur acasă. O mie de oameni îl duceau cu alai, gata să-l poarte în triumf. Personajul pomenit mai sus se ţinea după el fără a-şi

amesteca strigătele cu ale celorlalţi entuziaşti. Când prea-cunoscutul orator ajunse în faţa casei sale, urcă una din trepte şi rosti către credincioşii săi câteva cuvinte, care stârniră o nouă explozie de "ura!" şi de "hip!" Apoi se făcu nevăzut în întuneric, fără să bage de seamă că un nepoftit se luase după el. Mulţimea nu se împrăştie decât încetul cu încetul, făcând să răsune strada de aclamaţiile ei entuziaste.

Pe când reverendul Tyrcomel urca scara îngustă care ducea la etajul al treilea, necunoscutul urca cu paşi neauziţi şi atât de uşor, încât nici o pisică nu ar fi atins mai încet treptele.

Preotul, ajuns pe palier, intră în odaie şi închise uşa.

Celălalt se opri pe palier, se ghemui într-un ungher foarte întunecat şi aşteptă. Ce s-a mai întâmplat?

A doua zi, locatarii casei fură foarte miraţi că nu-l văzură pe preot ieşind la ora obişnuită, când se lumina de ziuă. Nu-l zăriră deloc nici în cursul dimineţii. Câteva persoane, care veniseră să-l vadă, ciocăniră zadarnic în uşa lui.

Toate acestea părură atât de ciudate încât unul din vecini crezu de datoria lui să anunţe poliţia. Comisarul şi agenţii lui veniră la locuinţa preotului, urcară scara, bătură în uşă, şi cum nu primeau nici un răspuns, o sparseră cu o lovitură de umăr la care numai oamenii forţei publice se pricep.

Ce privelişte! Era evident că uşa fusese forţată... cineva intrase în odaie... o răscolise de la un capăt la altul... Dulapul era deschis şi golit de cele câteva haine care fuseseră aruncate pe jos... Masa era răsturnată... lampa azvârlită într-un colţ... Cărţi şi hârtii risipite pe duşumea... Şi acolo, lângă patul pe jumătate sfărâmat, cu pătura aruncată cât colo, legat solid, cu un căluş mare în gură, era reverendul Tyrcomel...

Se grăbiră să-i dea ajutor... Abia mai respira din pricina căluşului... Îşi pierduse cunoştinţa... De cât timp oare?... Numai el ar fi putut să spună, dacă şi-ar fi recăpătat-o cumva...

Ce priveliște!...

Trebuiră să-l fricţioneze din răsputeri fără să fie nevoie să-l dezbrace, el fiind aproape gol, cu cămaşa smulsă, cu pieptul şi umerii dezgoliţi.

Şi în clipa când unul din agenţi se pregătea să-l fricţioneze după toate regulile, inspectorul nu-şi putu stăpâni un strigăt de mirare. Nu zărise el oare litere şi cifre imprimate pe umărul stâng al reverendului Tyrcomel?...

Ba da, un tatuaj, foarte citeţ încă, forma o inscripţie cafenie pe pielea albă a preotului... şi această inscripţie arăta astfel:

77°19' N

Aţi înţeles, desigur, că era latitudinea atât de căutată!... Nu mai încăpea nici o îndoială, tatăl preotului, pentru a fi sigur că nu o să o piardă, o întipărise pe umărul fiului lui, tânăr pe atunci, ca şi când ar fi notat-o într-un carnet... Un carnet se poate pierde, dar un umăr, nu!... Iată cum, şi cu toate că într-adevăr arsese scrisoarea adresată de Kamylk-Paşa tatălui său, reverendul Tyrcomel era în posesia acestei inscripţii atât de ciudat plasate — inscripţie pe care, dealtfel, nu avusese niciodată curiozitatea să o citească ajutându-se de o oglindă. Dar cu siguranţă că răufăcătorul, care se furişase în odaie pe când preotul dormea, o citise... Probabil că preotul îl surprinsese pe ticălos scotocindu-i în dulap, uitându-i-se prin hârtii... În zadar încercase el să lupte... După ce îl legase şi-i pusese şi căluşul, nemernicul fugise, lăsându-l pe jumătate sufocat...

Acestea au fost amănuntele aflate chiar din gura reverendului Tyrcomel după ce îngrijirile, date de un medic chemat în grabă, îl aduseră în simţiri. El povesti cele întâmplate... După părerea lui, acest atac nu avusese alt scop decât să-i smulgă secretul insuliţei cu milioane, pe care el refuza să-l dezvăluie...

Cât despre răufăcător, îl putuse vedea pe când se lupta cu el. Putea deci să le dea semnalmentele exacte. Şi cu această ocazie le vorbi şi de vizita a doi francezi şi a unui maltez, veniţi din Edinburgh să se intereseze de moştenirea lui Kamylk-Paşa.

Era un indiciu pentru inspector, care îşi începu numaidecât ancheta. După două ceasuri, poliţia descoperea că străinii despre care era vorba trăseseră de câteva zile la *Gibb's Royal Hotel.*

Şi, pe legea mea, mare noroc pentru jupân Antifer, bancherul Zambuco, Gildas Tregomain, Juhel şi Ben-Omar că putuseră prezenta un alibi întemeiat. Maluinul nu se dăduse jos din pat; luntraşul şi tânărul căpitan nu părăsiseră odaia; bancherul Zambuco şi notarul nu ieşiseră nici o clipă din hotel. Şi, dealtfel, nici unul din ei nu semăna cu cel descris de preot.

Aşa fiind, căutătorii noştri de comori nu fură arestaţi şi cine nu ştie că puşcăriile Regatului Unit nu-şi eliberează bucuroase musafirii cărora le oferă casă şi masă gratuit!

Este drept, mai era şi Sauk...

Da, Sauk fusese cel care făptuise nelegiuirea... El dăduse

această lovitură pentru a-i fura reverendului Tyrcomel secretul... Şi acum, având cifrele pe care le putuse citi pe umărul preotului, era stăpân pe situaţie. Pe de altă parte, cunoscând longitudinea din pergamentul găsit în insuliţa din golful Ma-Yumba, avea toate datele pentru a calcula poziţia celei de a treia insuliţe.

Nefericit Antifer! Numai lovitura asta îţi mai lipsea ca să ajungi nebun de legat!...

În adevăr, după semnalmentele publicate în ziare, jupân Antifer, Zambuco, Gildas Tregomain şi Juhel nu se mai puteau îndoi: reverendul Tyrcomel avusese de a face cu Nazim, cu acel secretar al lui Ben-Omar. Când mai aflară că şi dispăruse, ştiură că: 1 — Nazim cunoştea cifrele tatuajului; 2 — că plecase către noua insuliţă pentru a intra în posesia imensei comori.

Cel mai puţin mirat dintre toţi fu Juhel, ale cărui bănuieli în privinţa lui Nazim le cunoaştem, şi, în afară de el, Gildas Tregomain, căruia tânărul căpitan i le împărtăşise. Cât despre furia jupânului Antifer şi a lui Zambuco, împinsă până la culme, se dezlănţui din fericire asupra bietului notar.

Se înţelege de la sine că Ben-Omar era mai sigur decât oricine că Sauk era vinovatul. Şi cum s-ar fi putut îndoi, cunoscându-i intenţiile, ştiindu-l că nu se dă înapoi de la nimic, nici chiar de la o crimă.

Ce i-a fost dat să îndure! Şi câte alte înfruntări îndurase, numai notarul ştia! Din porunca jupânului Antifer, Juhel s-a dus să-l caute şi l-a adus în camera bolnavului! Bolnav!... Cum să mai fii bolnav în faţa unor asemenea întâmplări! Şi apoi, aşa cum spusese şi medicul, dacă jupân Antifer suferea de tulburări ale fierei, ei bine! avea acum un prilej foarte bun să-şi verse fierea şi să se vindece în sfârşit!

Renunţăm să descriem felul în care a fost tratat nenorocitul Ben-Omar. Fu silit să recunoască mai întâi că atentatul săvârşit asupra preotului, furtul... — da, mizerabile Omar!... — furtul era opera lui Nazim! Aşa, deci?... Aşa îşi alegea acest notăraş funcţionarii?... Iată omul pe care îl adusese pentru a-l ajuta în treburile de executor testamentar!... Iată şnapanul, pungaşul, ticălosul a cărui prezenţă nu s-a temut să o impună jupânului Antifer şi tovarăşilor săi!... Şi acum, această canalie... da! această canalie... fugise... şi cunoştea poziţia insuliţei numărul trei... şi o să pună mâna pe milioanele lui Kamylk-Paşa... şi o să fie cu neputinţă să-l prindă!... Încearcă şi aleargă după un tâlhar de origine egiptean, care dispune de sume enorme pentru a-şi asigura liniştea şi a fi la adăpost de orice pedeapsă.

— Ah!... Sauk!... Sauk!...

Acest nume îi scăpă notarului buimăcit... Toate bănuielile lui Juhel se dovediră îndreptăţite... Nazim nu era Nazim... Era Sauk, fiul lui Murad, dezmoştenit de Kamylk-Paşa în folosul colegatarilor...

— Cum... chiar Sauk? exclamă Juhel. Ben-Omar încercă să nege numele ce-i scăpase fără voia lui... Toată înfăţişarea lui, spaima, desperarea care i se citeau pe chip arătau limpede că Juhel nu se înşela.

— Sauk! repetă jupân Antifer, care dintr-un salt sări din pat.

Şi când rosti acest nume blestemat, în mişcarea pe care o făcu maxilarul lui, pietricica, scăpată ca din puşcă, îi ţâşni din gură lovindu-l pe notar drept în piept.

Dacă acest proiectil nu fu în stare să-l dea jos, în schimb îl aşternu la podea o lovitură de picior — o lovitură de picior cum, dealtfel, nici un notar din Egipt sau de aiurea nu a primit vreodată sub şale. Şi Ben-Omar rămase tot atât de prostit cum poate să rămână un om care abia îşi mai duce zilele.

Aşadar, Nazim era Sauk, care jurase să pună prin orice mijloace mâna pe comoară şi de a cărui uneltire criminală trebuia jupân Antifer să se ferească!...

Dealtfel, după revărsarea bogatului repertoriu de înjurături marinăreşti pe care îl are la îndemână un căpitan de mare cabotaj, jupân Antifer simţi o mare uşurare şi când Ben-Omar, cu umerii aduşi, cu burta suptă, ieşi din odaie ducându-se să se închidă în a lui, parcă arăta mai bine. Să ne grăbim a spune că ceea ce l-a pus de-a binelea pe picioare a fost ştirea dată după câteva zile de un ziar din oraş.

Este cunoscut de ce lucruri sunt în stare reporterii şi gazetarii!... De orice, să o recunoaştem!... Pe vremea aceea ei începeau să se amestece în treburile obşteşti şi particulare cu un zel, o pricepere şi o îndrăzneală care făceau din ei factorii unei noi puteri executive.

Şi iată că unul din ei a fost destul de îndemânatic ca să afle cifrele tatuajului cu care tatăl reverendului Tyrcomel împodobire umărul fiului său. Puse să se facă un facsimil şi acesta fu reprodus într-un ziar cotidian al cărui tiraj se ridică în acea zi de la zece la o sută de mii.

Apoi Scoţia, apoi Marea Britanie, apoi Regatul Unit, apoi Europa, în sfârşit lumea întreagă află de faimoasa latitudine a celei de a treia insuliţă: şaptezeci şi şapte grade, nouăsprezece minute nord.

În realitate, asta nu spunea mare lucru curioşilor, fiindcă tot nu ar fi putut să dezlege ceea ce se şi numea "problema comorii", deoarece din cele două elemente necesare, le lipsea unul... longitudinea.

Dar el, jupân Antifer, ştia această longitudine — dealtfel ca şi Sauk — şi când Juhel îi aduse ziarul despre care a fost vorba, când luă cunoştinţă de facsimil, îşi aruncă cât-colo păturile, sări din pat... Era vindecat... vindecat aşa cum niciodată vreun bolnav nu a fost de chirurgii de la College Royal sau de medicii de la Universitatea din Edinburgh!

Bancherul Zambuco, Gildas Tregomain, tânărul căpitan în zadar ar fi încercat, unindu-şi puterile, să-l potolească pe jupân Antifer. Se spune că o credinţă arzătoare poate săvârşi minuni... Ei bine, de ce nu ar putea face asemenea minuni şi credinţa în dumnezeul aurului?

— Juhel, ai cumpărat un atlas?...

— Da, unchiule.

— Longitudinea celei de a treia insuliţă, aflată pe documentul din golful Ma-Yumba, este de cincisprezece grade unsprezece minute est?...

— Da, unchiule.

— Latitudinea tatuată pe umărul preotului este în adevăr şaptezeci şi şapte grade nouăsprezece minute nord?

— Da, unchiule.

— Ia vezi... caută unde este situată insuliţa numărul trei.

Juhel se duse şi-şi luă atlasul, îl deschise la harta mărilor septentrionale, calculă exact cu compasul punctul de întretăiere a paralelei şi meridianului indicat şi răspunse:

— Spitzberg, capătul de sud al marii insule. Spitzberg?... Cum... Acolo, în ţinuturile acelea hiperboreene îşi alesese Kamylk-Paşa insuliţa în care îşi îngropase diamantele, pietrele lui preţioase, aurul lui... Dacă măcar ar fi fost ultima...

— La drum, strigă jupân Antifer, şi chiar azi, dacă o să găsim o corabie gata de plecare!

— Unchiule!... exclamă Juhel.

— Nu trebuie să-i dăm timp lui Sauk să ne-o ia înainte!...

— Ai dreptate, prietene, spuse luntraşul.

— La drum! repetă poruncitor Pierre-Servan-Malo. Apoi adăugă:

— Daţi-i de veste şi acelui tont de notar, deoarece Kamylk-Paşa a vrut să fie de faţă la descoperirea comorii!

Nu le mai rămânea decât să se supună voinţei jupânului Antifer, sprijinită de aceea a bancherului Zambuco.

— Tot avem noroc, spuse tânărul căpitan, că acest glumeţ de paşă nu ne trimite la antipozi!

Capitolul XIV. În care jupân Antifer culege un nou document semnat cu monograma lui Kamylk-Paşa

Lui jupân Antifer şi celor patru tovarăşi ai săi — cu Ben-Omar cu tot — nu le mai rămânea decât să se ducă la Bergen, unul din principalele porturi ale Norvegiei occidentale.

Hotărâre grabnic luată şi tot grabnic dusă la îndeplinire. Dat fiind că Nazim, adică Sauk, câştigase patru-cinci zile, nu mai puteau pierde nici un ceas. Globul amiezii încă nu căzuse la Observatorul din Edinburgh, când cele cinci persoane coborau din

tramvai la Leith, unde trăgeau nădejde să găsească un steamer gata de plecare, Bergen fiind prima etapă nimerită dintr-o călătorie care trebuia să ia sfârşit la Spitzberg. Distanţa dintre Edinburgh şi portul Bergen nu este decât de aproximativ patru sute de mile. Din acest punct puteau să ajungă uşor în portul cel mai septentrional al Norvegiei, Hammerfest, cu steamerul care face curse la Capul Nord pentru turiştii din timpul verii.

De la Bergen la Hammerfest nu sunt mai mult de opt sute de mile şi aproape şase sute de mile de la Hammerfest până la extremitatea meridională a Spitzbergului, a cărui latitudine era întipărită pe umărul reverendului Tyrcomel. Pentru a străbate această ultimă etapă, ar fi trebuit să închirieze o navă rezistentă. Dar erau într-o perioadă a anului în care vremea rea nu bântuie încă ţinuturile Oceanului Arctic. Rămânea problema banilor. Această a treia călătorie de cercetări avea să fie, fără îndoială, foarte costisitoare, mai ales pe distanţa dintre Hammerfest şi

Spitzberg, fiindcă trebuiau să închirieze un vas. Punga lui Gildas Tregomain începea să se subţieze; după atâtea cheltuieli de la plecarea din Saint-Malo. Din fericire, semnătura bancherului preţuia aur. Sunt unii oameni deosebit de norocoşi, care îşi pot vârî mâinile în orice vistierie din Europa. Zambuco era din aceştia. El îşi puse creditul la dispoziţia colegatarului său. Cei doi cumnaţi aveau să se socotească la urmă. Comoara, sau, în lipsa ei, diamantul unuia putea să îngăduie înapoierea sumei împrumutate de la celălalt.

Deci, înainte de a pleca din Edinburgh, bancherul făcuse o vizită rodnică la Banca Scoţiei, unde i se făcu o foarte bună primire. Astfel înarmaţi, călătorii noştri puteau să meargă până la capătul lumii şi cine ştie dacă, aşa cum se prezentau lucrurile, nu se vor duce şi acolo!

La Leith, situat la o milă şi jumătate în golful Forth, sunt totdeauna vase. Nu cumva era vreunul gata de plecare către coasta Norvegiei?

În adevăr, era unul. De data asta se părea că norocul este de partea lui Pierre-Servan-Malo.

Şi chiar dacă sus-numitul vas nu pleca în acea zi, tot avea să ridice ancora peste două zile. Era o obişnuită navă de comerţ, steamer-ul *Viken* care, pentru un preţ bun, se învoi să ia călători pentru Bergen. Dar trebuiau să aştepte treizeci şi şase de ore, timp în care unchiul lui Juhel stătea ca pe jeratic. El nu le dădu nici măcar voie, lui Gildas Tregomain şi Juhel, să hoinărească prin Edinburgh — lucru ce îl mâhni foarte tare pe luntraşul nostru, cu toate că şi lui i se deschisese pofta pentru milioanele paşei.

În sfârşit, în dimineaţa de 7 iulie, *Viken* ieşi din bazinul docurilor luându-i cu el pe jupân Antifer şi pe tovarăşii lui, dintre care unul, la prima legănare de ruliu, se îmbolnăvi — nu-i greu de ghicit cine.

Pe scurt, după două zile, călătoria neîntâmpinând greutăţi, steamerul întrezări pământurile Norvegiei şi către orele trei din noapte intră în portul Bergen.

Se înţelege de la sine că, înainte de a pleca din Edinburgh, Juhel cumpărase un sextant, un cronometru şi "Cunoaşterea timpului", menite să înlocuiască instrumentele şi cărţile pierdute în naufragiul vasului *Portalegre* prin apele Ma-Yumba.

Desigur că dacă s-ar fi putut închiria la Leith un vas care să meargă la Spitzberg, aceasta i-ar fi ajutat să câştige timp, dar nu se ivise nici un prilej. La Bergen, răbdarea jupânului Antifer — mai mult ca oricând chinuit de amintirea lui Sauk — nu fu pusă la o prea grea încercare. Pachebotul care făcea curse la Capul Nord era aşteptat peste două zile. Cu toate acestea, cele treizeci şi şase de ore îi părură nesfârşite, ca şi bancherului Zambuco, dealtfel. Nici unul, nici celălalt nu vru să-şi părăsească odaia de la *Hotel Scandinavia.* Dealtfel, ploua; se pare că ploua în fiecare zi la Bergen, care se află ca într-un fel de lighean adânc, format din munţii care îl înconjoară. Cei din Bergen s-au obişnuit.

Asta nu i-a împiedicat pe luntraş şi Juhel să-şi folosească timpul liber cutreierând oraşul. Jupân Antifer, cu totul vindecat de friguri, nu le poruncise să stea lângă el. La ce ar fi folosit? Pentru droaia de blesteme cu care îl copleşeau pe acest nemernic de Sauk, care le-o luase înainte pe drumul comorii, cei doi colegatari nu mai aveau nevoie de altcineva.

Deci, Gildas Tregomain şi Juhel cutreierară destul oraşul şi împrejurimile acestuia când, în primele ore ale zilei de 11 iulie, pachebotul făcu escală la Bergen.

La orele zece plecă din nou cu încărcătura lui de turişti, dornici să contemple soarele la miezul nopţii pe orizontul Capului Nord.

Iată un fenomen care îl va lăsa indiferent pe jupân Antifer, de asemenea pe bancherul Zambuco şi de asemenea pe notarul Ben-Omar, întins pe patul din cabină ca un morun golit de măruntaie!

Era totuşi minunată cursa pe care o făcea *Viken* dea lungul coastei norvegiene, cu fiordurile ei adânci, cu gheţarii sclipitori dintre care unii coborau până la nivelul mării, cu munţii mai îndepărtaţi ale căror piscuri se pierdeau în unduirea ceţurilor hiperboreene.

Ce îl scotea din fire pe jupân Antifer erau opririle pachebotului rânduite pentru a satisface curiozitatea turistului; erau escalele în anumite puncte, hotărâte de itinerar. Gândul că Sauk le-o luase înainte cu câteva zile îl făcea să fie tot timpul încordat, o stare foarte neplăcută pentru cei din jurul lui. Dojenile lui Gildas Tregomain şi Juhel nu foloseau la nimic şi dacă maluinul puse totuşi capăt ieşirilor lui asta se datora numai căpitanului pachebotului, care îl ameninţă că îl debarcă imediat dacă va continua să tulbure liniştea celor de pe bord.

Astfel stând lucrurile, jupân Antifer, vrând-nevrând, trebui să se

oprească la Drontheim, vechea cetate a sfântului Olaf, mai puţin însemnată ca Bergen, dar poate că mai interesantă.

Nu-i de mirare că atât jupân Antifer, cât şi Zambuco nu au vrut să coboare. Cât despre Gildas Tregomain şi Juhel, ei nu scăpară prilejul de a vizita oraşul.

La Drontheim dacă într-o anumită măsură turiştii pot fi mulţumiţi, nu acelaşi lucru se întâmplă cu picioarele lor. Îţi vine să crezi că străzile au fost pavate cu cioburi de sticlă, într-atât de ascuţite sunt pietrele caldarâmului.

— Cizmarii trebuie că se îmbogăţesc repede în această ţară, spuse pe bună dreptate luntraşul, care în zadar încerca să-şi ferească pingelele.

Cei doi prieteni nu găsiră un sol neted decât sub bolţile catedralei, în care suveranii, după ce au fost încoronaţi ca regi ai Suediei, la Stockholm, veneau să se încoroneze ca regi ai Norvegiei, la Drontheim.

După ce au vizitat cu atenţie catedrala, apoi cimitirul vast care o înconjoară, după ce au mers de-a lungul malurilor largului Nid ale cărui ape cresc sau descresc odată cu fluxul sau refluxul şi udă oraşul între prelungi cheiuri de lemn, după ce respirară duhoarea mai mult decât sărată a târgului de peşte, care nu-i cu nimic mai prejos decât cea din Bergen, după ce străbătură piaţa de legume aprovizionată aproape în întregime cu mărfuri trimise din Anglia, în sfârşit, după ce se aventurară de cealaltă parte a Nidului până la cartierul străjuit de o veche cetăţuie, Gildas Tregomain şi Juhel se întoarseră la bord istoviţi. În aceeaşi seară fu pusă la poştă o scrisoare pentru Enogate, căreia i se adăugase un prietenesc post-scriptum scris cu litere uriaşe de mâna mare a luntraşului.

A doua zi, când se crăpa de ziuă, *Viken* porni din nou la drum, având la bord câţiva noi călători îndreptându-se către latitudinile înalte. Aceleaşi opriri, aceleaşi escale împotriva cărora blestema jupân Antifer! La trecerea cercului arctic, închipuit printr-un fir pe puntea pachebotului, refuză să sară peste el, în timp ce Gildas Tregomain se conformă acestei tradiţii. În sfârşit, înaintând către nord, steamerul ocoli faimosul Maelstrom ale cărui ape urlă învârtindu-se într-un vârtej uriaş. Apoi se iviră la vest insulele Loffoten, acest arhipelag atât de căutat de pescarii norvegieni, şi în ziua de 17 *Viken* ancoră în portul Tromsd.

Dacă am spune că în timpul acestei călătorii plouase şaisprezece ore din douăzeci şi patru, nu ar fi adevărat decât pentru cifre. Verbul "a ploua" nu dă decât o mică idee despre asemenea potop. Oricum ar fi fost, aceste cumplite averse nu-i supărau pe călătorii noştri, deoarece dovedeau că temperatura se menţine relativ ridicată. Or, tot ce era mai de temut pentru oamenii, care încercau să ajungă la paralela şaptezeci şi şapte erau gerurile arctice care ar fi putut îngreuna, dacă nu ar fi făcut chiar cu neputinţă, apropierea de Spitzberg. La această epocă a anului, în iulie este

destul de târziu ca să pleci pe mare spre aceste locuri. Marea poate îngheţa deodată din pricina unei neaşteptate schimbări de vânt. Oricât de puţin ar fi fost jupân Antifer reţinut la Hammerfest până în momentul când primele sloiuri ar fi pornit către sud, nu ar fi nesăbuit să le înfrunte pe o şalupă de pescuit?

Aceasta era una din grijile şi una din cele mai serioase temeri ale lui Juhel.

— Şi dacă marea îngheaţă pe neaşteptate?... îl întrebă într-o zi Gildas Tregomain.

— Dacă o să îngheţe, unchiul ar fi în stare să ierneze la Capul Nord, ca să aştepte primăvara.

— Ei, băiatule, nu poţi totuşi să arunci nişte milioane!... răspunse luntraşul.

Hotărât lucru, o ţinea una şi bună marinarul de pe Rance!... Ce vreţi!... Nu-i mai ieşeau din minte diamantele din golful Ma-Yumba! Şi totuşi, după ce te-ai prăjit sub soarele din Loango, să vii să îngheţi pe sloiurile din Norvegia septentrională!... Afurisit paşă!...

De ce i-o fi dat prin gând să-şi îngroape comoara în regiuni atât de nepotrivite!

Viken nu poposi decât câteva ore la Tromsd, când călătorii, pentru prima dată, putură lua legătura cu băştinaşii din Laponia. Apoi, în dimineaţa zilei de 21 iulie, intră în îngustul fiord al Hammerfestului.

Acolo debarcară în sfârşit jupân Antifer şi bancherul Zambuco, Gildas Tregomain şi Juhel şi de asemenea Ben-Omar, turtit ca o scrumbie uscată. A doua zi *Viken* avea să-i ducă pe turişti până la Capul Nord, punctul cel mai avansat al Norvegiei septentrionale. Dar lui Pierre-Servan-Malo puţin îi păsa de Capul Nord! Nu această piatră, atât de cunoscută din punct de vedere geografic, putea sta în mintea lui, alături de insuliţa numărul trei din regiunea spitzbergiană!

Cum era de aşteptat, la Hammerfest se afla un *Hotel Nord Polen* şi acolo se duseră să locuiască maluinul cu toţi cei ce îl însoţeau.

Iată-i acum în oraşul care se află la marginea ţinuturilor locuite, în jur de două mii de oameni locuiesc în căsuţe de lemn, aproximativ treizeci dintre ei fiind catolici, restul protestanţi. Norvegienii, sunt de felul lor oameni frumoşi, mai ales marinarii şi pescarii, din păcate însă înclinaţi spre băutură. Cât despre laponi, sunt mici de statură — lucru pentru care nu li se poate face o vină — dar foarte muncitori şi harnici, trebuie să o recunoaştem.

De îndată ce-şi reţinură odăile la *Hotelul Nord Polen,* jupân Antifer şi tovarăşii lui, dornici să nu piardă nici măcar un ceas, porniră în căutarea unui vas care ar fi putut să-i ducă la Spitzberg. Se îndreptară către portul alimentat de apele limpezi ale unui drăguţ pârâiaş mărginit de cheiuri pe care se înalţă case şi magazine — totul otrăvit de duhoarea uscătoriilor de peşte.

La intrarea în port, jupân Antifer şi însoţitorii lui se opriră la picioarele unei coloane de granit, în vârf cu un capitel de bronz purtând stema norvegiană şi deasupra un glob pământesc. Această columnă a fost ridicată în timpul domniei regelui Oscar I, în cinstea lucrărilor întreprinse pentru măsurarea meridianului între gurile Dunării şi Hammerfest. De acolo, călătorii noştri se îndreptară spre cheiurile în josul cărora stau priponite vase de orice tonaj, care se duc să pescuiască peşte mare sau mic în apele mărilor polare.

Dar, vă veţi întreba, cum aveau ei să se facă înţeleşi?... Ştia vreunul din ei norvegiana?... Nu, dar Juhel ştia engleza şi datorită acestei limbi cosmopolite ai sorţi de a te face înţeles în ţările scandinave.

Şi în adevăr, nu trecuse încă ziua când, în schimbul unui preţ într-adevăr foarte mare — şi de ce s-ar fi tocmit? — un vas de pescuit *Kroon,* cu un deplasament de o sută de tone, comandat de căpitanul Olaf, cu un echipaj de unsprezece oameni, a fost închiriat pentru Spitzberg. Trebuia să-i ducă acolo pe călători, să-i aştepte în timpul căutărilor lor, să încarce apoi mărfurile care vor fi de încărcat şi să-i aducă din nou la Hammerfest.

O fericită întâmplare pentru jupân Antifer! S-ar fi părut că începe să-i surâdă norocul. În afară de asta, Juhel se interesase dacă, cu câteva zile mai înainte, nu cumva fusese văzut un străin la Hammerfest, dacă nu se îmbarcase nimeni pentru Spitzberg... La amândouă aceste întrebări i se răspunsese negativ. Deci, se părea că Sauk — oh, acest mizerabil Omar! — nu o luase înaintea colegatarilor lui Kamylk-Paşa, doar dacă se dusese pe un alt drum la insuliţa numărul trei... Dar cum să-ţi dea în gând aşa ceva, când acesta era drumul cel mai scurt?...

Restul zilei şi-l petrecură în plimbări. De data asta, jupân Antifer şi bancherul Zambuco erau convinşi că îşi ating ţelul.

Către orele unsprezece, când fiecare se duse să se culce, era încă lumină şi amurgul nu avea să se stingă decât pentru a face imediat loc zorilor. La orele opt dimineaţa, vasul *Kroon,* ajutat de un vântuleţ prielnic din sud-est, ieşea din port cu pânzele întinse şi se îndrepta către nord.

Dacă ar fi avut timp bun în această ultimă parte a călătoriei, cele aproximativ şase sute de mile ar fi putut fi parcurse în cel mult cinci zile. N-aveau a se teme că vor întâlni gheţari plutind la întâmplare către sud şi nici că ţărmul va fi prins de aisfilduri. Temperatura se menţinea la o medie normală, iar vânturile care băteau nu prevesteau un îngheţ brusc. De asemenea, cerul brăzdat de nori, care se transformau uneori în ploaie, dar nu în zăpadă, nu avea darul să-i neliniştească. Câteodată scurte înseninări lăsau să străbată razele soarelui. Juhel putea deci să spere că discul strălucitor se va arăta pe boltă când, cu sextantul la ochi, îl va cerceta pentru a calcula poziţia celei de a treia

insuliţe.

Hotărât lucru, norocul continua să fie de partea lor şi nimic nu-i îndreptăţea să creadă, după ce îşi trimisese moştenitorii până la capătul Europei, că acel Kamylk-Paşa ar fi avut fantezia să-i trimită pentru a patra oară la câteva mii de leghe de Spitzberg.

Vasul *Kroon* înaintase tot timpul destul de repede, cu vântul bătându-i în plin pânzele. Căpitanul Olaf mărturisea că niciodată nu făcuse o călătorie atât de fericită. Astfel că în ziua de 26 iulie, începând de la ora patru dimineaţa, către nord, la orizontul unei mări fără nici un fel de gheţuri, se semnalară înălţimi.

Erau primele împrejurimi ale Spitzbergului şi Olaf le cunoştea foarte bine fiindcă pescuise adesea prin aceste locuri.

Spitzberg — numele în sine vorbeşte despre insule presărate cu stânci ascuţite, râpoase, greu de străbătut. Dacă englezul Willoughby a fost cel care le-a descoperit în 1553, cei doi olandezi, Barentz şi Cornelius, le-au dat acest nume. Nu numai că arhipelagul cuprinde trei insule principale, dar aceste insule sunt înconjurate de numeroase alte insuliţe.

După ce îşi însemnase pe hartă longitudinea 15°11' est şi latitudinea 77°19' nord a locului indicat, Juhel îi dădu dispoziţii căpitanului Olaf să se apropie de insula de la sud-est, cea mai meridională din arhipelag.

Kroon înainta rapid, mânat de un vânt prielnic. Cele patru sau cinci mile care îl mai despărţeau de insulă au fost străbătute în mai puţin de o oră.

Vasul ancoră la aproximativ patru sute de metri de o insuliţă străjuită de un promontoriu abrupt, ce se înălţa la marginea ei.

Era douăsprezece şi un sfert. Jupân Antifer, Zambuco, Ben-Omar, Gildas Tregomain şi Juhel se îmbarcară pe şalupa vasului şi se îndreptară către insuliţă.

Sosirea lor stârni un imens zbor de pescăruşi, ghilimote şi alte păsări polare, care fugiră scoţând ţipete asurzitoare. O turmă de foci se grăbi să cedeze locul intruşilor, nu fără a protesta prin scâncete plângăreţe.

Precum se vedea, comoara era bine păzită!

Abia sosiţi pe insuliţă, jupân Antifer, în lipsa unui tun şi a unui steag, luă în primire printr-un pas voinicesc acest pământ plin de milioane.

Ce noroc neaşteptat după atâtea necazuri! Nici nu avură măcar de ales în mijlocul acestei îngrămădiri de stânci! Din prima clipă căutătorii debarcaseră exact în locul de pe glob unde bogatul egiptean îşi îngropase averile.

Insuliţa era, fireşte, pustie. Nici o suflare omenească pe suprafaţa ei... Nici măcar unul din eschimoşi, care pot locui nestingheriţi aceste regiuni hiperboreene... Dinspre larg, nici o corabie în zare... Nimic decât nemărginirea mării arctice!

Jupân Antifer şi bancherul Zambuco nu-şi mai puteau stăpâni

emoţia. Până şi în privirea de peşte leşinat a notarului se aprinsese o flăcăruie! Gildas Tregomain, mai emoţionat ca niciodată de la plecare, adus de spate, cu picioarele răşchirate, nu mai era de recunoscut. La urma urmei de ce nu ar fi fost el fericit de fericirea prietenului lui?...

Şi ceea ce se adăugă la bucuria acestei izbânzi era faptul că pe solul acestei insuliţe nu se vedea nici o urmă de pas. Cu siguranţă că nu debarcase nimeni aici de curând. Pământul, înmuiat de ploaie, ar fi păstrat semne. Deci, în privinţa acestui mizerabil de Sauk, nici o îndoială. Cumplitul fiu al lui Murad nu o putuse lua înaintea moştenitorilor legali ai comorii. Sau fusese arestat pe drum, sau întâmpinase unele greutăţi care aveau să-i zădărnicească cercetările, dacă sosea după jupân Antifer.

Aşa cum primul document dăduse lămuriri în ceea ce priveşte prima insuliţă, al doilea spunea că cercetările trebuiau făcute pe una din limbile de pământ meridionale. Grupul se îndreptă acum către capătul cel mai alungit în mare. Conturul ţărmului era foarte desluşit schiţat, neacoperit cu varec sau de zăpadă, lucru ce uşura căutările.

Când norocul te ia de mână, nu trebuie decât să te laşi dus de el; şi astfel Pierre-Servan-Malo nimeri în faţa unei stânci ce se înălţa ca unul din acele monumente funerare cu care este presărat drumul navigatorilor arctici.

— Aici... aici!... strigă el cu glas gâtuit de emoţie. Alergară... priviră...

Pe faţa dinspre insulă a acestei stânci apărea monograma lui Kamylk-Paşa: dublul său K era atât de adânc săpat, încât asprimea climei polare nu izbutise să-i şteargă liniile. Rămaseră cu toţii tăcuţi şi cu toţii — trebuie s-o mărturisim — se descoperiră ca în faţa mormântului unui erou. Şi, într-adevăr, chiar dacă nu era decât o simplă groapă, în acea groapă erau înmormântate o sută de milioane... Dar, pentru onoarea firii omeneşti, să nu mai stăruim!...

Se puseră pe treabă. De data asta, târnăcopul şi cazmaua au făcut repede să sară în ţăndări bucăţile de piatră de la temelia stâncii. La fiecare lovitură se aşteptau ca fierul uneltelor lor să se lovească de cercurile de metal ale unui butoiaş sau să-i spargă doagele...

Deodată se auzi de sub vârful târnăcopului mânuit de jupân Antifer un scrâşnet.

— În sfârşit! strigă el, dând la o parte bucata de stâncă ce mai acoperea groapa cu comoara.

Dar, acestui strigăt de bucurie îi urmă unul de desperare — un strigăt atât de sălbatic încât ar fi putut fi auzit de la un kilometru.

Cel care răcnise lăsând să-i cadă târnăcopul din mână nu era altul decât principalul personaj al povestirii noastre.

În groapă se afla o cutie, o cutie de fier, însemnată cu un dublu

K, o cutie întru totul asemănătoare celorlalte două găsite pe insuliţele din golful Oman şi Ma-Yumba!

— Iarăşi! gemu luntraşul înălţându-şi braţele către cer.

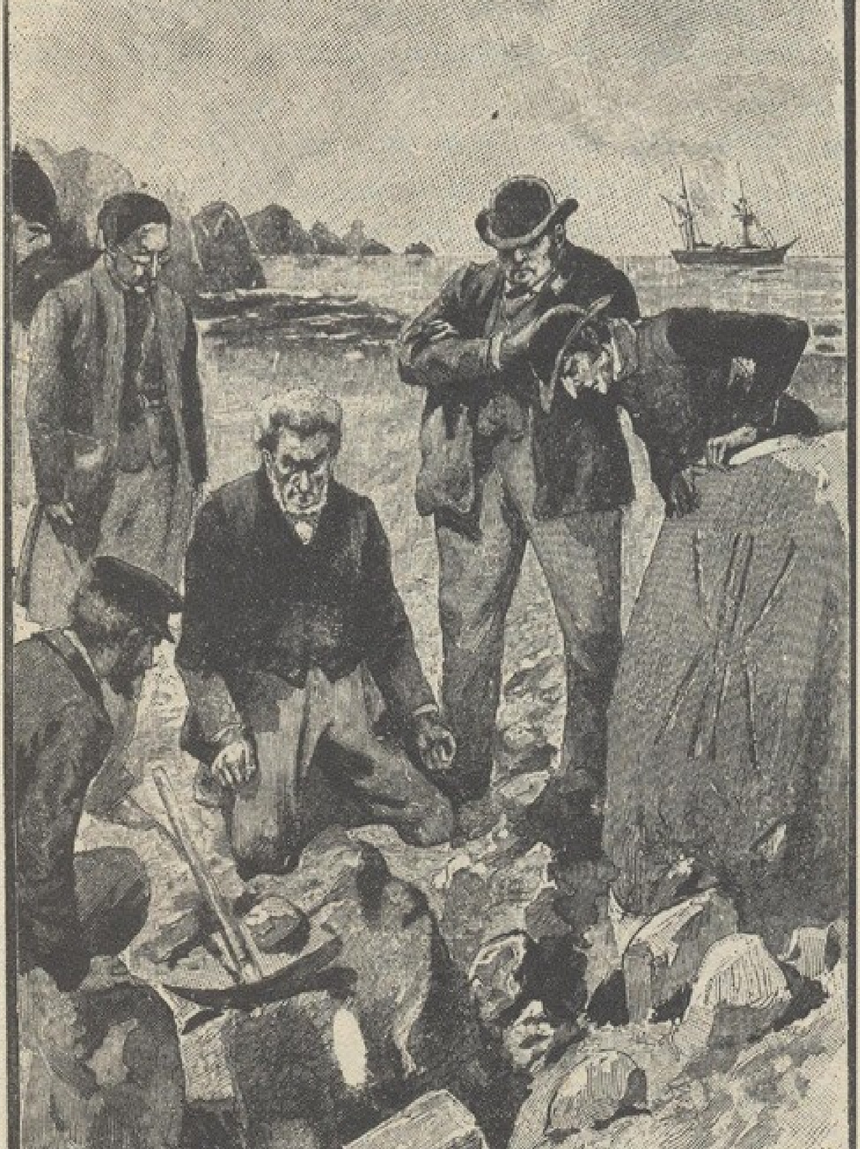
Era cel mai potrivit cuvânt... da!... iarăşi!... Şi iarăşi va trebui, fără îndoială, să pornească la descoperirea unei a patra insuliţe...

Jupân Antifer, cuprins de o furie turbată, ridică târnăcopul şi dădu cutiei o lovitură atât de cumplită încât o sparse...

Căzu din ea o foaie de pergament murdară, îngălbenită, într-o stare jalnică din pricina apei şi zăpezii care pătrunsese înăuntru.

De data asta nici urmă de diamant sorocit reverendului Tyrcomel, care, dealtfel, nici nu avusese cheltuielile colegatarilor săi. Din fericire! Un diamant acelui exaltat... care s-ar fi grăbit să-l facă praf şi pulbere!

— *Iarăşi! gemu luntraşul...*

Dar să ne întoarcem la pergament! Juhel, fiind singurul care îşi păstrase sângele rece, îl luă repede şi-l desfăcu cu băgare de seamă ca să nu se rupă.

Jupân Antifer ameninţând cerul cu pumnul, Zambuco plecându-şi capul, Ben-Omar prăbuşit, Gildas Tregomain numai ochi şi urechi, toţi păstrau o tăcere adâncă.

Pergamentul se compunea dintr-o singură foaie a cărei parte de sus nu fusese atinsă de umezeală. Pe această foaie, mai multe rânduri scrise, ca şi cele din notele precedente, în limba franceză, erau încă destul de citeţe.

Juhel putu deci să le citească aproape dintr-o dată şi iată cuprinsul:

— *Există trei oameni cărora le sunt îndatorat şi cărora vreau să le las dovada recunoştinţei mele. Dacă am depus aceste trei documente pe trei insuliţe diferite, am făcut-o pentru că ţineam ca aceşti trei oameni, puşi rând pe rând în legătură unul cu altul de-a lungul călătoriilor lor, să se unească printr-o nezdruncinată prietenie...*

Ce să spunem, grozav o nimerise minunatul paşă!

Dealtfel, dacă pentru a ajunge să intre în stăpânirea acestei averi au trecut prin câteva necazuri şi oboseli, ei nu vor fi îndurat niciodată atâtea cât am îndurat eu ca să le păstrezi

Aceşti trei oameni sunt: francezul Antifer, maltezul Zambuco, scoţianul Tyrcomel. În lipsa lor, dacă moartea i-a răpit acestei lumi, moştenitorii lor se vor bucura de aceleaşi drepturi la moştenirea mea. Aşadar, în prezenţa notarului Ben-Omar, pe care l-am numit executorul meu testamentar, cutia aceasta fiind deschisă şi luând cunoştinţă cu toţii de conţinutul acestui document — CARE ESTE ULTIMUL — colegatarii se vor putea duce direct la a patra insuliţă unde cele trei butoiaşe cu aur, diamante şi pietre preţioase au fost îngropate prin grija mea.

Cu toată neplăcerea pe care o încerca jupân Antifer gândindu-se la o nouă călătorie, atât el cât şi ceilalţi lăsară să le scape un oftat de uşurare. În sfârşit, această a patra insuliţă va fi ultima! Nu mai rămânea decât să-i cunoască poziţia.

Pentru a găsi această insuliţă, continuă Juhel, *este de ajuns să duci...*

Din nefericire, partea de jos a pergamentului era ferfeniţă. Frazele nu se mai puteau citi... Cele mai multe cuvinte lipseau...

În zadar încerca să le descifreze tânărul căpitan:

Insuliţă... situată... lege... geometrică...

— Hai, hai odată!... strigă jupân Antifer.

Juhel însă nu putea citi mai departe. Partea de jos a pergamentului cuprindea numai câteva cuvinte răzleţe, cărora în zadar încerca să le dea un înţeles. Cât despre cifrele latitudinii şi longitudinii, nu mai rămăsese din ele nici urmă...

Juhel luă din nou de la capăt fraza începută:

Situată... lege... geometrică...

În sfârşit, era acolo şi un ultim cuvânt, cuvântul "pol", pe care izbuti să-l citească...

— Pol?... exclamă el. Cum... să fie oare... la Polul Nord?...

— Dacă nu o fi cumva la Polul Sud! murmură desperat luntraşul. Hotărât lucru, asta era păcăleala aşteptată!... Polul, acum polul... !

Pusese vreodată o fiinţă omenească piciorul la pol?...

Jupân Antifer se repezi la nepotul lui, îi smulse documentul din mână, încercă la rândul lui să-l citească, îngăimând cele câteva cuvinte pe jumătate şterse... Nimic... nimic din care să se poată reconstitui coordonatele celei de a patra insuliţe... N-aveau încotro, trebuiau să renunţe la descoperirea ei!...

Şi când îşi dădu seama că orice nădejde era definitiv pierdută, jupân Antifer, lovit ca de trăsnet, căzu ţeapăn la pământ.

Capitolul XV. În care vom vedea degetul Enogatei descriind o circumferinţă si urmările acestei nevinovate distracţii

În ziua de 12 august, casa din strada Hautes-Salles, din Saint-Malo, strălucea de bucurie. Plecaseră din ea, de dimineaţă, către ora zece, în mijlocul unui alai de prieteni şi cunoştinţe, gătiţi în hainele lor de sărbătoare, doi logodnici.

Întâi făcuse o bună primire acestui cortegiu primăria, apoi biserica. La primărie, un drăguţ de discurs al ofiţerului stării civile, la biserică, o gingaşă predică asupra unuia din emoţionantele subiecte pe care reverendul Tyrcomel nu le aborda niciodată. Apoi întreg alaiul condusese la locuinţa lor pe cei doi logodnici deveniţi soţ şi soţie, prin îndoita ceremonie civilă şi religioasă.

Şi de teamă ca nu cumva cititorul să se înşele, dat fiind greutăţile de necrezut prin care trecuseră cei doi logodnici până la căsătorie, vom spune că cei doi soţi erau Enogate şi Juhel.

Aşadar, Juhel nu se căsătorise nici cu o prinţesă, nici cu o ducesă, nici cu o baroană! Enogate nu se căsătorise nici cu un prinţ, nici cu un duce, nici cu un baron! Din lipsa unui important număr de milioane, dorinţa unchiului lor nu se realizase. Suntem totuşi încredinţaţi că cei doi tineri nu vor fi mai puţin fericiţi.

Fără a-i pune la socoteală pe cei doi principali interesaţi, mai erau încă alte două fiinţe care străluceau de bucurie: de o parte Nanon, care în sfârşit vedea cu ochii fericirea fetei ei, de alta Gildas Tregomain a cărui frumoasă redingotă, frumoşi pantaloni, pălăria de mătase şi mănuşile albe mărturiseau rolul lui de martor al tânărului său prieten.

Foarte bine!... Şi de jupân Antifer, de el de ce nu vorbiţi?

Ba să vorbim, de asemenea şi de cei care îl însoţiseră în obositoarea şi păgubitoarea călătorie, în goana după o comoară-fantomă.

Un ceas după descoperirea ultimului pergament pe insuliţa numărul trei şi care le pricinuise cea mai mare dezamăgire şi o nesfârşită deznădejde, călătorii de pe *Kroon* s-au întors pe vas. Jupân Antifer a fost purtat pe braţe de către marinarii chemaţi pentru această treabă.

Cine mai putea crede că după o asemenea lovitură maluinul mai rămăsese cu mintea întreagă?... Ei bine, da, această nenorocire îl ocoli totuşi, deşi poate că pentru el ar fi fost mai bine să nu mai ştie pe ce lume trăieşte! Dealtfel, era atât de abătut, atât de doborât încât nici Gildas Tregomain, nici Juhel nu-i putură smulge o vorbă.

Călătoria de întoarcere au făcut-o cât au putut de repede, pe mare şi pe uscat. *Kroon* şi-a adus călătorii la Hammerfest; apoi, pachebotul de la Capul Nord i-a debarcat la Bergen. Între Drontheim şi Christiania nu era încă pe atunci cale ferată şi au trebuit să pornească spre capitala Norvegiei cu trăsura. Un steamer i-a dus la Copenhaga şi, în sfârşit, drumurile de fier ale Danemarcei, Germaniei, Olandei, Belgiei şi Franţei i-au transportat mai întâi la Paris, apoi la Saint-Malo. Jupân Antifer şi bancherul Zambuco se despărţiră la Paris, foarte nemulţumiţi unul de altul. Pesemne, domnişoara Talisma va rămâne toată viaţa fată bătrână. La urma urmelor, era scris acolo, sus, că nu Pierre-Servan-Malo va fi cel care o va salva din această neplăcută situaţie, împotriva căreia lupta de atâţia ani. De prisos să adăugăm că toate cheltuielile de călătorie făcute de Zambuco, în ceea ce priveşte partea de contribuţie a jupânului Antifer, i-au fost restituite şi vă rog să credeţi că se ridicau la o sumă destul de frumuşică. Dar vânzarea diamantului îi îngădui totuşi să mai pună în buzunar o sumă rotunjoară. În această privinţă nu avea ce să regrete.

Cât despre notarul Ben-Omar, nu mai avu nici o pretenţie.

— Şi acum, du-te la dracu!... îi spuse jupân Antifer în chip de rămas bun.

— Şi încearcă să te ai bine cu el! crezu de cuviinţă să adauge Gildas Tregomain, în chip de consolare.

Ben-Omar se duse ca din puşcă la Alexandria, jurând că nu o să se mai lase atras în căutarea de comori.

A doua zi, jupân Antifer, Gildas Tregomain şi Juhel erau înapoi la Saint-Malo. Şi ce primire le făcură compatrioţii lor?... Primirea a fost destul de plăcută, chiar dacă unii, mai răi de gură, nu i-ar fi luat oarecum în zeflemea pe aceşti năzdrăvani călători, întorşi cu buzele umflate, sau cam aşa ceva.

Nanon şi Enogate nu avură decât cuvinte duioase pentru fratele, unchiul, vărul şi prietenul lor. După ce s-au îmbrăţişat mai să-şi

pierdă răsuflarea, casa şi-a reluat ritmul obişnuit.

Abia atunci, văzând că nu poate să le dea o zestre de milionari nepotului şi nepoatei sale, jupân Antifer îşi dădu consimţământul la căsătoria lor, într-un chip puţin plăcut dealtfel:

— Pentru Dumnezeu, să facă ce or vrea şi să mă lase în pace!

Trebuiră să se mulţumească cu această încuviinţare. Au început pregătirile de nuntă.. Jupân Antifer nu se amestecă deloc. Nu mai ieşea din odaia lui, unde îşi măcina necazul şi în acelaşi timp un mare număr de pietricele, mereu pradă unei furii care putea să explodeze la cel mai neînsemnat cuvânt. Căsătoria s-a săvârşit fără a-l fi putut hotărî să ia şi el parte. Rugăminţile lui Gildas Tregomain au fost zadarnice şi în cele din urmă acesta nu s-a sfiit să-i spună:

— Greşeşti, prietene!

— Se poate.

— Îi amărăşti pe aceşti copii... te rog...

— Şi eu te rog să mă laşi în pace, luntraşule!

În sfârşit, Enogate şi Juhel erau căsătoriţi şi în loc de două camere în casa din strada Hautes-Salles, ocupau acum numai una. O părăseau doar pentru a se duce să petreacă cu Nanon câteva ceasuri plăcute la cel mai bun dintre oameni, prietenul lor Gildas Tregomain. Acolo, de cele mai multe ori vorbeau de jupân Antifer, mâhniţi că îl vedeau atât de abătut şi de nervos. Nu mai ieşea din casă, nu se mai întâlnea cu nimeni. Se isprăvise cu plimbările zilnice pe metereze sau pe cheiuri, cu pipa în gură! S-ar fi spus că îi este ruşine să se arate după un eşec atât de mare şi, în fond, cam aşa era...

— Mi-e teamă pentru sănătatea lui, spunea Enogate ai cărei frumoşi ochi se întristau ori de câte ori vorbea de unchiul ei.

— Mi-e şi mie teamă, fetiţo, îi răspundea Nanon, şi în fiecare zi mă rog lui Dumnezeu pentru liniştea fratelui meu!

— Ticălos paşă!... striga Juhel. Era nevoie neapărat să-şi vâre milioanele în viaţa noastră?...

— Mai ales nişte milioane care nu au fost găsite! răspundea Gildas Tregomain. Şi totuşi... ele sunt acolo... undeva... şi dacă am fi putut citi ultimele însemnări până la capăt!...

Într-una din zile, luntraşul îi spuse lui Juhel:

— Ştii la ce mă gândesc, băiatule?...

— La ce, domnule Tregomain?

— Poate că unchiul tău ar fi fost mai puţin trist dacă ar fi aflat unde se găseşte comoara, chiar dacă nu ar fi pus niciodată mâna pe ea!

— Poate că ai dreptate, domnule Tregomain. Ceea ce îl scoate din sărite este faptul de a fi avut în mână acest document în care era indicată poziţia insuliţei numărul patru şi de a nu fi putut citi rândurile de la sfârşit.

— De data asta ar fi fost ultima! răspunse luntraşul.

Documentul era categoric în această privinţă...

— Dealtfel, unchiul meu l-a păstrat, îl are mereu în faţă şi tot timpul şi-l petrece citindu-l şi recitindu-l...

— Degeaba, băiatule, şi ar trebui, din nefericire, să se resemneze!... Comoara lui Kamylk-Paşa nu o să mai fie niciodată găsită... niciodată!

Era foarte probabil.

Trebuie să spunem că, numai la câteva zile după căsătorie, fuseseră informaţi de cele ce i se întâmplaseră ticălosului de Sauk. Dacă şnapanul nu-i putuse lua înainte jupânului Antifer şi celorlalţi la Spitzberg, pricina era că fusese înşfăcat la Glasgow, în momentul când se îmbarca pentru ţinuturile arctice. Cititorul nu a uitat, desigur, răsunetul pe care îl avusese afacerea Tyrcomel, atacul din care reverendul abia scăpase cu viaţă şi cum de putuseră fi citite cifrele faimoasei latitudini pe umărul lui. Aşa stând lucrurile, mare fierbere la poliţia din Edinburgh şi toate măsurile luate pentru urmărirea tâlharului, despre care preotul dăduse semnalmente foarte precise.

Or, Sauk, fără să se mai întoarcă la *Gibb's Royal Hotel,* chiar în dimineaţa atacului, se aruncase în trenul pentru Glasgow. Nădăjduia ca în acest port să găsească o corabie pentru Bergen sau Drontheim. În loc să se îmbarce pe coasta de est a Scoţiei aşa cum făcuse jupân Antifer, avea de gând să plece de pe coasta de vest. Drumul ar fi fost aproape la fel de lung şi el trăgea nădejde să-şi atingă scopul înaintea moştenitorilor lui Kamylk-Paşa.

Din nefericire pentru el, a fost silit să aştepte la Glasgow o săptămână până să se ivească o navă gata de plecare şi, din fericire pentru dreptatea omenească, fusese recunoscut tocmai când era să se îmbarce. Arestat pe loc, fusese condamnat la mai mulţi ani de închisoare, ceea ce l-a scutit de o călătorie la Spitzberg, călătorie din care, dealtfel, nu s-ar fi ales cu nici un folos.

Concluzia acestui şir de fapte, de la primele cercetări făcute în golful Oman şi până la ultimele făcute în marea arctică, este că această comoară va rămâne fără îndoială îngropată acolo unde neinspiratul ei stăpân o încredinţase măruntaielor unei insuliţe. De acestea, un singur om nu ar fi avut de ce să se plângă, unul singur, ba chiar putea să mulţumească Cerului: era reverendul Tyrcomel. Numai un franc bucata dacă ar fi fost plătite, câte milioane de păcate s-ar fi săvârşit pe acest pământ, dacă bogăţiile paşei ar fi încăput pe mâna slabei noastre omeniri!

Dar zilele treceau. Juhel şi Enogate s-ar fi bucurat de o fericire fără umbre, dacă nu ar fi fost starea de plâns a unchiului lor. Pe de altă parte, tânărul căpitan vedea cu o strângere de inimă clipa în care va trebui să-şi părăsească scumpa soţie, familia, prietenii. Construcţia corăbiei cu trei catarge a casei Baillif înainta şi era hotărât că Juhel avea să fie secund pe acest vas. Pentru vârsta lui

era o situaţie bună şi frumoasă. Încă şase luni şi va pleca pe mare într-o călătorie spre India. Juhel discuta deseori cu Enogate despre toate astea. Tânăra femeie se întrista la gândul că va trebui să se despartă de soţul ei. Dar, în porturi, familiile nu sunt obişnuite cu asemenea despărţiri? Enogate, nevrând să-şi arate propria ei mâhnire, punea totul pe socoteala unchiului Antifer... Ce mare durere pentru nepotul lui să-l părăsească în asemenea stare şi cine ştie dacă îl va mai găsi la întoarcere?

În acest timp, Juhel se gândea mereu la acel document incomplet, cu ultimele rânduri aproape neciteţe pe vechiul pergament. Da... era în aceste rânduri un început de frază la care el nu înceta să se gândească.

Suna aşa: *...este de ajuns să duci...* Să duci... ce?...

Şi apoi aceste cuvinte: *...insuliţă... situată... lege... geometrică... pol...*

Despre ce lege geometrică era vorba?... Lega oare diversele insuliţe între ele?... Deci, paşa nu le alesese la întâmplare?... Nu fusese doar o fantezie care îl purtase pe rând în golful Oman, de acolo la Ma-Yumba, la Spitzberg?... Doar dacă bogatul egiptean, înclinat cum era spre fantezii matematice... nu voise să le dea vreo problemă de dezlegat?... Cât despre cuvântul *pol* puteai crede oare că se referă la extremităţile axei pământului?... Nu, de o sută de ori nu!... Dar atunci ce ar putea să însemne?...

Juhel îşi spărgea capul ca să dea de o dezlegare şi nu izbutea.

"Pol... pol... poate că aici este nodul?"... îşi spunea el.

Discuta adesea cu luntraşul şi Gildas Tregomain îl încuraja să stăruie în descifrarea acestei şarade... mai ales de când, în ceea ce îl privea, nu mai punea la îndoială existenţa milioanelor.

— Totuşi, băiatule, îl sfătui el, nu trebuie să te îmbolnăveşti căutând să dezlegi cimilitura...

— Vai, domnule Tregomain, nu o fac pentru mine, te asigur!... Îmi pasă de comoara asta cât de un cui ruginit!... E pentru unchiul...

— Da... ştiu, pentru unchiul tău, Juhel!... Vezi bine că este greu!... Să ai... sub ochi... documentul... şi să nu fii în stare... Aşadar... nu-i poţi da de rost?...

— Nu, domnule Tregomain, şi totuşi în frază este cuvântul *geometric* şi nu fără motiv documentul menţionează existenţa unui raport geometric... Şi apoi *este de ajuns să duci...* ce?

— Într-adevăr... ce?... repeta luntraşul.

— Şi mai ales cuvântul pol, al cărui înţeles nu-l pot prinde!...

— Ce păcat, băiatule, că nu pricep boabă din toate astea!... Te-aş fi putut ajuta să ieşi la mal.

Trecură două luni. Nici o schimbare în starea sufletească a jupânului Antifer şi nici în ceea ce privea dezlegarea problemei.

Într-o zi, era 15 octombrie, Enogate şi Juhel se aflau în odaia lor înainte de prânz. Era cam frig. În cămin ardea un foc bun. Tânăra

femeie, cu mâinile în mâinile lui Juhel, îl privea în tăcere. Văzându-l atât de îngândurat, vru să-i abată gândurile în altă parte.

— Dragă Juhel, îi spuse ea, în timpul acelei nefericite călătorii care ne-a făcut atâta rău, mi-ai scris de nenumărate ori! Citesc şi recitesc mereu aceste scrisori pe care le-am păstrat cu sfinţenie...

— Scumpa mea, dar ele nu ne amintesc decât lucruri triste...

— Este adevărat... eu însă am ţinut să le păstrez... Şi o să le păstrez toată viaţa!... Dar scrisorile astea nu au putut să-mi spună tot ce vi s-a întâmplat, şi călătoria voastră nu mi-ai povestit-o niciodată mai amănunţit... Poate mi-o povesteşti acum?...

— La ce bun?...

— Mi-ar face plăcere!... Mi s-ar părea că sunt cu tine pe vapor... în tren... în caravană...

— Micuţa mea, mi-ar trebui o hartă pe care să-ţi pot arăta, punct cu punct, itinerariul nostru...

— Avem în schimb un glob pământesc... Nu ajunge?...

— Ba da!

Enogate se duse şi luă de pe biroul lui Juhel o sferă prinsă pe un picior de metal, pe care o puse pe masă în faţa căminului.

Văzând că îi face atâta plăcere iubitei sale Enogate, se aşeză lângă ea, roti globul în partea Europei şi, arătând cu degetul oraşul Saint-Malo, spuse:

— La drum!

Capetele lor aplecate se atingeau şi nu trebuie să ne surprindă unele sărutări schimbate între diferitele etape ale călătoriei.

Dintr-un prim salt, Juhel sări din Franţa în Egipt, acolo unde jupân Antifer şi însoţitorii se opriseră la Suez. Apoi degetul lui traversă Marea Roşie, Oceanul Indian şi veni să se aşeze pe statul imamului din Mascat.

— Aşadar... Mascat este aici... spuse Enogate, şi insuliţa numărul unu este foarte aproape?...

— Da... ceva mai în largul golfului!

Apoi, rotind din nou globul, Juhel ajunse la Tunis, unde se întâlniseră cu bancherul Zambuco. Parcurse toată Mediterana, se opri la Dakar, tăie ecuatorul, coborî pe coasta africană şi se opri în golful Ma-Yumba.

— Acolo este insuliţa numărul doi?... întrebă Enogate.

— Da, micuţa mea soţie.

Apoi trebui să meargă de-a lungul Africii, de-a curmezişul Europei, să se oprească la Edinburgh unde luaseră legătura cu reverendul Tyrcomel. În sfârşit, îndreptându-se către nord, cei doi tineri căsătoriţi puseră degetul pe stâncile pustii ale Spitzbergului.

— Asta-i insuliţa numărul trei!... spuse Enogate.

— Da, scumpa mea, insuliţa numărul trei unde ne aştepta cea mai neplăcută dezamăgire dintre toate câte le încercasem în

această prostească aventură,

Enogate rămase pe gânduri privind globul.

— Dar de ce acest paşă al vostru o fi ales, aceste trei insuliţe... una după alta?... întrebă ea.

— Este exact ceea ce nu ştim şi fără îndoială că nu vom şti niciodată!

— Niciodată!

— Şi totuşi, aceste trei insuliţe sunt probabil legate între ele printr-o lege geometrică, dacă ţinem seama de ultimul document... Şi apoi mai este şi acest cuvânt *pol* care mă sâcâie...

Şi tot vorbind, răspunzându-şi, ca să spunem aşa, unor întrebări pe care şi le tot pusese, Juhel căzu pe gânduri. S-ar fi părut că în această clipă toată agerimea minţii lui era concentrată asupra dezlegării acestei încâlcite probleme.

Or, pe când stătea el aşa, gânditor, Enogate luând globul pământesc mai aproape, se juca urmărind în glumă, cu degetul, itinerarul pe care i-l arătase Juhel. Arătătorul ei se oprise mai întâi la Mascat, apoi, făcând o curbă, revenise către Ma-Yumba şi, tot continuând curba, se îndreptase către Spitzberg, apoi, tot urmărind aceeaşi curbă, se întorsese la punctul de plecare.

— Ia te uită, spuse ea zâmbind, ăsta-i ca un cerc... Voi aţi călătorit ca pe un rotocol...

— Rotocol?...

— Da... dragul meu... o circumferinţă... o călătorie circulară...

— Circulară? strigă Juhel.

Se ridicase... Făcu câţiva paşi prin odaie, repetând acest cuvânt:

— ...O circumferinţă... o circumferinţă!...

Se întoarce apoi la masă... ia globul... urmăreşte la rândul lui curba itinerarului lor pe glob şi lasă să-i scape un strigăt...

Înspăimântată, Enogate se uită la el. A înnebunit oare şi el ca şi unchiul lui?... Tremură de teamă... cu ochii în lacrimi...

În cele din urmă, Juhel scoate al doilea strigăt.

— Am găsit... am găsit!...

— Ce?

— Insuliţa numărul patru!

Cu siguranţă că tânărul căpitan nu mai este teafăr la minte... Insuliţa numărul patru?... Cu neputinţă!

— Domnule Tregomain... domnule Tregomain! strigă Juhel care a deschis fereastra, chemându-şi vecinul...

Apoi se întoarce din nou la glob, îl cercetează... S-ar spune că discută cu această minge de carton... După numai un minut, luntraşul a şi apărut în odaie şi tânărul căpitan îi aruncă în obraz:

— Am găsit...

— Ce ai găsit, băiatule?

— Am găsit în ce chip sunt legate geometric între ele cele trei insuliţe şi care este locul în care se află cea de a patra...

— Dumnezeule, este cu putinţă? replică Gildas Tregomain.

Şi uitându-se la Juhel, se întreabă ca şi Enogate, dacă nu cumva tânărul căpitan a înnebunit.

— Nu, răspunde Juhel pricepându-i gândul, nu... să nu ai nici o grijă, sunt în toate minţile!... Ascultă...

— Ascult!

— Cele trei insuliţe se află pe circumferinţa aceluiaşi cerc. Ei bine, să presupunem că se află toate pe acelaşi plan, să le unim, două câte două, printr-o linie dreaptă, linie care "este de ajuns să o duci", cum spune documentul, şi să ridicăm o perpendiculară în mijlocul fiecărei din aceste două linii... Aceste două perpendiculare se vor întâlni în centrul cercului şi numai în acest punct, în acest "pol", fiind vorba de o calotă sferică, poate şi trebuie să se afle insuliţa numărul patru!

După cum se vede, o foarte simplă problemă de geometrie şi pe care un simplu capriciu al lui Kamylk-Paşa, în înţelegere cu căpitanul Z6, voise să o pună în practică... Şi dacă această rezolvare nu-i dăduse mai repede în gând lui Juhel, asta era numai din pricină că el nu băgase de seamă că cele trei insuliţe se aflau în trei puncte ale aceleiaşi circumferinţe şi numai drăgălaşul deget al Enogatei, care urmărise această de trei ori binecuvântată circumferinţă, rezolvase problema.

— Nu e cu putinţă! repeta luntraşul.

— Aşa este cum îţi spun, domnule Tregomain, şi priveşte bine ca să te convingi!

Şi aşezând globul în faţa luntraşului, schiţă circumferinţa pe care erau situate cele trei insuliţe, trecând şi prin punctele următoare, pe care tot Kamylk-Paşa le-ar fi putut alege: Mascat, strâmtoarea Bab-el-Mandeb, Ecuator, Ma-Yumba, insulele Capului Verde, Tropicul Racului, Capul Farewell în Groenlanda, insula sud-estică din Spitzberg, insulele Amiralităţii, Marea Kara, Tobolsk în Siberia, Herat în Persia. Deci, dacă Juhel avea dreptate, insuliţa numărul patru trebuia să se afle în punctul central al circumferinţei, fiindcă ceea ce este adevărat pentru un cerc descris pe un plan, este adevărat şi pentru o calotă sferică, al cărei pol alcătuieşte centrul.

Lui Gildas Tregomain nu-i venea să creadă. Tânărul căpitan se agita într-un du-te-vino prin odaie, nemaiputându-se stăpâni, îmbrăţişând globul pământesc, sărutând-o în acelaşi timp şi pe Enogate pe amândoi obrajii, mai îmbietori decât acest carton mâzgălit, şi repetând:

— Ea este cea care a găsit-o, domnule Tregomain... şi fără ea... mie nu mi-ar fi dat niciodată în gând!...

Şi în timp ce se lăsă în voia bucuriei, iată că şi Gildas Tregomain se simte de asemenea cuprins de un fel de *delirium jubilons.* Saltă când pe un picior, când pe altul, îşi leagănă trunchiul, îşi arcuieşte graţios braţele, aidoma unei zâne care ar cântări două sute de kilograme, şi pendulează de la tribord la babord, aşa cum nu se

legănase niciodată *Fermecătoarea Amelie* între malurile râuleţului Rance, sau chiar *Portalegre* cu încărcătura sa de elefanţi, repetând cu un glas tunător cântecul lui Pierre-Servan-Malo:

Am lon... Lon la! Am gi...
Lon li!
Am gi... am longitudinea mea!

În cele din urmă în odaie se făcu linişte.

— Trebuie să-l anunţăm pe unchiul! spuse Enogate.

— Să-l anunţăm? exclamă Gildas Tregomain, oarecum surprins de această propunere. O fi bine oare să-i spunem?...

— Trebuie să ne mai gândim! răspunse Juhel.

Fu chemată şi Nanon. În câteva cuvinte bătrâna bretonă află despre ce este vorba şi când Juhel o întrebă ce ar fi de făcut în privinţa fratelui ei, răspunse:

— Nu trebuie să-i ascundem nimic.

— Dar dacă şi de această dată îl aşteaptă o dezamăgire, spuse Enogate, bietul nostru unchi crezi că o să mai poată îndura?

— O dezamăgire?... strigă luntraşul. Nu, de data asta, nu!...

— Din ultimul document reiese că faimoasa comoară este într-adevăr îngropată pe insuliţa numărul patru, adăugă Juhel, şi insuliţa numărul patru se află în centrul cercului pe care l-am schiţat noi, de data asta sânt sigur...

— Mă duc să-l caut pe fratele meu, se mulţumi să răspundă Nanon.

Numai o clipă mai târziu, jupân Antifer intra în odaia lui Juhel. Neschimbat, cu ochii rătăciţi, cu chipul întunecat, cu fruntea grea de gânduri.

— Ce s-a întâmplat?

Întrebase cu un glas sinistru în care se simţea fierbând o veşnică furie.

Juhel îi povesti tot ce se întâmplase, cum tocmai descoperise legătura geometrică dintre cele trei insuliţe şi pentru ce insuliţa numărul patru trebuia numaidecât să se afle în centrul respectivei circumferinţe.

Spre marea uimire a celor din jur, jupân Antifer nu se lăsă în voia agitaţiei sale obişnuite. Nici măcar nu clipi. S-ar fi spus că se aştepta la această ştire, că mai devreme sau mai târziu trebuia să vină, că altfel nici nu s-ar fi putut!

— Unde este acest punct central, Juhel? se mărgini el să spună.

De fapt, întrebarea respectivă era dintre cele mai importante.

Juhel aşeză globul în mijlocul mesei. Cu o linie flexibilă şi un creion în mână, ca şi când ar fi lucrat pe o suprafaţă plană, reuni printr-o linie Mascat cu Ma-Yumba, şi printr-o a doua linie Ma-Yumba cu Spitzberg. Pe aceste două linii, în mijlocul fiecăreia, ridică două perpendiculare a căror întretăiere se făcu exact în centrul cercului.

Acest centru cădea în Mediterană, între Sicilia şi Capul Bon,

foarte aproape de insula Pantelleria.

— Aici... unchiule... aici! spuse Juhel.

Şi după ce stabili cu grijă meridianul şi paralela, adăugă răspicat:

— Treizeci şi şapte grade douăzeci şi şase minute latitudine nordică şi zece grade treizeci şi trei minute longitudine la est de meridianul Parisului.

— Dar se află acolo vreo insuliţă?... întrebă Gildas Tregomain.

— Trebuie să fie una, răspunse Juhel.

— Dacă se află una?... Te cred, luntraşule, spuse şi jupân Antifer, te cred!... Ah, mii de milioane de miliarde de catralioane de blesteme!... Asta mai lipsea!!!

Şi urlând o înjurătură cu un glas atât de cumplit încât se cutremurară geamurile, ieşi din odaia Enogatei, se închise în a lui şi toată ziua nu-l mai văzu nimeni.

Capitolul XVI. Capitol urmând a fi consultat de către acei strănepoţi ai noştri care vor trăi peste câteva sute de ani

Dacă nu era cu totul şi cu totul nebun, ce să fi însemnat această purtare a lui în clipa când aflase adevărata poziţie a insuliţei numărul patru, aceea pe care era îngropată comoara lui Kamylk-Paşa?

În zilele următoare — cu totul şi de necrezut schimbat — Pierre-Servan-Malo îşi reluase obiceiurile, plimbările pe metereze şi pe cheiuri, fumându-şi pipa, sfărâmând pietricele în dinţi. Un fel de zâmbet drăcesc îi îngheţase parcă pe buze. Nu pomenea în nici un chip de comoară, nici de călătoriile făcute, nici de vreuna viitoare, ultima, pentru a pune mâna pe milioanele atât de căutate!

Gildas Tregomain, Nanon, Enogate şi Juhel nu se puteau dumeri. Se aşteptau ca în fiecare clipă el să le poruncească "La drum!" şi nu le poruncea!...

— Ce-i cu el? întreba Nanon.

— S-a schimbat, răspundea Juhel.

— Poate că-i e teamă de căsătoria cu domnişoara Talisma Zambuco! îşi dădu cu părerea luntraşul. Dar... Nu poţi să dai cu piciorul la atâtea milioane!...

Pe scurt, se vedea bine o răsturnare neaşteptată în gândurile maluinului şi acum Gildas Tregomain era cel care "o făcea pe Antiferul". El era acum cel chinuit de pofta aurului! Era firesc, dealtfel... Adică cum?... Atunci când nu ştiai dacă găseşti sau nu o insuliţă, alergai să o cauţi şi de când ştii unde îi este locul, nici gând să porneşti la drum!...

Luntraşul îl bătea tot timpul la cap pe Juhel.

— La ce bun? îi răspundea tânărul căpitan. Îi spunea blajinei Nanon:

— Ei, lăsaţi mai bine comoara aia acolo unde este! Îi spunea şi Enogatei:

— Zău, micuţo, treizeci şi trei de milioane în buzunarul tău!

— Uite, domnule Tregomain, treizeci şi trei de sărutări!... Astea valorează mai mult!...

În cele din urmă se hotărî să-l întrebe pe jupân Antifer şi aşa şi făcu, exact la două săptămâni de la ultima întâlnire.

— Ei... şi insuliţa?... îi spuse el.

— Care insuliţă, luntraşule?

— Insuliţa din Mediterană!... Eu cred că există!...

— Dacă există, luntraşule?... Există... De asta sunt mai sigur decât de existenţa ta şi a mea!

— Atunci de ce nu o pornim?...

— S-o pornim, marinar de apă dulce?... Să aşteptăm atunci să ne crească mai întâi înotătoare!

Ce să fi însemnat un asemenea răspuns? Gildas Tregomain îşi frământa mintea să înţeleagă. Dar nu pierdea speranţa! La urma urmelor, cele treizeci şi trei de milioane nu erau pentru el, erau pentru copii!?... Îndrăgostiţii... îndrăgostiţii nu se gândesc niciodată la ziua de mâine!... Tu trebuie să te gândeşti pentru ei!

Pe scurt, îi bătu atât de mult la cap pe toţi, încât într-o bună zi jupân Antifer îi spuse:

— Aşadar, tu eşti cel care vrei să plecăm?...

— Da, prietene, eu.

— Părerea ta este că "trebuie"...

— Trebuie... şi mai bine azi decât mâine!

— Fie... să plecăm!

Şi cu ce ton rosti maluinul acest ultim cuvânt!

Dar înainte de plecare, se cuvenea să ia o hotărâre în privinţa bancherului Zambuco şi a notarului Ben-Omar. Calitatea lor de colegatar şi executor testamentar îl obliga pe jupân Antifer: 1 — să le dea de ştire că a descoperit unde se află insuliţa numărul patru; 2 — să-i poftească să fie prezenţi în cutare zi pe sus-numita insuliţă, unul pentru a-şi primi partea, celălalt comisionul.

Jupân Antifer fu cel care, şi mai mult decât luntraşul, ţinu ca totul să se petreacă corect. Ca urmare, neîntârziat fură expediate două telegrame la Tunis şi Alexandria, dând întâlnire celor interesaţi în ziua de 23 octombrie în Sicilia, la Girgenti, oraşul cel mai apropiat de locul unde se afla această ultimă insuliţă, pentru a-şi lua în primire comoara. Cât despre reverendul Tyrcomel, partea ce i se cuvenea avea să-i fie trimisă la timpul şi locul potrivit, şi dacă îi era teamă că o să-i ardă mâinile, nu avea decât să-şi arunce milioanele în Forth!

De Sauk nu era cazul să se ocupe. Nu-i datorau nimic şi merita să-şi sfârşească liniştit cei câţiva ani de puşcărie în temniţele din Edinburgh. Călătoria odată hotărâtă, nimeni nu se miră că, de data asta, Gildas Tregomain fu cel care vru să meargă. Mai ciudat

ar fi părut dacă Enogate nu ar fi mers. Era limpede că Juhel nu s-ar fi despărţit — la numai două luni de la căsătorie — de soţia lui, şi nici Enogate nu ar fi stat la îndoială o clipă să-l urmeze.

Cât va ţine această nouă cercetare? Oh, cu siguranţă că foarte puţin timp! Doar se duceau şi veneau. Nu era vorba să caute un al cincilea document. Era sigur că bogatul paşă nu mai adăugase şi alte verigi la lanţul lui de insuliţe, destul de lung şi aşa. Nu! Documentul spunea răspicat că întreaga comoară era îngropată sub una din stâncile de pe insuliţa numărul patru şi această insuliţă, din punct de vedere matematic, se situa în punctul calculat, adică între coasta Siciliei şi insula Pantelleria.

— Totuşi, trebuie că este cu totul neînsemnată dacă nu figurează pe hărţi, remarcă Juhel.

— S-ar putea! răspunse jupân Antifer rânjind drăceşte. Era de neînţeles!

Hotărâră, în primul rând, să călătorească cu cele mai rapide mijloace de locomoţie, adică pe cât era cu putinţă cu trenul. Exista încă de pe atunci o linie directă, străbătând Franţa şi Italia, de la Saint-Malo până la Neapole. Nu trebuiau să se gândească la cheltuieli, fiindcă aveau să pună mâna cam pe treizeci de milioane.

În dimineaţa zilei de 16 octombrie călătorii, care plecau cu primul tren, îşi luară rămas bun de la Nanon. La Paris, unde nici măcar nu făcură un popas, luară rapidul Paris-Lyon, trecură frontiera franco-italiană, nu văzură absolut nimic din Milano, nici din Florenţa, nici din Roma, şi ajunseră la Neapole în seara zilei de 20 octombrie. Gildas Tregomain era tot atât de încrezător în reuşita acestei noi călătorii, pe cât era de istovit de cele o sută de ore de hurducătură într-un vagon de cale ferată.

Chiar de a doua zi, părăsind hotelul *Victoria,* jupân Antifer şi Gildas Tregomain, Juhel şi Enogate s-au îmbarcat pe un vas care pleca la Palermo, şi după o plăcută călătorie de o zi debarcară în capitala Siciliei.

Să nu vă închipuiţi că a fost cumva vorba de vizitarea unor minunăţii! De data aceasta lui Gildas Tregomain nici prin gând nu-i mai dădea să ducă cu el din această călătorie vreo amintire, nici să ia cucernic parte la acele vestite vecernii siciliene de care auzise vorbindu-se. Nu, pentru el, în gândul lui, Palermo nu era vestita cetate cucerită pe rând de normanzi, francezi, spanioli, englezi... Era doar punctul de plecare a trăsurilor publice, al diligenţelor sau poştalioanelor care merg de două ori pe săptămână, în nouă ore, la Corleone şi tot de două ori pe săptămână, în douăsprezece ore, de la Corleone la Girgenti.

Or, călătorii noştri la Girgenti aveau treabă şi acolo, în acea veche cetate, pe numele ei Agrigente, situată pe coasta meridională a insulei, dăduseră întâlnire bancherului Zambuco şi notarului Ben-Omar.

Poate că,totuşi, acest mijloc de călătorie nu era ferit de unele greutăţi sau accidente? Drumurile diligenţelor nu sunt totdeauna prea sigure. Mai sunt încă tâlhari în Sicilia şi au să fie totdeauna. Răsar ca măslinii sau ca aloeşii…

Oricum, diligenţa a plecat a doua zi şi călătoria s-a desfăşurat fără piedici. Au sosit la Girgenti în seara zilei de 24 octombrie, şi chiar dacă nu ajunseseră la capăt, nu mai erau departe…

Bancherul şi notarul sosiseră la întâlnire, unul din Alexandria, celălalt din Tunis. O, nestinsă sete de aur, de câte eşti tu în stare!

Când s-au văzut, cei doi colegatari nu şi-au spus decât atât:

— De data asta, este sigur?…

— Sigur!

Dar cât de tăios răspunsese jupân Antifer şi ce priviri ironice în ochii lui! Ca să găseşti un vas la Girgenti, nu trebuia nici să te osteneşti, nici să pierzi vremea. În acest port nu era lipsă de pescari, nici chiar de vase de cabotaj — balanse, tartane, feluci, speronare şi alte felurite mostre ale marinei mediteraneene.

Dealtfel, nu era vorba decât de o scurtă plimbare pe mare, asemănătoare unei excursii de patruzeci de mile la vest de coastă. Cu un vânt prielnic, plecând chiar în seara aceea, ar fi putut fi a doua zi la locul respectiv, exact la timp pentru a face calculul înainte de prânz.

Au închiriat un vas care se numea *Providenza.* Era o felucă — mică ambarcaţie de pe Mediterana, uşoară şi îngustă, cu pânze şi vâsle, cu un tonaj de treizeci tone, comandată de un bătrân lup de mare — *lupus maritimus* — care bătea aceste ţinuturi de cincizeci de ani. Dacă le cunoştea?… Ar fi putut pluti cu ochii închişi de la Sicilia până la Malta, de la Malta până la litoralul tunisian!

— Este absolut de prisos să-i spunem ce o să facem, Juhel.

Şi Juhel socoti părerea luntraşului foarte cuminte!

Comandantul felucii se numea Jacopo Grappa. Şi hotărât lucru, fiindcă norocul trecuse de partea moştenitorilor lui Kamylk-Paşa, chiar dacă acest Jacopo Grappa nu vorbea curgător franţuzeşte, o rupea destul de binişor pentru a înţelege şi a se face înţeles.

Şi apoi, o altă fericire, o fericire care parcă sfida! Era în octombrie, aproape în iarnă… Existau o mie de motive ca timpul să fie nefavorabil călătorilor noştri… marea frământată… cerul acoperit… Ei bine, nu! Frigul pişca puţin, aerul era uscat, dinspre ţărm adia un vânticel, şi când *Providenza* porni la drum, o lună minunată îşi revărsa razele peste înalţii munţi ai Siciliei.

Jacopo Grappa nu avea decât cinci oameni în echipaj, echipaj care se pricepea la manevrarea felucii. Vasul, destul de uşor, aluneca lin pe întinsul liniştit al apei, atât de liniştit încât nici Ben-Omar nu suferi de rău de mare. Nu avusese niciodată parte de o atât de norocoasă călătorie!

Noaptea trecu fără întâmplări deosebite şi zorile vesteau o zi minunată!

Uluitor acest Pierre-Servan-Malo! Se plimba pe punte cu mâinile în buzunare, cu luleaua în gură, părând cu totul indiferent la cele din jur. Când îl vedea aşa, lui Gildas Tregomain, care fierbea, nu-i venea să-şi creadă ochilor. El stătea în faţă; Enogate şi Juhel, unul lângă altul. Tânăra femeie trăia din plin farmecul acestei călătorii. Ah, dacă ar fi putut să-şi urmeze soţul peste tot unde aveau să-l ducă îndatoririle meseriei lui de căpitan de cursă lungă!

Din când în când, Juhel se apropia de timonier, cerceta direcţia pe care o urmau, adică dacă *Providenza* mergea într-adevăr către vest.

Ţinând seama de viteză, socotea că pe la orele unsprezece feluca trebuia să ajungă în locurile atât de dorite. Apoi se întorcea lângă Enogate, din care pricină Gildas Tregomain îl certă de câteva ori.

— Nu pierde atâta timp cu nevastă-ta, Juhel, şi vezi ceva mai mult de treburile noastre!

Luntraşul spunea acum "treburile noastre", şi — vai — cât era de schimbat! Dar oare nu în interesul acestor copii?

La orele zece, nici urmă de uscat. Şi, dealtfel, în această parte a Mediteranei, între Sicilia şi Capul Bon, nu întâlneşti o altă insulă, cât de cât mai mare, decât Pantelleria. Dar nu era vorba de o insulă ci de o insuliţă, o simplă insuliţă, şi în larg nu se vedea nici măcar o fărâmă de aşa ceva!

Când îl priveau pe jupân Antifer, bancherul şi notarul abia dacă puteau să-i zărească, prin vălătucii de fum albăstrui ai pipei umplute până la refuz, ochii fulgerând, gura rânjind până la urechi!

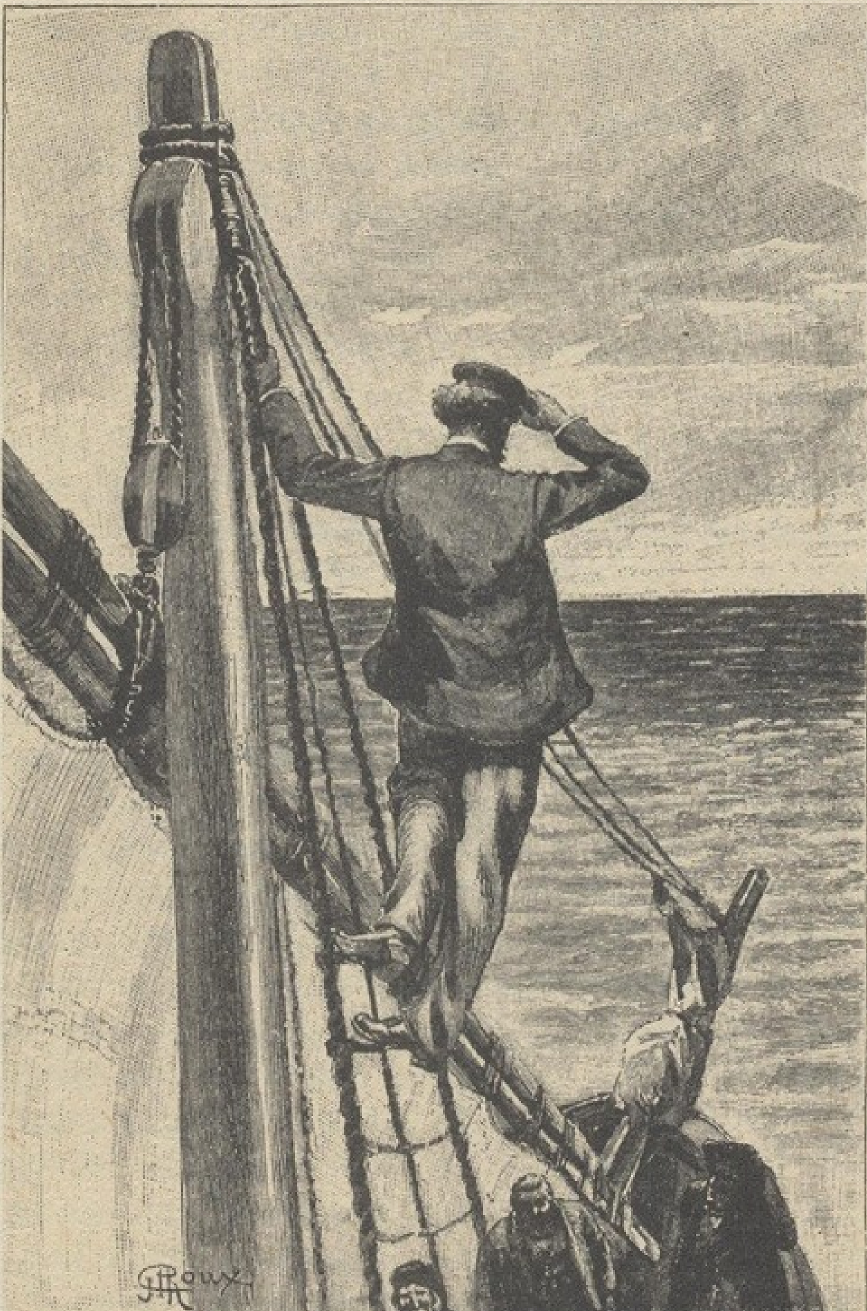
Jacopo Grappa nu pricepea încotro îi îndreaptă călătorii vasul. Aveau de gând oare să meargă către litoralul Tunisului? De fapt, puţin îl interesa. Îl plăteau bine ca s-o ia către vest, deci o s-o ia într-acolo, până când o să-i spună să întoarcă.

— Atunci, îi spuse el lui Juhel, merge mereu vest, mereu aşa?...

— Da.

— *Va bene!* Şi mergea *bene.*

Juhel se cățără în vîrful catargului

La orele zece şi un sfert, Juhel, cu sextantul lui în mână, făcu primul calcul şi îşi dădu seama că feluca se afla la 37°30' latitudine nordică şi 10°33' longitudine estică. Pe când calcula, jupân Antifer îl privea pieziş, clipind din ochi.

— Ei, Juhel?...

— Suntem chiar pe longitudine, unchiule, şi nu trebuie decât să coborâm câteva mile spre sud!

— Atunci să coborâm, nepoate, să coborâm!... Cred, dealtfel, că nu vom coborî niciodată destul!

Înţelegeţi ceva, dacă puteţi, din spusele celui mai de seamă dintre maluinii trecuţi, prezenţi şi viitori!

Feluca se întoarse în aşa fel încât să se poată apropia de Pantelleria.

Cu ochii mijiţi, buzele strânse, bătrânul căpitan făcea fel de fel de presupuneri. Astfel că, aflându-l pe Gildas Tregomain lângă el, nu se putu stăpâni şi îl întrebă încetişor ce căutau prin acele locuri.

— O batistă pe care am pierdut-o pe aici! răspunse luntraşul, ca un om care începe să-şi iasă din răbdări, oricât de potolit ar fi fost.

— Va bene, signor!

La douăsprezece fără un sfert încă nu apărea în zare nici o îngrămădire de stânci. Şi totuşi, *Providenza* se afla fără îndoială pe locul insuliţei numărul patru.

Şi cât vedeai cu ochii... nimic... nimic!...

Pe şarturile de la tribord, Juhel se căţără în vârful catargului. De acolo putea cuprinde cu privirea un orizont de aproximativ douăsprezece-cincisprezece mile...

Nimic... şi iar nimic!

Când coborî, îl întâmpină Zambuco, cu notarul lângă el, şi întrebă îngrijorat:

— Insuliţa numărul patru?...

— Nu se vede!

— Eşti sigur de calculele pe care le-ai făcut?... adăugă jupân Antifer cam în zeflemea.

— Absolut sigur, unchiule!

— Atunci, am putea crede, nepoate, că nu mai ştii nici măcar să faci nişte calcule...

Tânărul căpitan se simţi jignit şi văzând cum i se urcă sângele în obraz, Enogate îl potoli cu un gest rugător.

Crezând că trebuie să spună ceva, Gildas Tregomain se adresă bătrânului comandant:

— Grappa?...

— La ordinele dumneavoastră.

— Căutăm o insuliţă...

— Si, signor.

— Este vreuna prin părţile astea?...

— Una insuliţa?...

— Da.

— Una insuliţa, spuneaţi voi?...

— O insuliţă... o insuliţă! repetă jupân Antifer ridicând din umeri, înţelegi?... O drăguţă de insuliţă!... insu... insuliţică... ! Tot nu pricepi?

— Iertaţi la mine, excelenţă... Adevărat... căutaţi... voi una insuliţa?...

— Da... răspunse apăsat Gildas Tregomain. Este pe aici vreuna?...

— Nu, signor.

— Nu?...

— Nu!... Dar una fost... şi văzut la mine... chiar debarcat a sua suprafaţa!...

— Pe suprafaţa ei?... repetă luntraşul.

— Dar el a dispărute.

— Dispărut?... strigă Juhel.

— Si, signor... de treizeci şi unu ani... la zi di Santa Lucia!...

— Şi ce insulă era asta? întrebă Gildas Tregomain.

— Ei, mii de luntri, luntraşule, strigă jupân Antifer, era insuliţa, mai bine zis, insula Iulia!

Insula Iulia!... Abia acum se dumeri Juhel.

Da, într-adevăr, insula Iulia sau Ferdinandea sau Hotham sau Graham, sau Nerita — cum vă place să-i spuneţi — apăruse în acest loc la 28 iunie 1831. Cum te-ai fi putut îndoi de existenţa ei? Căpitanul napolitan Corrao era de faţă la erupţia marină care o scosese la iveală. Prinţul Pignatelli văzuse şi el coloana care strălucea în mijlocul insulei nou-născute, ca o jerbă de focuri de artificii. La rândul lor, căpitanul Irton şi doctorul John Davy fuseseră martori la acest extraordinar fenomen. Timp de două luni, insula, acoperită de zgură şi nisip fierbinte, nu putu fi călcată de picior omenesc. Era de fapt, numai fundul submarin, împins de o forţă plutonică la suprafaţa apelor, prin erupţie.

Apoi, în luna decembrie 1831, masivul stâncos se scufundase, insula dispăruse şi nu mai rămăsese nici o urmă din ea în această parte a mării.

Tocmai în acest timp, atât de scurt, ghinionul îi adusese pe Kamylk-Paşa şi pe căpitanul Z6 în această parte a Mediteranei. Ei căutau o insulă necunoscută şi, cerule!... dăduseră tocmai peste cea care apăruse în iunie, pentru ca să dispară în decembrie! Şi acum, preţioasa comoară zăcea în fundul unei prăpăstii, la o adâncime de o sută de metri. Milioanele pe care reverendul Tyrcomel avusese de gând să le distrugă, fuseseră distruse, natura împlinind această operă moralizatoare, şi nu mai era de temut că aurul acela răufăcător se va răspândi vreodată în lume!

Dar trebuie să spunem că jupân Antifer ştia! Când cu trei săptămâni mai înainte Juhel îi spusese că insuliţa numărul patru se afla între Sicilia şi Pantelleria, îşi dăduse numaidecât seama că

era vorba de insula Iulia. Pe când era încă începător în ale marinei, cutreierase destul de mult aceste locuri şi cunoştea foarte bine dublul fenomen care se întâmplase în 1831, apariţia şi dispariţia unei insuliţe efemere, scufundată acum la o adâncime de trei sute de picioare!... Acest lucru odată şi definitiv stabilit, după un acces de năprasnică furie, cea mai cumplită din viaţa lui, se resemnase, îşi luase gândul pentru totdeauna de la comoara lui Kamylk-Paşa!... Iată de ce nu mai pomenea de o ultimă călătorie de cercetare. Şi dacă, împins de Gildas Tregomain, intrase la cheltuieli pentru o nouă călătorie, era numai din amor-propriu, numai ca să nu rămână el cel mai păcălit dintre toţi în această afacere... Şi dacă dăduse bancherului Zambuco şi notarului Ben-Omar întâlnire la Girgenti, o făcuse tocmai ca să le dea o lecţie, pe care o meritau, dealtfel, pentru necinstea lor faţă de el...

Aşa că, întorcându-se către bancherul maltez şi notarul egiptean, le spuse:

— Desigur!... Milioanele sunt aici... sub picioarele noastre, şi dacă vreţi să vă luaţi partea, nu aveţi de făcut decât un salt!... Haideţi! Poftim în apă, Zambuco!... În apă, Ben-Omar!

Şi abia în această clipă cele două personaje îşi dădură seama şi le păru rău că se lăsaseră prinşi în cursă de invitaţia jupânului Antifer, acum, când neînduplecatul maluin îi copleşea cu ironiile lui, uitând că şi el se arătase tot atât de lacom ca şi ei în goana după comoară!...

— Acum, direcţia spre est, strigă Pierre-Servan-Malo, şi în drum spre casă!

— Unde o să trăim atât de fericiţi... spuse Juhel.

— Chiar şi fără milioanele paşei! spuse Enogate.

— Păi... dacă nu mai avem încotro! adăugă Gildas Tregomain, pe un ton de caraghioasă resemnare.

Înainte de a pleca, tânărul căpitan, numai din curiozitate, vru să arunce sonda în acel loc...

Jacopo Grappa îi dădu ascultare clătinând din cap, şi când frânghia atinse o lungime de trei sute-trei sute cincizeci picioare, plumbul se izbi de o masă rezistentă...

Era insula Iulia... Era insuliţa numărul patru, pierdută la acea adâncime!

La ordinul lui Juhel, feluca îşi schimbă direcţia. Vântul fiindu-i potrivnic, trebui să plutească toată noaptea, cam în zigzag, până ajunse în port, fapt ce prilejui nefericitului Ben-Omar ultimele optsprezece ore de rău de mare.

Era destul de târziu dimineaţa când *Providenza* ancoră la cheiul din Girgenti, după această păguboasă căutare.

În clipa însă în care pasagerii erau pe punctul de aşi lua rămas bun de la bătrânul căpitan, acesta se apropie de jupân Antifer şi îi spuse:

— Excelenţă!...

— Ce doreşti?...
— Am... unul lucru să vă spun...
— Spune... prietene... spune...
— Signor, nu este orice speranţa perduta!... Pierre-Servan-Malo se îndreptă din şale şi un fulger de nemăsurată lăcomie îi aprinse privirea.
— Orice speranţă?... răspunse el.
— Da... excelenţă!... Insula Iulia a dispăruta la finele de la anul 1831, dar...
— Dar...
— Din ano 1850 începe să urce...
— La fel ca barometrul meu când se îndreaptă vremea! strigă jupân Antifer izbucnind într-un puternic hohot de râs. Din nefericire, când insula Iulia o să... apară din nou... cu milioanele ei... cu milioanele noastre, ... noi nu vom mai fi de mult... nici măcar tu, luntraşule, chiar de ai muri de mai multe ori centenar!...
— Ceea ce n-aş crede! replică fostul căpitan al *Fermecătoarei Amelie.*
Şi pare-se că spusele bătrânului marinar erau adevărate. Insula Iulia urcă încet-încet la suprafaţa Mediteranei...
Aşa fiind, cu câteva secole mai târziu am fi putut, poate, da un alt deznodământ acestor uimitoare peripeţii ale jupânului Antifer!

CUPRINS

PARTEA A DOUA

JULES VERNE

1. O CĂLĂTORIE SPRE CENTRUL PĂMÎNTULUI
2. OCOLUL PĂMÎNTULUI ÎN OPTZECI DE ZILE
3. CINCI SĂPTĂMÎNI ÎN BALON
4. STEAUA SUDULUI
5. CĂPITANUL HATTERAS
6. ȘCOALA ROBINSONILOR. RAZA VERDE
7. DOCTORUL OX
8. DOI ANI DE VACANTĂ
9. UN BILET DE LOTERIE. FARUL DE LA CAPĂTUL LUMII
10. UIMITOAREA AVENTURĂ A MISIUNII BARSAC
11. CELE 500 MILIOANE ALE BEGUMEI. ȘARPELE DE MARE
12. VULCANUL DE AUR
13. 20 000 DE LEGHE SUB MĂRI
14. DE LA PĂMÎNT LA LUNĂ. ÎN JURUL LUMII
15. UIMITOARELE PERIPEȚII ALE JUPÎNULUI ANTIFER
16. INSULA CU ELICE
17. BURSE DE CĂLĂTORIE
18. CASA CU ABURI
19. INDIILE NEGRE. GOANA DUPĂ METEOR
20. INSULA MISTERIOASĂ (voL. I)
21. INSULA MISTERIOASĂ (voL. II)
22. MINUNATUL ORINOCO
23. CASTELUL DIN CARPAȚI. ÎNTÎMPLĂRI NEOBIȘNUITE
24. ȚINUTUL BLĂNURILOR (voL. I)
25. ȚINUTUL BLĂNURILOR (voL. II)
26. CĂPITAN LA CINCISPREZECE ANI
27. 800 LEGHE PE AMAZON
28. COPIII CĂPITANULUI GRANT (voL. I)
29. COPIII CĂPITANULUI GRANT (voL. II)
30. TESTAMENTUL UNUI EXCENTRIC
31. ROBUR CUCERITORUL. STĂPÎNUL LUMII
32. CLOVIS DARDENTOR. SECRETUL LUI WILHELM STORITZ
33. AGENJIA THOMPSON
34. HECTOR SERVADAC
35. UN ORAȘ PLUTITOR. SPĂRGĂTORII BLOCADEI. INVAZIA MĂRII
36. PILOTUL DE PE DUNĂRE
37. SATUL AERIAN. ÎNCHIPUIRILE LUI JEAN MARIE CABIDOULIN
38. PRICHINDEL
39. CESAR CASCABEL
40. CLAUDIUS BOMBARNAC. KERABAN ÎNCĂPĂȚÎNATUL

EDITURA ION CREANGĂ

Proiectul RI - Jules Verne 2010